

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 3-4, 2023

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori: Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației: Elena Pintilei

Comitetul științific:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău
acad. Andrei Eșanu, Chișinău
acad. Mihai Cimpoi, Chișinău
acad. Valeriu Matei, Chișinău
Iurie Colesnic, scriitor, cercetător, Chișinău
Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA
dr. Adolf Knoll, director adjunct pentru știință, cercetare și colaborare internațională,
Biblioteca Națională a Republicii Cehe, Praga
Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj, România
dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău
dr. Mariana Harjevschi, BM „B.P. Hasdeu”, Chișinău

Colegiul de redacție:

Ludmila Corghenci, Veronica Borș, Veronica Cosovan, Elena Pintilei, Aliona Tostogan,
Vera Osoianu, Victoria Vasilica, Jana Badan, Lilia Povestca

Redactor-șef: Ludmila Corghenci

Secretar de redacție: Jana Badan

Redactor: Ludmila Șimanschi

Coperta: Cristina Ceoinac

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Clasificare/Indexare: Aliona Muntean, Victoria Vasilica

Traducere în engleză: Elina Bolgarina

Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM (proces-verbal nr. 1 al ședinței din 23 ianuarie 2024). Răspunderea asupra conținutului materialelor revine în întregime autorilor. Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice „Instrumentul Bibliometric Național”.

Com. nr. 1.

Tiparul executat la Tipografia „Primex-Com”.

SUMAR

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE

- 6 - 9 **Ana PLAMADEALA, Ludmila ERUȘEVSCI.** Reflectarea în mass-media a activităților socioculturale ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- 10 - 11 Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci: eveniment științifico-metodologic la a 28-a ediție
- 12 - 20 **Vera OSOIANU.** Biblioteca 2024: tendințe, priorități și inițiative profesionale
- 21 - 29 **Ludmila CORGHENCI.** Rezultatele studiului anual privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului din cadrul Sistemului Național de Biblioteci

MOȘTENIRE CULTURALĂ. VALORI BIBLIOFILE

- 30 - 33 **Iurie COLESNIC.** Schițe pentru un portret imaginar
- 34 - 37 **Tatiana GRUȘCO.** Mărturii ale spiritualității slave pașiene în colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova

STUDII ȘI CERCETĂRI. ARTICOLE TEORETICE

- 38 - 43 **Ecaterina DMITRIC.** Autenticitatea ca premisă a stării de bine în profesia de bibliotecar
- 44 - 51 **Tamara ZASMENCO.** Evaluarea impactului bibliotecii și a serviciilor prestate de Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice, Academia de Studii Economice din Moldova
- 52 - 58 **Angela GHEORGHITĂ.** Performanțele bibliotecarilor și managementul cunoașterii
- 59 - 63 **Natalia SUVAC.** Managementul personalului bibliotecilor care lucrează de la distanță
- 64 - 72 **Tatiana MARIȚOI.** Publicații în domeniul bibliografiei, biblioteconomi-ei și științe ale informării editate în Republica Moldova: (2019-2022)

BIBLIOTECILE DIN UCRAINA: VALORILE CARE NE UNESC

- 73 - 78 **Liudmyla DEMIANIUK.** V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine: library diplomacy and building international relations during the crisis time
- 79 - 83 **Lyubov DUBROVINA.** V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine during the crisis: paths to survival – european solidarity

84 - 88	Tetiana KOVAL. Electronic information resources in the modern library and information complex
89 - 95	Kateryna LOBUZINA. Vernadskyi National Library of Ukraine support of open scientific communication during the war
	EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE
96 - 101	Ludmila OUȘ. Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți: aspecte ale operării managementului instituțional și creșterea rezilienței sociale a bibliotecarilor
102 - 107	Tatiana DARII. Bibliotecile publice din raionul Hâncești în sprijinul implementării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă
108 - 112	Natalia POPUȘOI. Proiectul de bibliotecă „Всё лучшее детям, / „Tot ce e mai bun pentru copii” – proiect de succes
113 - 116	Olga CHEIANU. Biblioteca Centrului de Excelență în Economie și Finanțe, municipiul Chișinău – bibliotecă cu tradiții de peste 75 de ani
117 - 120	Liubovi MANASTÎRLÎ. Библиотека – центр духовно-нравственного воспитания
	ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: ÎN SPRIJINUL COMUNITĂȚII PROFESIONALE
121	MESAJUL președintei Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova
122 - 125	Elena PINTILEI, Victoria VASILICA. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova – catalizator al dezvoltării durabile în biblioteci (reper de dezvoltare pentru perioada 2019 - 2023)
	OAMENI ÎN PROFESIE. PROFESIE PRIN OAMENI
127 - 127	40 de ani de pasiune și devotament
	INFORAFT. NOUȚĂȚI EDITORIALE
128	Ludmila CORGHENCI. O poveste despre evoluția scrisului: carte pe înțelesul tuturor și cu multe răspunsuri
129	Vera OSOIANU. Pescărușul de lângă noi
130 - 131	AUTORII ARTICOLELOR
132 - 134	GHID PENTRU AUTORI (cerințe privind publicarea articolelor)

SUMMARY

UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY

- 6 - 9 **Ana PLAMADEALA, Ludmila ERUȘEVȘCHI.** The reflection of sociocultural activities of the National Library of the Republic of Moldova in mass media

CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARIANSHIP SYSTEM

- 10 - 11 Forum of Managers of the National Librarianship System: Scientific and methodological event, 28th edition

- 12 - 20 **Vera OSOIANU.** Library 2024: Tendencies, priorities and professional initiatives

- 21 - 29 **Ludmila CORGHENCI.** Results of the annual study of the necessities in continuous professional training of the library staff: National Library of the Republic of Moldova

CULTURAL HERITAGE. BIBLIOGRAPHIC VALUES

- 30 - 33 **Iurie COLESNIC.** Sketches for an imaginary portrait

- 34 - 37 **Tatiana GRUȘCO.** Testimonies of Slavic spirituality influenced by Saint Paisius Velichkovsky, in the collections of the National Library of the Republic of Moldova

STUDIES AND RESEARCH

- 38 - 43 **Ecaterina DMITRIC.** Authenticity as a premise of well-being in the profession of librarian

- 44 - 51 **Tamara ZASMENCO.** Evaluation of the impact of the library and the services provided: State Technical and Scientific Library next to the National Institute for Economic Research, Academy of Economic Studies of Moldova

- 52 - 58 **Angela GHEORGHITĂ.** Librarians' performance and knowledge management

- 59 - 63 **Natalia SUVAC.** Management of library staff working remotely

- 64 - 72 **Tatiana MARÎTOI.** Research in the field of bibliography, librarianship and information sciences: works published in the Republic of Moldova in 2019-2022

LIBRARIES FROM UKRAINE: VALUES THAT UNITE US

- 73 - 78 **Liudmyla DEMIANIUK.** V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine: library diplomacy and building international relations during the crisis time

- 79 - 83 **Lyubov DUBROVINA.** V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine during the crisis: paths to survival – european solidarity

84 - 88	Tetiana KOVAL. Electronic information resources in the modern library and information complex
89 - 95	Kateryna LOBUZINA. Vernadskyi National Library of Ukraine support of open scientific communication during the war
EXPERIENCES. INNOVATIVE PRACTICES	
96 - 101	Ludmila OUȘ. „Eugeniu Coșeriu” Municipal Library of Bălți: aspects of institutional management and increasing the social resilience of librarians
102 - 107	Tatiana DARII. Public libraries of the Hîncești District in support of implementation of Sustainable Development Goals
108 - 112	Natalia POPUȘOI. ”Best of the Best for Children”, a successful library project
113 - 116	Olga CHEIANU. The library of the Center of Excellence in Economics and Finance, municipality Chișinău and its traditions of 75 years
117 - 120	Liubovi MANASTÎRLÎ. Library as the center for spiritual and moral development
ASSOCIATION OF LIBRARIANS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA. IN SUPPORT OF THE PROFESSIONAL COMMUNITY	
121	THE MESSAGE of the President of the Librarians Association of the Republic of Moldova
122 - 125	Elena PINTILEI, Victoria VASILICA. The Association of Librarians of the Republic of Moldova as a catalyst for sustainable development of society. Development milestones for the years 2019 – 2022
PEOPLE IN PROFESSION: PROFESSION BY WAY OF PEOPLE	
127 - 127	40 years of avocation and devotion
REVIEWS. INFORMATION BOARD	
128	Ludmila CORGHENCI. A story about evolution of writing: Book easy to understand for everyone, with many answers
129	Vera OSOIANU. The seagull next to us
130 - 131	JOURNAL AUTHORS
132 - 134	GUIDE FOR THE AUTHORS

REFLECTAREA ÎN MASS-MEDIA A ACTIVITĂȚILOR SOCIOCULTURALE ALE BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Ana PLAMADEALA,
ORCID 0009-0004-7020-7426
Ludmila ERUȘEVSKI,
ORCID 0009-0008-5354-7735
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul se referă la promovarea imaginii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în presa scrisă și online națională și internațională. Sunt prezentate colaborările relevante cu mass-media pe parcursul anilor 2022-2023, date statistice privind informațiile publicate.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, promovarea bibliotecii, mass-media, marketing.

Abstract: This article reflects the specific of promotion of image of the National Library of the Republic of Moldova in the national and international print and digital media. The relevant collaborations with mass media during the years 2022-2023 are presented, including statistical data on published information.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, promotion, communication, mass media, image marketing.

Principiul de bază pe care se sprijină strategia de marketing este stabilirea și menținerea unor relații dinamice între instituții și mediu. Una dintre preocupările managerilor bibliotecilor este de a atribui un loc important comunicării de marketing. Legătura dintre bibliotecă și comunitate/utilizator se poate realiza prin utilizarea unei game largi de metode și tehnici de comunicare.

În cadrul comunicării de marketing, relațiile publice contribuie esențial la prevenirea și informarea utilizatorilor în legătura cu serviciile și la câștigarea simpatiei acestora.

Imaginea bibliotecii este determinată în mare parte de activitatea de publicitate destinată publicului larg. Stabilirea de contacte directe, complexe și sistematice cu diverse categorii de public, comunicarea sau actualizarea imaginii favorabile a ofertei de servicii sau a bibliotecii sunt activități de relații

publice [2]. Căile de publicitate ale Bibliotecii Naționale sunt reflectate în: poșta electronică, site-ul bibliotecii, rețelele de socializare, anunțuri, materiale promoționale, expoziții, relațiile cu publicul.

Corecta înțelegere a conceptului de „promovare” depinde și de luarea în considerare a aspectelor sus-menționate. În plus, definirea completă a acestui concept necesită punerea în discuție atât a termenului „promovare”, cât și a sintagmei „activitate promoțională”. Astfel, considerăm că promovarea constă în preocuparea unei organizații de a emite mesaje persuasive, care să acționeze, sub forma unor impulsuri, fie în sensul „împingerii” produsului/serviciului sau organizației/instituției către consumator/utilizator, fie în vederea atragerii publicului-țintă către produs/serviciu sau organizație. Acestea permit stabilirea unui contact optim între elementele care constituie obiectul promovării și publicul

vizat, conducând, în cele din urmă, la dezvoltarea activității anunțatorului [5].

Mesajul ajunge la receptor numai dacă este transmis printr-un canal de comunicare adecvat. Canalele de comunicare, numite și medii sau mijloace de comunicare, joacă un rol extrem de important în stabilirea unor raporturi optime. În cazul comunicațiilor de marketing există o mare varietate de canale de comunicare, grupate în două mari categorii: personale și nepersonale. Cele personale permit comunicarea directă dintre două sau mai multe persoane, iar cele nepersonale asigură transmiterea mesajelor fără a folosi contactul direct sau interacțiunea la nivel personal dintre bibliotecă și utilizator. Din această categorie fac parte mijloacele de comunicare în masă (tipărituri, posturi de radio și de televiziune) și mijloacele de expunere exterioară (panouri, afișe, banere, roll-up-uri, sigle, ambianța, evenimentele promoționale, precum și mijloacele electronice de comunicare) [5].

Impactul internetului asupra evoluției marketingului în bibliotecă are o amploare majoră. Prin promovare se înțelege ansamblul comunicărilor bibliotecii cu mediul exterior. Mass-media (televiziunea, radioul, presa scrisă tradițională sau online, agențiile de știri) deține un rol aparte în procesul creării imaginii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) atât în țară, cât și peste hotarele ei.

Comunicarea cu jurnaliști de știri este realizată prin comunicate de presă, având scopul de a anunța anumite informații cu valoare de știri. În mod curent, comunicatele de presă sunt transmise prin poștă, telefon sau email editorilor de ziare, reviste, posturir de radio și televiziune. Pentru a distribui un comunicat de presă sunt folosite serviciile comerciale de difuzare a știrilor.

De asemenea, în era digitală au apărut și o serie de site-uri de comunicate de presă, care ajută la distribuirea online a mesajului. Acestea contribuie la o diseminare mai rapidă și pe scară largă, deoarece la acestea au acces atât jurnaliștii (care pot prelua mesajul ca subiect de știre), cât și companiile sau utilizatorii simpli.

Principale caracteristici ale unui comunicat de presă presupun: capacitatea de

a fi un instrument util, de referință pentru jurnaliști și cel mai folosit instrument în practica de relații publice; de a îndepli condițiile unei știri de presă pentru a putea fi publicat; de a avea caracteristici comune cu reclama; de a răspunde la întrebările: Cine? Ce? Când? Unde? De ce? Cum? și de a avea structura care conține: introducere, cuprins și încheiere.

Comunicatele de presă se transmit prin mai multe mijloace cum ar fi: televizor, radio, ziare, mediu online, dar și poștă, telefon sau fax. În ziua de astăzi comunicate de presă sunt întâlnite tot mai mult în mediul online. În funcție de conținut și rolul lor, *tipuri de comunicate de presă* se clasifică: de informare, invitație, anunțare, de reamintire și răspuns. La Biblioteca Națională a Republicii Moldova cele mai răspândite și practicate sunt cele de informare și invitație.

Anul 2022 a fost unul dintre cei mai complicați ani din istoria țării. Tragedia ucraineană, ca și pandemia, ne-a demonstrat cât de interconectată e lumea de azi. Secția Marketing și comunicare socioculturală a BNRM a continuat zilnic să reflecte activitățile instituției. Pentru realizarea efectivă a promovării imaginii Bibliotecii Naționale, sunt folosite diverse instrumente informaționale: site-ul bibliotecii, blogurile, poșta electronică, rețelele de socializare, banerele, afișele informaționale etc. Deoarece anul 2022 a fost un an aniversar: 190 de ani de la fondare, au fost depuse eforturi considerabile pentru sporirea vizibilității Bibliotecii, prin dezvoltarea relațiilor și a instrumentelor eficiente de comunicare cu mass-media, fiind organizate **261** de activități. Ca urmare a acestor eforturi, în acest an a crescut numărul de apariții a reportajelor la posturile TV și la diverse emisiuni radio – 144. A fost în creștere și numărul aparițiilor articolelor în presa scrisă tradițională, care a reflectat activitatea instituției sau activitățile socioculturale instituționale – 82, cu 56 mai multe decât în 2021. Un rol important a avut promovarea în presa online, însumând numărul de 238 de apariții [3].

În anul 2023 au fost organizate la BNRM **276** de activități cultural-educative

și științifice BNRM, reflectate în mass-media națională și internațională. Numărul de apariții a reportajelor la posturile TV și la diverse emisiuni radio a constituit 139, iar cel al aparițiilor articolelor în presa scrisă tradițională care reflectă activitatea

instituției sau activitățile socioculturale instituționale s-a dublat: de la 82 la 164, în comparație cu 2022, iar față de 2021 cu 138. Un rol important l-a avut și promovarea în presa online, fiind un număr de 189 de apariții [4].

	2021	2022	2023
Apariții TV, radio	115	144	139
Apariții în presa scrisă și online	234	238	189
Apariții în presa scrisă tradițională	26	82	164

În contextul informării publicului privind evenimentele și acțiunile desfășurate de BNRM sau cu participarea sa, serviciile oferite pentru utilizatori pe parcursul anului 2022 au fost elaborate și difuzate 92 de comunicate de presă, iar în 2023 – 104, care s-au expediat pe adresele a peste 60 de medii de informare. Mass-media a fost informată și invitată la evenimentele organizate de instituție, fiind difuzate comunicate de presă atât pre-eveniment, cât și post-eveniment.

La fel s-au acordat consultații la telefon, s-a monitorizat și înregistrat informația despre activitatea BNRM, publicată în „Revista presei”. Secția Marketing și comunicare socioculturală a realizat și live-uri/reels-uri/povești la fel pentru informarea publicului din lumea virtuală, având un impact ridicat.

Comunicare prin canalele media este un element foarte important pentru marketingul instituției, credem chiar că este cea mai bună modalitate prin care mesajele instituției pot ajunge la publicul larg. Pe parcursul ultimilor ani, instituția a întărit parteneriatele cu agențiile de presă dar și cu diverse canale media de comunicare.

Cele mai relevante colaborări au fost cu următoarele *canalele media*:

- Moldpres;
- IPN;
- Compania Teleradio Moldova1;
- Tezaur Media TV;
- Radio Chișinău;
- TVR Moldova/Tele Matinal;
- postul TV „Primul în Moldova”;
- postul TV „ProTV Chișinău”.

Au fost stabilite colaborări mai produc-

tive cu diverse *portaluri informaționale online*:

- ea.md;
- diez.md;
- cooltura.info;
- stiri.md;
- infoprut.ro.

Un parteneriat însemnat este stabilit în ultimii ani cu *edițiile periodice*:

- „Univers pedagogic”;
- „Literatura și Arta”;
- „Ziarelive.ro”;
- „Funcționarul public”.

Cele mai mediatizate evenimente ale anului 2022 au fost: suita de activități consacrate celor 190 de ani de la fondarea bibliotecii (24 de reportaje la TV și radio, 32 – în presa scrisă și online); inaugurarea Centrului Național de Digitalizare și campania în ajutorul refugiaților „Solidari cu Ucraina”, Ziua Națională a Culturii, Ziua Națională a Lecturii, Gala laureaților Premiilor Naționale GALEX, Salonul Internațional de Carte Bookfest, Nocturna Bibliotecilor.

Cele mai mediatizate evenimente ale anului 2023 au fost: Ziua Națională a Culturii, inaugurarea expoziției-eveniment „Comori bibliofile din patrimoniul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova”, Ziua Națională a Lecturii, lansarea de carte „Fata din pădure”, autor Victoria Roșca, lansarea de carte „Ruinele și runele războiului. Cronica primelor 101 zile de agresiune rusă”, autor Ion Hadârcă, Gala laureaților Premiilor Naționale GALEX, Zilele Culturii Ucrainene la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Simpozionul Științific Internațional „Valori bibliofile”, inaugurarea expoziției itinerante „Cu dor de Basarabia...”, în

cadrul expoziției „Basarabeni în Gulag”, organizată de Guvernul Republicii Moldova, Salonul Internațional de Carte Bookfest, inaugurarea expoziției-eveniment „LIMBA ROMÂNĂ, revistă de știință și cultură 33 de ani în serviciul Moldovei Europene”, Nocturna Bibliotecilor „BIBLIOTECA – SUNET – IMAGINE CULOARE”, Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași – FILIT, Conferința Internațională „Reziliența socială și rețele profesionale puternice ca precondiție pentru pace”, inaugurarea expoziției-eveniment „Dimensiunile personalității lui Dimitrie Cantemir, 350 de ani de la naștere și 300 de ani de la acces”.

Pe parcursul anilor 2022 și 2023 acti-

vitătea bibliotecii a fost oglindită cu mare interes prin intermediul interviurilor, reportajelor sau diverselor emisiuni culturale, fiind acordate interviuri de către Elena Pintilei, director general BNRM; Veronica Borș, Ana Plamadeala, Veronica Cosovan, Tatiana Gheiceanu etc.

Concluzii

Succesul și imaginea bibliotecii se formează prin vizibilitatea ei în comunitate. Imaginea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este reflectată zilnic prin toate canalele mass-media. Partenerii media fideli ai bibliotecii rămân a fi în continuare posturile radio și TV naționale, care contribuie la promovarea activităților culturale.

Referințe bibliografice:

1. INSTITUȚIA Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova în anul 2022. Raportul analitic anual. Chișinău, 2023. 128 p. Manuscris.
2. Biblioteconomie și științe ale informării: Manual practic. Chișinău, 2021. pp.171-185
3. RAPORTUL analitic al Secției Marketing și comunicare socioculturală pentru anul 2022. 25 p. Manuscris.
4. RAPORTUL analitic al Secției Marketing și comunicare socioculturală pentru anul 2023. 25 p. Manuscris.
5. Tipuri de comunicate de presa [citată la 29.05.2023]. Disponibil : <https://pr2advertising.ro/tipuri-de-comunicate-de-presa/>
6. Ioana Cecilia Popescu, conf. univ. dr. Suport curs, Tehnici Promotionale [citată la 29.05.2023]. Disponibil : https://www.academia.edu/31147485/Suport_curs_Tehnici_Promotionale%20_AN_II

FORUMUL MANAGERILOR DIN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI: EVENIMENT ȘTIINȚIFICO-METODOLOGIC LA A 28-A EDIȚIE

Rezumat: Articolul prezintă o sinteză a lucrărilor reuniunii profesionale anuale – Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, ediția a 28-a, din 29 noiembrie 2023. Forumul a centrat atenția managerilor de biblioteci din cadrul sistemului național, a factorilor de decizie, asupra priorităților și inițiativelor comune pentru anul 2024, identificate conform tendințelor care modelează activitatea bibliotecilor la nivel european și internațional.

Cuvinte-cheie: Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, priorități profesionale, anul bibliotecomic 2024.

Abstract: This article summarizes the proceedings of the annual professional meeting - the Forum of Managers within the National Librarianship System, the 28th edition, held on November 29, 2023. This forum concentrated attention and efforts of library managers within the national system, the decision-makers, on common priorities and initiatives for the year 2024, in conformity with the trends that shape the activity of libraries at European and international level.

Keywords: Forum of Managers within the National Library System, professional priorities, Library Economic Year 2024.

Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci (în continuare – FM SNB) este organizat anual de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Consiliul Biblioteconomic Național, cu susținerea Ministerului Culturii al Republicii Moldova, în parteneriat cu Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. Acesta urmărește scopul de a centra eforturile bibliotecilor asupra priorităților și inițiativelor comune, identificate conform tendințelor care modelează activitatea bibliotecilor la nivel european și internațional.

Cea de-a 28-a ediție a FM SNB, cu genericul „Implicarea bibliotecilor în susținerea

și realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, și-a ținut lucrările la 29 noiembrie 2023 în format online pe platforma Zoom. La lucrări au participat manageri din toate tipurile de biblioteci. Conform formularului online de înregistrare pe platforma Zoom au fost conectați **98 de participanți**, manageri superiori și funcționari din cadrul bibliotecilor naționale, raionale/ municipale/ orășenești, din învățământ (universitare, de colegii), specializate, responsabili din cadrul APL. Analiza comparată a componenței participanților la lucrările FM SNB este prezentată în tabelul de mai jos:

Nr. d/r	Tip de biblioteci	F	Anul 2022	Diferența 2023
1.	Biblioteci naționale	27	14	+13
2.	Biblioteci publice	25	69	-44
3.	Biblioteci din învățământ	23	13	+10
4.	Biblioteci specializate	7	1	+6
5.	Reprezentanți ai APL	12	16	-4
6.	Alte instituții (Ministerul Culturii, Institutul pentru Politici și Reforme Europene etc.)	4	2	+2
7.	Total	98	115	-17

Notă: Indicatorii statistici demonstrează creșterea interesului pentru lucrările FM SNB din partea specialiștilor bibliotecii-

lor naționale. În același timp, descreșterea unor indicatori poate fi explicată prin motive tehnice, de conexiune, fiind necesară

să se facă mai permisivă pentru conexiune platforma de comunicare online.

Sesiunea de inaugurare (moderator – Elena Pintilei) a inclus mesajul de salut din partea Ministerului Culturii, prezentat de către Andrei Chistol, Secretar de Stat, și mesajul Elenei Pintilei, director general BNRM, președinte al ABRM.

Sesiunea de comunicări a inclus 11 comunicări. Menționăm prezentările experților externi pe marginea inițiativelor-cheie profesionale ale anului 2023:

- *Modelul de comportament european* (Mihai Mogîldea, director adjunct, Institutul pentru Politici și Reforme Europene);
- *Transformarea Digitală a Republicii Moldova/ rolul bibliotecilor în acest efort. Procesele de digitalizare ale bibliotecilor; bune practici din Estonia* (Victor Guzun, expert în politici de digitalizare, Institutul pentru Politici și Reforme Europene).

Au urmat 9 prezentări, având ca temei orientările și tendințele biblioteconomice pentru anul 2024: *Legea cu privire la bibliotecă: modificări în conformitate cu recomandările legislației europene* (Diana Silivestru, specialist principal, Ministerul Culturii al Republicii Moldova); *Biblioteca 2024: tendințe, priorități și inițiative profesionale* (Vera Osoianu, director adjunct, BNRM); *Bibliotecile ca servicii esențiale pe fundalul amenințărilor globale și locale* (Elena Pintilei, director general, BNRM); *Programe pentru copii și adolescenți dedicate promovării valorilor fundamentale ale Uniunii Europene* (Eugenia Bejan, director general, BNC „Ion Creangă”); *Bibliotecile în lumina Recomandărilor Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind legislația și politicile de bibliotecă în Europa* (Ludmila Corghenci, șef secție, BNRM); *Bibliotecile și implementarea agendei de transformare digitală* (Veronica Borș, director adjunct, BNRM); *Serviciile de bibliotecă și indicatorii de performanță în contextul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și al Agendei ONU 2030 și parteneriatele ca forță motrice: prioritățile 1-5* (Ecaterina Dmitric, șef secție, BNRM); *Serviciile de bibliotecă și indicatorii de performanță în contextul Strategiei naționale de dezvoltare*

„Moldova Europeană 2030” și a Agendei ONU 2030 și parteneriatele ca forță motrice: prioritățile 6-10 (Victoria Vasilica, șef secție, BNRM); *Programul pentru editarea cărții naționale: specificul anului 2024* (Aliona Muntean, director adjunct, BNRM). La fel, participanții la lucrările FM SNB au auzit informația V. Gaja, directorul Bibliotecii municipale „Mihail Sadoveanu”, Soroca, privind proiectele de succes aplicate.

Prioritățile profesionale ale anului 2024, care are drept generic „Implicarea bibliotecilor în susținerea și realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, sunt fundamentate pe tendințele domeniului biblioteconomie și științe ale informării la nivel internațional, orientând și privind legislația și politicile statului în domeniul bibliotecilor.

Participanții la FM SNB au fost orientați/încurajați de a ajusta activitatea bibliotecilor pentru anul 2024 la prioritățile și inițiativele-cheie aprobate la nivel național.

Impactul lucrărilor Forumului Managerilor din cadrul SNB:

- 98 de participanți;
- 11 comunicări prezentate;
- aprobarea a 5 priorități profesionale pentru anul 2024 și identificarea inițiativelor-cheie pentru fiecare prioritate;
- elaborarea suportului documentar (ePortofoliu) pentru participanții la lucrările FM SNB, ediția a 28-a (diseminat pe adresele tuturor centrelor biblioteconomice, responsabililor din cadrul APL); ePortofoliul FM SNB a inclus: agenda lucrărilor, prioritățile profesionale ale anului 2024, textele comunicărilor, lista participanților, mostre ale certificatelor etc.;
- înregistrarea pe suport video a lucrărilor FM SNB: <https://drive.google.com/drive/folders/1nU2uhaRafEjuwufrGT23hUq2u-Gs5jbN?usp=sharing> (Atenție: Vă rugăm să accesați link-ul direct din textul mesajului din poșta electronică);
- promovarea informației privind lucrările FM din cadrul SNB pe site-ul CENL <https://www.cenl.org/the-forum-of-the-managers-of-the-national-library-system-of-moldova-online/>.

BIBLIOTECA 2024: TENDINȚE, PRIORITĂȚI ȘI INIȚIATIVE PROFESIONALE

Vera OSOIANU,
ORCID 0000-0001-8509-8796
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul oglindește prioritățile și inițiativele specializate ale anului profesional 2024, care au fost formulate în baza priorităților de țară stabilite în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, precum și conform tendințelor identificate de organisme profesionale internaționale.

Cuvinte-cheie: Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, priorități ale anului biblioteconomic 2024, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.

Abstract: This article reflects the professional priorities and initiatives issued in the professional year 2024, which were formulated according to our country priorities established in the "European Moldova 2030" National Development Strategy, as well as in accordance to the trends identified by international professional organizations.

Keywords: Forum of Managers within the National Library System, priorities of the biblioteconomic year 2024, National Development Strategy "European Moldova 2030”.

Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci 2023, cu genericul *Implicarea bibliotecilor în susținerea și realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*, stabilește prioritățile de activitate pentru anul 2024 și oferă reperatele pe care se va axa activitatea bibliotecilor de toate tipurile din Republica Moldova.

Prioritățile și inițiativele profesionale ale bibliotecilor în anul 2024 au fost formulate în baza priorităților de țară, stabilite în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată în noiembrie 2022, și se vor axa, în linii mari, pe implicarea bibliotecilor în susținerea și realizarea Strategiei.

Acestea includ următoarele dominante ale activității, dar, evident, nu se limitează la ele:

- Susținerea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”;
- Biblioteca și democratizarea vieții comunităților;

- Bibliotecile în cadrul Agendei 2030 a Națiunilor Unite pentru dezvoltare durabilă;
- Bibliotecile și implementarea agendei de transformare digitală;
- Dreptul de autor și protecția patrimoniului bibliotecii.

Ca instituții ale statului, finanțate de la buget, bibliotecile vor fundamenta activitatea anului 2024 pe documente reprezentative, aprobate la nivel național și internațional, ajustând prevederile acestora activităților de nivel local.

Astfel, în anul 2024 bibliotecile vor ține cont, în special, de documentele aprobate la finalul anului 2022 și pe parcursul anului 2023, respectiv: Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”; Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023–2030 (STDM 2030); Strategia națională de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2023-2030

și altele (a se vedea lista bibliografică).

Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova europeană 2030”, elaborată de Guvern cu suportul partenerilor de dezvoltare, are scopul de a spori în mod vizibil calitatea vieții oamenilor și indică direcțiile de dezvoltare în următorii șapte ani. De menționat că misiunea bibliotecii publice este, de asemenea, îmbunătățirea calității vieții oamenilor. Important pentru fiecare bibliotecă este să găsească modalitatea prin care poate contribui la realizarea Strategiei în conformitate cu necesitățile utilizatorilor, dar și cu posibilitățile reale. Strategia are la bază Agenda 2030 a ONU și Acordul de asociere cu Uniunea Europeană.

Comunitatea bibliotecară din Republica Moldova lucrează încă din anul 2017 la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și, respectiv, nu trebuie să fie dificultați de ajustare a necesităților reale obiectivelor generale. Agenda ONU 2030 pentru Dezvoltare Durabilă este un cadru de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), care acoperă dezvoltarea economică, de mediu și socială. Site-ul Harta Bibliotecilor Lumii conține o rubrică specială dedicată Istoriilor de succes relevante (privind implicarea bibliotecilor în realizarea ODD) <https://librarymap.ifla.org/>. Istoriile de succes relevante ODD demonstrează modul în care bibliotecile și accesul la informații contribuie la îmbunătățirea rezultatelor pe întregul spectru de ODD. La ultima accesare (noiembrie 2023), pe site erau prezentate 57 de istorii de succes din 35 de țări. Toate cele 17 ODD au fiecare câteva istorii de succes.

În contextul obținerii statutului de țară candidată la aderarea la UE, Strategia va sta la baza unui set întreg de politici elaborate de Guvern în următoarea perioadă. Respectiv, va servi ca bază pentru strategiile și programele de activitate bibliotecară pe termen scurt și mediu, iar axa principală va fi asigurarea informațională a procesului de integrare europeană. Documentul stabilește zece obiective generale, utilizate pentru măsurarea calității vieții la nivelul Uniunii Europene. Acestea sunt: creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților; îmbunătățirea condițiilor de trai; garantarea educației relevante și de

calitate pe tot parcursul vieții; ridicarea nivelului de cultură; îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mintală a populației; sistem de protecție socială solid și incluziv; guvernare eficientă, incluzivă și transparentă; justiție echitabilă, incoruptibilă și independentă; societate pașnică și sigură; mediu sănătos.

Obiectivele de dezvoltare, conținute în Strategie, reflectă aspirațiile de creștere a bunăstării oamenilor din Republica Moldova, îmbunătățirea vieții cetățenilor, europeanizarea instituțiilor statului, consolidarea democrației, statului de drept și a respectului pentru drepturile omului. Prin orientarea activităților biblioteconomice spre rezolvarea acestor probleme, bibliotecarii vor contribui la realizarea strategiei și vor îmbunătăți serviciile pentru utilizatorii finali.

Nu în ultimul rând, bibliotecile vor avea în vizor Programul de activitate al Guvernului. În anul 2023 a fost aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 28 din 16 februarie 2023, mult mai târziu decât bibliotecile încep programarea. La capitolul *Muncă și Protecție socială* erau preconizate: 1) sporirea accesului la programe sociale, culturale, sportive și servicii digitale pentru persoane în etate; 2) asigurarea incluziunii persoanelor cu dizabilități. Capitolul *Cultură* prevedea: 1) regândirea modelului organizațional al caselor de cultură, al bibliotecilor și al muzeelor, precum și avansarea rolului lor de integrator comunitar; 2) digitalizarea fondului de carte din bibliotecile publice; 3) integrarea sectorului cultural și al celui creativ în politici de dezvoltare rurală și urbană și în rutele turistice naționale.

Un document de interes pentru biblioteci este Planul anual de acțiuni al Ministerului Culturii al Republicii Moldova. Pentru anul 2023 acesta conținea, cu referire la biblioteci, următoarele: aprobarea Legii cu privire la biblioteci; sprijinirea Saloanelor de Carte; Programul Național LecturaCentral; Campania Cartea deschisă; Elaborarea Programului de dezvoltare a industriei cărții și lecturii publice. Cel puțin patru din cele cinci sarcini cu implicarea bibliotecilor au fost realizate.

La fel, bibliotecile vor avea în vizor Planul Național „Construim Moldova euro-

peană” cu cele 20 de acțiuni guvernamentale, care vin să acopere prioritățile naționale de dezvoltare a țării: Asigurarea păcii și securității; Dezvoltarea economică și crearea locurilor de muncă; Modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea condițiilor de viață în localități; O justiție care să facă dreptate.

Potrivit Președintei Republicii Moldova, Maia Sandu, cele 20 de acțiuni guvernamentale „Construim Moldova europeană” înseamnă pași concreți care să crească nivelul de trai al oamenilor și să transforme Moldova într-un stat european.

Ca și în cazul ODD, prin promovarea accesului la informații, bibliotecile se pot implica în toate aceste acțiuni. Există însă și acțiuni la care bibliotecile pot contribui substanțial, prin dezvoltarea serviciilor de interes comunitar, biblioteca fiind ea însăși un serviciu public. Cele mai apropiate activități de lumea bibliotecară sunt: Activitatea 5. Digitizarea serviciilor publice; Activitatea 9. Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii „373”; Activitatea 16. Servicii accesibile pentru diaspora.

Conform datelor disponibile pe portalul guvernamental al serviciilor publice, în Republica Moldova există 714 servicii publice, dintre care 283 de servicii sau aproape 40% sunt servicii digitale. Pe dimensiunea transformării digitale, există o problemă serioasă, sistemică și care nu se va soluționa de la sine: rata de utilizare a serviciilor digitale este foarte mică sau chiar zero. Mai exact, potrivit expertului în politici digitalizare de la Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Victor Guzun, conform datelor oficiale, peste 50% din serviciile raportate de 42 de instituții publice drept digitale nu au avut niciun utilizator pe parcursul anului 2022. Aceasta este o nișă enormă de implicare a bibliotecilor, cu condiția dezvoltării competențelor digitale ale bibliotecarilor. În acest context, formarea profesională continuă și actualizarea cunoștințelor va fi de mare importanță în anul 2024 și în toți anii următori.

Raportul Forumului Economic Mondial privind „Viitorul locurilor de muncă”, ediția 2023 (https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf),

oferă noi perspective asupra modului în care tendințele socio-economice și tehnologice vor modela locurile de muncă și competențele în următorii cinci ani. Conform constatărilor Raportului, *Gândirea creativă* este raportată ca fiind abilitatea cu cea mai rapidă creștere în importanță, urmată de *Gândirea analitică* și *Alfabetizarea tehnologică*. Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor digitale are un impact profund societal și global și este un factor important în democratizarea accesului la informație și educație. În același timp, ciclurile de inovare tehnologică se scurtează, ceea ce sporește necesitatea dezvoltării generale a competențelor digitale. Modernizarea tehnologiilor și evoluția programelor cu elemente de inteligență artificială și mașinile automate schimbă modul în care bibliotecile oferă anumite servicii.

Utilizarea mediilor sociale virtuale devine din ce în ce mai importantă pentru promovarea produselor și serviciilor oferite de bibliotecă. În pofida acestor realități, anume acest segment al competențelor este marea problemă a bibliotecarilor. Deși 2039 de biblioteci (78%), din totalul de 2600, dețin calculatoare și 1932 de biblioteci sunt conectate la internet doar 39 dețin site-uri și 150 – bloguri. În aceste condiții, soluțiile bazate pe tehnologii nu constituie nici pe departe partea forte a bibliotecarilor. Bibliotecile care dispun de tehnologii vor trebui să se implice mai mult în alfabetizarea digitală a cetățenilor.

Preferințele masive pentru digital, virtual și vizual, democratizarea digitalului au schimbat relațiile sociale și societatea și biblioteca trebuie să țină cont de această realitate.

Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată la 6 septembrie 2023 de Cabinetul de miniștri, stabilește viziunea pentru dezvoltarea digitală a țării până în 2030 și reconfirmă determinarea autorităților de a construi o societate modernă, axată pe cetățeni și aliniată la agenda de integrare europeană.

Principalele obiective ale strategiei se concentrează pe promovarea dezvoltării durabile a țării prin: Dezvoltarea unei societăți digitale; Dezvoltarea unui sector

TIC robust și competitiv; Crearea unei economii digitale inovatoare și reziliente; Instituirea unui stat digital eficient, inteligent și transparent; Crearea unui mediu digital accesibil, sigur și incluziv; Consolidarea imaginii Republicii Moldova drept națiune digitală.

Scopul final al Strategiei constă în a face din Republica Moldova o națiune digitală modernă și prosperă, pregătită pentru provocările din viitor. Se propune crearea unui viitor complet digital, astfel încât, în scurt timp, toate serviciile publice să fie disponibile în format digitalizat. Conform Strategiei, serviciile publice din Republica Moldova vor fi regândite și transformate pentru a asigura accesul rapid și incluziv al cetățenilor. Fiecare bibliotecă trebuie să aibă un plan real sau o strategie despre modalitatea cum se poate implica și cum poate contribui la realizarea acestor deziderate.

Prioritățile domeniului de nivel global sau european sunt trasate, ca regulă, de IFLA, CENL, EBLIDA etc. La cea de-a 88-a Conferință Mondială IFLA, care a avut loc în perioada 21-25 august 2023 în Rotterdam, Olanda, a fost pus în discuție modul în care bibliotecile pot contribui la o societate incluzivă, una în care toată lumea are oportunitatea de a participa. Subiectele-cheie au fost: dezvoltarea personală, stimularea lecturii, dezvoltarea abilităților lingvistice și digitale, accesul liber la cultură, cunoștințele digitale și inovația, teme de interes și pentru comunitatea bibliotecară din Republica Moldova. Responsabilitățile centrelor biblioteconomice în anul 2024 se vor axa și pe aceste subiecte esențiale ale activității.

Raportul IFLA privind tendințele, actualizat în anul 2021, a suportat o nouă actualizare și în anul 2022. Observăm o accelerare a ritmului actualizărilor, corespunzător dinamicii domeniului biblioteconomic. De la versiunea originală de acum aproape zece ani privind tendințele a devenit o platformă pentru schimbul de idei și perspective-cheie de la gânditori interesanți din interiorul și din afara domeniului biblioteconomie și știința informării. Toate edițiile au fost orientate spre viitor, au identificat probleme și au oferit posibile soluții în conformitate

cu proporțiile schimbărilor sociale. Faptul că bibliotecile există de atâtea secole nu înseamnă că domeniul este blocat în trecut sau că acestea nu se pot schimba. Anume faptul că s-au putut schimba le-a asigurat rezistența în timp. Prin urmare, Raportul privind tendințele se referă la stimularea angajamentului pozitiv față de viitor și oferă bibliotecarilor și bibliotecilor de pretutindeni bazele pentru a face acest lucru.

O tendință foarte bine conturată la nivel global este demonstrarea impactului serviciilor de bibliotecă. La începutul lunii noiembrie, IFLA a organizat o instruire de formatori cu subiectul „Măsurarea, evaluarea și demonstrarea impactului serviciilor de bibliotecă”. Doisprezece formatori, doi pentru fiecare regiune IFLA, au obținut cunoștințe și abilități pentru a instrui alți bibliotecari și avocați ai bibliotecilor. Mai aproape de spațiul nostru este Olga Kronberga din Letonia, cu care vom trata organizarea unui training pentru bibliotecarii din Republica Moldova.

Despre cât de importantă este această temă ne convingem și din Viziunea Globală conturată în zece perechi de puncte importante și oportunități. Două dintre cele zece oportunități implică în mod explicit măsurarea și evaluarea, iar capacitatea bibliotecilor de a le realiza va face diferența în capacitatea de a demonstra valoarea și impactul bibliotecilor. Acestea sunt Oportunitatea 3: „trebuie să înțelegem mai bine nevoile comunității și să programăm servicii pentru impact” și Oportunitatea 6: „trebuie să ne asigurăm că părțile interesate (decidenții) înțeleg valoarea și impactul bibliotecilor”.

Pentru a putea demonstra impactul, bibliotecarii trebuie să învețe: să înțeleagă mai bine comunitățile lor în schimbare prin evaluarea comunității și identificarea necesităților; să planifice activități care corespund acestor necesități și pot face diferența; să poată măsura performanța; să evalueze rezultatele și impactul – beneficii pentru oameni și comunități.

Nu în ultimul rând, bibliotecarii trebuie să poată spune istorii de succes, bazate pe dovezi, oferind un cadru pentru a spune istorii convingătoare pentru a demonstra

contribuția bibliotecilor la dezvoltarea durabilă și nu numai, și pentru a se asigura că decidenții înțeleg cu adevărat valoarea și impactul bibliotecilor.

Bibliotecarii din Republica Moldova au dinamizat această activitate după aprobarea SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”, prin decizia nr. 188 din 31.07.2018 a Institutului de Standardizare din Moldova. A fost elaborat un Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”, dar sunt încă multe de făcut pe această dimensiune.

După actualizarea în anul 2022 a Manifestului privind biblioteca publică, IFLA a decis și actualizarea Manifestul IFLA privind internetul. Prima ediție a fost publicată în anul 2002, iar a doua în anul 2014. În iulie 2023 a fost creat un grup de experți care va revizui din nou documentul. Se preconizează publicarea Manifestului în primul trimestru al anului 2024. Proiectul poate fi vizualizat în repozitoriul IFLA <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/3042/1/Final%20IM%20Principles%20paper%20061123.pdf>.

Comunitatea bibliotecară este îndemnată să contribuie cu idei legate de: accesul universal, drepturile și libertățile, alfabetizarea digitală, managementul datelor, fragmentarea internetului și inteligența artificială.

Viziunea bibliotecii pentru următorii ani trebuie să fie bazată pe crearea unei comunități alfabetizate, informate și participative, care contribuie la edificarea și dezvoltarea unei societăți reziliente, informate, incluzive și democratice – deziderat care constituie chintesența Recomandărilor Comitetului Miniștrilor statelor membre privind legislația și politica bibliotecilor în Europa, aprobate la 5 aprilie 2023.

În acest demers, bibliotecarii au susținerea Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene (CENL). În Planul Strategic 2023-2027, CENL își propune să fortifice dezvoltarea capacităților și a expertizei profesionale în bibliotecile membre CENL (exact ca și IFLA), care, la rândul lor, trebuie să facă același lucru cu bibliotecarii din țara respectivă.

CENL va continua să-și sprijine membrii pentru a se dezvolta ca organizații, să dezvolte noi servicii relevante, inovatoare, dar și personal de înaltă calificare. La fel, va edifica o rețea puternică de experți care să împărtășească cunoștințe, experiență și să învețe unul de la celălalt.

În mai și iunie 2023, grupul de rețea „AI în biblioteci” CENL a găzduit trei seminare web despre diverse utilizări ale inteligenței artificiale (IA) în bibliotecile naționale. Este clar că această provocare se va afla constant în vizorul CENL.

Pornind de la inițiativele IFLA, CENL, EBLIDA managerii bibliotecilor – centre biblioteconomice naționale, departamentale și teritoriale, care au responsabilitatea coordonării rețelelor de biblioteci – trebuie să-și fundamenteze întreaga gamă de activități pe folosirea în comun a ideilor și a resurselor și pe colaborarea în diverse proiecte pentru a inova și a demonstra reziliență.

Combaterea dezinformării rămâne o preocupare globală, paneuropeană și, evident, națională. În anul 2023 a fost creat Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării, care are misiunea de a consolida cooperarea dintre instituții în lupta împotriva dezinformării, manipulării informațiilor și ingerințelor străine, ce prezintă pericol sau pot prejudicia securitatea națională și periclita realizarea intereselor naționale. Instituția va implementa măsurile ce se impun pentru a asigura securitatea spațiului informațional și pentru a crește gradul de reziliență al societății în fața amenințărilor. Bibliotecile se pot implica prin distribuirea informațiilor despre activitatea Centrului prin instruirea utilizatorilor, prin diverse activități de combatere a știrilor false, folosind tehnici și metodologii deja cunoscute sau inovaționale.

Un ajutor substanțial în acest demers poate oferi Codul Uniunii Europene împotriva dezinformării și, de asemenea, Codul UE de bune practici privind dezinformarea.

Bibliotecile și inteligența artificială. Una dintre cele mai mari provocări ale zilelor noastre este Inteligența Artificială, considerată a patra Revoluție Industrială. Se preconizează că, odată cu extinde-

rea aplicațiilor de IA, 85 de milioane de muncitori vor fi înlocuiți de roboți până în 2025. Dicționarul englez Oxford definește Inteligența Artificială ca un sistem informatic capabil să îndeplinească sarcini care necesită în mod normal inteligența umană, cum ar fi percepția vizuală, recunoașterea vorbirii, luarea deciziilor și înțelegerea limbajului uman.

Lumea bibliotecară are restanțe serioase atunci când este vorba de implementarea tehnologiilor. Situația este atestată la nivelul internațional și, evident, bibliotecile din Republica Moldova nu sunt o excepție. Însă la nivel global abordarea s-a schimbat simțitor în cazul IA. Asociații profesionale, consilii de administrație, profesioniști și utilizatori se implică masiv pentru a se asigura că Inteligența Artificială este incorporată în procesele de activitate și serviciile bibliotecii într-o manieră complementară și etică. O simplă căutare pe Google demonstrează cât de implicată este comunitatea bibliotecară. Deja este clar că bibliotecile și IA se intersectează pe mai multe dimensiuni.

Cercetătorul Dorian Furtună consideră: „În epoca Inteligenței Artificiale, să gândești cu propria ta minte va deveni un act filosofic, un act revoluționar, un act politic. Să gândești cu propria ta mine – iată marea provocare a viitoarelor generații. Este o provocare nemaiîntâlnită pentru omenire”.

Beneficiile potențiale ale inteligenței artificiale pentru cetățeni și economie sunt mari, dar și provocările sunt pe potrivă. Yuval Noah Harari în *Homo deus. Scurtă istorie a viitorului* prevedea cu ani în urmă că la un moment dat guvernele lumii vor trebui să intervină. Deja fără implicarea decidenților nu se mai poate.

La 14 iunie 2023, Parlamentul European a adoptat un prim act legislativ ce vizează reglementarea inteligenței artificiale (IA). Noile norme ar urma să garanteze că IA dezvoltată și utilizată în Europa respectă pe deplin drepturile și valorile Uniunii Europene. Potrivit Parlamentului European, prin adoptarea unei legislații privind IA, prima lege cuprinzătoare pentru IA din lume, se dorește garantarea faptului că sistemele de inteligență artificială, folosite în UE, sunt „sigure, transparente, definite,

nediscriminatorii și ecologice, iar sistemele IA vor fi supravegheate de oameni, nu prin procese automatizate, pentru a evita rezultatele dăunătoare”. Noile reguli stabilesc obligații pentru furnizori și utilizatori în funcție de nivelul de risc al sistemului de inteligență artificială utilizat: inacceptabil, ridicat, limitat, precum și IA de tip generativ. Legea este menită să țină sub control aplicații precum ChatGPT, utilizatorii trebuie să fie informați atunci când interacționează cu IA. Ea va intra efectiv în vigoare aproximativ la începutul anului 2025. Specialiștii consideră că dezvoltările în materie de inteligență artificială, cum ar fi ChatGPT, care nici măcar nu erau pe piață în urmă cu doi ani, ar putea fi deja avansate în momentul în care regulamentul va intra în vigoare în UE. Tot în acest an, liderii G7 au semnat acordul cu privire la Principiile directe internaționale privind inteligența artificială (IA).

Noiembrie este, neoficial, luna Chat GPT. În urmă cu un an, cunoscutul chatbot capabil să imite o conversație reală a fost lansat și, pentru mulți acesta a fost primul contact real cu puterea inteligenței artificiale. Folosind Chat GPT, bibliotecarii pot învăța utilizatorii să distingă sursele serioase de cele purtătoare de falsuri și dezinformații. Specialiștii consideră că pentru a oferi utilizatorilor cele mai bune servicii posibile, bibliotecile și inteligența artificială trebuie să se completeze reciproc. Cert este faptul că inovațiile de ultimă oră din biblioteci se bazează, în mare parte, pe utilizarea instrumentelor de inteligență artificială.

O întrebare care deja a declanșat discuții aprinse ține de faptul dacă poate beneficia arta generată de inteligența artificială de drepturi de autor. Un tribunal din Washington a decis: „o lucrare artistică creată de inteligența artificială (AI) fără nicio contribuție umană nu poate beneficia de drepturi de autor”. Potrivit judecătorilor americani, doar lucrările care implică autori umani pot să primească drepturi de autor. Scriitorii au reacționat și ei, au trimis o petiție, care cere companiilor IA să nu mai folosească lucrările scriitorilor fără consimțământul lor. Urmează lucrările din domeniul public.

Promovarea lecturii va rămâne și în

contextul Inteligenței Artificiale o prioritate, numai că e vorba de lectura digitală. Ca și calculatoarele, internetul, rețelele sociale, Inteligența Artificială este aici pentru a aduce folos. Profesioniștii domeniului deja au reacționat.

Cele cinci legi ale biblioteconomiei elaborate de S.R. Ranganathan, prin care sunt definite principiile de funcționare ale unui sistem de bibliotecă, completate în anul 1998 de către Michael Gorman, președintele de atunci al Asociației Americane de Biblioteci cu încă cinci legi, au fost adaptate pe parcursul dezvoltării internetului; mijloacelor media, instrumentelor sociale, cunoașterii. Recent a apărut o nouă reinterpretare a celor cinci legi ale biblioteconomiei. De această dată în contextul Inteligenței Artificiale: IA există pentru a fi utilizată; Fiecărui cetățean o IA a sa Fiecare IA este pentru a fi utilizată de cetățeni; IA salvează timpul utilizatorului; Sistemele de IA sunt în evoluție constantă.

EBLIDA are, la fel, în vizor diverse aspecte ce țin de IA și biblioteca. Sub egida EBLIDA, la 22 noiembrie 2023 a avut loc un workshop, vizând pregătirea colecțiilor pentru IA. IA lucrează cu resursele digitale, de aici și preocuparea bibliotecarilor, mai ales în cazul lecturii, deoarece în ce privește IA e vorba doar de lecturile digitale. Pe site-ul EBLIDA poate fi accesat E-PANEMA, cel mai nou instrument de potrivire a parteneriatelor EBLIDA, un repozițoriu pentru toate proiectele de bibliotecă din Europa și un loc unde puteți găsi resurse pentru propuneri de proiecte, în special cele orientate spre realizarea ODD.

Fenomenul ia amploare și în Republica Moldova. Există un ONG inovator *Inteligența Artificială în acțiune*, care pune la dispoziție oportunități unice pentru cei interesați să învețe și să contribuie la dezvoltarea inteligenței artificiale. La fel, în mai multe țări, există strategii privind IA.

Un aspect care nu poate lipsi din programele de activitate ale bibliotecilor pentru anul 2024 ține de alegeri. Activitățile vor avea ca axă educația electorală și se vor baza pe promovarea documentelor ce reflectă următoarele aspecte: Codul electoral, Titlul III. Alegeri parlamentare – 2025; Titlul

IV. Alegerile pentru funcția de președinte al Republicii Moldova – 2024. Există mai multe materiale elaborate în acest sens:

- Cunoaște dreptul tău electoral (https://old.cec.md/files/files/ghidcunoaste-dreptul-tau-electoral_6632001.pdf);
- Ghidul alegătorilor (https://www.motivatia.md/media/Publicatii/Carti_brosuri_rapoarte_analiza/Ghidul%20alegatorului_ro.pdf).
- Educația electorală – atribut de bază al cetățeniei într-o cultură a democrației participative și reprezentative (<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/studiu-educatie-electoral-Ro.pdf>).

Discuțiile vor include în mod special aspecte de felul: Care sunt drepturile și obligațiile alegătorului?; Principiile morale ale alegătorului; Cum se pot implica bibliotecile? Care este contribuția bibliotecilor în dezvoltarea sustenabilă?

Cele 2600 de biblioteci și filiale de toate tipurile se vor implica mult pentru realizarea acestor obiective. Bibliotecile dețin un potențial intelectual și documentar enorm: 3934 de specialiști în domeniu și peste 58 de milioane unități material, există un cadru legal bine pus la punct și actualizat. Ele pot colabora pentru a face față provocărilor sociale, culturale, economice și de mediu. Prin tradiție, bibliotecile susțin inovațiile și activitățile științifice, educația formală și informală, joacă un rol fundamental și de neînlocuit în procesul de învățare pe tot parcursul vieții, sunt instituții culturale-cheie pentru localități, unde asigură acces egal la moștenirea culturală națională și mondială. Prin toate aceste roluri contribuie semnificativ la dezvoltarea sustenabilă a Republicii Moldova. Rămâne ca fiecare bibliotecă să găsească cea mai potrivită albie de implicare și afirmare, iar bibliotecarii să se asigure că fondurile publice cheltuite pe biblioteci aduc plusvaloare.

Concluzii. Uniunea Europeană este un stil de viață care se învață. Și noi trebuie să-l învățăm, acesta este angajamentul nostru pentru mulți ani înainte. Există foarte multe oportunități, deschise de statutul de țară candidat. Acestea, însă, nu se văd prea bine pentru că se pierd în ceața problemelor.

Pentru a vedea mai conturat oportunitatea trebuie să rezolvăm mai întâi problemele.

Se zice că nu știi niciodată cât de puternic ești până când a fi puternic rămâne unica opțiune. Vine o zi când trebuie să ne reinnoim, să ne reinventăm pentru a rezista, pentru că nimeni nu poate rezista fără a se reinnoi, a se reenergiza. Pentru profesia noastră acest timp a sosit.

John Maxwell susține: „Dacă nu încerci să crezi viitorul pe care ți-l dorești, va trebui să înduri viitorul pe care îl primești”. Pe măsură ce bibliotecarii reexaminează modelele tradiționale de servicii și practici de activitate pentru a servi mai bine utilizatorii, tendințele de implicare și de învățare de la colegi ajung a fi un imperativ. Colaborarea și schimbul de experiențe și informații atât la nivel național, cât și internațional devin foarte importante. Viitoarele activități de formare profesională trebuie să ofere oportunități de colaborare și schimb de informații, resurse și idei.

Dezvoltarea serviciilor pentru cetățeni este axa pe care se ține biblioteca. La acest capitol, pentru fiecare obiectiv propus trebuie să venim cu activități concrete, bazate pe necesități.

Biblioteca anului 2024 trebuie:

- să se implice în proiecte europene;
- să promoveze informații și conținuturi despre UE, despre valorile UE și ale bibliotecilor europene;
- să promoveze modelul de comportament european.

Nu există obiectiv de atins fără obstacole și cu cât mai mare este obiectivul cu atât mai mari sunt obstacolele. Magnatul american

Warren Buffett susține: „dacă există o abilitate care poate determina succesul, atunci acea abilitate este comunicarea”. În fiecare zi trebuie să comunicăm idei, experiențe etc. Succesul depinde de capacitatea de a comunica bine și, la fel, de a stabili relații. Totul se bazează pe acțiunile concrete spre binele oamenilor, care trebuie să simtă că îți pasă de ei. Biblioteca nu poate supraviețui fără încrederea oamenilor, iar încrederea trebuie câștigată.

Domeniul biblioteconomic este în plină perioadă de stabilizare a noii paradigme a bibliotecii, dictată de transferul unei părți esențiale a activității în spațiul virtual. Crizele de tot felul, noua normalitate, noua realitate au impus schimbări, adaptări, asimilarea spațiului virtual etc. Toate acestea au demonstrat eficiența, eficacitatea, diapazonul geografic extins, salvarea timpului și a resurselor, accesibilitatea pentru mai mulți participanți etc. și nu va fi ușor de renunțat la ele. Poate un format mixt va fi varianta de mijloc, decizia va fi dictată de evoluțiile ce urmează pe toate dimensiunile. În scopul susținerii unor servicii de bibliotecă de succes, activitățile anului 2024 trebuie trecute prin filtrul acestor realități, dar și prin filtrul Codului de etică al bibliotecarului. Toate acestea presupun și compromisuri, trebuie să învățăm arta compromisurilor. Câteodată pentru a salva interesele majore trebuie să renunțăm la interesele mici. Pentru a ajunge cât mai sus, trebuie să renunțăm la ceva, împovărați cu prea multe greutăți ne mișcăm mai greu. La ce renunțăm? Fiecare bibliotecar decide în dependență de situațiile reale.

Bibliografie:

- 1. 2021 Update to ALA's Core Competences of Librarianship.** – Mod de acces: <https://www.ala.org/educationcareers/2021-update-alas-core-competences-librarianship> (accesat: 03.10.023).
- 2. 2022 Top Trends in Academic Libraries** / Alex D. McAllister, Michael Flierl, Thomas R. Caswell [et al.] ; University of North Florida, Library Faculty – Mod de acces: https://digitalcommons.unf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1111&context=library_facpub (accesat: 03.10.023).
- 3. Anul European al competențelor 2023.** – Mod de acces: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_ro (accesat: 03.10.2023).
- 4. Codul de bune practici privind dezinformarea din 2022.** – Mod de acces: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/code-practice-disinformation> (accesat: 07.11.2023).
- 5. Comisia salută acordul liderilor G7 privind principiile directoare și un cod de conduită privind inteligența artificială (30 octombrie 2023).** – Mod de acces: <https://digital-strategy.ec.europa>

eu/ro/news/commission-welcomes-g7-leaders-agreement-guiding-principles-and-code-conduct-artificial (accesat: 09.11.2023).

6. Consolidarea Codului de bune practici privind dezinformarea. – Mod de acces: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/european-democracy-action-plan/strengthened-eu-code-practice-disinformation_ro (accesat : 07.11.2023).

7. Legea UE privind IA: prima reglementare a inteligenței artificiale. – Mod de acces: <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20230601STO93804/legea-ue-privind-ia-prima-reglementare-a-inteligentei-artificiale> (accesat : 06.11.2023).

8. Manifestul Bibliotecii Publice IFLA-UNESCO 2022. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/IFLA-UNESCO%20Public%20Library%20Manifesto%202022.pdf> (accesat: 06.11.2023).

9. Meet the trainers – Measurement, evaluation and demonstraitig impact of library services = Faceți cunoștință cu formatorii – Măsurarea, evaluarea și demonstrarea impactului serviciilor de bibliotecă / IFLA, 14 noiembrie 2023. – Mod de acces: https://www.ifla.org/news/meet-the-trainers/?fbclid=IwAR1_mDwE0b0W4tgWxlv46JKjXBrJoF05H6Vq9zwue_0TyKM5Mml7eS7PCIU (accesat: 120.11.2023):

10. Plan național de dezvoltare pentru perioada 2023-2025. – Mod de acces: <https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-03-nu-907-cs-site.pdf> (accesat: 03.11.2023).

11. Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”. Aprobata prin Hotărârea Parlamentului nr. 28 din 16 februarie 2023. – Mod de acces: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf (accesat: 03.11.2023).

12. Recomandarea CM/Rec (2023)3 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind legislația și politica bibliotecilor în Europa (Adoptată de Comitetul Miniștrilor la 5 aprilie 2023 la a 1562-a reuniune a adjunctilor miniștrilor). – Mod de acces: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680aaced6 (accesat: 07.11.2023).

13. Rezoluția Consiliului privind planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 (2022/C 466/01). – Mod de acces: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32022G1207\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32022G1207(01)) (accesat: 07.10.2023)

14. Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată de executiv. – Mod de acces: <https://gov.md/ro/content/strategia-de-transformare-digitala-republicii-moldova-pentru-anii-2023-2030-aprobata-de> (accesat: 03.10.2023).

15. Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030. Aprobata de Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 650 din 06.09.2023 : Publicată: 12.10.2023 în Monitorul Oficial nr. 383-386 art. 900. – Textul Strategiei este anexat. – Mod de acces: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139408&lang=ro (accesat 20.10.2023).

16. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”: [aprobata de Parlament prin Legea nr. 315 din 17.11.2022. Publicat: 21.12.2022 în Monitorul Oficial nr. 408-410, art. 758]. – Mod de acces: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro (accesat: 03.10.023).

17. Strategia națională de dezvoltare a sectorului pentru tineret pentru anii 2023-2030, aprobată de Guvern. – Mod de acces: <https://www.jurnal.md/ro/news/868b0f63b477586b/strategia-nationala-de-dezvoltare-a-sectorului-de-tineret-pentru-anii-2023-2030-aprobata-de-guvern.html> (accesat: 14.11.2023).

18. Universal Library Offers = Oferte Biblioteca Universală. – Mod de acces: <https://www.librariesconnected.org.uk/page/universal-library-offers> (accesat: 03.10.2023).

19. vot în Parlamentul European privind o primă reglementare a inteligenței artificiale. Ce prevede proiectul. – Mod de acces: <https://mediacritica.md/vot-in-parlamentul-european-privind-o-prima-reglementare-a-inteligentei-artificiale-ce-prevede-proiectul/> (accesat: 09.11.2023).

REZULTATELE STUDIULUI ANUAL PRIVIND NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ A PERSONALULUI DIN CADRUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
**Biblioteca Națională a
Republicii Moldova**

Rezumat: Autorul prezintă rezultatele studiului anual privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului din biblioteci, realizat de Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Studiul a fost efectuat cu contribuția centrelor biblioteconomice naționale, teritoriale și departamentale.

Cuvinte-cheie: formare profesională continuă; personal de specialitate din biblioteci; Centrul de Formare Profesională Continuă, Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Abstract: The author generalizes the results of the annual study on continuing professional training needs of library staff, carried out by the Centre for Continuous Professional Education in Librarianship and Information Sciences within the National Library of the Republic of Moldova. This study was carried out with the contribution of national, territorial and departmental library centres.

Keywords: continuing professional training; specialized staff from libraries; Centre for Continuous Professional Education, National Library of the Republic of Moldova.

Preliminarii
Modificările la Legea cu privire la biblioteci (nr. 160 din 2017), introduse prin legea nr. 283 din 5 octombrie 2023, amplifică responsabilitățile și atribuțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) pentru formarea profesională continuă a personalului din bibliotecile sistemului național. Articolul 8, punctul 2, al legii modificate stipulează că BNRM „exercită funcția de Centru Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Știința Informării” [3].

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (CFPC) din cadrul BNRM, structură de bază în realizarea acestei funcții, are drept obiective prioritare diagnoza situației

privind personalul de specialitate din biblioteci/bibliotecă, identificarea necesităților de formare profesională continuă a personalului, elaborarea și asigurarea accesului la Oferta educațională, furnizare de programe de formare profesională continuă, inclusiv prin colaborare și parteneriate, evaluarea impactului activităților educaționale și competențelor obținute de către formabili, crearea unui mediu benefic și stimulativ de comunicare, informare și învățare profesională etc. [2].

Astfel, CFPC al BNRM cercetează anual nevoile de formare profesională continuă a personalului de specialitate din cadrul SNB, fundamentându-și activitatea în funcție de rezultatele obținute (elaborare de oferte educaționale, suporturi didactice etc.).

Scopul studiului anual constă în identificarea, la nivel individual și de sistem, a nevoilor de formare continuă a personalului din bibliotecile țării pentru a îmbunătăți procesul din punct de vedere organizațional și al conținutului. *Obiectivele urmărite* sunt recunoașterea necesității și participării la instruire; cunoașterea surselor de informare despre oferta educațională a BNRM, accesibilitatea acesteia; identificarea nivelului de implicare la activitățile educaționale organizate de Centru; identificarea subiectelor și preferințelor dezvoltării competențelor profesionale. Ca impact al studiului, menționăm prestarea programelor educaționale ale CFPC potrivit sugestiilor, propunerilor, recomandărilor respondenților.

Context al Sistemului Național de Biblioteci (SNB): la 1.01.2023, în cele 2.600 de biblioteci era angajat personal de specialitate în număr de 3.934, inclusiv 53 informaticieni, ingineri. 62% din numărul total al personalului SNB au studii superioare și doar 23% au studii superioare în domeniul biblioteconomiei și științelor informării (BȘI); 31% constituie personalul cu studii profesional-tehnice speciale și doar 12% - personal cu studii profesional-tehnice în BȘI; 7% reprezintă personalul cu studii medii generale.

La 1.01.2023 numărul deținătorilor de categorii de calificare constituia circa 43% din numărul total al personalului de speci-

alitate, inclusiv: categoria superioara – 4% din numărul total al personalului de specialitate, categoria 1-a – 19%, categoria a 2-a – 19% [4].

Metodologia de cercetare

Studiul necesităților de formare profesională continuă a fost realizat în baza chestionarului Google Forms, completat în perioada 30 noiembrie – 15 decembrie 2023. Chestionarul a inclus 12 întrebări privind atitudinea față de formarea profesională continuă, sursele de informare și situația privind accesul la ofertele educaționale ale CFPC, participarea la activitățile educaționale oferite, aprecierea utilității și sugestii de îmbunătățire a acestora, subiecte de învățare pentru anul 2024, precum și informații despre respondenți (nivelul de studii, vechimea în muncă, categoria de calificare, tipul și locul în care funcționează biblioteca).

Datele de contact ale chestionarului au fost transmise managerilor centrelor biblioteconomice naționale, departamentale și teritoriale (aceștia urmând să disemineze informația către bibliotecile din rețea), responsabililor pentru activitatea bibliotecilor din administrațiile publice locale. **Au fost colectate 363 de răspunsuri.** Modalitatea de colectare a datelor ne permite să conchidem privind caracterul aleatoriu al eșantionului proiectat și aplicat pe baza regulilor probabilității [6, p. 128].

Informații generale despre respondenți

Tabelul nr. 1. Profilul profesional al respondenților

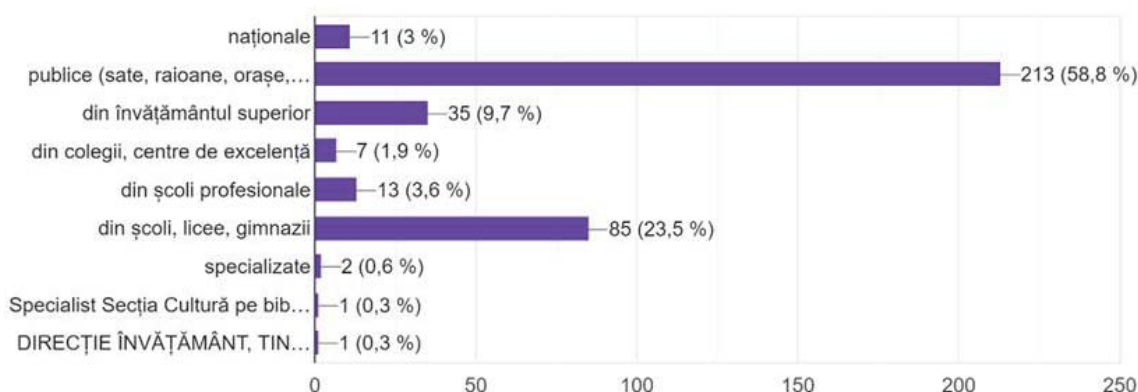
Variabila	Categoria	Nr. respondenți	%
Vechimea de muncă în bibliotecă (Q15)	până la 1 an	30	8,3%
	1-2 ani	55	15,3%
	3-5 ani	48	13,3%
	6-10 ani	42	11,6%
	11-15 ani	31	8,6%
	16-20 ani	35	9,7%
	peste 20 de ani	122	33,2%

Nivelul de studii (Q14)	superioare în biblioteconomie și științe ale informării	93	25,4%
	superioare (în alte domenii)	133	36,7%
	medii profesional tehnice în biblioteconomie și științe ale informării	33	9,1%
	profesional tehnice speciale (în alte domenii)	82	22,7%
	medii generale	22	6,1%
Categorია de calificare (Q13)	categoria superioară	34	9,2%
	categoria 1-a	103	28,1%
	categoria a 2-a	70	19,2%
	fără categorie	156	42,9%

Datele din *Tabelul nr. 1* demonstrează că în calitate de respondenți a participat preponderent personalul cu o vechime de muncă în bibliotecă de peste 20 de ani, urmat de cel între 1-2 ani și 3-5 ani. Cea mai mare parte a respondenților au studii superioare în alte domenii, fiind urmați de personalul cu studii superioare de profil și profesional-tehnice în alte domenii. Cel mai mare număr de respondenți este fără categorie, succedând respondenții care au categoria 1-a de calificare și apoi cei de categoria a 2-a.

Graficul nr.1 reflectă clasificarea respon-

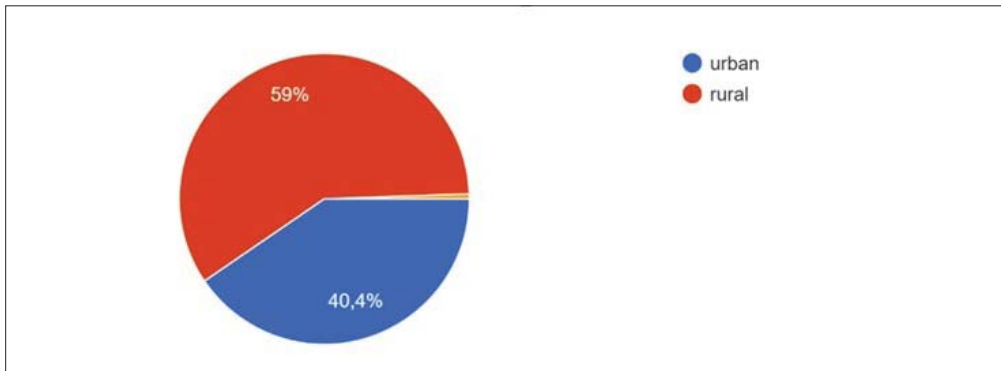
denților în funcție de tipul instituției (Q16) în cadrul căreia lucrează. Menționăm faptul că prezența respondenților corespunde cuantumului tipurilor de biblioteci în cadrul sistemului național: cea mai mare proporție constituie personalul din cadrul bibliotecilor publice teritoriale – 213 (58,8%), fiind urmat de cel din bibliotecile școlare, de gimnazii, licee – 85 (23,5%) și așa mai departe. Precizăm că studiul necesităților de formare profesională a personalului din cadrul BNRM nu este parte a acestei investigații (fiind realizat un studiu instituțional).

Graficul nr. 1. Tipul bibliotecilor în care funcționează respondenții

În funcție de mediul de reședință (Q17, *Tabelul nr. 2*), o prezență mai mare în cadrul cercetării o au respondenții din mediul urban (59%). Considerăm că această

situație este influențată de implicarea activă a personalului de specialitate din centrele biblioteconomice.

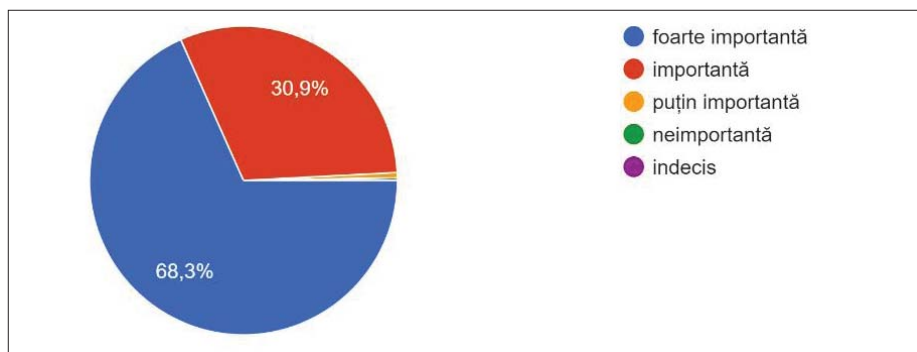

Tabelul nr. 2. Prezența respondenților în funcție de mediul de reședință

Rezultatele studiului

Majoritatea respondenților consideră formarea profesională continuă „foarte importantă” (68,3%), precum și „importantă” (30,9%) (Q1, Graficul nr. 2). Putem concluziona că personalul de specialitate din cadrul SNB a „îmbrățișat” conceptul de formare profesională continuă, conștientizând

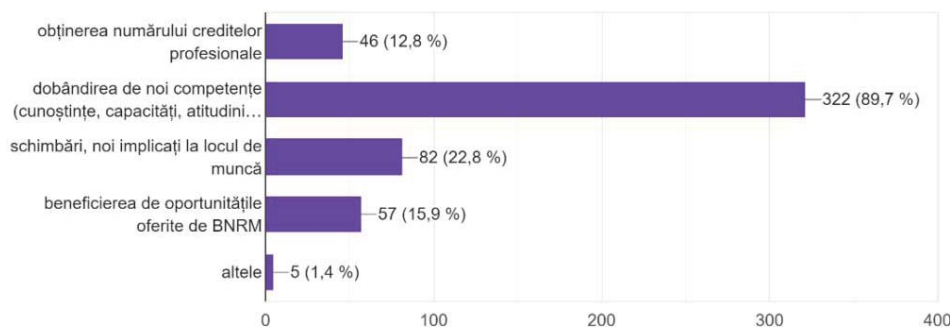
necesitatea actualizării competențelor profesionale în scopul adaptării schimbărilor (sociale, economice, culturale, tehnologice). Această orientare și tendință este augmentată de prevederile cadrului legislativ și de reglementare privind activitatea bibliotecilor, aprobat în Republica Moldova începând cu anul 2017.

Graficul nr. 2. Opinii privind importanța formării profesionale continuă

Cea mai mare parte a respondenților participă la instruirile oferite de BNRM, în scopul dobândirii de noi competențe (89,7%). În continuare menționăm dorința respondenților de a implementa schimbări la locul de muncă (22,8%), de a beneficia de oportunitățile oferite de BNRM (15,9%).

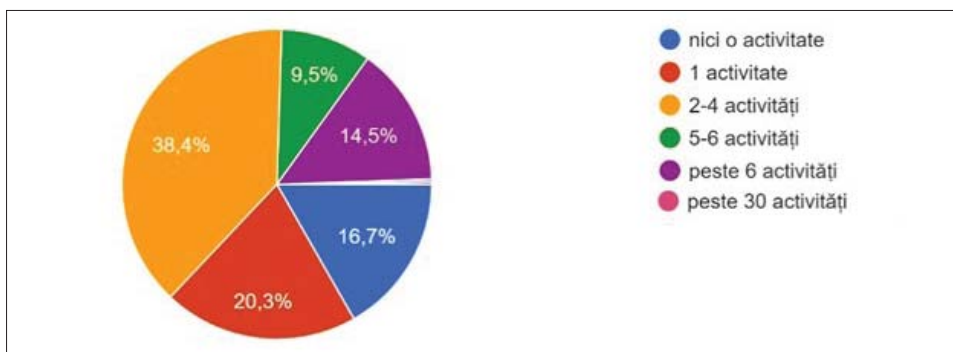
Respondenții își propun să participe la aceste instruirii, mai ales, pentru o chestiune formală, dar nu mai puțin importantă (îndeosebi pentru obținerea categoriei de calificare, evaluarea bibliotecii), – obținerea numărului de credite profesionale (12,8%) (Q2, Graficul nr. 3).

Graficul nr. 3. Scopul participării la instruirile oferite de BNRM

Cum au participat respondenții la activitățile educaționale oferite de BNRM pe parcursul anului 2023? (Q3, *Graficul nr. 4*). Majoritatea respondenților (38,4%) a participat la 2-4 activități, fiind urmată de cei care au participat la peste 30 de activități (20,3%).

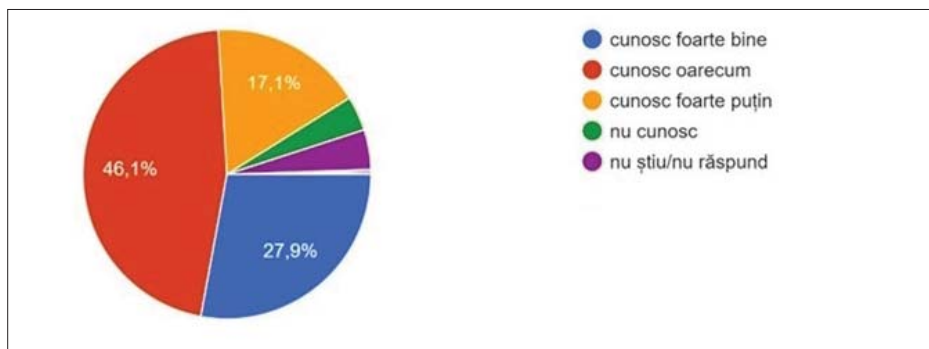
16,7% dintre respondenți nu au participat la nicio instruire oferită de CFPC în anul 2023. Datele statisticii oficiale [4] relevă că 13% (516 de persoane) din numărul total al personalului de specialitate din bibliotecii nu au participat la nicio activitate educațională.

Graficul nr.4. Participarea respondenților la instruirile nonformale, oferite de BNRM

Care este nivelul de informare a comunității profesionale privind ofertele educaționale trimestriale ale CFPC al BNRM? (Q4, *Graficul nr. 5*). Astfel, 27,9% dintre respondenți specifică faptul că cunosc

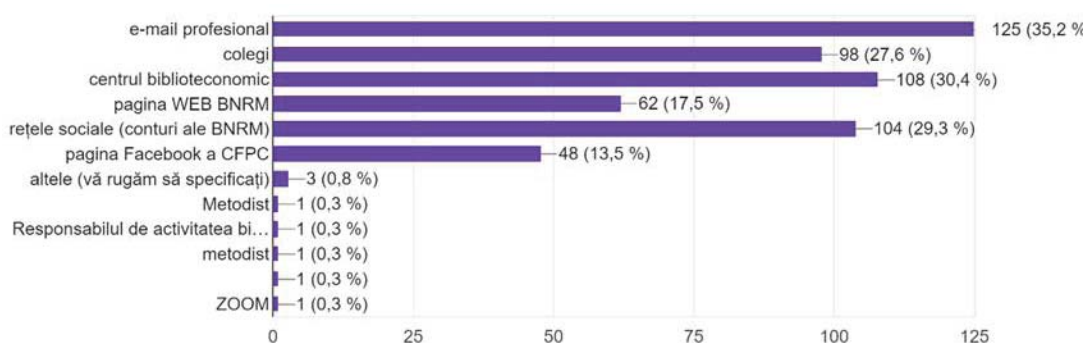
foarte bine conținutul ofertelor educaționale ale CFPC, iar 46,1% îl cunosc într-o oarecare măsură, 17,1% dintre respondenți – foarte puțin sau deloc. Circa 8,9% nu cunosc ori nu au răspuns la această întrebare.

Graficul nr. 5. Nivelul de cunoaștere a ofertelor educaționale ale CFPC

Analiza ponderii surselor de informație privind ofertele educaționale ale CFPC (Q5, *Graficul nr. 6*) arată că respondenții preferă poșta electronică (35,2%), urmând

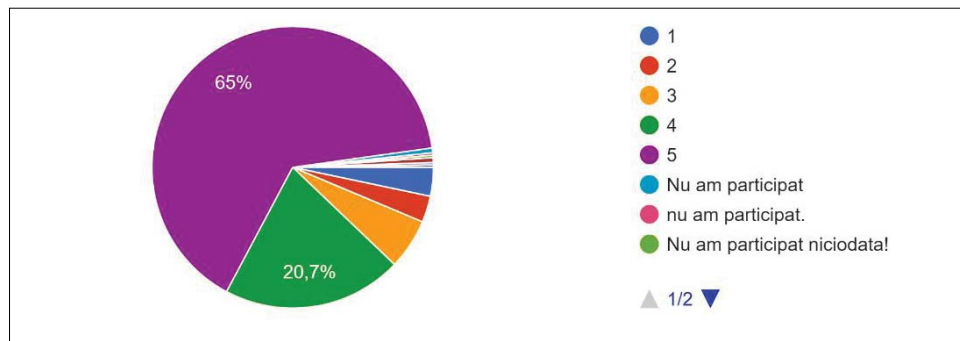
mesajele recepționate din partea centrelor biblioteconomice (30,4%), rețelele sociale (conturi ale BNRM – 29,3%), colegi (27,6%).

Graficul nr. 6. Sursele de informare privind ofertele educaționale ale CFPC

Una dintre întrebările chestionarului (Q6, *Graficul nr. 7*) a fost centrată pe identificarea de către respondenți a utilității competențelor acumulate în cadrul activităților educaționale ale CFPC. Cea mai

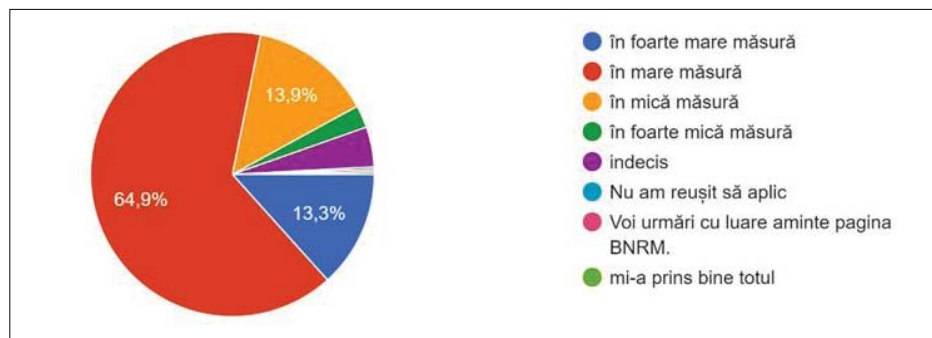
mare parte dintre respondenți (65%) a marcat calificativul „foarte util”. 14,3% dintre respondenți au declarat „mai puțin” și „de loc utilă” participarea la cel puțin o activitate educațională în cadrul CFPC al BNRM.

Graficul nr. 7. Opinii privind utilitatea competențelor obținute la CFPC

Datele prezentate în *Graficul nr. 8* (Q7) ne permit să deducem că formarea profesională crește performanța instituțională, îmbunătățește și contribuie la diversificarea serviciilor pe care le oferă biblioteca. Astfel, 78,2% au specificat că au aplicat competențele

dobândite în cadrul instruirilor „în foarte mare măsură” și „în mare măsură”. În același timp, 13,9% dintre respondenți au declarat că au aplicat competențele obținute „în mică măsură”, iar 7,9% – „în foarte mică măsură” ori au rămas „indecisi”.

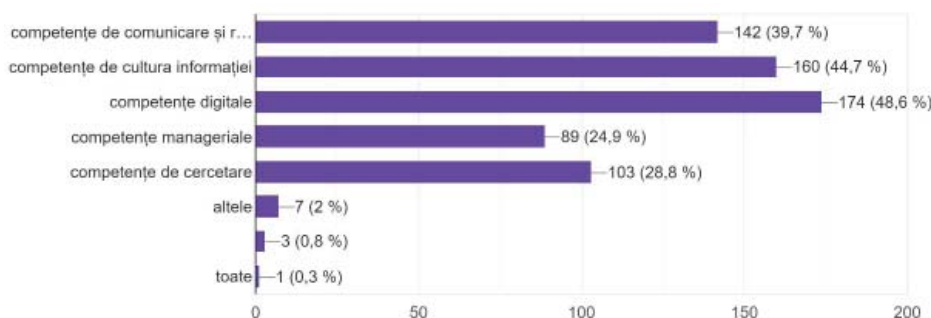

Graficul nr. 8. Aplicarea competențelor dobândite în activitatea profesională

Analiza răspunsurilor la întrebarea: „Ce competențe profesionale tindeți de a obține în cadrul activităților educaționale oferite de Centrul BNRM în anul 2024?” a oferit posibilitatea de a prospecta nevoile de formare profesională a personalului din bibliotecă (Q8). Astfel, preferințele respondenților privind tematicile abordate în viitoarele programe de formare profesională continuă a CFPC) sunt următoarele: „tendințe și practici noi în domeniul biblioteconomiei; cunoștințe și competențe tehnologice; servicii noi; inovații; comunicare eficientă; gestionarea și digitizarea resurselor informaționale ale bibliotecii; web design; marketing de bibliotecă; alfabetizare mediatică; noi modalități de atragere a citi-

torilor la bibliotecă; gestionarea colecțiilor de bibliotecă” și altele.

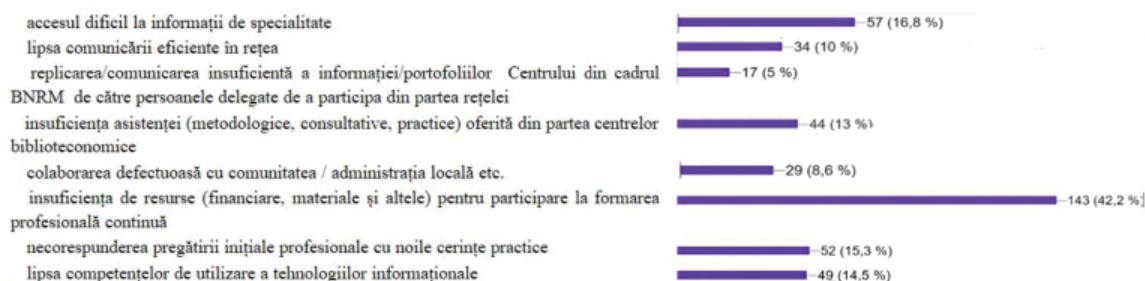
Este de menționat faptul că respondenții au optat pentru dezvoltarea competențelor profesionale (*Graficul nr. 9*) în conformitate cu inițiativele-cheie pentru anul profesional 2023, aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă [1]. Astfel, 48,6% dintre respondenți consideră necesitate utilizarea cu încredere a gamei de tehnologii ale informației și comunicațiilor pentru informare, comunicare și implementare a inițiativelor profesionale. Aceste competențe ar trebui îmbinate organic cu cele ale culturii informației (44,7%), de comunicare (39,7%), de cercetare etc.

Graficul nr. 9. Opțiuni privind dezvoltarea competențelor personalului de specialitate din biblioteci

Având la bază informațiile de mai sus, precum și datele statisticii oficiale (în anul 2022 13% [516 persoane] din numărul total al personalului de specialitate din biblioteci nu au participat la nicio activitate educațională), considerăm că un interes deosebit prezintă răspunsurile respondenților la întrebarea: „Cu ce dificultăți privind formarea profesională continuă v-ați confruntat în cadrul bibliotecii unde activați în ultima perioadă?” (Q10). Obstacolul major specificat de către respondenți ține de insuficiența de resurse (financiare, materiale și altele) pentru participarea la formarea profesională continuă

(42,2%). Acest lucru îl putem confirma și noi, pornind de la experiența de evaluare a bibliotecilor (membru al comisiilor de evaluare a diferitor tipuri de biblioteci), constatând că la poziția privind indicatorul „Procentul din fondul de salarizare cheltuit pentru formarea profesională continuă” sunt lipsă cuantificările. Alte dificultăți cu care s-au confruntat bibliotecarii sunt: accesul dificil la informații de specialitate (16,8%), necorespunderea pregătirii inițiale profesionale cu cerințele practice (15,3%), lipsa competențelor de utilizare a tehnologiilor informaționale (14,5%) etc. (Graficul nr. 10).

Graficul nr. 10. Dificultăți în formarea profesională continuă

Respondenții au avut posibilitatea să completeze răspunsurile de mai sus reliefând 2-3 arii tematice de formare profesională continuă care să răspundă nevoilor și intereselor profesionale (Q11). Dintre acestea menționăm: „tendențe noi în domeniul catalogării și indexării resurselor informaționale; viitorul bibliografiei în spațiul media comunicațional, cercetarea bibliografică; citarea și întocmirea bibliografiei; competențe de cercetare; scrierea proiectelor; elaborarea unui *booktrailer*; gestionarea colecțiilor; elaborarea și promovarea produselor informaționale; utilizarea instrumentelor bibliometrice; rolul

competențelor de marketing în promovarea serviciilor de bibliotecă; dezvoltarea carierei profesionale; colaborarea în comunitate, APL; utilizarea inteligenței artificiale în activitatea bibliotecii; evaluarea personalului; *неформальное образование для детей, подростков и молодежи; создание таблиц с формулами в программе Excel*; colecțiile speciale din biblioteci; strategia activității bibliotecilor școlare; tehnici interactive de lucru cu utilizatorii adulți; *стандарты в действии*; managementul riscurilor; cum motivăm și implicăm comunitatea în activitățile instructiv-educative ale bibliotecii; cultura

informației și a învățării – componentă indispensabilă a procesului educațional: rolul bibliotecilor” și altele.

La planificarea și organizarea procesului de formare profesională continua de către CFPC din cadrul BNRM, respondenții consideră că ar trebui să se țină cont de (Q12): „creșterea rolului bibliotecilor în societatea contemporană prin modernizarea lor continuă; formarea și identitatea profesională a bibliotecarului; disponibilitate pentru toți doritorii, fără limitări; schimbarea formatului online cu prezența fizică a bibliotecarilor la instruirile atelierelor profesionale; schimb de experiență; dezvoltarea parteneriatului; prezență fizică; volumul de lucru, echipamente tehnologice învechite; bugetul mic al instituției; monitorizarea aplicării cunoștințelor și competențelor aplicate de către formabili” și altele.

Concluzii

În conformitate cu rezultatele obținute în urma realizării studiului au fost formulate următoarele constatări și concluzii principale:

- Competențele profesionale dezvoltate ale personalului și eficiența fiecărui angajat sunt indispensabile exercitării misiunii și funcțiilor bibliotecilor, consolidării capacităților instituționale ale acestora.
- Personalul de specialitate din biblioteci a conștientizat, acceptat și este deschis formării profesionale continue: majoritatea a apreciat formarea profesională continuă prin calificativul „foarte importantă”, precum și „importantă”. Această tendință este o reflectare practică a prevederilor cadrului legislativ și de reglementare privind activitatea bibliotecilor, aprobat în Republica Moldova începând cu anul 2017.
- Majoritatea respondenților a fost implicată în anul 2023 în instruirea continuă și doar circa 16,7% nu au participat la nicio activitate educațională.
- CFPC este un prestator de programe educaționale foarte apreciat, concluzia fiind bazată pe faptul că circa 65% dintre respondenți au apreciat activitățile oferite pe parcursul anului de referință cu calificativul „foarte util”.

- Este necesar de a diversifica modalitățile de promovare a ofertelor educaționale ale CFPC; deși acestea sunt accesibile prin rețele sociale, pagina WEB BNRM, adrese electronice instituționale, 17,1% dintre respondenți cunosc foarte puțin sau deloc conținutul ofertelor educaționale ale CFPC, circa 8,9% nu cunosc ori nu au răspuns la întrebare.

- Îmbunătățirea activităților de formare continuă, în opinia respondenților, ține de organizarea instruirilor cu prezență fizică (sau îmbinarea acestora cu cele online), augmentarea interactivității, de organizarea acestora în funcție de rețele de biblioteci, implicarea activă a centrelor biblioteconomice etc.

Pornind de la concluziile prezentate mai sus, formulăm următoarelor **recomandări**:

- elaborarea ofertelor educaționale ale CFPC al BNRM în conformitate cu necesitățile și propunerile respondenților studiului privind necesitățile de formare continuă a personalului din biblioteci;
- revenirea la instruirile în format fizic (în funcție de destinația funcțională a acestora);
- organizarea instruirilor zonale;
- utilizarea potențialului formatorilor locali pentru eficientizarea procesului de dezvoltare a competențelor;
- dezvoltarea competențelor formatorilor locali debutanți;
- creșterea numărului de formatori externi (în bază de proiecte, acorduri de colaborare ale BNRM, alte domenii decât biblioteconomie și științe ale informării);
- reliefarea componentei practice a conținuturilor educaționale (prezentări ale formatorilor, recomandări, modele etc.) în scopul amplificării utilității și creșterii impactului activităților educaționale;
- accentuarea interactivității instruirilor, augmentarea schimbului de experiențe ale formabililor.

Importanța și necesitatea studiului anual privind necesitățile de formare profesională continua a personalului din biblioteci rezultă atât din orientarea de a realiza eficient atribuțiile legislative ale BNRM ca centru biblioteconomic național, precum și din

dorința ca ofertele educaționale să fie strâns corelate cu cerințele și nevoile reale ale personalului din biblioteci. În acest context,

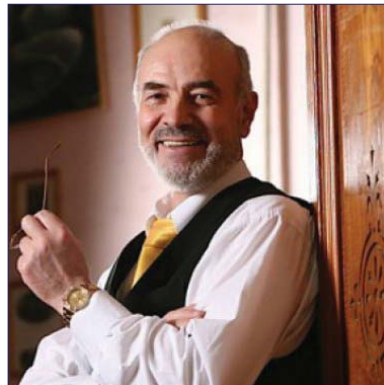
suntem recunoscători centrelor biblioteconomice naționale, teritoriale și departamentale pentru contribuția la realizarea studiului.

Referințe bibliografice:

1. Bibliotecile în susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității. Comunicat pe marginea lucrărilor Forumului Managerilor din cadrul SNB, 30 noiembrie 2022. [citată 10.01.2024]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/biblioteca/Initiative%20profesionale%202023.pdf>
2. CORGHENCI, Ludmila. Personalul de specialitate din biblioteci – avantaj instituțional și comunitar major. In: Sistemul de biblioteci din Republica Moldova. Studiu statistic 2020-2021. Chișinău, 2023, pp. 67-76. ISBN 978-9975-119-59-7. [citată 12.01.2024]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/situatii%20statistica20-21.pdf>
3. Lege cu privire la biblioteci: [nr. 160 din 20.07.2017]. [citată 1.12.2024]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139802&lang=ro#
4. RAPORT statistic centralizator privind activitatea SNB în anul 2022. [citată 1.01.2024]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. REGULAMENT privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Bibliotecă. Aprobat prin ordinul nr. 132 din 14 iulie 2022 al ministrului culturii. [citată 15.11.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132844&lang=ro
6. ȚURCAN, Nelly. Explorarea metodelor de cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării. Chișinău, 2021. 586 p. [citată 12.01.2023]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/333>

SCHIȚE PENTRU UN PORTRET IMAGINAR

Iurie COLESNIC,
cercetător

Rezumat: *Articolul reflectă aspecte din viața și activitatea pictorului român Corneliu Baba (1906-1997), cunoscut pentru portretele sale, dar și pentru alte tipuri de tablouri și ilustrații de cărți. Portretul artistului este prezentat în următoarele contexte: Corneliu Baba și ideologia; povestea românească; Corneliu Baba și Iașul; tema țărănească în creația pictorului.*

Cuvinte-cheie: *Corneliu Baba, pictor român.*

Abstract: *This article explores the aspects of life and work of the Romanian painter Corneliu Baba (1906-1997), well known for his portrait, and for other types of paintings and book illustrations. The following contexts create this portrait of the artist - Corneliu Baba and ideology; The Romanian story; Corneliu Baba and Iasi; the peasant theme in the painter's work.*

Keywords: *Corneliu Baba, Romanian painter.*

Corneliu Baba și ideologia
Născut și format ca artist plastic la început de secol XX, Corneliu Baba a activat în trei sisteme sociale diferite: până în 1945 el s-a expus într-o țară cu regim monarhic, iar după 1945 – într-o țară cu regim popular; după 1990, câțiva ani i-a trăit într-un sistem nou pentru el și pentru România (nici monarhie, nici regim popular, nici democrație pură, ceva tranzitoriu). Un artist veritabil, într-o asemenea situație simte mari presiuni din partea autorităților, fiindcă fiecare sistem politic presupune un anumit comportament și o anumită reacție a intelectualului la regim.

Prin definiție se știe că orice creator adevărat se află într-o opoziție cu puterea. Este firesc acest lucru, deoarece orice putere urmărește scopul consolidării forțelor care i-ar perpetua existența. Aceasta, la rândul său, duce la limitarea spațiului democratic și a anumitor libertăți și, respectiv, artiștii sunt primii care sesizează restraângerea

spațiului democratic. Ei luptă cu mijloacele proprii, dar această luptă îi obligă să ia permanent atitudine față de realitatea cotidiană și, atunci, fără voia lor, în operă se strecoară fragmente din viața de zi cu zi. Opera lui Corneliu Baba din perioada interbelică ilustrează această stare de lucru.

Puterea populară din România instaurată după 1946 a fost, în fond, o putere pseudodemocratică, fiindcă autoritățile sovietice au instalat un regim prosovietic în România, modelând întocmai sistemul stalinist. Această modelare a fost perpetuată și după moartea lui Stalin, când a fost preluat modelul hrușciovist al „dezghețului”, iar după aceasta modelul brejnevist al stagnării. Puterea populară care se sprijinea, în primul rând, pe un fundament ideologic, avea stringentă nevoie de colaboraționiști, de personalități care și-ar asuma responsabilitatea propagării noilor idei, fixării lor în conștiința societății, prin crearea unei imagini noi în interior și în exteriorul țării.

rii, în care într-o lumină pozitivă ar apărea noua putere. Nu este de mirare că scriitori renumiți, cum ar fi George Călinescu sau Mihail Sadoveanu, au pactizat cu noua putere și acesta din urmă a scris un roman de conjunctură: *Mitrea Cocor*. M. Sadoveanu, obișnuit să trăiască bine, nu concepea să ajungă un opozant al noii puteri. De aceea numirea lui în funcție de președinte al Marii Adunări Populare n-a fost întâmplătoare. Undeva există și o doză de ridicol. Masonul numărul unu al României, Mihail Sadoveanu a ajuns președintele Adunării Populare. Și tot el a fost „aruncat de pe vas” în momentul când a încercat să le spună comuniștilor că în anumite probleme ar avea o poziție personală.

Corneliu Baba, în această perioadă, a încercat și el o ilustrare tematică a noii realități. Poate nu atât de deschis cum au făcut-o alții, mai voalat, dar teme ca *anul 1907*, *țărăni* și altele, demonstau o apropiere de ideologia comunistă. Un fel de cedare în fața principiilor artei veritabile, fiindcă orice alunecare pe panta ideologică presupunea o renunțare la principiile estetice fundamentale.

Artistul este dator să creeze conform conștiinței sale și nicidecum pornind de la conjunctura timpului în care el trăiește. Dar această lunecare, abia sesizabilă, la Corneliu Baba n-a fost nici de lungă durată, nici de mare profunzime. El a înțeles esența noului regim chiar de la bun început și, dacă n-a făcut o opoziție de frondă, a considerat necesar să-și ducă destinul de artist în noile condiții, în noile realități. Și această răbdare a lui a fost răscumpărată. Anii de neexpunere în marele galerii au fost înlocuiți cu rugămintea de a expune cât mai des și nu numai în țară, dar și peste hotare. Și gloria, care s-ar părea că i-a întors spatele din cauză că n-a colaborat cu noul regim, a venit înzecit, multiplicată. În momentul când a început să expună peste hotare, marele muzeu au și început achizițiile, în felul acesta Corneliu Baba a reușit să creeze o imagine autentică a artei românești, ci nu una contrafăcută ideologic.

Dar exista și o problemă care trebuie pusă în discuție: criticii din țările apusene, obișnuiți cu valurile de curente avangardiste, au privit cu ironie lucrările lui; realismul

său era categorisit ca un nivel depășit al artei; se neglijau calitățile și originalitatea cromatică, definitorie pentru Corneliu Baba. Formal, ei aveau dreptate, avangarda apuseană trecuse aceste etape încă la începutul secolului XX. Se ignora, însă, o realitate istorică: creația lui venea ca o continuitate firească în evoluția artei românești, deoarece el însuși tindea să nuanțeze un curent nou. De la el încolo se putea trece mai ușor spre arta abstractă, spre arta suprarealistă, spre arta pretins decorativă, fiind un model în care erau încifrate aceste posibilități și trebuia doar să vină cineva și să aleagă direcția preferată.

Corneliu Baba a trăit aproape un secol și arta lui îl ilustrează în toată amploarea lui. Nu este corect să spunem că în perioada interbelică artistul a fost cel mai interesant pentru public sau poate în căutările lui din ultimii ani, trebuie să-l apreciem în valoarea lui absolută. În fiecare segment de timp, artistul s-a raportat fidel la conștiința sa, de aceea opera lui din fiecare etapă este valoroasă și face parte din patrimoniul artei naționale românești. N-a fost robul ideologiei, de aceea și a învins epocile.

Povestea românească

Ne-am obișnuit cu felul de a fi al americanilor, ei reușind prin cinematografie, în primul rând, și prin muzică, în al doilea rând, să ne impună modelul lor cultural: un model sintetic, născut dintr-o realitate ambiguă, fără fundament istoric. O lume formată dintr-un amalgam de popoare care au găsit câteva puncte de tangențe și le-au înscris în constituția lor, care a declarat supremația dictatului economic și a creat un fel de a fi doar prin prisma dolarului. De aici și istoria americană: o istorie de succes, în care sărmanul de ieri este milionarul de azi, iar milionarul de azi este sărmanul de mâine, o schimbare curioasă de decor și o veșnică căutare de afaceri, de bani, de prosperare. Americanii au reușit să dezlocuiască aproape total sufletul din om. Sentimentele au fost declarate *non grata* și numai pragmatismul este împăratul suprem. De aceea istoriile americane au devenit un calapod, un tipic și demult nu mai sunt interesante.

Fiecare popor are istoriile lui. La scandinavii ele sunt domoale, încete, întocmai

ca ale unui popor deprins să se miște încet printre ghețari, să cugete în voie, fiindcă graba este contraindicată. Popoarele sudice au alte istorii, acestea sunt atât de ușii, fiindcă fac mai întâi lucrul și pe urmă se gândesc ce au făcut. Și, de fiecare dată, adaptează lucrurile făcute la noua situație.

Corneliu Baba a povestit în opera lui o istorie românească. Nu este o istorie a românilor din sud, nici a celor care sunt din Carpați, din Bucovina sau din Transnistria, ci este o istorie a românilor ideali, pe care atât de rar îi întâlnești în România modernă. Este, mai degrabă, o sagă a sufletului românesc. Popor de țărani, cu o dramă veșnică legată de lipsa de pământ, care, în căutarea acestui pământ de care nu se mai satură generațiile, au ajuns tocmai în America, în Canada, în Caucaz ori în Extremul Orient, pe râul Amur. Au migrat cu miile, fiindcă doreau să aibă pământ. Pictorul a redat această poveste, utilizând schițele simple ale țăranilor, amintirile lui din copilărie și adolescență și experiența generațiilor anterioare. De aceea țăranul romanțat al lui Nicolae Grigorescu ajunge în opera lui Corneliu Baba un țăran disperat, un țăran gata să pună mâna pe armă și să lupte pentru drepturile sale. Nu fabricile cu coșurile înalte, nu orașele industriale, înălțate după tipicul european, reprezintă imaginea clasică a României, ci țăranul și pământul. Acesta este tipajul real care povestește istoria românilor. Și nu este o istorie de succes, este o istorie dramatică, căci, dacă țăranul de la 1907 era cu arma în mână, țăranul colectivizat ajunge în pânzele lui Corneliu Baba gloată, mulțime cuprinsă de groază, măcinată de frică, disperată și lipsită de orice rază de optimism. Acesta este tot o istorie românească, ca și cum am citi un al doilea capitol. Prin faptul că el a intuit esența acestei istorii, Corneliu Baba este un pictor național, care a știut să o povestească pe înțelesul tuturor, aparținând nu doar românilor, ci și întregului spațiu european. Nu știm dacă el și-a dorit acest lucru, dacă el și-a propus acest scop, mai degrabă, aceasta a fost chemarea lui interioară, a fost povara spirituală, care l-a apăsă, care l-a obligat să povestească în felul cum a înțeles-o el.

Pentru perioada interbelică el a folosit cromatica epocii și în pânzele lui se

întâlnesc culorile lui N. Tonitza și ale lui N. Petrașcu, dar în perioada postbelică culorile au devenit altele, moderne cu accentul specific al vremurilor în care trăia. Vedeă el oare o continuitate a acestei istorii dincolo de vremurile *Regelui nebun*? Credea el oare că se va schimba ceva în țara umilită de groază? Da. Era convins de asta, fiindcă a existat în opera lui ciclu de *Autoportrete*, care s-au schimbat odată cu epocile. Și aceste *autoportrete* sunt ca niște semne distinctive, niște jaloane, pe care artistul le fixează anume pentru noi, atenționându-ne că există o schimbare. Odată cu faptul că el albește tot mai mult, că lentilele de la ochelari devin tot mai groase, există o constantă: paleta din mâna lui e aceeași și pensula este gata de a picta pe pânză istoria românească.

Această dorință constantă de a munci, de a crea este aidoma dorinței cronicarilor, care nu vroiau să țină cont de intemperii de afară și descriau ceea ce au văzut, ceea ce au auzit și ceea ce s-a întâmplat. Corneliu Baba este mai mult decât un cronicar, el este un povestitor, un creator de istorie românească. Astăzi opera lui, ca într-un caleidoscop fermecat, se reasează, se regăsește, dar distanța focală a ei întotdeauna readuce pe retină o nemuritoare istorie românească și un nume legat direct de această istorie.

Corneliu Baba și Iașul

Născut în sudul Regatului, purtând amprenta coloristicii sudului României, Corneliu Baba a avut curajul să meargă în nord, la Iași, unde a avut parte de un îndrumător deosebit, maestrul Nicolae Tonitza. Și s-ar părea că lucrările din perioada ieșeană poartă în ele aerul molcom al Moldovei, firea domoală și lăsătoare a moldovenilor și coloristica, adică cromatica, foarte echilibrată, în care predomină roșu și negru, ici-colo despărțit de alb. Și amestecul culorilor, nici pe departe, nu este anarhic, zvăpăiat, ci, aruncat, nu știu cum, cu o mișcare calculată, reproduce nu o formă, ci o stare. Este ceea ce a învățat Corneliu Baba de la Tonitza, nu cromatica, nu forma realistă, ci surprinderea unei stări: nervul secret al existenței, tulburat imperceptibil de atitudinea autorului, tratat parcă cu indiferență, dar care se concentrează într-o emoție puternic simțită în fiecare suprafață modelată artis-

tic. Un pictor adevărat nu trebuie învățat să așeze culorile, el o va face instinctiv, într-o manieră absolut personală. Pe un pictor adevărat îl poți învăța doar să formeze o atitudine și s-o reproducă, adică să nu fie indiferent față de material, față de o senzație, de un sentiment, ci să caute modalitatea de o transpune în limba cromatică.

Sunt mulți pictori care caută secretul artei în formă, alții îl caută în culori, când, de fapt, marele secret pe care Corneliu Baba l-a învățat de la Tonitza a fost secretul atitudinii. Florile lui Tonitza, celebrele buchete, n-o să le găsiți în lucrările lui Baba, dar veți întâlni caldă atitudine a autorului față de naturile statice, duritatea cu care își cioplește autoportretele, scenele de gen în care există o relație secretă profund umană. Toate își au rădăcinile la Iași, în școala lui Tonitza.

Țăranii, care niciodată nu vor fi învinși

În tema țărănească elaborată de Corneliu Baba, pe parcursul întregii sale activități, există câteva note care confirmă o constanță a viziunii: un anumit unghi care nu se schimbă nici în funcție de circumstanțe, nici în funcție de epocă și nici în funcție de conjunctură. Este o constantă atemporală, în afara timpului.

Chiar dacă s-ar părea că picturile lui sunt complementare unui anumit regim, pânza *Răscoala din 1907* și tabloul *Pământul* sunt lucrări energice de atitudine, în care disperarea țaranului atinge culmea deznădejdiei. Între *Popas*, *Odihna la câmp* și alte lucrări din ciclul *Țăranii* există o legătură, mai bine zis, o esență care ne confirmă un adevăr: indiferent de presiunea la care este supus, țaranul nu poate fi învins. Și atunci e firesc să ne punem întrebarea: care este arma secretă a sa, când pare a fi lipsit de drepturi și de mijloace? De fapt, este una dintre figurile centrale ale istoriei, o figură-cheie, care lasă această senzație că nu există forță în stare să-l învingă. Care este crezul care-l ține? Unii vor spune că anume credința în Dumnezeu este pivotul secret. Și vor avea dreptate. Profund evlavios, legat de anotimpuri, având în mână sămânța în primăvară și culegând roada în toamnă, țaranul crede sincer că numai miracolul forței divine poate transforma o sămânță într-o recoltă: adică un bob va rodi

zece, un sac – un ogor. Numai forța divină poate da ploi suficiente, vânturi calde, soare mult și refuzul acestei forțe de a-l ocroti pentru țaran ar însemna catastrofă. Dar dincolo de această forță, mai există încă un argument care-l face pe țaran să fie de nebiruit – pământul, țărâna moale, neagră, din care este plămădit omul și în care omul pleacă ca într-un cosmos. Această colaborare, această înfrățire de-a lungul vieții, în care unul este osândit să trudească, iar cel de-al doilea, partenerul lui de chin – pământul, este obligat să rodească, este și o legătură de viață și moarte.

Țăranul nu poate trăda pământul, cum nu-l poate trăda pe Dumnezeu. El poate ceda totul, dar nu va ceda niciodată sufletul și palma de pământ, care este mai scumpă decât ființa lui. Există și un al treilea argument, cel mai vulnerabil, dar prin tăria lui, după gravitatea lui, el nu cedează celor două anterioare: țaranul se simte o verigă în lanțul generației. El nu poate, nu-și imaginează că din cauza lui acest lanț s-ar putea rupe, că s-ar putea eschiva de la această povară de a ține în spate trecutul și de a face ceva ca el să fie legat cu viitorul. Lanțul generațiilor este lanțul timpului și în pânzele lui Corneliu Baba acest lucru este reprezentat foarte firesc și foarte convingător. Având aceste trei argumente, *țăranii* lui Corneliu Baba trec din pânză în pânză, din carte în carte, din muzeu în muzeu, ca niște veritabili învingători, fiindcă câștigător este acel care nu poate fi învins. Iar cine are ce apăra, cine crede sacru în dreptatea lui nu poate fi învins, oricâte piedici și obstacole nu i-ar răsări în cale.

Corneliu Baba, zămisind ciclul *Țăranii*, a fost profund inspirat din folclor. Nu ne referim la inspirația cromatică pe care o caută pictorii, ci la spiritul lucrării, la filozofia ei. Aceste pânze sintetizează fragmente din poveștile noastre și par a fi un segment din lunga și tragică poveste care se cheamă *Harap Alb*. Artistul a reușit să ne convingă că țaranul deține o armă secretă, o dreptate a lui, niște lucruri sacre pe care nu le poate trăda și, deci, tema țaranului este una de ordin filozofic, dar nicidecum una de ordin cromatic sau vizual: neînvingerea țaranilor lui Baba înseamnă și nemurirea noastră.

MĂRTURII ALE SPIRITUALITĂȚII SLAVE PAISIENE ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Tatiana GRUȘCO,
ORCID 0009-0005-3933-8257
**Biblioteca Națională a Republicii
Moldova**

Rezumat: În cea de-a 2-a jumătate a secolului al XVIII-lea, viața monahală din spațiul românesc a cunoscut o efervescență culturală datorită Sfântului Paisie Velicikovski (1722-1794), mare om de cultură religioasă, autor, traducător, filantrop, întemeietorul doctrinei paisiene, a cărei influență s-a revărsat asupra spiritualității române, slave și grecești. Activitatea lui a influențat viața monahală, deoarece a reînviat monahismul chinovial după modelul Sfântului Munte Athos, din secolul al XIV-lea. Opera acestuia, dezvoltată în țările române, a avut o mare influență și în ortodoxia rusă, contribuind la evoluția artei scrisului și la cultivarea dragostei pentru scrierile patristice. Pentru spiritualitatea slavă, cuviosul Paisie Velicikovski a avut aceeași însemnătate pe care a avut-o cuviosul Serghie de Radonej în secolul al XVI-lea. Numeroase copii realizate de pe manuscrisele slavone ale stareșului Paisie s-au răspândit și se păstrează în mănăstirile și bibliotecile publice de peste hotare.

Cuvinte-cheie: Paisie Velicikovski, tradiția isihastă, „Filocalia”, scriitori asceți, scrieri patristice, biblioteci mănăstirești, discipoli paisieni.

Abstract: In the second half of the 18th century the monastic life within Romanian realm experienced a cultural effervescence thanks to Saint Paisius Velichkovsky (1722-1794), a man of great religious value, an author, translator, philanthropist, the founder of Paisian doctrine which utterly impacted Romanian, Slavic and Greek spirituality. His efforts had an essential impact on monastic life due to revival of cenobitic monasticism based on Holy Mount Athos model of the 14th century. Velichkovsky's writings, elaborated within Romanian community, had a great influence upon Russian Orthodoxy as well, contributing to the art of writing development as well as to cultivation of love for patristic documents. For Slavic spirituality, Reverend Paisie Velichkovsky had the same significance as of Reverend Sergius of Radonej, in the 16th century. The author mentions numerous copies of the Slavonic manuscripts of Paisius – made, spread over and still preserved in monasteries and public libraries abroad.

Keywords: Paisius Velichkovsky, Hesychast tradition, "Philokalia", ascetic writers, patristic writings, monastic libraries, disciples of St. Paisius Velichkovsky.

Printre colecțiile de patrimoniu ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM), secția Carte veche și rară (CVR), se înscrie colecția *Carte rusă cu caractere civile*, tipărită până la 1850, unică în felul său, deoarece reprezintă producția tipografică din Rusia, în special de la începutul secolului al XVIII-lea, când cultura rusă a fost marcată de reformele țarului Petru I (1708-1710), inclusiv în domeniul tipogra-

fic, și apăreau noile caractere civile. Intenția monarhului rus în domeniul reformei tiparului a fost să ofere cărților scrise anterior în semiunciala (una dintre varietățile scrierii slavone), un aspect caracteristic cărții europene de la acea vreme. Cea mai veche carte din colecția respectivă datează din anul 1709, din timpul vieții țarului rus Petru I. Printre alte ediții bibliofile sunt publicațiile care au făcut parte din biblio-

tecile unor renumite mănăstiri, precum mănăstirea Simonov din Moscova și sihăstria Optina, unde au fost atestate documentar scrieri din opera cuviosului Paisie Velicikovski, datorită, în mare parte, discipolilor slavi, care i-au slujit cu fidelitate și multă dăruire de sine.

Începând cu secolul al XVIII-lea, viața monahală din Rusia a fost grav afectată de politica ostilă a lui Petru cel Mare și a urmașilor săi, care considerau că monahii sunt oameni care nu aduc niciun folos societății. Reformele țarului au influențat puternic activitatea mănăstirilor. Prin decretul său a fost limitat numărul călugărilor în mănăstiri, impunându-li-se un regim foarte aspru, au fost desființate multe sfinte lăcașuri de cult și confiscate averile acestora. În această perioadă a avut loc emigrarea masivă a călugărilor ruși spre Moldova și Țara Românească. În circumstanțele respective, călugării slavi ajung în obștea paisiană de la Neamț, întemeiată de cuviosul Paisie Velicovski (1722-1794), una dintre cele mai importante personalități ale monahismului ortodox din secolul al XVIII-lea, model de smerenie și credință, autor, traducător și filantrop.

Paisie Velicovski a avut o viață discretă, smerită și consacrată totalmente îndumnezeirii, experiența căruia, acumulată la mănăstirile de pe Muntele Athos, îi permite să pună bazele unei școli de traducători din greacă și slavonă în română [2]. Activitatea duhovnicească a lui Paisie Velicovski în spațiul românesc începe după 1742, în a doua etapă a vieții sale, când vine în Moldova, după 17 ani de trăire pe Muntele Athos, și se instalează la Dragomirna cu o obște româno-rusă de 64 de ucenici care l-a urmat din locurile sfinte. Aici, la Dragomirna, formează o obște de 350 de călugări. După evenimentele politice din 1775, când Bucovina devine parte a Regatului Austro-Ungar, Paisie Velicovski pleacă de la Dragomirna și se așează la Secu, împreună cu 350 de monahi, iar după patru ani i-a fost încredințat cel mai important centru cultural și duhovnicesc din Moldova, mănăstirea Neamț, unde a trăit până la trecerea în neființă. Aici, începând din 1779, cuviosul stareț și-a petrecut cei mai rodnici ani din viață.

La Neamț obștea sa a crescut până la 700 de ucenici de 20 de etnii: români, ruși, bulgari, sârbi, greci și chiar un evreu. Datele statistice arată că în timpul vieții jumătate din obștea paisiană era de etnie slavă. Către 1837 numărul acestora număra circa 65 de călugări, iar către 1859 doar 10.

Opera acestuia, creată în țările române, a avut o mare influență asupra spiritualității slave. *Filocalia* cunoscută ca *Dobrotoljubje*, apărută cu susținerea mitropolitului de Sankt-Petersburg și Novgorod Gavriil Petrov-Șapoșnicov (1730-1781), a contribuit la înnoirea vieții monahale răsăritene. Sistemul stăreției practicat de Paisie s-a răspândit în veacul al XIX-lea, prin ucenicii săi, care au dus „mișcarea spirituală paisiană”, învățăturile și rânduielile lui în 117 de mănăstiri și schituri din 35 de eparhii din Rusia. Printre acestea se numără: lavra Alexandr Nevski din Petersburg, mănăstirea Alexandr Sfirski (eparhia Oloneț), mănăstirea Borisogleb (eparhia Moscova), sihăstria Beloberej (eparhia Orlov), mănăstirea Valaam, sihăstria Glinscha (eparhia Cursc), lavra Adormirea-Pociaev, mănăstirea Solovăț, sihăstria Optina și mănăstirea Simonov din Moscova.

Biograful cel mai complet al starețului, protoiereul Serghie Cetverikov, enumeră peste 200 de călugări, persoane civile, arhimandriți și episcopi, egumeni și stareți, care au răspândit mișcarea paisiană până în pragul Primului Război Mondial [1]. Îi vom enumera pe cei mai însemnați adepți ai acestei mișcări, începând cu cei care încă pe vremea lui Paisie i s-au adresat din Rusia, cerându-i sfaturile: iereul Dimitrie (preot în Poltava), un bun prieten al starețului; ieroschimonahul Teofan (mănăstirea Solovăț); mitropolitul Gavriil al Novgorodului și Ladogei (din ordinul căruia a fost tipărită *Filocalia* în Petersburg); egumenul Nazarie (mănăstirea Valaam); ierodiaconul Filaret (lavra Alexandr Nevski); schimonahul Teodor și ieroschimonahul Cleopa (mănăstirea Alexandr Sfirski), care au ieșit din Moldova și au trecut în Rusia; monahul Leonid (sihăstria Optina); starețul și egumenul Varlaam (mănăstirea Valaam); schimonahul Macarie, care a avut legături prin scrisori cu starețul Paisie și a primit în

dar de la el un toiag; Ignatie (arhimandrit al mănăstirii Simonov din Moscova) și mulți alții. Majoritatea din ei au copiat textele ascetice la Neamț și le-au luat cu ei în țara de origine. Ar mai fi de menționat și faptul că ultimii ucenici ai lui Paisie Velicikovski au fost tot de la mănăstirea Simonov din Moscova – călugărul Pavel și schimonahul Teofan de la Optina (1819).

Printre lăcașurile faimoase pentru mișcarea de reînnoire monahală, bazată pe tradiția isihastă, este mănăstirea Optina [8]. Paisie Velicikovski a exercitat o influență imensă asupra călugărilor din acest lăcaș, atât prin traducerile sale, cât și prin ucenicii săi, care au continuat aici isihasmul autentic al creștinismului [9]. Prima carte editată la mănăstirea Optina a fost *Viața și scrierile starețului moldovean Paisie Velicikovski*. Scrierile slavone paisiene au ajuns aici prin intermediul starețului Ambrozie, care a fost ucenicul lui Paisie până în 1777, după care a revenit în Rusia. Un alt stareț vestit al sihăstriei Optina a fost Macarie. El a trait 24 de ani în sihăstria Ploșcean, unde l-a avut ca dascăl pe schimonahul Atanasie (Zaharov), ucenicul starețului Paisie. După moartea schimonahului, s-a apropiat duhovnicește de părintele Leonid și s-a mutat la Optina, unde mai târziu a fost stareț timp de 19 ani. Ca și părintele Leonid, el a adunat în jurul său mulți ucenici, printre care oameni culti, cu ajutorul cărora a editat mai multe cărți patristice ale starețului Paisie [9]. Unul din ei a fost Ivan Vasilevici Kireevski, fiul duhovnicesc al părintelui, cu care a lucrat la editarea traducerilor starețului Paisie. Astfel activitatea duhovnicească din Optina a fost păstorită de fideli păstrători ai tradițiilor paisiene.

Ex-libris etichetă a bibliotecii din Mănăstirea Optina

Potrivit datelor istorice, sihăstria Optina deținea o bogată bibliotecă de carte religioasă și laică, la care avea acces și intelectualitatea rusă, precum scriitorii Nikolai Gogol, Ivan Turgheniev, Fiodor Dostoievski, Serghei Nilus, Lev Tolstoi, filozofii Ivan Kireevski, Pavel Florenski, compozitorul Piotr Ceaicovski și mulți alții [7]. Dintre exemplarele provenite din biblioteca mănăstirii Optina, deținute de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, de care am amintit în debutul comunicării, este și lucrarea Наука благополучно умирать, scrisă de cardinalul sfintei Biserici Române, membru al ordinului iezuit, al Bisericii Catolice, Roberto Bellarmino (1542-1621), cunoscut pentru faptul că a fost conducătorul procesului de îvinuire a lui Giordano Bruno (condamnat pentru erezie) și liderul primului proces împotriva lui Galileo din anii 1613-1616. Ediția propriu-zisă a fost publicată în 1783, iar, în anul 1787, 432 de exemplare au fost confiscate din librăriile moscovite. Exemplarul din colecțiile noastre are pe forzațul fix anterior un ex-libris etichetă a bibliotecii din Mănăstirea Optina (Foto 1).

Din colecțiile mănăstirii Simonov din Moscova cu hramul Adormirea Maicii Domnului, fondată în 1370 de către Sfântul Feodor, nepotul și discipolul lui Serghei de Ranonej, BNRM deține în colecția amintită în debutul studiului, 4 lucrări bibliofile cu scrierile lui Dimitrie Tuptalo (1651-1709) și

Ex-libris ștampilă cu inscripția „Библиотека Симонова Монастыря в Москве”

ale lui Vasile cel Mare (379-376). Cărțile au imprimat ex-librisul ștampilă cu inscripția „Библиотека Симонова Монастыря в Москве” (Foto. 2). În 1905, cărțile din biblioteca respectivei mănăstiri au fost depuse la păstrare în Biblioteca Sinodului Rus, unde s-au aflat până în 1920. După anul re-

spectiv au fost transferate la Muzeul Istoric de Stat al Rusiei din Moscova, iar în perioada imediată după cel de-al Doilea Război Mondial ajung în colecțiile Bibliotecii de Stat „N. Krupskaja”, actuala Bibliotecă Națională a Republicii Moldova.

În final, dorim să ne reamintim și să punem în evidență una dintre cele 42 de reguli monahale ale *Așezământului*, întocmit de Cuviosul Paisie în timpul stăreției sale la

Mănăstire Dragomirna (1763 – 1775), care spunea: „Deosebirea de neam și de treaptă să nu fie, nicidecum, pentru că toți sunt deopotrivă înaintea Preaputernicului Dumnezeu”. Doar cu această convingere duhovnicească Sf. Paisie a putut ține în armonie deplină sutele de călugări, care au aparținut celor 20 de etnii. Considerăm că această regulă a fost și rămâne actuală și astăzi.

Referințe bibliografice:

1. CETVERICOV, Serghie (prot.). Paisie — starețul mănăstirii Neamțul din Moldova. Viața, învățătura și experiența lui asupra Bisericii Ortodoxe. Mănăstirea Neamț, 1933. 431 p.
2. DAVID, P. I. Cuviosul Paisie cel Mare (Velicovschi) — un desăvârșit monah. București, 1975. 32 p.
3. GAMAN, Marian. Sf. Paisie Velicovschi și relația sa cu ucenici [online]. [citată 13. 03. 2023]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/doc/255192374/Despre-Sf-Paisie-Velicovschi#>
4. LEGĂTURA dintre Sfinții Serafim de Sarov și Paisie de la Neamț [online]. [citată 15. 03. 2023]. Disponibil: <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/legatura-dintre-sfintii-serafim-de-sarov-si-paisie-de-la-neamt-168194.html>
5. SFÂNTUL Paisie Velicovschi. Cuvinte și scrisori duhovnicești. Vol. 2. Chișinău: Tip. Centrală, 1999. 278 p.
6. ZAHARIA, Ciprian (arhim.). Biserica Ortodoxă Română și traduceri patristice și filocalice în limbile moderne. Paisianismul. București, 1996.
7. ОПТИНА пустынь: история святого места [on-line]. [citată 24. 02. 2023]. Disponibil: <https://www.pravmir.ru/optina-pustynin/>
8. ОПТИНА пустынь — факты о монастыре: история обители, святыни, достопримечательности [online]. [citată 21. 02. 2023]. Disponibil: <https://24smi.org/facts/315624-optina-pustyn-fakty-o-monastyre-istoriia-obiteli-s.html>
9. ОПТИНСКИЕ старцы [online]. [citată 26. 02. 2023]. — Disponibil: <https://media.elitsy.ru/temy/svjatye/optinskie-starcy-interesnye-fakty-o-kotoryh-vy-ne-znali/>

AUTENTICITATEA CA PREMISĂ A STĂRII DE BINE ÎN PROFESIA DE BIBLIOTECAR

Ecaterina DMITRIC,
ORCID 0000-0003-4080-0953
**Biblioteca Națională a Republicii
Modova**

Rezumat: *Articolul reflectă interdependența transformării organizaționale în raport cu cea personală, având ca temei conceptul de autenticitate. Performanța unei organizații depinde în mare măsură de starea de bine a angajaților. Definirea conceptului de „autenticitate” centrat pe ființa umană facilitează aprofundarea cercetărilor ca răspuns la provocările societății contemporane și relaționarea acesteia.*

Autenticitatea în organizații se bazează pe două dimensiuni: organizațională și individuală. A fi autentic din punct de vedere instituțional urmărește obiectivul de a ajunge la publicul-țintă în conformitate cu valorile și scopul bibliotecii. Din perspectiva individuală, corespunde principiului „centrarea pe individ” și luarea atitudinilor pe acest segment.

Cuvinte-cheie: *autenticitate, biblioteci, stare de bine, transformare personală și organizațională.*

Abstract: *This article focuses on interdependence between organizational and personal transformation, based on concept of authenticity. The performance of an organization largely counts on well-being of its employees. Definition of the concept of “authenticity” centered on the human being facilitates the depth of research in response to challenges of contemporary society and reciprocity of them. Authenticity of organizations bases on two dimensions: organizational and individual. Being institutionally authentic means to reach the target audience in accordance with the values and purpose of the library. From the individual perspective, it corresponds to the principle of “centering on the individual” and taking measures according to it.*

Keywords: *authenticity, libraries, well-being, personal and organizational transformation.*

Sensul existenței umane și căile dobândirii autenticității ei continua a fi o tematică importantă în filozofia contemporană, după ce a fost amplu tratată în filozofia de la mijlocul secolului al XIX-lea.

Tema a fost abordată de Sören Kierkegaard (1813-1855) în cadrul unei concepții axate pe problema existenței, de coloratură profund tragică, explicabilă atât prin criza valorilor etice ale culturii clasice, cât și prin biografia și formarea filozofului în spiritul unui protestantism ascetic. Conceptul de *autenticitate* se regăsește ca unul din cele trei elemente ale *Dasein*-ului (cuvânt german având înțelesul de „ființa în deschis”).

Termenul a fost folosit de Heidegger în investigarea existenței umane. Astfel, sensul autenticității poate fi explicat prin tendința omului de a se pierde în preocupările cotidiene, ratându-și astfel posibilitățile unice și existența „autentică”.

Pentru autentică interpretare a Ființei, Heidegger întrebuițează noțiunea fundamentală de *transcendență* (*Ueberstieg, Ueberwindung*), semnificând totodată: depășirea de sine, proiect, schițare a unui act ce are drept capăt o „lume”, investire de sens etc., prezența reală și inserția structurală a *Dasein*-ului în lume. Transcendența este ceea ce Heidegger a numit „relația ab-

solută”, în sensul că *Dasein*-ul face ca o lume să apară, dar și în care i se dă o pre-figurare (*Vor-bild*) originară. Prin transcendență *Dasein*-ul urcă la demnitatea propriu-zisă de a fi. Orice existență ființează numai prin transcendență [3].

Din perspectiva psihologică, omul ca „subiect autoactualizat” este subiectul esențial reflectat de Abraham Maslow în lucrările *Nivelurile superioare ale naturii umane și Motivație și personalitate*. Studiile psihologului american asupra „experiențelor de vârf”, acele momente transcendentale în care totul are sens și în care trăim plenar în noi înșine și în raport cu lumea, au creat un teren fertil pentru psihologia transpersonală: „Urmărirea și gratificarea trebuințelor superioare duc la un individualism mai pregnant, mai puternic și mai autentic”. Maslow a simțit că psihologia ar trebui axată mai degrabă pe realizarea „omului deplin”. În acest sens, o persoană nevrotică devine, pur și simplu, o persoană care „nu este încă total actualizată”.

Lucrarea lui Carl Rogers *A deveni o persoană: perspectiva unui psihoterapeut* abordează relația sau interacțiunea autentică dintre persoane prin care poți să fii tu însuși și în care cealaltă persoană îți vede foarte clar potențialul. Psihologul american și-a rezumat filozofia astfel: „Pur și simplu, să fii eu însumi și să o las și pe cealaltă persoană să fie ea însăși”. În centrul preocupărilor sale se află viziunea că viața este un proces care curge. „Persoana împlinită, considera el, ar trebui să ajungă să se accepte ca un flux continuu al devenirii, și nu ca un produs finit”.

Ieșirea din situațiile de criză a unei persoane constă, în principal, în necesitatea recunoașterii unor nevoi și sentimente de un ordin special, cum ar fi nevoia de auto-realizare spirituală, de înțelegere (nevoia de sens). Acceptarea conștientă a suferinței sau a destinului poate fi transformată în una dintre cele mai mari realizări ale omului, idei reflectate în lucrarea *Omul în căutarea sensului* de Viktor Frankl. Din perspectiva autenticității, omul devine ceea ce este prin prisma pasiunilor față de un lucru, prin care oferă sens vieții.

Ideea de personalitate se impune în con-

textul autenticității ca verigă importantă în căutările privind dezlegarea problemelor sensului vieții. Atenția celor mai mulți teoreticieni ai personalității s-a oprit asupra posibilităților firești ale condiției umane, fără a neglija personalitățile de excepție pe care le putem considera ca expresie maximă a îndeplinirii condiției umane la un moment dat al evoluției umanității.

D. Gusti și C. Rădulescu-Motru apreciau că nu trebuie să căutăm personalitatea în realizările ieșite din comun, ci în perspectiva vieții curente, în lumina acțiunilor ce se desfășoară sub ochii noștri. Personalitatea nu este un privilegiu al unora, ci o sinteză, o realitate la care se poate ridica orice om. Nu dotările excepționale dau marcă personalității, ci folosirea adevărată a celor ce le avem fiecare dintre noi. Realizarea ei este posibilă aici în lumea în care trăim și stă în putința tuturor.

Explorarea autenticității ca ființă umană dezvăluie o evaluare a sinelui în continuă evoluție din perspectiva anumitor valori de sine și în contextul social în care apar aceste valori. Acest proces produce o dialectică între sine și societate, care are potențialul de a genera și susține comportamente și așteptări normative, influențând, la rândul său, semnificații pe care indivizii le asociază cu valorile atribuite sinelui tranzițional și progresul pe care îl fac pentru a fi autentici.

Autenticitatea în organizații se bazează pe două dimensiuni: organizațională și individuală [2]. A fi autentic din punct de vedere instituțional urmărește obiectivul de a ajunge la publicul-țintă în conformitate cu valorile și scopul bibliotecii.

Autenticitatea este implementată din perspectiva a două aspecte: 1) instrument de vânzări/promovare, în care atribuirea autenticității se face pentru a poziționa organizația/biblioteca, produsul, serviciul la un nivel mai înalt și 2) criteriu pentru apartenența la un anumit domeniu de producție: muzică, artă sau literatură. Primul aspect poziționează instituția bibliotecară prin prisma serviciilor/produselor informaționale, atragerea potențialilor utilizatori la bibliotecă, construirea comunităților și comunicarea instituțională concentrată pe exterior. Cel

de-al doilea aspect are un caracter de valorificare a identității instituției, prin care biblioteca prin însuși structura ei oferă acces la valorile patrimoniale: muzică, artă, literatură etc. Dacă alte instituții tind să adere la un anumit domeniu de producție manifestat prin cultură, bibliotecile prin funcția de valorificare a memoriei locale își manifestă autenticitatea prin servicii și produse care reflectă diversitatea vieții comunitare și culturale, promovarea personalităților notorii. Prin urmare, biblioteca devine autentică prin colecțiile patrimoniale pe care le deține, serviciile comunitare oferite, prin care își manifestă unicitatea și valoarea în comunitate. Prin aceste abordări se produce o autodefinire a criteriilor asociate cu autenticitatea pentru a păstra integritatea organizației.

În contextul competitivității pe piață, implementarea autenticității în instituțiile bibliotecare necesită un plan bine determinat, dar și depășirea unor obstacole care apar în acest proces:

a) *din perspectiva organizațională:*

- Formarea unei identități „autentice” în contextul marketingului și managementului unei organizații este un efort considerabil.
- Identitatea formată evoluează în contextul schimbărilor sociale și percepțiile despre autenticitate devin sensibile, dacă nu reflectă angajamentele propuse inițial.
- Se impune a fi competitiv într-o lume în care accesul la resurse este variat, unde comunicarea este instantanee, sistemele de comunicare nu sunt stabile și nici previzibile.
- Menținerea autenticității unei organizații nu depinde numai de mediile comunicaționale, ci însuși conceptul de *autenticitate* prin fundamentarea lui teoretică depinde foarte mult de contextul social și nu poate decât să se realizeze prin interacțiunea reflexivă cu entitățile acelui mediu.
- Încercările organizaționale de a „revenдика” autenticitatea sunt sortite eșecului, dacă nu sunt susținute de o înțelegere a esențialului, de natura contingentă a autenticității și de o abordare reflexivă a

contextului în care dorim să fim autentici.

b) *din perspectiva individuală (resurse umane):*

- mentalitățile bazate pe frică care sunt sceptici la schimbare/ transformări organizaționale;
 - neîncrederea în colegi și nevoia de control;
 - invidia față de succesul celorlalți,
 - îndoiala privind competențele proprii, dar și ale colegilor;
 - frustrarea, deznădejdea, disperarea.
- Implementarea autenticității din perspectiva resursei umane din cadrul organizației corespunde principiului „centrarea pe individ”, prin care se pune accent pe următoarele aspecte:

- Valorizarea camaraderiei, a armoniei în mediul de lucru, urmărindu-se îndeplinirea scopurilor organizației prin munca satisfăcătoare și motivantă pentru angajați.
- Practica filozofică la nivel organizațional, după cum menționează academicianul Lou Marinoff, se manifestă în țările dezvoltate prin angajarea specialiștilor calificați, care participă nemijlocit la performanța organizației.
- Consilierea angajaților, în mod individual, pentru a-i ajuta la rezolvarea problemelor care interferează cu îndeplinirea sarcinilor lor de serviciu.
- Facilitarea workshopurilor pentru angajați, în scopul îmbunătățirii performanțelor lor și îmbunătățiri eticii și dinamicii instituționale.
- Organizarea de workshopuri consacrate integrității etice și valorii morale, care ajută la prevenirea și aplanarea conflictelor apărute în urma sporirii diversității forței de muncă, atât din punct de vedere al sexelor, cât și etnic.
- Construirea echipei, stil democratic, cunoașterea valorilor instituției,
- Practicile de mindfulness pentru dezvoltarea stărilor superioare de conștiință.

De asemenea, un rol important în vederea implementării autenticității în organizații îi revine fiecărui angajat în parte prin luarea de atitudine, conștientizarea rolului personal în vederea creșterii personale și profesionale.

Potrivit reflecțiilor din culegerea *Handbook of Personal and Organizational Transformation*, transformarea organizațională se produce mai eficient în raport cu transformările personale ale angajaților. Este accentuat faptul că domeniul transformării are un caracter interdisciplinar, bazat pe studii și practică în diverse domenii precum teologia, fizica cuantică, neurobiologia și teoria managementului.

Implementarea autenticității aduce cu sine transformarea organizației și este un mod de a vedea lumea dintr-o nouă perspectivă, una care permite mai multe posibilități și un mod de operare mai eficient. În acest sens, cercetătorul Anderson B. Adams definește transformarea ca fiind „schimbări fundamentale profunde în gândire și acțiune care creează o discontinuitate ireversibilă în experiența unui sistem. În general, rezultatul apariției unor sisteme de credințe radical noi (paradigme)” [8, p. 10].

Conștientizarea de către angajați a faptului că viața înseamnă evoluție și creștere continuă, care aduce schimbarea sau transformarea, consolidează relațiile interpersonale și contribuie la predominarea în organizație a stării de bine. Activitățile de conștientizare de sine în echipe vizează formarea unui sentiment de compasiune și încredere pentru membrii echipei, care poate duce la o înțelegere mai profundă și poate produce o mai mare coeziune a grupului, crescând performanța în instituție. Două concepte care sunt corelate și reprezintă un fundament în procesul de transformare este *spiritualitatea* și *conștiința*. Starea de bine din perspectiva autenticității se bazează pe ideile curentului existențialism, prin care omul nu trebuie să-și trăiască viața de pe o zi pe alta, în inconștientă față de destinul propriu, ci trebuie să acceadă la o viață cu adevărat personală și conștientă.

Termenul „transformare” este centrat în dimensiunea spiritualității, oricare ar fi originile spiritualității reale a persoanei. Transformarea presupune schimbarea și dinamica. Spiritualitatea este un proces dinamic, o realitate trăită care transcende întreaga ființă umană, nu doar o anumită parte sau timp din viață. Această „realitate trăită” se exprimă nu numai la nivel individual, există multe exemple de spiritualitate

ca realitate trăită și la nivel instituțional [7, p. 21]. Dr. Kanoria definește spiritualitatea ca pe „o formare de abilități de viață. Viața devine demnă și plină de iubire, compasiune, creativitate, înțelepciune, abnegație și iertare. Indivizii se eliberează de ego, devin receptivi, smeriți și reținuți și își dezvoltă spiritul de angajament și unitatea universală [8, p.22]. În această ordine de idei, spiritualitatea nu înseamnă neapărat religiozitate, dar o legătură cu transcendentul.

Conștiința este un subiect explorat de diverse discipline, cum ar fi: filozofia, psihologia și teologia. Frank J. Barrett consideră că o schimbare în conștiința personală, în special a liderului instituției, este un precursor al transformării organizaționale [7, p. 25]. Cercetătorul definește conștiința ca „o stare de conștientizare a sinelui (gânduri, sentimente, idei) bazată pe un set de credințe și valori prin care realitatea este interpretată. O trecere la o stare superioară de conștiință implică o schimbare a credințelor, valorilor și comportamentelor. Valorile de la nivelul superior al conștiinței promovează o mai mare incluziune și conexiune și mai puțină separare și fragmentare” [8, p. 25].

Un individ poate avea o experiență de transformare la orice nivel de dezvoltare, dar, când se ating niveluri superioare de conștiință, ne referim la stadiul de dezvoltare al acelei persoane. Ca să deosebim aceste niveluri ale conștiinței, cercetătoarea Judi Neal delimitează mentalitatea globală la fiecare nivel al ființei (nivelul I fiind cel mai înalt și rar atins de indivizi, cu atât mai puțin de organizații):

Nivelul V de mentalitate globală: Leadership-ul se concentrează pe „a avea” și „a face”; asupra trăsăturilor, competențelor și stilurilor pe care liderii le posedă și care determină modul în care el/ea ar trebui să conducă și să răspundă provocărilor organizaționale.

Nivelul VI de mentalitatea globală: La acest nivel, accentul este pus pe construirea socială a unei realități organizaționale comune prin utilizarea imaginilor și a imaginației pentru a crea o viziune convingătoare și a stabili o cultură organizațională puternică și distinctă.

Nivelul III de mentalitate globală: Leadership-ul este centrat pe „a fi”. Acesta este nivelul la care începe să se manifeste transformarea globală a mentalității prin extinderea conștiinței, a conștientizării de sine și a angajamentului de autodepășire.

Nivelul II de mentalitate globală se bazează pe angajamentul liderului față de conștientizarea și autodepășirea de la Nivelul III, în sensul de a recunoaște demnitatea și caracterul comun al omului. La acest nivel, liderul experimentează un sentiment profund legat de scopuri concrete și interconexiuni în univers.

Nivelul I de mentalitate globală: Leadership-ul se bazează pe unicitatea și reconcilierea constantă a contrariilor aparente, pe diverse conexiuni armonioase și stabilirea de noi legături constante.

Această transformare presupune o schimbare de perspectivă prin prisma a trei dimensiuni: psihologică (modificări în înțelegerea sinelui), convențională (revizuirea sistemelor de credințe) și comportamentale (schimbări ale stilului de viață). În cele mai multe cazuri transformarea perspectivei are loc atunci când este cauzată de o criză și apare necesitatea depășirii acesteia.

Performanțele unei organizații depind, în mare măsură, de starea de bine a angajaților. Conceptul de *autenticitate* a ființei umane este necesar de a fi studiat și implementat în toate sferele de activitate. Prin urmare, abordarea acestui subiect este orientată spre dezvoltarea unui leadership mai integrat/echilibrat, consolidarea angajamentelor individuale, conștientizarea sporită de sine, îmbunătățirea relațiilor interpersonale, un echilibru interior mai evidențiat, empatie și compasiune mai mare față de sine/celălalt, focalizarea pe timpul prezent, toleranță față de ambiguitate și incertitudine.

Direcțiile principale prin care putem descoperi autenticitatea ființei umane și stimula dezvoltarea sa personală dintr-o perspectivă filozofică sunt următoarele:

- Problemele privind existența ființei umane;
- Ființă și ființare din perspectiva lui Heidegger;

- Omul ca ființă culturală. Un individ cu o anumită înzestrare naturală evoluează în funcție de atmosfera culturală în care este plasat.
- Omul autoactualizat, care tinde să se autorealizeze continuu;
- Consolidarea identității personale prin abordarea psihofilozofică, conștientizarea de sine;
- Reflecția de sine prin reflecția celuilalt;
- Educația prin lectură;
- Autoeducația.

Implementarea autenticității bazată pe transformare în organizații nu este o chestiune ușoară, impune anumite costuri personale legate de noțiunea de „a ieși din zona de confort” și, deseori, se întâlnesc rezistențe în această cale de urmat. Însă, dacă această transformare se produce, binele comunității este plasat pe primul loc și scopul organizației devine esențial și semnificativ. În concluzie, specificăm semnificațiile principale ale conceptului de *autenticitate*, care rămâne actual și o posibilitate, datorită implementării acestuia în activitatea noastră, de a ieși din crizele cu care ne confruntăm:

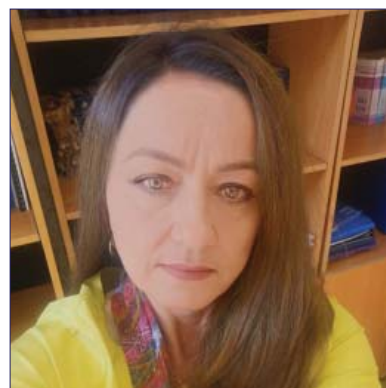
- Cunoașterea conceptului de *autenticitate* facilitează aprofundarea cercetărilor ca răspuns la provocările societății contemporane.
- Omul are un mod „de a fi” care trebuie să fie autentic prin prisma ființării sale, ce dezvăluie o esență adevărată, atitudinea relațională cu ceilalți, depășirea de sine, asumarea libertății și conștiința de sine.
- Sensul autenticității poate fi explicat prin tendința omului de a se pierde în preocupările cotidiene, ratându-și astfel posibilitățile unice și existența „autentică”.
- Interesul manifestat pentru această problemă deschide direcții ale cunoașterii umane pentru implementarea acesteia în context personal și instituțional.
- Preocuparea pentru autenticitate angajează nu numai cunoștințe, ci și valori, convingeri, credințe, sensuri și semnificații.
- Autenticitatea devine o calitate a omului care se pierde în consumerism, dar, totodată, și o cale de reîntoarcere la origini.

Referințe bibliografice:

1. BUTLER-BOWDON, Tom. 50 de clasici. Psihologie. Sinteza celor mai importante 50 de cărți despre minte, personalitate și natură umană. București: Litera, 2001. 495 p. ISBN 978-606-33-3439-9.
2. EDWARDS, Lee. Authenticity in organisational context: fragmentation, contradiction and loss of control [online] [citată 19.09.2023]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/241996384_Authenticity_in_organizational_context_Fragmentation_contradiction_and_loss_of_control
3. HEIDEGGER, Martin. Ființă și timp. București: Humanitas, 2012. 676 p. ISBN 973-28-0294-4.
4. IFTODE, Cristian. Filozofia ca mod de viață: sursele autenticității. Pitești: Paralela 45, 2010. 272 p. ISBN 978-973-47-0934-2.
5. MARGA, Andrei. Introducere în filozofia contemporană. Iași: Polirom, 2002. 424 p. ISBN 073-683-930-3.
6. MASLOW, Abraham H. Motivație și personalitate. București: Editura Trei, 2007. 510 p. ISBN 978-973-707-159-0.
7. Memory, Authenticity and Cultural Identity: The Role of Library Programs, Services and Collections in Creating Community [online] [citată 09.03.2023]. Disponibil: <https://www.ifla.org/past-wlic/2009/158-welburn-en.pdf>
8. NEAL, Judi (editor). Handbook of Personal and Organizational Transformation. USA: Edgewalkers International Fayetteville, AR; Springer International Publishing AG, part of Springer Nature 2018, 1234 p. ISBN 978-3-319-66892-5 ISBN 978-3-319-66893-2 (eBook) ISBN 978-3-319-66894-9 (print and electronic bundle) <https://doi.org/10.1007/978-3-319-66893-2>
9. NICA, Daniel. Comunicare, autenticitate și uniformizare socială. In: Revistă de filozofie. 2020, nr. 2, pp. 113-121 [online] [citată 18.05.2023]. Disponibil: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=853869>
10. ROGERS, Carl. A deveni o persoană. București: Editura Trei, 2008. 560 p. ISBN 978-973-707-244-3.

EVALUAREA IMPACTULUI BIBLIOTECII ȘI A SERVICIILOR PRESTATE DE BIBLIOTECA REPUBLICANĂ TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ A INSTITUTULUI NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE, ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA

Tamara ZASMENCO,
ORCID 0009-0007-4960-3055
BRTȘ a INCE din cadrul ASEM

Rezumat: *Articolul reflectă rezultatele cercetării realizate în baza unui sondaj privind gradul de utilizare a serviciilor bibliotecii. Impactul serviciilor bibliotecii a fost evaluat sub aspectul beneficiilor efective și celor potențiale, influenței bibliotecii asupra activității cercetătorilor Institutului Național de Cercetări Economice și asupra societății.*

Cuvinte-cheie: *Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, impactul bibliotecii, servicii de bibliotecă.*

Abstract: *This article reveals the results of research based on a survey about the degree of use of library services. The impact of the library services valued in terms of actual and potential benefits, of influence of the library on the work of researchers of the National Institute of Economic Research and on society in a whole.*

Keywords: *Republican Technical and Scientific Library, library impact, library services.*

Într-o societate bazată pe cunoaștere progresul va fi de partea țărilor a căror populație dobândește abilități în procesarea informației și în utilizarea acesteia în munca de zi cu zi. Această orientare, care prefigurează și o reevaluare a importanței implementării tehnologiilor informaționale în procesul de educație și cercetare, va aduce în timp o creștere a calității și a eficientizării studiului. Rolul bibliotecii este să găsească noi metode de punere în valoare a potențialului propriu, astfel încât cunoștințele și experiențele umane existente în colecțiile bibliotecilor să ajungă la beneficiari, reușind să ofere acestora noi mecanisme de raportare la mediul social, economic, tehnic și politic în care trăiesc.

Pentru a face față acestor provocări, Bi-

blioteca Republicană Tehnico-Științifică (BRTȘ) și-a orientat activitatea spre difuzarea informației bine organizate și structurate în sisteme care permit interconexiuni individuale, căutări după criterii complexe, selecții, salvări și exporturi de informații în diferite formate. Astfel, pe lângă serviciile tradiționale, biblioteca a dezvoltat și servicii electronice, care contribuie la difuzarea informațiilor la distanță și facilitează accesul la colecțiile specializate în format print.

Pornind de la considerația că bibliotecile au o valoare socială și culturală importantă indiferent de valoarea lor economică, bibliotecile pot fi evaluate prin următoarele metode: evaluarea contingentă (îmbină teoriile economice cu tehnicile de sondaj pentru a estima valori al căror preț nu poate fi estimat în bani, precum dezvoltarea

și conservarea colecțiilor sau a mediului); analiza cost-beneficiu (presupune o abordare sistemică care servește la calcularea și compararea costurilor și beneficiilor unei afaceri sau ale unui serviciu prestat); ROI (rentabilitatea investițiilor, returnarea banilor investiți).

Aceste metode s-au dovedit a fi cele mai eficiente pentru a măsura valoarea economică a unui bun în afara pieței precum biblioteca, pentru că evaluarea impactului bibliotecilor asupra persoanelor fizice și asupra comunității servite înseamnă estimarea unor aspecte evazive și intangibile, cum ar fi accesul la informații și incluziunea socială, care nu pot fi comensurabile momentan, ci doar în timp.

Așadar, evaluarea impactului bibliotecii pare să aibă mult de-a face cu întrebarea de actualitate a sensului bibliotecii: „Care este scopul bibliotecii astăzi când totul pare să fie disponibil imediat și doar la un clic distanță și care este viitorul ei?” Cercetarea „Gradul de utilizare a serviciilor bibliotecii și evaluarea impactului serviciilor bibliotecii” este o încercare de a găsi răspunsul la această întrebare prin evaluarea impactului bibliotecii sub aspectul beneficiilor efective și beneficiilor potențiale pentru utilizatori, deoarece bibliotecile sunt importante nu numai pentru a produce efecte momentane, dar și pentru a produce efecte pozitive în timp.

Cercetarea a fost realizată în anul 2022 prin aplicarea unui chestionar/interviu elaborat în baza recomandărilor SM ISO 16439:2018 „Informare. Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” [3]. În cadrul cercetării a fost posibilă observarea reacțiilor persoanelor intervievate, obținând răspunsuri la câteva întrebări: *Dacă chestionarul este de înțeles? Dacă poate fi finalizat în 10-15 minute? Există întrebări care nu sunt suficient de clare sau greșite, inutile? Există întrebări care pot fi șterse sau la care este posibil de răspuns într-un alt mod (de exemplu cu date*

statistice sau cu observarea comportamentală a utilizatorilor în bibliotecă, etc)?

Scopul cercetării: evaluarea impactului bibliotecii și a serviciilor prestate de BRTȘ în scopul promovării rolului și valorii bibliotecii pentru procesul de studii și cercetare, educație și cultură, viață socială și economică.

Obiectivele cercetării: identificarea gradului de utilizare a serviciilor prestate de BRTȘ; evaluarea impactului bibliotecii sub aspectul beneficiilor efective și beneficiilor potențiale pentru utilizatori; efectele impactului bibliotecii asupra cercetătorilor INCE; impactul social al bibliotecii asupra societății.

Chestionarul a fost structurat pe o schemă de 15 întrebări, o mare parte precodificate, menite să canalizeze răspunsurile pe obiectivele cercetării și să faciliteze evaluarea lor statistică. Pentru a valida opiniile utilizatorilor în legătură cu utilizarea serviciilor bibliotecii și impactul lor asupra persoanelor, spre final a fost adresată o întrebare deschisă și o întrebare de control, care au permis respondenților să exprime propriile propuneri de optimizare. Chestionarul a inclus și variabile de vârstă, apartenență la gen, ocupație, factori utili în stratificarea necesităților de informare și documentare a utilizatorilor. Numărul total de respondenți a fost de 92 de participanți (10 % din utilizatorii bibliotecii în anul 2022), dintre care femei – 77,5% și bărbați – 28%, structurați ocupațional: elevi – 7%, studenți/licență – 13,9%; studenți masteranzi – 10%, studenți doctoranzi – 5%; cercetători științifici – 44,4%; funcționari publici – 8,3%, ingineri – 7%; întreprinzători – 3,7%. Referitor la frecvența utilizării bibliotecii, au rezultat următoarele date: mai des decât o dată pe săptămână – 12,2%; o dată pe săptămână – 12,2%; de 2-3 ori pe lună – 6,5%; o dată în lună – 22%; odată la 3 luni – 22%; o dată la șase luni – 8%; odată în an sau mai rar – 17,1%.

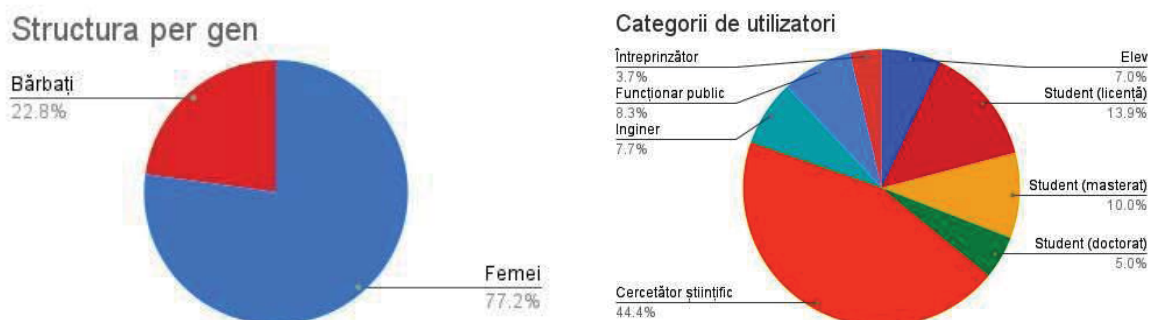

Diagrama nr. 1. Componența respondenților

În urma filtrării opțiunilor de căutare și regăsire a informației în bibliotecă pe categorii profesionale, am constatat că majoritatea utilizatorilor care au participat la sondaj sunt cercetători științifici, studenți la ciclul I licență, urmași de studenții masteranzi și alte categorii socio-profesionale.

Întrebarea filtru *Cunoașteți serviciile pe care BRTȘ le oferă utilizatorilor săi?* a pre-

supus două variante de răspuns: DA-NU, fiind înregistrate: 19 răspunsuri negative, 71 afirmative și două non-răspunsuri.

Răspunsurile la întrebarea ce ține de gradul de utilizare a serviciilor prestate de bibliotecă au avut drept justificare descoperirea acelor servicii/facilități pe care biblioteca le-a implementat și promovat în ultimii doi ani (Diagrama nr. 2).

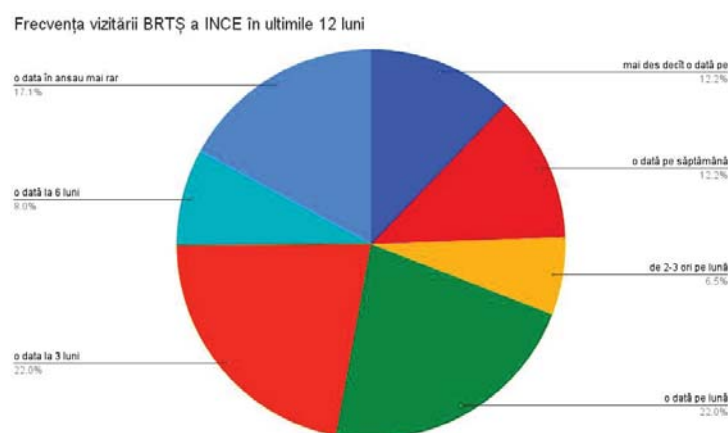

Diagrama nr. 2. Gradul de utilizare a serviciilor BRTȘ

45% de respondenți au specificat un interes sporit pentru serviciile electronice furnizate la distanță, fiind mulțumiți de prestarea lor. Totodată, am constatat că utilizatorii care folosesc aceste servicii nu conștientizează că sfera de cuprindere a serviciilor electronice furnizate la distanță include și serviciile care pot fi accesate de pe web site-ul bibliotecii. Așadar, un indicator important pentru bibliotecari ar fi promovarea acestor servicii prin dezvoltarea unor campanii de promovare prin elaborarea materialelor promoționale și distribuirea lor în mediu online.

Pentru serviciile bibliometrice au optat 25% din respondenți. Numărul de uti-

lizatori care a beneficiat de aceste servicii a crescut cu 0,5% comparativ cu 2019, cu 1.6% în comparație cu 2020 și cu 2.1% în comparație cu 2021. Chiar dacă prestarea acestor servicii se acordă unui grup mic de utilizatori, din care fac parte cercetătorii și doctoranzii INCE, aceste servicii, împreună cu promovarea și susținerea Științei Deschise, au adus în ultimii ani o imagine pozitivă Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice în mediul academic.

Subiecții care au apelat la serviciile de referințe reprezintă 7%. Justificat de complexitatea activităților derulate, pentru îndeplinirea acestor servicii (cereri de informare prin e-mail, diseminarea selectivă a

documentelor, elaborarea listelor bibliografice tematic) și de nevoile tot mai diverse de cercetare, acest indicator notează creșteri progresive de la 5.4% în anii precedenți la 7% actualmente. Activitatea bibliotecilor în ultimii ani a fost impactată negativ de schimbările în societatea informațională, mai ales de cea a pandemiei Covid-19, care a dus la o scădere colosală a prezenței fizice a utilizatorilor în bibliotecă. Bibliotecarii de referință au ținut piept solicitărilor și au acordat asistență informațională chiar și în aceste condiții, realizând mii de cereri anuale (în mare parte online).

Numărul mare de utilizatori care au răspuns că utilizează mai mult informațiile din mediul online decât serviciile de informare și documentare (consultarea documentelor în sălile de lectură, rezervarea documentelor pentru un anumit termen, împrumutul interbibliotecar, etc.) se explică prin faptul că limita de vârstă a unui cercetător științific s-a schimbat considerabil, tineri fiind deja mai mult de 65%, care preferă ca și studenții din ce în ce mai mult informațiile online. Astfel, procesul de educare și cercetare este influențat, în mare măsură, de conținutul electronic al publicațiilor internaționale de specialitate indexate în baze de date și de livrări electronice de documente. Opțiunea pentru publicațiile electronice primează în fața celor print și datorită timpului de livrare, dar, mai ales, datorită acestui mare avantaj de a fi ușor de găsit, ușor de trimis prin poșta electronică, ușor de structurat în bibliografii. De aceea serviciile informaționale la distanță iau locul celor din spațiile bibliotecii, iar munca bibliotecarului practic s-a dublat, pentru că livrarea electronică de documente este un proces mai complex, față de consultarea documentelor în sălile de lectură.

Serviciile de comunicare și dezvoltare a competențelor utilizatorilor reprezintă o activitate importantă a bibliotecii, deoarece prin cunoștințele teoretice și practice ale bibliotecarului, care știe nu numai să localizeze și să evalueze informația, dar și să o comunice ulterior utilizatorilor. Am remarcat în răspunsurile oferite o propunere interesantă din partea unui student: „Personal mă pierd prin hățișul căutărilor informațiilor într-o bibliotecă, așa că aș lua parte cu interes la un mic training de

15 minute pe care dumneavoastră l-ați putea organiza sistematic”. Din afirmația de mai sus, rezultă că dorința de a fi instruit de un specialist al bibliotecii înseamnă recunoașterea calității bibliotecarului ca instructor-asistent în căutarea și regăsirea informației și dă, în același timp, măsura nevoii de comunicare interpersonală, de interactivitate în procesul de documentare între bibliotecar și utilizator.

Argumente în legătură cu metamorfoza profesiilor infodocumentare aduce și Ion Stoica: „au devenit profesii ale cetății... din inițiatori ai unor domenii ei s-au transformat în furnizori de cunoaștere”. La orice palier al educației este nevoie deopotrivă de informație și de personal avizat în îndrumare, consiliere, ghidare și prelucrare a informației.

Din analiza gradului de utilizare a serviciilor BRTȘ putem remarca că activitățile și serviciile bibliotecii pot produce impact diferit asupra diferitor grupuri sau persoane, în funcție de experiența anterioară și competențele utilizatorilor. Astfel, evaluarea impactului serviciilor și a bibliotecii este procesul de comparare și de apreciere în conformitate cu criteriile relevante ale activității unei biblioteci.

Impactului bibliotecii sub aspectul beneficiilor efective și beneficiilor potențiale pentru utilizatori. Problema beneficiilor ne aduce mai aproape de obiectivul principal al cercetării, deoarece beneficiile și impacturile pot fi considerate într-o oarecare măsură sinonime. Dacă la întrebările anterioare, intervievații au avut ocazia să reflecteze asupra ofertei serviciilor bibliotecii, indiferent dacă le accesează fizic sau online, atunci la întrebarea: *Care au fost beneficiile obținute în urma serviciilor bibliotecii?* am dorit să obținem răspunsuri despre valoarea bibliotecii și a serviciilor ei. La această întrebare 37% au răspuns că biblioteca i-a ajutat să se descurce mai bine la examene; 21% au răspuns că biblioteca i-a sprijinit în procesul de cercetare și performanțele lor academice au crescut; 15% din respondenți au remarcat că biblioteca i-a ajutat să economisească timp și bani; 10% au răspuns că biblioteca a contribuit la perfecționarea profesională continuă; alții 8% au răspuns că au învățat să utilizeze tehnologiile informaționale și au putut să-și găsească un loc de muncă.

Gradul de utilizare a serviciilor prestate de BRTȘ

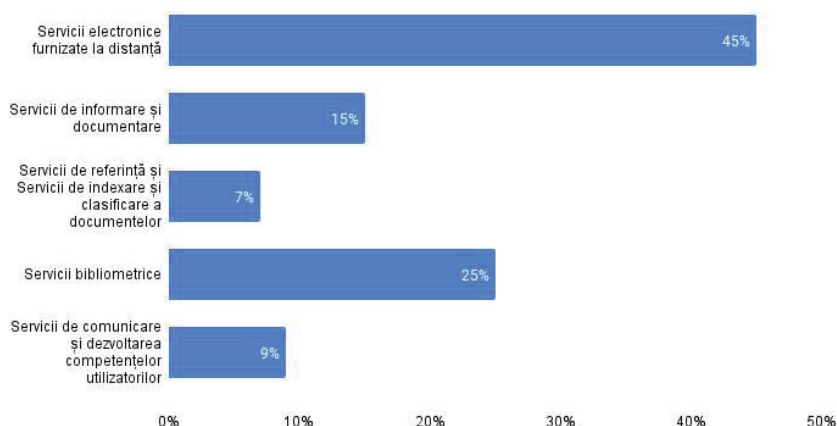

Diagrama nr. 3. Beneficiile obținute în urma utilizării serviciilor de bibliotecă

Aceste răspunsuri ne demonstrează încă odată că bibliotecile sunt importante nu numai pentru a produce efecte momentane, dar și pentru a produce efecte pozitive în timp, prin valoarea colecțiilor și patrimoniului național, care se păstrează pentru generațiile viitoare, totodată resursele financiare alocate pentru întreținerea și dezvoltarea bibliotecii sunt transformate în servicii și produse care aduc beneficii persoanelor, bibliotecarilor și comunității, contribuind astfel la edificarea societății durabile.

Evaluarea valorii economice a serviciilor bibliotecii constituie o parte a economiei culturale în care cultura este recunoscută ca factor economic. Așa cum bibliotecile fac parte din economia culturală, am dorit să aflăm care este valoarea ei economică

și informațională pentru utilizatorii săi. Prin urmare, am inclus în sondajul nostru și întrebarea: *Dacă Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică ar fi închisă, ați putea obține aceeași informație sau același servicii în altă parte?* Scopul acestei întrebări este strâns legată de cea anterioară, care este de a înțelege dacă biblioteca este pur și simplu un serviciu plăcut sau, dimpotrivă, este percepută de utilizatori ca un serviciu esențial pentru informare și documentare a cărui absență ar crea dificultăți. Din răspunsurile oferite, 52% dintre intervieuați ar fi afectați de închiderea bibliotecii; 23% nu pot găsi aceleași informații și aceleași servicii în altă parte; 10% pot găsi aceeași informație în internet; 8% din respondenți pot merge la o altă bibliotecă.

Beneficiile obținute în urma utilizării serviciilor bibliotecii

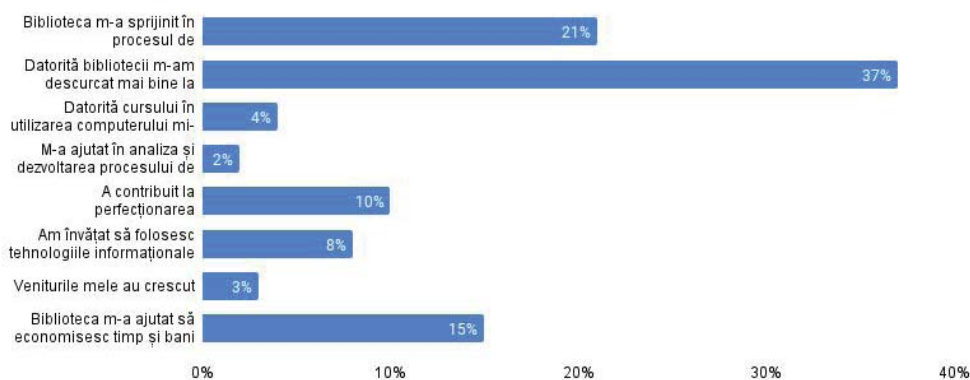

Diagrama nr. 4.

Încă o dată ne-am convins că gradul de importanță pe care o acordă bibliotecii utilizatorii săi, în concordanță cu perceperea

beneficiului real sau potențial al bibliotecii, constituie *valoarea* ei adăugată. BRTȘ este apreciată nu numai ca un loc de recreere,

dar și prin colecțiile de documente speciale (documente de brevet, documente normative, cataloage industriale, colecția de carte, publicații periodice, rapoarte științifice, documente electronice etc.), care nu pot fi găsite în alte biblioteci, relevante pentru procesele de cercetare și expertizare, mai ales în domeniul tehnic.

Efectele impactului bibliotecii asupra cercetătorilor INCE. Serviciile bibliotecii pot spori succesul utilizatorilor în cercetare prin îmbunătățirea abilităților de cercetare și gândire critică și pot genera oportunități de carieră prin competențe sporite de cultură a informației. Succesul academic poate fi demonstrat de următoarele caracteristici: calitatea publicațiilor (factor de impact înalt), publicarea în reviste peer review și înregistrarea revistelor științifice în baze de date internaționale, fapt pentru care biblioteca a adaptat unele servicii ale bibliotecii la necesitățile cercetătorilor INCE.

Ca urmare a adaptării acestor servicii ale bibliotecii am inclus în chestionar și întrebări de impact al bibliotecii asupra acestei categorii de utilizatori prin următoarele întrebări: *Care sunt serviciile și produsele bibliotecii pe care le utilizează mai des? Cum apreciază prestarea serviciilor bibliometrice oferite de BRTȘ?*

Datele statistice ale sondajului atestă următorul clasament al utilizării serviciilor de către cercetătorii științifici și doctoranzi: catalogul electronic și Repozitorul INCE se accesează săptămânal de 10% din respondenți; serviciul DSI (odată pe lună) – 9%; serviciul de livrare electronică de documente (odată pe lună) – 4%; servicii de redactare a referințelor bibliografice (de două ori pe lună sau la necesitate) – 10%; servicii de atribuire a indicilor de clasificare a documentelor: CZU, JEL, DOI (odată la jumătate de an) – 10%; consultarea documentelor în sălile de lectură se face aproape zilnic – 3%.

În ceea ce privește utilizarea și beneficiile pe care le-au avut în urma utilizării serviciilor bibliometrice clasamentul răspunsurilor se împarte în: serviciile de orientare a cercetătorilor privind aspectele etice și legale în utilizarea datelor de cercetare (respectarea dreptului de autor, citarea corectă a surselor utilizate, etc.) – 16%; serviciile de identificare a revistelor cu Factor de Impact pentru publicarea articolelor științifice (reviste cotate ISI, evaluate cu Identificatorul Calității

de Valoare – ICV, alte baze de date) – 12%; calcularea și interpretarea indicatorilor bibliometrici (stabilirea indicelui Hirsch [H-Index] al autorilor, nr. citări total per revistă, nr. citări total per autor) – 17%.

Majoritatea respondenților au apreciat pozitiv colaborarea dintre BRTȘ și INCE, pentru că prin intermediul acestor servicii biblioteca pune la dispoziție instrumente de evaluare și analiză comparativă a vizibilității producției științifice a INCE, fapt pentru care biblioteca este percepută ca un beneficiu real și potențial al procesului de cercetare, iar indexarea și promovarea revistei *Economie și Sociologie* pe platforme științifice internaționale și naționale în acces deschis a influențat creșterea în clasament a instituției prin îmbunătățirea criteriilor de eficiență (publicații, indice de citare etc.). Peste 50% din respondenți ai acestui grup au evidențiat că biblioteca i-a sprijinit în procesul de cercetare și le-a economisit timpul în căutarea și regăsirea informației. Totodată, majoritatea din ei au spus că *performanțele lor academice s-au îmbunătățit* și asta le-a ajutat să câștige finanțare națională și internațională pentru diferite proiecte de cercetare.

Din rezultatele sondajului vedem că implicarea și asumarea responsabilității bibliotecii în prestarea serviciilor bibliometrice și cele de informare și documentare contribuie și la îmbunătățirea profilului profesional al bibliotecarului, la creșterea vizibilității și consolidării poziției bibliotecii în mediul academic și în societate. Aceste servicii amplifică relațiile de colaborare cu administrația și factorii decizionali ai INCE, care îi delegă un rol mai activ în procesul de comunicare științifică.

Impactul social al bibliotecii. Impactul social al bibliotecii se referă la influența activității și serviciilor bibliotecii asupra schimbării modului de viață a populației. Domeniile principale ale acestei influențe sunt: incluziunea și coeziunea socială; accesul gratuit la informații, la internet, la educație și instruire pe parcursul vieții; promovarea diversității culturale; creșterea bunăstării personale a populației etc. [4].

În încercarea de a identifica care este influența activității bibliotecii și serviciilor prestate asupra schimbării modului de viață a utilizatorilor a fost adresată întrebarea: *Ce fac de obicei în bibliotecă?* (cu câteva

variante de răspuns). Din răspunsurile la această întrebare: 25% din persoanele intervievate au răspuns că cele mai frecvente activități sunt consultarea documentelor în sala de lectură și accesarea Internetului; 17% – bibliotecarii m-au ajutat să-mi deschid conturi pe rețelele de socializare; 14% au participat la activități socio-culturale organizate (promovarea tradițiilor și obiceiuri naționale, protecția mediului și educația financiară); 12% au învățat să utilizeze tehnologiile informaționale, inclusiv bazele de date; 12% – bibliotecarii m-au învățat să fac diferența dintre o sursă informațională veridică și una falsă; 15% – îmi place să vin la bibliotecă pentru atmosfera calmă și amabilitatea bibliotecarilor; 4% – am învățat să utilizez computerul.

Ca urmare a interacțiunii cu biblioteca și personalul bibliotecii, utilizatorii văd biblioteca și serviciile ei ca parte integrantă a bunăstării individuale, iar utilizarea informațiilor ca motivație pentru învățare și petrecerea timpului. În pofida inovațiilor din ultimele două decenii, biblioteca pare să fie pentru utilizatorii săi locul în care informația poate fi accesată gratis, iar în spațiile bibliotecii pot regăsi activități de recreere și cursuri de dezvoltare personală fără a trebui să achite taxe.

În această ordine de idei, impactul social al bibliotecii poate părea mai puțin important pentru instituțiile finanțatoare sau pentru politicieni, decât pentru categoriile sociale defavorizate. După cum rezultă și din analiza impactului economic, biblioteca este percepută ca un loc sigur, liniștit și confortabil nu numai pentru lectură și studiu, ci și pentru cursurile pe care le desfășoară biblioteca și activitățile sale culturale și științifice. Majoritatea persoanelor care ne vizitează biblioteca aproape zilnic, spun că sentimentul de apartenență îi ajută să se integreze mai ușor în societate astfel, acest mod de interconexiune între oameni poate contribui și la susținerea și dezvoltarea economiei naționale. S-au evidențiat unele descrieri foarte interesante, care au fost date în afara variantelor de răspuns oferite de chestionar, precum „Aici vin să vizionez filme pe internet, să studiez, să glumesc cu prietenii, pentru că este util pentru a fi în companie, aici am învățat cum să utilizez în mod eficient computerul, smartphone-ul și tableta, bibliotecarii m-au ajutat în căutarea și regăsirea

informației, iar după cursurile de utilizare a computerului mi-am găsit un loc de muncă”.

Concluzii

Măsurarea gradului de satisfacție cu privire la serviciile oferite de BRTȘ și evaluarea impactului bibliotecii asupra utilizatorilor are ca scop îmbunătățirea acestora și dezvoltarea unor servicii noi, pentru a extinde comunitatea deservită.

Prin evaluarea unor caracteristici de bază ale utilizatorilor bibliotecii, am identificat două grupuri distincte. Ambele grupuri au unele elemente comune (vârsta, nivel de studii), însă există diferențe în modul în care utilizează sau în care evaluează serviciile de bibliotecă. Din prima categorie de utilizatori fac parte utilizatorii spațiilor libere și ai sălilor de lectură, care vin la bibliotecă pentru studiu și/sau lectură și care așteaptă să găsească un spațiu prietenos pentru studiu, liniștit și cu un confort ridicat, acces liber la colecțiile de carte și la periodice recente și program de lucru cu publicul prelungit. Din a doua grupă de utilizatori, face parte publicul evenimentelor educaționale, culturale și științifice, pentru care este importantă varietatea cursurilor educaționale și evenimentelor culturale organizate de bibliotecă. Pondere cea mai mare a respondenților se află în categoriile de vârstă de peste 45 ani, urmată de vârstă de 18-25 de ani, reprezentând elevi în ultimul an de liceu sau școli profesionale, urmată de studenți și masteranzi. Cel mai mare procent al respondenților îl reprezintă cercetătorii INCE, această informație fiind corelată cu distribuția pe categorii de vârstă, deoarece BRTȘ împarte aceeași locație cu institutul.

Un aspect important identificat din răspunsurile la întrebări relevă că dintre serviciile care ar putea fi îmbunătățite cei mai mulți respondenți au optat pentru digitalizare, îmbunătățirea tehnologiilor și a confortului în spațiile bibliotecii.

Rezultatele cercetării permit de a identifica impactul serviciilor bibliotecii sub aspectul beneficiilor efective și beneficiilor potențiale. Am fost surprinși în mod plăcut să observăm că un număr considerabil de respondenți care au beneficiat de serviciile bibliotecii au avut diferite rezultate, în susținerea examenelor, în cercetare, au dezvoltat abilități în utilizarea tehnologiilor

informaționale, cât și au fost asistat în mod eficient de bibliotecari în căutarea și regăsirea informațiilor necesare. Majoritatea dintre utilizatori au specificat că biblioteca nu poate fi închisă, deoarece este „unica unde pot găsi documentele normative și documentele de brevet în format tipărit”. Cât despre beneficiile pe care le au cercetătorii INCE, biblioteca pune la dispoziție Repozitoriul instituțional, care reflectă aproape în întregime activitatea Institutului Național de Cercetări Economice, iar activitățile științifice pe care le organizează biblioteca sunt cele care îi ajută în promovarea și diseminarea rezultatelor academice. Prin evaluarea impactului social al serviciilor de biblioteca am înțeles că biblioteca este cea care oferă servicii utile uneia din cele mai vulnerabile categorii de utilizatori, care nu-și pot permite să cumpere cărți și publicații periodice, internet acasă și diferite cursuri de dezvoltare personală pe care le găsesc la BRTȘ.

Este evident că bibliotecile sunt obligate să își desfășoare activitatea într-un nou context informațional și de comunicare, ele fiind de fapt acele structuri de informare și documentare care trebuie să capitalizeze, prelucreze, să pună la dispoziție

și să valorifice în forme specifice resurse informaționale și documentare din cele mai diverse domenii.

Așadar, apariția tehnologiilor informaționale și a formatelor de documente electronice reflectă dinamica mișcărilor care au loc în biblioteci și centre de informare și documentare, tendința fiind spre dimensiunea digitală a serviciilor de bibliotecă. În aceste condiții biblioteca trebuie să răspundă la o serie de provocări: extinderea comunității deservite și exigențe din ce în ce mai ridicate din partea utilizatorilor; asimilarea tehnologiilor informaționale în conținutul activităților biblioteconomice; diversificarea tipologiei documentare; mutație în ciclul de viață a unui document (constituirea, prelucrarea, comunicarea, utilizarea, arhivarea); schimbări ale proceselor biblioteconomice în funcție de tipologia documentelor; necesitatea depășirii spațiu/timp în comunicarea și utilizarea informației, etc.; dezvoltarea unei politici de marketing a colecțiilor orientată mai mult spre conținuturi electronice, care aduc mai aproape utilizatorul și contribuie la prospectarea unor noi direcții strategice de îmbunătățire a interacțiunii dintre bibliotecari și utilizatori.

Referințe bibliografice:

1. 2021 – Anul amplificării serviciilor on-line: raport despre activitatea Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice. Elaborat: Tamara ZASMENCO. Chișinău, 2021. 75 p. [citată 14.04.2023]. Disponibil: https://brts.md/?page_id=5944
2. BIBLIOTECA în susținerea principiului internațional de libertate la informație: Raport despre activitatea Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice în anul 2022. Elaborat: Tamara ZASMENCO. Chișinău, 2022. 78 p. [citată 14.04.2023]. Disponibil: [https://brts.md/?page_id=5944raport de activitate](https://brts.md/?page_id=5944raport%20de%20activitate)
3. SM ISO 16439:2018. Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor = Информация и документация. Методы и методики оценивания воздействия библиотек = Information and documentation. Methods and procedures for assessing the impact of libraries. Chisinau, 2018. 68 p.
4. GHID în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”. Chișinău: BNRM, 2018. 60 p. [citată 12.04.2023]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>
5. OSOIANU, Vera, CEBOTARI, Margareta. Impactul bibliotecii în contextul modernizării activității: efecte, metode de evaluare a impactului [citată 10.04.2023]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1189/osoianu.Cebotari.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. STOICA, Ion. Structuri și relații informaționale în dezvoltarea învățământului și a cercetării românești: o încercare de sinteză. București: Alternative, 1997. 144 p. ISBN 973-9216-29-3.
7. СТЕПАНОВ, Вадим. О новой миссии библиотек в цифровой среде. В: Вестник Дальневосточной государственной научной библиотеки. 2018, № 1(78), сс. 10-15. ISSN 0869-6020 [citată 10.04.2020]. Disponibil: <https://www.fessl.ru/docs-downloads/bookpdf/DVGNB/78/3.pdf>

PERFORMANȚELE BIBLIOTECARILOR ȘI MANAGEMENTUL CUNOAȘTERII

Angela GHEORGHÎA,
Biblioteca Științifică Medicală
a IP USMF „Nicolae Testemițanu”

Rezumat: Managementul cunoașterii obține tot mai mare importanță în era digitală, când bibliotecarii au obligația de a cunoaște, a adapta și de a aplica noile tehnologii informaționale și comunicaționale în activitatea profesională. Cunoștințele și abilitățile bibliotecarilor sunt parte componentă a procesului științific și educațional și contribuie la succesul academic al viitorilor specialiști și la vizibilitatea instituțională.

Cuvinte-cheie: managementul cunoașterii, bibliotecari universitari, rating internațional, inteligență competitivă, capital uman, marketing, servicii informaționale.

Abstract: Knowledge management is of increasing importance in the digital age, as librarians must know, adapt and apply new information and communication technologies in professional activity. Skills and knowledge of librarians are the component part of scientific and educational process. Librarians also have to contribute to students' academic success and to institutional visibility.

Keywords: knowledge management, university librarians, international rating, competitive intelligence, human capital, marketing, information services.

Fiind una din componentele esențiale ale sistemului educațional, bibliotecile universitare joacă un rol distinct în instruirea și dezvoltarea cercetării științifice. Cunoștințele în bibliotecile academice sunt create prin înțelegerea nevoilor și cerințelor utilizatorilor, înțelegerea curriculumului instituțional. În acest context poziționarea bibliotecilor și a personalului lor profesionist este determinat de succesul bibliotecii însăși și, inclusiv, al instituției fondatoare.

De câțiva ani Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie (USMF) „Nicolae Testemițanu” se situează în fruntea universităților din Moldova în ratingurile internaționale. Potrivit raportului Webometrics, instituția se menține pe locul I la nivel național, urcând 41 de poziții la nivel mondial în Ranking Web of Universities (Webometrics), comparativ cu ediția din ianuarie 2023. Ea se clasează pe poziția 263 printre universitățile din Europa Centrală și de Est, pe locul 1.120 printre cele de pe continentul european și pe poziția 3.647 printre cele peste 32.000 de instituții prezente online la nivel global. Acest top, realizat de Cybermetrics Lab din Spania începând cu anul 2004, ierarhizează instituțiile în baza datelor web accesibile publicului. USMF „Nicolae

„Testemițanu” este lider național în clasamentul internațional la capitolul „Transparență” după numărul de citări în cele mai reprezentative profiluri Google Scholar. Astfel, USMF

a înregistrat 38.953 de citări, cu 11.340 mai mult decât în ediția precedentă (ianuarie 2023 – 27.613 citări).

Tabel nr.1. Topul celor mai bune universități din lume în anul 2023, potrivit raportului Webometrics (ediția de vară)

Ranking	World Rank	University	Det.	Impact Rank	Openness Rank	Excellence Rank
1	3647	Nicolae Testemițanu State University of Medicine and Pharmacy / Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie		7374	2321	3947
2	4089	Technical University of Moldova / Universitatea Tehnică a Moldovei		8078	2328	4994
3	4340	State University of Moldova / Universitatea de Stat din Moldova		4820	2824	5530
4	6424	Baili State University Alecu Russo / Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți		4684	4679	7245
5	7974	Academy of Economic Studies from Moldova / Academia de Studii Economice din Moldova		6255	5037	7246
6	9311	Free International University of Moldova / Universitatea Liberă Internațională din Moldova		9592	6630	7246
7	9725	Taras Shevchenko Transnistria State University / Днепропетровский госуниверситет имени Т.Г. Шевченко		11154	6199	7246
8	9751	State Agricultural University of Moldova / Universitatea Agrară de Stat din Moldova		12224	8186	6607
9	10585	Chisinau State Pedagogical University Ion Creangă / Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă		10837	7216	7246
10	12039	State University of Comrat / Universitatea de Stat din Comrat		14524	6307	7246

Ranking	World Rank	University	Det.	Country	Impact Rank	Openness Rank	Excellence Rank
1114	3624	Moscow Pedagogical State University / Московский педагогический государственный университет		RU	0	0	0
1115	3624	Medical University Prof. Dr. Paraskeva Stancu Vintu / Медицинский университет Проф. Д-р. А. Станку Чиронец Стану		MD	6883	1898	4134
1116	3638	Instituto Politécnico de Setúbal		PT	9424	4304	3797
1117	3639	Karlsruhe National Research Technological University / Карlsruher национальный технологический университет		DE	0	0	0

Menționăm că la creșterea indicatorilor principali luați în calcul (vizibilitatea [50%], transparența [10%], numărul total de citări și excelența [40%]) își aduc contribuția, în mare măsură, bibliotecarii prin înregistrarea lucrărilor în repozitoriul instituțional. Datorită Managementului Cunoașterii (MC) a fost creat și este menținut Institutional Repository in Medical Sciences (IRMS), care alături de alte noutăți tehnologice au îmbunătățit mult serviciile pentru utilizatori. Datorită tehnologiilor de informare și comunicare informațională (TIC) moderne, cu impactul lor colosal asupra sistemului bibliotecar, a crescut și importanța (MC), bazat pe un șir de principii care contribuie la atingerea performanțelor individuale și instituționale:

- ✓ îmbunătățirea organizatorică;
- ✓ alinierea la misiunea instituțională;
- ✓ cunoștințele înregistrate și împărtășite;
- ✓ comunicarea în dialog pe mai multe niveluri;

✓ planificarea și evaluarea continuă.

Cercetarea propusă a avut ca scop explorarea potențialului MC ca factor de schimbare în biblioteca academică în era digitală. Obiectivul a urmărit analiza conceptului de cunoaștere, definirea aspectelor strategice pentru creșterea eficienței învățării. Materialele și metodele aplicate au fost: metoda de documentare științifică, de sinteză și metoda chestionarului, îndeplinit de colaboratorii Bibliotecii Științifice Medicale.

În ce constă procesul de MC în Biblioteca Științifică Medicală (BȘM) (Diagrama nr. 1)? El presupune crearea, comunicarea și coordonarea cunoașterii. MC adaugă valoare proceselor și mobilizează bibliotecarii să le partajeze cu ajutorul tehnologiilor disponibile. Noile cunoștințe vin ca un supliment la întrebările care necesită rezolvare curentă.

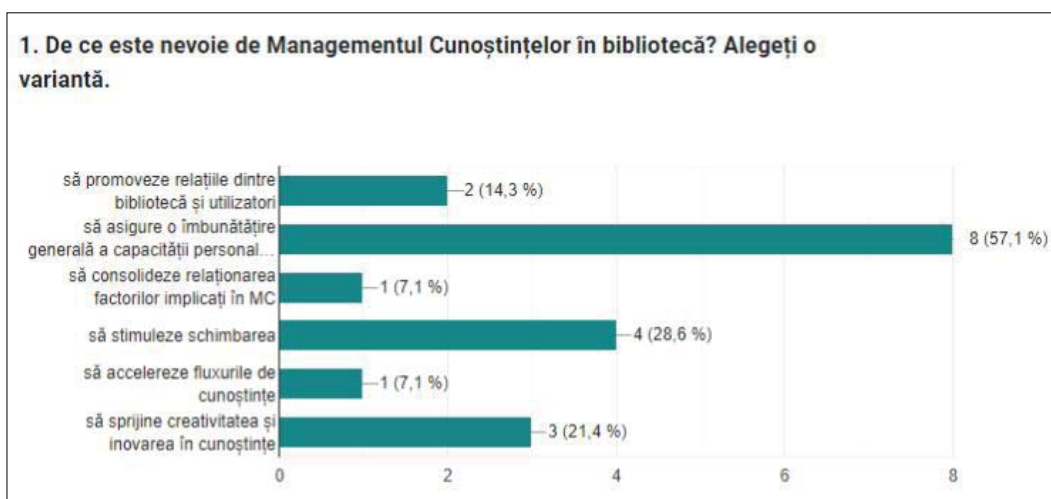

Diagrama nr.1. Nevoia de Management al Cunoașterii

Nevoia de MC este recunoscută de toți participanții la sondaj (14 din 33): 57% susțin că cel mai important este asigurarea îmbunătățirii generale a capacității personalului; 28,6 sunt inspirați că MC stimulează schimbarea; 21,4 % afirmă că MC sprijină creativitatea și inovarea în cunoștințe; 14% consideră că MC promovează o relație mai bună dintre bibliotecă și utilizatori ș.a.

În continuare prezentăm definițiile MC date de bibliotecari managementului cunoașterii:

- Reprezintă modul în care organizația creează, conservă, distribuie, utilizează și administrează cunoștințele și informațiile, făcându-le accesibile tuturor.
- Presupune utilizarea și administrarea informațiilor și cunoștințelor în scopul creșterii profesionalismului angajaților și optimizării activității organizației.
- Constă în gestionarea cunoștințelor în vederea dezvoltării și competitivității instituției.
- Un set de procese care urmăresc să găsească, să compare, să organizeze, să selecteze și să prezinte mai clar informațiile obținute.
- Capacitatea bibliotecarului de a ghida la nivel înalt utilizatorul spre sursele de informare necesare.
- Identificarea și localizarea valorilor intelectuale într-o anumită organizație, generarea de cunoștințe noi cu scopul reflectării avantajelor competitive, accesarea integrală a informației corpo-

rate, diseminarea de practici pozitive cu accesul la tehnologii de codificare și utilizare a informației.

Managementul Cunoașterii în BȘM mobilizează bibliotecarii să partajeze cunoștințe cu ajutorul tehnologiilor disponibile. Capitalul intelectual al instituției, gestionarea lui corectă tind să adauge bibliotecii, inclusiv instituției fondatoare, avantaje competitive și o valoare suplimentară. Noile cunoștințe vin ca un supliment la întrebările care necesită rezolvare curentă. Strategiile și sistemele adresate resurselor umane și tehnologiilor privind aplicarea MC în BȘM se bazează pe o serie de abilități:

- de comunicare interpersonală: ascultare, reiterare, înregistrare;
- generale de management: al resurselor umane, al schimbării;
- de management al informațiilor: consolidare, reamplasare;
- de tehnologie a informației: dezvoltarea paginii web, completarea bazei de date, integrarea în diverse rețele informaționale; gândire strategică;
- de scriere;
- de învățare;
- de prezentare;
- deschidere și receptivitate la critici.

Abordarea consecutivității etapelor principale ale MC, de asemenea, comportă un specific al bibliotecarilor din instituția medicală, alături de cel general:

- achiziția, stocarea, evaluarea, filtrarea, partajarea, accesul, aplicarea, reutiliza-

- rea, codificarea;
- accesul, filtrarea, achiziția, stocarea, răspândirea, partajarea, învățarea, crearea, aplicarea, reutilizarea, evaluarea rezultatelor;
 - învățarea, achiziția, crearea, evaluarea, filtrarea, stocarea, transferul, codificarea, captarea, contribuția, aplicarea, partajarea, accesul, răspândirea, reutilizarea, evaluarea rezultatelor;
 - achiziția, stocarea, captarea, transferul, evaluarea, aplicarea, crearea, contribuția, filtrarea, codificarea, învățarea, evaluarea rezultatelor, accesul, răspândirea, reutilizarea;
 - filtrarea, crearea, stocarea, codificarea, achiziția, evaluarea rezultatelor, reutilizarea, contribuția, învățarea, partajarea, aplicarea, răspândirea, transferul, accesul.

MC este văzut ca o practică importantă în obținerea inteligenței competitive, de aceea maturitatea MC va fi atinsă prin respectarea celor cinci niveluri de dezvoltare a organizației:

1. etapa haotică a cunoașterii;
2. etapa conștiințioasă a cunoașterii;
3. etapa de focalizare a cunoașterii;
4. stadiul avansat al cunoașterii;
5. integrarea cunoștințelor.

Considerăm că BȘM se află la etapa de maturitate a MC, de aplicare, integrare, valorificare și evaluare a competenței, de schimbare reactivă și proactivă a bibliotecii. Un sistem de management al cunoștințelor la stadiul avansat valorifică cunoștințele colective ale instituției și înlesnește eficiența ei operațională.

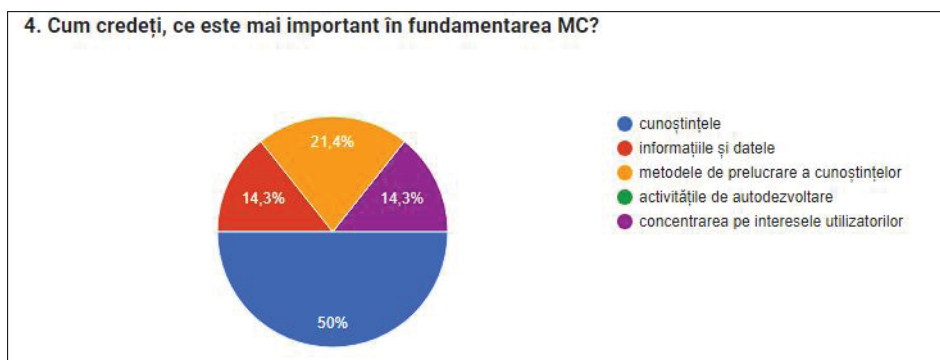

Diagrama nr. 2. Fundamentarea MC

Cunoștințele specifice bibliotecii sunt profunde și durabile. Pentru a asigura un transfer sau o integrare de succes a cunoștințelor este necesară activarea cunoștințelor distribuite și specializate, echilibrarea perspectivelor, furnizarea și procesarea cunoștințelor de control, asigurarea de experiențe. Doar prin astfel de acțiuni este permisă crearea

de cunoștințe la nivel individual, de grup, organizațional și interorganizațional. Rezultatele sondajului demonstrează importanța cunoștințelor drept fundament al MC (50%), 21,4% pledează pentru metodele de prelucrare a cunoștințelor, câte 14,3% susțin concentrarea pe interesele utilizatorilor și informațiile/datele.

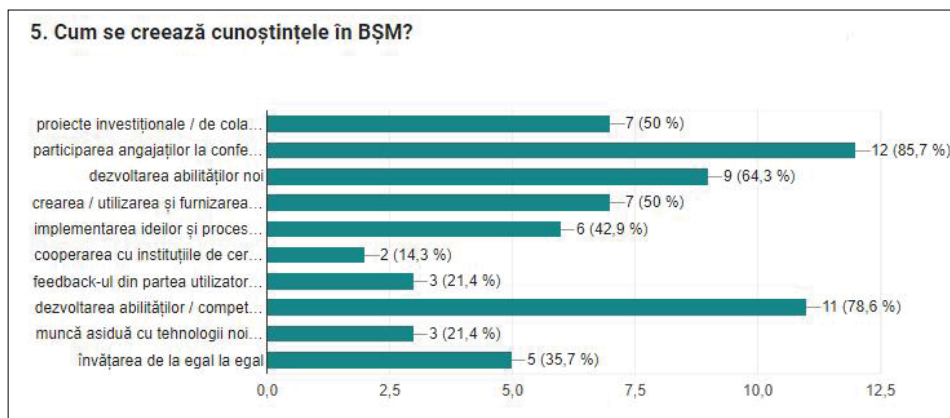

Diagrama nr. 3. Modalități de creare a cunoștințelor în BȘM

La crearea cunoștințelor bibliotecarilor (*Diagrama nr. 3*) un rol important îl are participarea la conferințe, simpozioane și alte întruniri științifice profesionale (85,7%); 78,6% au încredere în dezvoltarea abilităților și competențelor profesionale, iar 64,3% – în dezvoltarea abilităților noi; 50% pledează pentru proiectele investiționale, de colaborare, crearea/utilizarea și furnizarea produselor noi; 42,9%

susțin implementarea ideilor și proceselor mai eficiente. Importantă este modalitatea de învățare de la egal la egal, cooperarea cu instituțiile de cercetare.

Bibliotecarii optează mereu pentru munca asiduă cu tehnologiile noi (21,4 %) sau feedbackul din partea utilizatorilor, deoarece cunoașterea și aplicarea noilor tehnologii este o prerogativă constantă în viața bibliotecilor.

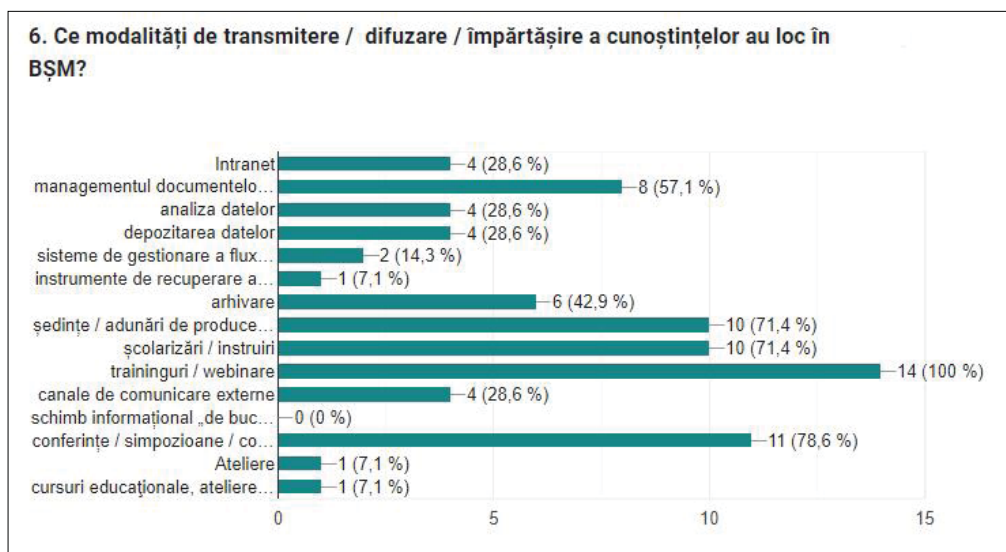

Diagrama nr. 4. Mijloace și procedee de transmitere a informațiilor interne/externe

Bibliotecarul BȘM este familiarizat (*Diagrama nr. 4*) cu noile cunoștințe cel mai mult prin traininguri și webinare (100%), inclusiv din cadrul diverselor proiecte;

după care urmează (78,6%) întrunirile profesionale de nivel instituțional, național și internațional; ședințele, adunările de producție, școlarizările, instruirile – câte 71,4%.

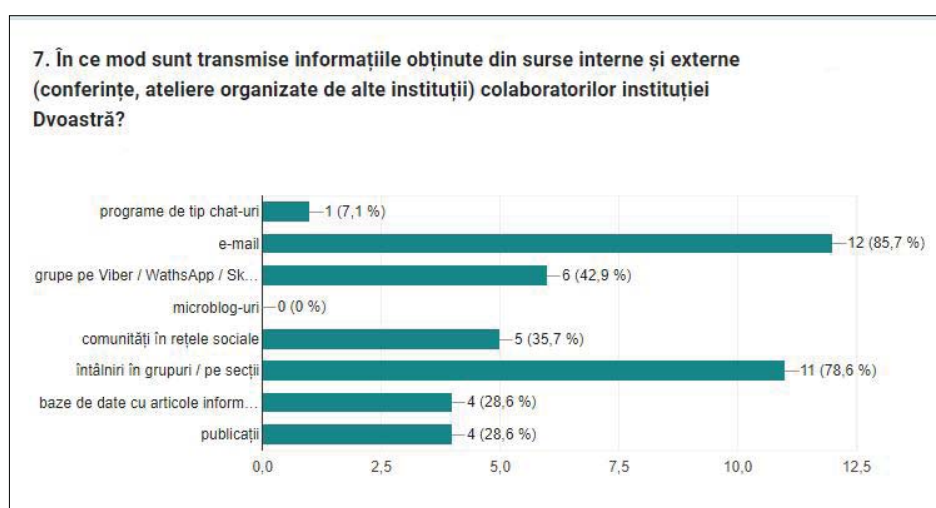

Diagrama nr. 5. Inițierea în MC

În orice organizație comunicarea privind noutățile în domeniu este foarte importantă, astăzi având loc prin diverse

modalități (*Diagrama nr. 5*), în special cu utilizarea posibilităților oferite de mediul digital. Inițierea în MC din sursele interne/

externe are loc, cu precădere, prin e-mailul personal (85,7%), după care urmează – întâlnirile în grupuri, pe secții (78,6%), grupe

de pe Viber, Skype (42,9%), comunități în rețele sociale, în special FB, LinkedIn ș.a.

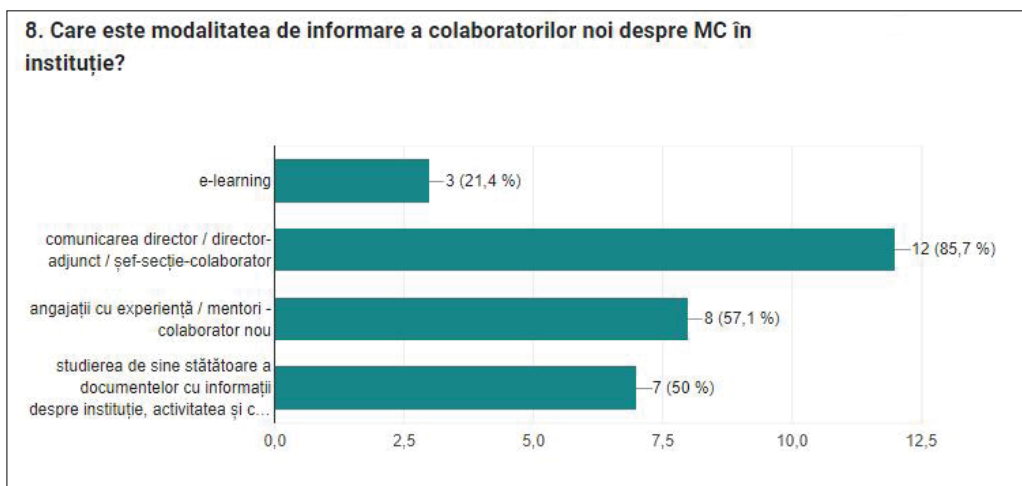

Diagrama nr. 6. Modalități de informare a bibliotecarilor noi despre MC în instituție

Cea mai avantajoasă formă de informare (Diagrama nr. 6) rămâne să fie comunicarea directă: director – director adjunct – șef de secție – colaborator nou (85,7%); pentru angajații cu experiență/mentori optează

57,1%; iar 50% susțin că novicele trebuie să se informeze din studierea independentă a cadrului legal și a instrucțiunilor, tutorialelor disponibile despre procesele realizate în instituție.

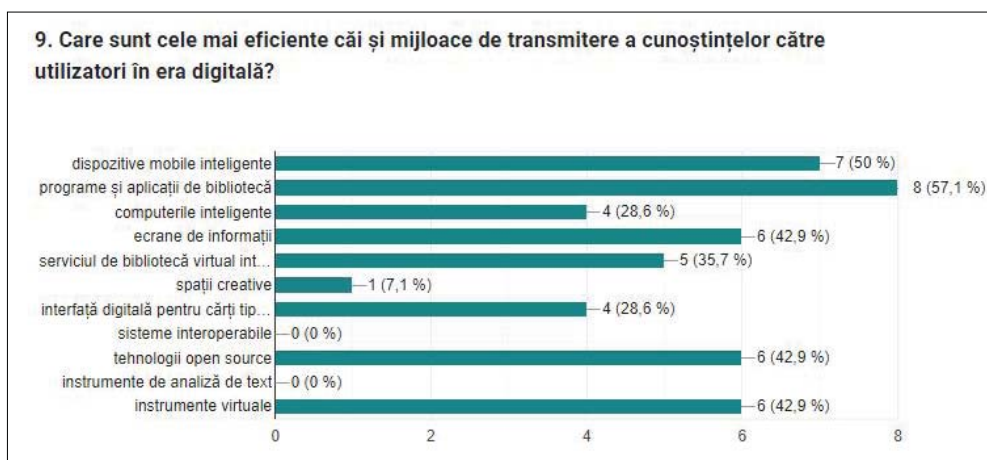

Diagrama nr. 7. Căi de transmitere a cunoștințelor către utilizatori în era digitală

Programele și aplicațiile de bibliotecă sunt prioritare astăzi în transmiterea cunoștințelor (Diagrama nr. 7) către utilizatori (57,1%), dispozitivele mobile inteligente (50%), ecranele de informații tehnologiile open-source, aplicarea instrumente-

lor virtuale (42,9%) sunt comode și rapide. Câte 42,9% sunt pentru servicii virtuale de informații; 35,7% – pentru spațiile creative ș.a. Rezultatele acestui aspect denotă cunoștințele și aplicabilitatea tehnologiilor avansate în activitatea bibliotecarilor BȘM.

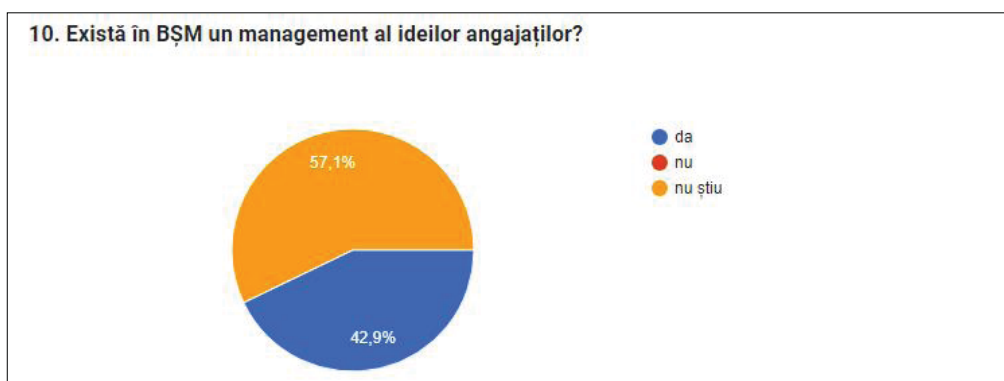

Diagrama nr. 8. Managementul ideilor angajaților

Toți bibliotecarii participă la furnizarea de idei (Diagrama nr. 8), la prospectarea pieții de idei profesionale eficiente în vederea optimizării activității proprii și a bibliotecii. Încurajarea celor mai activi și consacrați bibliotecari este realizată prin delegarea și onoarea de a reprezenta instituția la conferințe, mese rotunde și webinare; motivarea, promovarea și împărtășirea ideilor, organizarea diferitor activități și sesiuni de informare atât la nivel instituțional, cât și național pe platforma de instruire și informare a bibliotecarilor din bibliotecile academice; personalul creativ și inovativ este încurajat să disemineze și să partajeze cunoștințe, consultații și asistență individuală, prin elaborarea de postere, tutoriale video, ghiduri, etc.

Studiul nostru a fost axat pe personalul BȘM, majoritatea bibliotecarilor având o vechime în muncă de la 15-20 de ani, 21,4% sunt între 10-15 ani, 14,3% – 20-25 de ani. Conform criteriului vârstei: cei mai mulți sunt între 41-60 de ani – 57,1%, după care

urmează 28,6% cu vârsta între 25-40 de ani și mult respectații seniori (peste 60 de ani) – 14,3%.

Rezultate: Bibliotecarii BȘM obțin sistematic cunoștințe atât formale, cât și informale în diverse domenii: sisteme info-documentare, tehnologii informaționale, sociologia cunoașterii, psihologia. Datorită cunoștințelor obținute bibliotecarii contribuie la extinderea serviciilor și produselor, diseminarea cunoștințelor noi, dezvoltarea culturii informației utilizatorilor. Tehnologiile, pe care le deține BȘM, facilitează accesarea, crearea, organizarea, partajarea și utilizarea cunoștințelor, coordonarea și extinderea colaborărilor, parteneriatelor.

Concluzii: Bibliotecarii BȘM creează în continuare spații și condiții benefice pentru ca să se producă o furnizare cât mai rapidă și eficientă a informațiilor de la sursă până la utilizator, prin adaptarea celor mai avansate tehnologii digitale, prin crearea noilor oportunități și provocări în managementul cunoașterii în era digitală.

Buibliografie:

1. ARUMURU, Lawrence. Marketing of Academic Library Services for Effective Service Delivery in Delta State University Library. In: Developing Country Studies, 2015, Vol.5, No. 20. [Accesat la 15 noiembrie 2023]. Disponibil: <https://core.ac.uk/download/pdf/234682635.pdf> ISSN 2225-0565 (Online).
2. ASLAM, Mohamed. Marketing strategies for academic libraries in the 21st century. In: *Issue, 2018, Volume No. 8, Nr 1*. [Accesat la 18 noiembrie 2023]. Disponibil: <https://irjlis.com/marketing-strategies-for-academic-libraries-in-the-21st-century/>
3. HORSFALL, Millie. Marketing of Library and Information Services in the Digital Age: Challenges, Strategies and Implications In: Information Impact: Journal of Information and Knowledge Management. 2020, Vol. 11, Nr. 2. [Accesat la 18 noiembrie 2023]. Disponibil: <https://www.ajol.info/index.php/ijikm/article/view/199001>. ISSN: 2360 - 994X (e-version).
4. ȚURCAN, Nelly. Autodezvoltarea bibliotecarilor – condiție Sine qua non a evoluției profesionale. In: Bibliopolis. 2014, nr. 2 (52), pp. 42-53. ISSN 1811-900X.
5. ȚURCAN, Nelly. Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație. Chișinău: CEP USM, 2012, pp. 202-226.

MANAGEMENTUL PERSONALULUI BIBLIOTECILOR CARE LUCREAZĂ DE LA DISTANȚĂ

Natalia SUVAC,
ORCID 0000-0001-8960-9258
Biblioteca Științifică a ASEM

Rezumat: Munca la distanță este un nou tip de relații în organizațiile din Republica Moldova. Articolul descrie premisele dezvoltării managementului la distanță a muncii personalului bibliotecii, avantajele activității și necesitatea controlului acesteia. Articolul tratează nevoia de a studia caracteristicile personalului bibliotecii, de a dezvolta o procedură de evaluare a performanței, precum și de a pregăti personalul pentru activitatea la distanță și de a menține un nivel de comunicare eficientă. Rezultatele acestui studiu sunt de o natură teoretică, pot fi folosite în biblioteci pentru organizarea locurilor de muncă la distanță, pentru o înțelegere mai completă a esenței muncii la distanță, a particularităților sale față de alte tipuri de activități.

Cuvinte-cheie: management la distanță, control la distanță, managementul personalului de bibliotecă, tehnologia informației.

Abstract: Remote work is a new type of relationship in organizations in the Republic of Moldova, developed over time. The author describes the premises for development of remote management of library staff, basing on analysis of publications. She presents the advantages of the library's remote work and its control, identifies common problems that arise when working remotely. This article deals with the need to study the characteristics of the library staff, to develop evaluation procedure for this activity, and prepare the staff for remote work, maintaining level of effective communication. The results of this study are of a theoretical nature: libraries could use them for organization of remote jobs, for more correct understanding of essence of remote work and, its peculiarities, in comparison to other types of activities.

Keywords: remote management, remote control, library staff management, information technology.

Conducerea unei biblioteci este orientată astăzi spre introducerea competentă a inovațiilor, planificarea cu pricepere a strategiei de personal și dezvoltarea comunicațiilor. Pandemia de coronavirus a provocat dezvoltarea inovațională a activității organizațiilor, inclusiv a bibliotecilor – trecerea activității în mediul online, de la distanță. Actualmente, conceptul de *activitate la distanță* este relevant ca niciodată.

Pentru prima dată, conceptul de *lucru la distanță* a fost dezvoltat de inginerul american Jack Nilles, care, în anul 1972, a exprimat ideea că mijloacele moderne de comu-

nicare fac posibilă menținerea contactului între angajați la distanță, ceea ce înseamnă că nu este necesar să îi angajații în birou [9].

În țările europene, organizațiile au folosit destul de activ angajarea personalului la distanță, ceea ce nu putem spune și despre organizațiile din Republica Moldova. În acest sens, o astfel de formă de muncă precum „munca de la distanță” a devenit o noutate pentru multe organizații autohtone, acestea fiind nepregătite pentru acest gen de activitate, nici organizațional, nici procedural.

La 26 mai 2020, prin Legea 69/2020, a fost introdus un capitol nou în Codul Muncii

din Republica Moldova „Muncă la distanță”, care reglementează organizarea lucrului la distanță [1]. Munca la distanță reprezintă forma de organizare a muncii în domeniile de activitate, prin care salariatul își îndeplinește atribuțiile specifice ocupației, funcției sau meseriei pe care o deține în alt loc decât cel organizat de angajator, folosind inclusiv mijloace din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor. Această formă de lucru este prevăzută în Contractul individual de muncă sau într-un acord suplimentar la contractul existent [3].

Este recunoscut faptul că multe organizații au primit solicitări de a face „funcțional” acest tip de aranjament flexibil de lucru și, ca atare, munca la distanță a scos la iveală, în egală măsură, atât probleme, cât și soluții. A apărut nevoia de formulare urgentă a principiilor de lucru de la distanță pentru angajații săi.

Managementul de la distanță este „gestionarea de la distanță a comenzilor și proceselor în care sunt utilizate canalele tehnologiei Internet, sistemele informatice, noi produse software, mijloace de telecomunicații” [8, p. 36]. El constă în conducerea persoanelor de la distanță folosind tehnologia informației. Totodată, trebuie de remarcat faptul că există un management tradițional de calitate, care se bazează pe aceleași abilități, dar are specificul său, întrucât distanța implică un fir de control mai lung și mai complex.

Analiza publicațiilor dedicate problemelor conducerii de la distanță a permis evidențierea avantajelor și dezavantajelor lucrului la distanță [2; 8; 9; 10]. Ele pot fi atribuite și bibliotecilor. Deci, avantajele lucrului de la distanță includ: acces non-stop la un computer funcțional; organizarea programului de lucru la discreția personală, ținând cont de propriul ritm biologic; posibilitate de a lucra în condiții confortabile de casă; economie de timp și de costuri datorită faptului că nu este necesară deplasarea la locul de muncă; accelerarea interacțiunii cu clienții; creșterea ritmului de schimb al informațiilor; eliminarea dependenței permanente de regulile birocratice ale organizației care adesea sunt ineficiente și inutile.

Dezavantajele lucrului de la distanță sunt: mai mult timp pentru îndeplinirea sarcinilor; nu este posibil permanent să obținem recomandările necesare de la conducere; problemele cu clienții sunt rezolvate mai dificil decât prin comunicarea față în față; activitate fizică redusă; distragerea atenției, deoarece acasă suntem obișnuiți să ne relaxăm și să avem grijă de noi, precum și să dedicăm timp treburilor casnice, familiei; lipsa comunicării personale; legătură directă cu programul de lucru; cheltuieli din propriile mijloace pentru a crea un loc de muncă (masa de lucru, fotoliu, cost ridicat al echipamentelor informatice, plata pentru internet, electricitate).

Munca la distanță necesită o autoorganizare și o automotivare sporită din partea angajaților, deoarece, spre deosebire de munca în birou, angajații nu au un mediu disciplinar extern. În plus, munca la distanță presupune o independență și încredere mai mare. Deci, este foarte important ca întregul mecanism complex de interacțiune între oamenii de la distanță să funcționeze fără întreruperi și erori. În acest sens, managementul personalului de la distanță necesită eforturi suplimentare din partea managerului pentru a stabili o muncă eficientă.

Problemele comune de preocupare managerială la distanță includ următoarele [10, p. 64]:

- *Dificultate în transmiterea sarcinii angajatului de la distanță.* De regulă, sarcina este scrisă într-un chat sau trimisă prin e-mail, comunicată prin telefon. Cu toate acestea, este dificil de stabilit dacă angajatul a înțeles ce i se cere, dacă este suficient de implicat în proces, dacă poate îndeplini cu succes sarcina.
- *Feedbackul cu privire la rezultatele finalizării (sau nefinalizării) unei sarcini poate deveni prea formal sau poate să se piardă cu totul.* Acest lucru duce la faptul că managerul nu obține rezultatul dorit, iar angajatul se simte nemulțumit.
- *Lipsa instrumentelor de motivare pentru un manager de la distanță.* Prin comunicarea directă este mult mai ușor să inspire un angajat, folosind diverse instrumente de comunicare verbală și non-

verbală (pentru a găsi cuvinte potrivite, a face un schimb de emoții). Este deosebit de dificil de transmis de la distanță momente legate de servirea clienților la nivel înalt.

- *Lipsa controlului.* Angajații de la distanță sunt mai greu de controlat: managerul nu vede în ce stare emoțională este angajatul său, cât de inspirat și motivat este pentru a îndeplini sarcinile. Cu toate acestea, remarcăm faptul că sentimentul de lipsă de control nu este întotdeauna asociat cu îndepărtarea. Prin urmare, este recomandabil să fie organizat un astfel de sistem de valorificare a muncii prestate care să ofere managerului o bună înțelegere a ceea ce face angajatul, iar acesta va fi încurajat să dea dovadă de mai multă conștientizare și responsabilitate, atunci când planifică ziua și îndeplinește obiectivele planificate.

Deschiderea în comunicarea cu angajații, respectarea reciprocă a acordurilor, viteza mare de interacțiune – toate acestea reprezintă o cultură a organizării și reguli simple de lucru, care permit unei echipe de la distanță să fie eficientă.

Fără îndoială, activitățile unui manager de la distanță ar trebui să coincidă cu activitățile unui manager obișnuit: utilizarea unor sarcini clasice, cum ar fi stabilirea obiectivelor, planificarea sarcinilor, organizarea implementării acestora, feedbackul angajaților, motivația acestora etc. Totodată, toate sarcinile menționate mai sus dobândesc anumite caracteristici și în timpul activității de la distanță.

În primul rând, conducerea de la distanță solicită organizarea unui canal de comunicare accesibil și de înaltă calitate. Tehnologiile moderne permit astăzi utilizarea diferitor instrumente pentru a menține contactul de la distanță. Acestea sunt: conferințe video, pagini și chaturi de pe site-ul organizației, e-mail, comunicarea prin telefon, Viber, WhatsApp, Facebook. Totodată comunicând prin telefon, Viber sau prin e-mail, este mai dificil să inspire o persoană, să faci un schimb de energie. Prin urmare, este necesar și contactul fizic la anumite intervale de timp.

Psihologul austriac și american Paul

Watzlawick, la sfârșitul anilor '60 ai secolului trecut, a propus un model de comunicare între doi oameni, format dintr-o parte rațională și emoțională [10, p. 64]. El a concluzionat că nivelul emoțional al comunicării este mult mai mare și mai profund, începe mai devreme și se termină mai târziu decât cel rațional.

Potrivit unui alt model de transmitere a informației în comunicare, care a fost propus în anii 1980 de către un psiholog american, profesor de psihologie la Universitatea din California, Los Angeles, Albert Meyerabian, în procesul de comunicare verbală, cuvintele ocupă aproximativ 7% din comunicare. Informațiile audibile nonverbale: intonația, timbrul, viteza de vorbire, energia, pauzele semantice, starea de spirit a vorbitorului ocupă aproximativ 38%, însă informațiile nonverbale vizibile, cum ar fi manifestarea emoțiilor și a stării psihologie (expresii faciale, gesturi, mers etc.), constituie circa 55%.

În timpul unei conversații telefonice, putem distinge dacă o persoană merge, stă în picioare sau pe scaun. Prin pauze, intonații, tonul vorbirii, putem înțelege în ce stare se află vorbitorul. Astfel, cantitatea dominantă de informații este transmisă prin canale de care nu suntem conștienți.

Totodată anumite dificultăți în conducerea angajaților la distanță apar din cauza particularităților comunicării la distanță și lipsei a unui contact constant. Angajații ar trebui să înțeleagă când și cum pot contacta managerul în caz de întrebări, unde pot face un schimb de mesaje sau posta fotografii și comentarii. Pentru a depăși aceste bariere, este necesar să folosim tehnologiile disponibile, astfel încât comunicarea să fie cât mai aproape de formatul obișnuit față în față.

Una dintre sarcinile importante ale unui manager de la distanță este să organizeze comunicarea cu angajații în așa fel încât fluxul de informații să fie suficient. Comunicând cu angajații la distanță și prin mijloace de comunicare, managerul trebuie să creeze condiții în care angajatul să simtă că face parte dintr-o singură echipă. În același timp, angajatul trebuie să cunoască tehnologiile moderne de comunicare, să aibă abilități de regăsire a informațiilor și de uti-

lizare a echipamentelor informatice. Fără astfel de cunoștințe, deprinderi și abilități munca la distanță este imposibilă.

După cum demonstrează practica, nimic nu este mai motivant decât recunoașterea succesului angajaților. Din cauza faptului că emoțiile și sentimentele unui angajat care lucrează la distanță nu sunt întotdeauna clare, este mai dificil pentru un manager să-i evalueze motivația și implicarea. Acest fapt confirmă ca managerul trebuie să organizeze munca în așa fel încât toți

angajații de la distanță să se simtă utili și satisfăcuți moral pentru faptul că sunt capabili să influențeze dezvoltarea companiei în timp ce lucrează de acasă. Încrederea și recunoașterea meritelor unei persoane oferă un stimulent suplimentar pentru o muncă de înaltă calitate și conștiincioasă în beneficiul organizației.

Astfel, putem remarca câteva recomandări care ar trebui urmate pentru a construi un sistem eficient de management de la distanță într-o organizație (Figura 1):

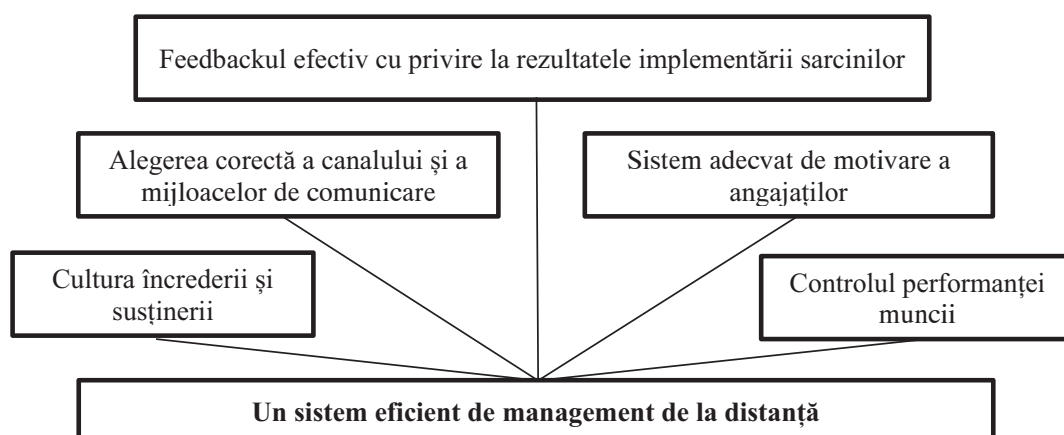

Figura 1. Un sistem eficient de management de la distanță într-o organizație contemporană [5].

Munca de la distanță este viitorul multor organizații și deja este imposibil de lucrat fără un management eficient la distanță într-o bibliotecă modernă. Managementul de la distanță de înaltă calitate este cheia dezvoltării armonioase a bibliotecii în condiții moderne, necesitând cunoștințe și disciplină din partea liderului-manager și a subordonaților.

Ținând cont că munca la distanță necesită o autodisciplină sporită și o responsabilitate personală a fiecărui salariat, prin urmare, nu se potrivește pentru toată lumea. Înainte de a decide transferarea angajaților la distanță, este necesar de a

analiza cu atenție argumentele pro și contra. Dar pentru evitarea neînțelegerilor cu salariații, ar fi corect de a elabora un regulament instituțional privind munca la distanță, unde se fie descrise în detaliu cerințele, obligațiunile și responsabilitățile salariaților și ale angajatorului.

Astfel, rezumând toate cele spuse mai sus, putem remarca faptul că managementul la distanță se dezvoltă din ce în ce mai mult ca o formă alternativă de muncă. Ca și în alte situații, există unele dezavantaje și probleme, însă popularitatea activității la distanță este în creștere și reprezintă incontestabil noua tendință în funcționarea bibliotecilor.

Referințe bibliografice:

1. LEGE nr. 69 din 21.05.2020 cu privire la instituirea unor măsuri pe perioada stării de urgență în sănătate publică și modificarea unor acte normative. [citată 9.11.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125899&lang=ro
2. Managementul performanței la distanță [Online]. Ghid pentru companii. [citată 3.09. 2022]. Disponibil: <https://goodstory.ro/blog/managementul-performantei-la-distanța>
3. Munca la distanță – caracteristici, avantaje și dezavantaje [online]. [citată 3.09.2022]. Disponibil: <https://dad.md/dad-human-capital/munca-la-distanța-caracteristici-avantaje-si-dezavantaje/>

4. SUVAC, Natalia, NICUȚĂ, Ina. Biblioteca Științifică a ASEM în perioada pandemiei: noi provocări și oportunități de dezvoltare. In: Magazin bibliologic. 2021, nr. 1/2, pp. 66-69. ISSN 1857-1476.
5. АВДЕЕВА, Н. М. Дистанционное управление как новое направление менеджмента [online]. [citat 13.09.2022]. Disponibil: <https://web.snauca.ru/issues/2016/12/75305>
6. АЛАВЕРДОВ, А. Р. Управление человеческими ресурсами организации. Москва: Синергия, 2017. 680 с. ISBN 978-5-4257-0269-2.
7. ЖАВОРОНКОВ, Д. А. Система управления персоналом, работающим дистанционно [online]. [citat 04.09.2022]. Disponibil: <http://cyberlinka.ru/article/n>.
8. ОЛЬХОВСКАЯ, Ю., ЛИТВИНОВА Н., ГРИШИНА Н. Дистанционное управление персоналом: правила общения, коммуникации [online]. [citat 03.09.2022]. Disponibil: <http://hr-portal.ru/article>
9. РЕЗНИК, С. Д., ХОЛЬКИНА, О. В. Особенности дистанционного управления персоналом организации [online]. [citat 14.09.2022]. Disponibil: <http://panor.ru/articles/79310.html>
10. ШАРОВАТОВ, Ю. Дистанционный менеджмент: Как управлять сотрудниками на удаленке. Москва: Альпина Паблицер, 2022. 243 с. ISBN 978-5-9614-3580-1.

PUBLICAȚII ÎN DOMENIUL BIBLIOGRAFIEI, BIBLIOTECONOMIEI ȘI ȘTIINȚE ALE INFORMĂRII EDITATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA (2019-2022)

Tatiana MARÎTOI,
Camera Națională a Cărții din
Republica Moldova

Rezumat: *Articolul are drept scop promovarea publicațiilor din domeniul bibliografiei, biblioteconomiei și științe ale informării, oferind informații privind lucrările elaborate de instituțiile infodocumentare editate în anii 2019-2022.*

Cuvinte-cheie: *biblioteci, monografii bibliografice, biobibliografii, lucrări metodologice, resurse electronice, ediții periodice de specialitate.*

Abstract: *This article aims to promote publications in the field of bibliography, library and information science by providing information on works developed by info-documentary institutions issued in the years 2019-2022.*

Keywords: *libraries, bibliographic monographs, bio bibliographies, methodological works, electronic resources, specialized periodicals.*

Prezentul studiu bibliografic este o continuitate a publicațiilor editate în anii 2016-2018. Identificarea publicațiilor a fost efectuată în baza Depozitului Legal recepționat de Camera Națională a Cărții din Republica Moldova.

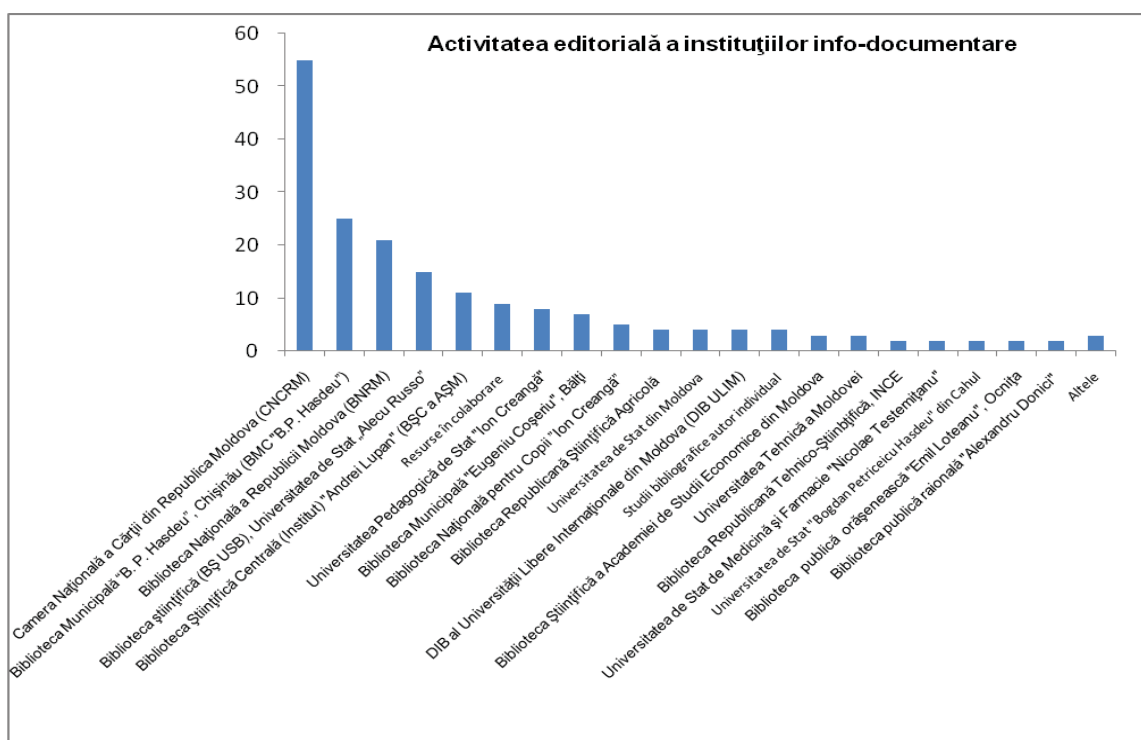
În anii 2019-2022 au fost publicate 191 de titluri de cărți și broșuri din domeniul bibliografiei și biblioteconomiei, tirajul total constituind 15,6 mii de exemplare, ceea ce reprezintă 1,93% din numărul total de cărți și broșuri editate în Republica Moldova în această perioadă și 0,21% din tirajul total editat.

Și publicațiile periodice de specialitate au reflectat evenimentele primordiale din domeniul bibliografic și biblioteconomic, ele răspund provocărilor timpului și societății, elucidează probleme de teorie și practică biblioteconomică și bibliografică și constituie un teren bun pentru comunicări, discuții, polemici, schimb de experiență.

Topul instituțiilor infodocumentare:

- Camera Națională a Cărții din Republica Moldova (CNCRM) – 55 de titluri;
- Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău (BMC „B.P. Hasdeu”) – 25 de titluri;
- Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) – 21 de titluri;
- Biblioteca Științifică (BȘ USB), Universitatea de Stat „Alec Russo” – 15 titluri;
- Biblioteca Științifică Centrală (Institut „Andrei Lupan” (BȘC a AȘM) – 11 titluri;
- Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” – 8 titluri;
- Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți – 7 titluri;
- Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” – 5 titluri;
- Biblioteca Republicană Științifică Agricolă – 4 titluri;
- Universitatea de Stat din Moldova – 4 titluri;

- Departamentul Informațional Biblio-teconomic al Universității Libere Internaționale din Moldova (DIB ULIM) – 4 titluri;
- Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova – 3 titluri;
- Universitatea Tehnică a Moldovei – 3 titluri;
- Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, INCE – 2 titluri;
- Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – 2 titluri;
- Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul – 2 titluri;
- Biblioteca Publică Orașenească „Emil Loteanu”, Ocnița – 2 titluri;
- Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici” – 2 titluri;
- Universitatea de Studii Europene din Moldova – 1 titlu;
- Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice – 1 titlu;
- Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară – 1 titlu;
- Resurse în colaborare – 9 titluri;
- Studii bibliografice autor individual – 4 titluri.

Analiza bibliometrică a producției editoriale

Camera Națională a Cărții din Republica Moldova

Perioadă 2019-2022 a fost bogată editorial pentru Camera Națională a Cărții din Republica Moldova. Pe lângă resursele valoroase pe care le pune la dispoziția utilizatorilor săi și care sunt din ce în ce mai accesibile și mai folosite, CNCRM are și un rol metodologic important pentru instituțiile de profil din țară, (inițiază, dezvoltă și promovează cercetarea în domeniul biblioteconomiei și științei informării și participă la activități naționale și internaționale de analiză).

Șirul resurselor este continuat de strategii de dezvoltare, studii de caz, lucrări metodologice.

1. Bibliografia Națională a Moldovei = National Bibliography of Moldova : Cărți. Autoreferate. Articole din reviste și ziare : Se editează din anul 1958 : Apare lunar. Chișinău, 2018-2022. ISSN 1857-0550. – E-ISSN 1857-3266. ISBN 978-9975-9730-3-8.

2. Seriale = Serials : Se editează din anul 1973. Chișinău, 2022. ISSN 1857-0577. – E-ISSN 2537-6357. – ISBN 978-9975-49-028-

3. 2011-2015. 245 p.

3. Strategia de dezvoltare a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova. Chișinău, 2020. 2021-2024. 31 p. ISBN 978-9975-49-482-3. – ISBN 978-9975-49-483-0 (PDF). – DOI 10.5281/zenodo.4584597.

4. Cozonac, Renata. Cercetarea necesităților de formare profesională continuă a personalului de specialitate a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova : Studiu de caz. Chișinău, 2021. 31 p. ISBN 978-9975-49-484-7. – ISBN 978-9975-49-485-4 (PDF). – DOI 10.5281/zenodo.4587995.

5. Utilizarea CZU în formarea structurii Bibliografiei Naționale a Moldovei : Ghid metodologo-practic. Chișinău, 2019. 65 p. ISBN 978-9975-49-351-2.

6. Revista Camerei Naționale a Cărții = National Book Chamber's Journal : publicație științifico-practică = scientific-practical publication. Chișinău, 2012. ISSN 1857-4750. – E-ISSN 2587-3962.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

Activitatea publicistică a Bibliotecii municipale „B.P. Hasdeu” este una impresionantă. Anii 2019-2022 au fost marcați de un număr mare de monografii bibliografice și biobibliografii.

1. Kulikovski, Lidia. Biblioteca modernă : Glosar de termeni uzuali. Chișinău, 2018. 138 p. ISBN 978-9975-134-30-9.

2. Rogac, Raia. Biblioteca între lecturi și evenimente : (Recenzii, cronici, eseuri, interviuri, consemnări, referințe). Chișinău, 2018. 304 p. ISBN 978-9975-134-33-0.

3. Nicolae Osmochescu : A fi jurist – vocația unei vieți : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 154 p. ISBN 978-9975-134-80-4.

4. Kulikovski, Lidia. Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre : Monografie bibliografică. Chișinău, 2019. 593 p. ISBN 978-9975-3358-1-2.

5. Nicolae Mățaș : Risipă și măsură: Biobibliografie. Chișinău, 2020. 400 p. ISBN 978-9975-3358-8-1. – ISBN 978-9975-3479-0-7 (PDF). – ISBN 978-9975-3358-9-8 (DVD-Rom).

6. Kulikovski, Lidia. Publicațiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, 2012-2019 : Catalog. Chișinău, 2020. 190 p. ISBN 978-9975-3494-0-6.

7. Kulikovski, Lidia. Ludicul în activitatea bibliotecii publice : Vademecum pentru

bibliotecari. Chișinău, 2020. 199, [12] p. ISBN 978-9975-3450-5-7.

8. Nicolae Esinencu – Fulminantă performanță literară : Monografie bibliografică. Chișinău, 2021. – 275 p. ISBN 978-9975-3479-4-5.

9. Ianoș Țurcanu. Viața mea e doar iubire : Monografie bibliografică. Chișinău, 2021. 247 p. ISBN 978-9975-3506-0-0.

10. Butucel, Elena. Universul lecturii la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Chișinău, 2021. 157 p. ISBN 978-9975-3479-9-0.

11. Kulikovski, Lidia. Biblioteca interactivă : 111 forme și metode de animație. Chișinău, 2021. 321 p. ISBN 978-9975-3479-8-3.

12. Kulikovski, Lidia. Biblioteca „Transilvania”: trei decenii de contribuție comunitară : Monografie. Chișinău, 2021. 522 p. ISBN 978-9975-3505-5-6.

13. Țurcan, Nelly. Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării. Chișinău, 2021. 586 p. ISBN 978-9975-3505-4-9.

14. Capița, Ludmila. Transilvania, trepte ale împlinirii sufletești. Chișinău, 2022. 170 p. ISBN 978-9975-3521-3-0.

15. Donțu, Tatiana. Pledoarie pentru lectură. Chișinău, 2022. – 149 p. ISBN 978-9975-3521-1-6.

16. Onciu, Parascovia. Transilvania, biblioteca din inima mea. Chișinău, 2022. 253 p. ISBN 978-9975-3521-0-9.

17. Șeremet, Mila. Utilizatorul, factorul nostru dinamic. Chișinău, 2022. – 120 p. ISBN 978-9975-3521-2-3.

18. Maria Cosniceanu: În slujba numelui corect: Monografie bibliografică. Chișinău, 2022. 150 p. ISBN 978-9975-162-15-9. ISBN 978-9975-162-24-1 (PDF). ISBN 978-9975-162-25-8 (MP3).

19. Petar Burlak-Vâlcănov patriarhul poeziei contemporane bulgare din Basarabia: Biobibliografie = Петър Бурлак-Вълканов патриарх на съвременна бесарабска българска поезия : Биобиблиографията. Chișinău, 2022. 180 p. ISBN 978-9975-162-23-4.

20. Kulikovski, Lidia. Publicațiile bibliografice ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” : Bibliografie de bibliografii. Chișinău, 2022. 362 p. ISBN 978-9975-162-28-9.

21. Bibliografia municipiului Chișinău (2012). Chișinău, 2022. 228 p. ISBN 978-

9975-162-31-9.

22. Bibliografia municipiului Chișinău (2011). Chișinău, 2022. 257 p. ISBN 978-9975-162-29-6. – [CNCRM 2022-2264].

23. Kulikovski, Lidia. Bibliografia revistei *BiblioPolis*, 2012-2021. Chișinău, 2022. 393 p. ISBN 978-9975-162-32-6.

24. Точка притяжения – Библиотека «Ицик Мангер»: 30 лет со дня основания. Chișinău, 2021. 278 p. ISBN 978-9975-3493-2-1.

25. Точка притяжения – Библиотека им. Ицика Мангера : 30 лет со дня основания. Chișinău, 2021. 257 p. ISBN 978-9975-3506-1-7.

26. BiblioPolis : revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură. Chișinău, 2002. ISSN 1811-900X. – E-ISSN 2587-3113.

Resurse electronice

1. Maria Cosniceanu: În slujba numelui corect : Monografie bibliografică. Chișinău, 2022. – 200 p. + 1 disc audio. ISBN 978-9975-162-15-9. ISBN 978-9975-162-24-1 (PDF). ISBN 978-9975-162-25-8 (MP3).

2. 145 ani BM *B.P. Hasdeu* : O bibliotecă pentru oraș. O bibliotecă pentru fiecare : Program aniversar, 19-21 octombrie 2022. ISBN 978-9975-49-605-6 (MP4).

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Anii 2019-2022 au fost prolifici în acest sens, drept dovadă fiind cele 21 de lucrări scoase de sub tipar de către colaboratorii acestei instituții.

Analiza efectuată ne permite să conchidem următoarele: în funcție de apartenența funcțională, documentele editate sub egida BNRM pot fi structurate în studii monografice (8 tit.), documente de reglementare (2 tit.), documente metodologice (3 tit.), contribuții bibliografice, bibliografii (8 tit.).

Studii monografice

1. Carte veche străină din secolele XVI-XVIII : Catalog : Din colecțiile de patrimoniu ale BNRM. Chișinău, 2019. 115 p. ISBN 978-9975-3290-0-2.

2. Centrul biblioteconomic național: conținut de calitate și schimbări de perspectivă : Monografie aniversară a 70 de ani de la fondarea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale In-

formării. Chișinău, 2019. 203, [1] p. ISBN 978-9975-3361-7-8.

3. Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova : Studiu statistic, 2017-2018. Chișinău, 2019. 58 p. ISBN 978-9975-3361-6-1.

4. Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova : Studiu statistic, 2017-2019. Chișinău, 2020. 90 p. ISBN 978-9975-3425-2-0.

5. Lectura și scările : culegere de articole. Chișinău, 2020. 384 p. ISBN 978-9975-54-455-9. ISBN 978-9975-3361-9-2.

6. Lectura și scările : Culegere de articole. Chișinău, 2021. Vol. 2. 231 p. ISBN 978-9975-3510-1-0. ISBN 978-9975-3510-2-7.

7. Topul celor mai citite 10 cărți, editate în anul 2020 : Studiu sociologic. Chișinău, 2021. 71 p. ISBN 978-9975-3510-7-2.

8. Biblioteca Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Chișinău, 2022. 195 p. ISBN 978-9975-119-53-5.

Documente de reglementare

1. Biblioteconomie și Științe ale Informării în Republica Moldova : Documente în anul activității bibliotecilor. Chișinău, 2020. Vol. 2: 2018-2020. 362 p. ISBN 978-9975-3096-7-7. ISBN 978-9975-3425-4-4.

2. Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Naționale a Republicii. Chișinău, 2019-2021. 28 p.

Documente metodologice și educaționale

1. Dezvoltarea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii : Suport metodologic și educațional în sprijinul realizării Programului Național Lectura Central, ediția a 4-a, 2021. Chișinău, 2021. 95 p. ISBN 978-9975-3510-3-4.

2. Povestea, Lilia. Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci : Suport educațional. Chișinău, 2021. 87 p. ISBN 978-9975-3510-6-5.

3. Biblioteconomie și științe ale informării : Manual practic. Chișinău, 2021. 252 p. ISBN 978-9975-3510-5-8 (cartonată).

Contribuții bibliografice. Biobibliografii

1. Elena Aramă : [doctor habilitat în drept] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 92 p. ISBN 978-9975-139-81-6.
2. Ion Cuzuioc. Diorama vieții : [scriitor] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 753 p. ISBN 978-9975-3290-3-3.
3. Ludmila Toma : [critic de artă] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 151 p. ISBN 978-9975-3361-8-5.
4. Ludmila Corghenci : Omul din templul cărții și științei : Monografie biobibliografică. Chișinău, 2020. 171 p. ISBN 978-9975-3425-6-8.
5. Vera Osoianu și biblioteca din oglinda unui destin : Monografie biobibliografică. Chișinău, 2021. 383 p. ISBN 978-9975-3425-8-2.
6. Cercetătorul și profesorul Nelly Țurcan: model de dezvoltare în profesie : Monografie biobibliografică. Chișinău, 2021. 231 p. ISBN 978-9975-3425-9-9.
7. Vasile Zagorschi : Biobibliografie. Chișinău, 2021. 175 p. ISBN 978-9975-3510-0-3.
8. Plăieșu, Raisa. Cartea – îngerul bibliotecii : Articole. Studii. Interviu : BNRM – 190 ani de la fondare. Chișinău, 2022. 184 p. ISBN 978-9975-81-075-3.
9. Magazin bibliologic : revistă științifică și bibliopraxiologică. Chișinău, 1991. ISSN 1857-1476.
10. Buletin bibliologic. Chișinău, 1994. ISSN 1857-1492.
11. Calendar Național. Chișinău, 2001. ISSN 1857-1557.
12. Cultura în Moldova. Chișinău, 1995. ISSN 1857-1506.
13. Moldavistica (Exteriorica). Chișinău, 2000. ISSN 1857-1522.
14. Publicații oficiale : (Serie analitică). Chișinău, 2004. ISBN 1857-1530.
15. Teze de Doctorat : (Serie analitică). Chișinău, 2010. ISSN 1857-1549.

Resurse electronice

1. Biblioteca – contribuții la dezvoltarea comunității armonioase, de ordine și respect : Metodologii, algoritmi, tehnologii. Chișinău, 2020. 144 p. ISBN 978-9975-3425-0-6 (PDF).
2. Biblioteconomie și științe ale informării : Manual practic. Chișinău, 2020.

252 p. ISBN 978-9975-3425-3-7 (PDF).

3. In honorem Lidia Kulikovski: Culegere de articole. Chișinău, 2021. 138 p. ISBN 978-9975-3510-4-1 (PDF).

4. Cartea și lectura în viața personalităților: Impresii de lectură. Chișinău, 2022. 99 p. ISBN 978-9975-3510-9-6 (PDF).

5. Corghenci, Ludmila. Deontologia profesională a personalului din bibliotecă : Suport în sprijinul formării profesionale continue nonformale. Chișinău, 2022. 81 p. ISBN 978-9975-119-51-1 (PDF).

6. Proiectul național „Arhiva de voci” : Interviu cu personalități din domeniul culturii. Chișinău, 2022. ISBN 978-9975-9712-8-7. ISBN 978-9975-119-55-9 (MP4).

Biblioteca Științifică din cadrul Universității de Stat „Alec Russo”

Impunătoare este activitatea editorială a Bibliotecii Științifice din cadrul Universității de Stat „Alec Russo”. Fiind prezentă editorial în anii de referință cu 16 documente, Biblioteca Științifică USARB a pus accentul pe bibliografie (5 tit.), materiale ale reuniunilor profesionale (6 tit.) și altele (5 tit.).

1. Carte rară în limba engleză : Contribuții bibliografice. Bălți, 2018. 117 p. ISBN 978-9975-50-229-0.

2. Carte rară în limba rusă : din colecțiile Bibliotecii Științifice USARB : Bibliografie. Bălți, 2020. 368 p. ISBN 978-9975-50-245-0.

3. Învățământul juridic universitar bălțean la 20 de ani : [bibliografia Facultății de Drept și Științe Sociale]. Bălți, 2018. 200 p. ISBN 978-9975-50-228-3.

4. Nicolae Leahu : [scriitor, critic literar] : Biobibliografie. Bălți, 2018. 283 p. ISBN 978-9975-50-224-5.

5. Contribuții Științifice ale profesoriilor și colaboratorilor : [Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți] : Anuar 2017. Bălți, 2018. 170 p. ISBN 978-9975-50-231-3.

6. Contribuții Științifice ale profesoriilor și colaboratorilor : [Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți] : Anuar 2018. Bălți, 2020. 159 p. ISBN 978-9975-50-244-3.

7. Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci” (5 ; 2017 ; Bălți). Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci”, Ediția a 5-a, 23 februarie 2017. Bălți, 2020. 181 p. ISBN 978-9975-50-250-4.

8. Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci” (6 ; 2018 ; Bălți). Colloquia bibli-

othecariorum „Faina Tlehuci”, Ediția a 6-a, 23 februarie. Bălți, 2020. 129 p. ISBN 978-9975-50-251-1.

9. Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci” (7 ; 2019 ; Bălți). Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci”, Ediția a 7-a, 23 februarie 2019. Bălți, 2020. 137 p. ISBN 978-9975-50-253-5.

10. Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci” (8 ; 2020 ; Bălți). Colloquia bibliothecariorum „Faina Tlehuci”, Ediția a 8-a, 23 februarie 2020. Bălți, 2021. 189 p. ISBN 978-9975-50-268-9.

11. Contribuții pedagogice ale universitarilor bălteni. Bălți, 2022. Vol. 1 : Indice bibliografic. 461 p. ISBN 978-9975-50-279-5.

12. Vol. 2 : Indexuri auxiliare. 2022. 165 p. ISBN 978-9975-50-280-1.

13. „Serviciile moderne de bibliotecă și transformarea digitală”, online masă rotundă (10 ; 2021 ; Chișinău). Serviciile moderne de bibliotecă și transformarea digitală : Masa rotundă în cadrul Conferinței Științifice cu participare internațională „Tradiție și inovare în cercetarea științifică”, ediția a 10-a : Secțiunea Biblioteconomie și Științele Informării, 8 octombrie 2021. Bălți, 2022. 88 p. ISBN 978-9975-50-284-9.

14. „Tradiție și inovare în cercetarea științifică”, colloquia professorum (9 ; 2022 ; Bălți). Tradiție și inovare în cercetarea științifică, Ediția a 9-a : Materialele Colloquia Professorum din 11 octombrie 2019. Bălți, 2022. 103 p. ISBN 978-9975-50-277-1.

15. Confluente Bibliologice : Revista de biblioteconomie și științele informării. Bălți, 2005. ISSN 1857-0232.

Resurse electronice

1. Margareta Curtescu : Biobibliografie. Bălți, 2020. 183 p. ISBN 978-9975-50-252-8 (PDF).

Biblioteca Științifică Centrală (Institut) „Andrei Lupan” (BȘ „Andrei Lupan”)

Cercetarea bibliografică în cazul Bibliotecii Științifice Centrale (Institut) „Andrei Lupan” a fost axată pe biobibliografii, acestea sintetizând rezultatele activității cercetătorilor din cadrul Academiei de Științe a Moldovei.

1. Valentin R. Celac : [doctor habilitat în științe biologice] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 407 p. ISBN 978-9975-3331-0-8.

2. Doctor habilitat Gheorghe Postolache :

[în biologie] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 239 p. ISBN 978-9975-3331-1-5.

3. Academician Tudor Lupașcu : Biobibliografie. Chișinău, 2020. 491 p. ISBN 978-9975-3331-4-6.

4. Deportările din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească : Bibliografie. Chișinău, 2018. 167, [1] p. ISBN 978-9975-3283-2-6.

5. Membru corespondent Svetlana Cojocar : Biobibliografie. Chișinău, 2018. 279, [1] p. ISBN 978-9975-3283-1-9.

6. Doctor habilitat Leonid Voloșciuc : Biobibliografie. Chișinău, 2021. 423 p. ISBN 978-9975-62-447-3.

7. Academician Gheorghe Duca : Biobibliografie. Chișinău, 2022. 350, [1] p. ISBN 978-9975-62-455-8.

8. Conflictul armat de la Nistru : Bibliografie. Chișinău, 2022. 307 p. ISBN 978-9975-62-456-5.

9. Viața științifică în RSS Moldovenească reflectată în presă (1945-1961) : Bibliografie. Chișinău, 2021. 128 p. ISBN 978-9975-62-436-7.

10. Academician Boris Gaina : Biobibliografie. Chișinău, 2022. 183 p. ISBN 978-9975-62-461-9.

11. Doctor habilitat Valeriu Capcea : Biobibliografie. Chișinău, 2022. 199 p. ISBN 978-9975-3331-5-3.

12. BiblioScientia : Revistă de biblioteconomie și științele informării. Chișinău, 2009. ISSN 1854-2278.

Resurse electronice

1. Ecologia, stresul, adaptarea = Ecology, stress, adaptation : Buletin tematic. Chișinău, 2005-2016. ISSN 1857-4777.

2. Știința în Moldova : Buletin tematic. Chișinău, 2006-2016. ISSN 1857-4777.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și-a propus spre realizare elaborarea biobibliografiilor profesorilor și colaboratorilor UPSC.

1. Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor UPSC, 2016-2017 : Bibliografie. Chișinău, 2021. 128 p. ISBN 978-9975-46-515-1.

2. Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor UPSC : Bibliografie selec-

tivă 2012-2013. Chișinău, 2021. 150 p. 21 cm. ISBN 978-9975-46-547-2. ISBN 978-9975-46-548-9.

3. Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor UPSC : Bibliografie selectivă 2014-2015. Chișinău, 2021. 126 p. ISBN 978-9975-46-549-6.

4. Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor UPSC : Bibliografie selectivă 2020. Chișinău, 2021. 91 p. ISBN 978-9975-46-550-2.

5. Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor UPSC, 2018-2019 : Bibliografie selectivă. Chișinău, 2021. 140 p. ISBN 978-9975-46-516-8.

6. Dumitru Patrașcu: mod de viață și de gândire : Studiu biobibliografic. Chișinău, 2021. 260 p. ISBN 978-9975-46-531-1.

7. Larisa Cuznețov : Filosofia vieții și axiologia educației : Biobibliografie. Chișinău, 2021. 137 p. ISBN 978-9975-46-585-4.

8. Contribuții științifice ale profesorilor și colaboratorilor UPSC : Bibliografie selectivă. Chișinău, 2022. 96 p. ISBN 978-9975-46-547-2. ISBN 978-9975-46-637-0.

Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți

Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți a continuat elaborarea indicelui bibliografic „Orașul Bălți” și a alcătuit două biobibliografii ale personalităților bălțene.

1. Orașul Bălți : Indice bibliografic curent. Bălți, 2019. Fascicula 47. 64 p. ISBN 978-9975-3309-2-3.

2. Fascicula 48. 2019. 57, [7] p. ISBN 978-9975-3309-1-6.

3. Fascicula a 49-a. 2020. 75 p. ISBN 978-9975-3309-3-0.

4. Fascicula a 50-a. 2021. 57 p. ISBN 978-9975-3309-7-8.

5. Fascicula a 51-a. 2022. 88 p. ISBN 978-9975-3528-0-2.

6. Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om : Biobibliografie. Bălți, 2021. 216 p. ISBN 978-9975-3309-8-5.

7. Lidia Noroc-Pînzaru, o viață de femeie – paletă de noblețe : Biobibliografie. Bălți, 2022. 343 p. ISBN 978-9975-3528-1-9.

8. Biblio-Info : revistă de specialitate. Bălți, 2005. ISSN 1857-2790.

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

1. Mihai Ciobanu. Ani de viață, ani de cântec : Biobibliografie. Chișinău, 2018.

484 p. ISBN 978-9975-144-90-2.

2. Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” = National Children’s Library : Carte de vizită = Visiting Card. Chișinău, 2019. 33, [2] p

3. Ion Anton: „Sunt laureat al dorului și al iubirii de graiul meu sfânt”: Biobibliografie. Chișinău, 2020. 444 p. ISBN 978-9975-151-92-4.

4. Dăruind lumii sublimul prin muzică: Eugen Mamot : Biobibliografie. Chișinău, 2021. 266 p. ISBN 978-9975-56-950-7.

5. Cartea pentru copii editată în Republica Moldova, 2001-2010: (Index cumulativ). [Chișinău], 2021. 260 p. ISBN 978-9975-0-0552-4.

6. Cartea. Biblioteca. Cititorul. Chișinău, 1993. ISSN 1857-1182.

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă

1. Nicolae Eremia : Pedagog, savant și apicultor : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 90 p. ISBN 978-9975-56-647-6.

2. Publicațiile colaboratorilor Institutului de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo” (IPAPS „N. Dimo”): Bibliografie (1953-2015). Chișinău, 2019. 463 p. ISBN 978-9975-64-311-5.

3. Universitatea Agrară de Stat din Moldova: reflecții și aprecieri : Bibliografie (1933-2017). Chișinău, 2019. 410 p. ISBN 978-9975-64-312-2.

4. Anturaj – Aspirație – Aport în filiera Vitivinicolă : Memoriu și realizări ale conf. univ., Dr. Liviu Vacarciuc la 75 de ani : Bibliografie. Chișinău, 2020. 324 p. ISBN 978-9975-56-800-5 (în cop tare).

Universitatea de Stat din Moldova

1. Dum spiro spero : [despre Alexei Simașchevici, fizician : biobibliografie]. Chișinău, 2019. 195 p. ISBN 978-9975-149-16-7.

2. Cereteu, Igor. Biblioteca Mănăstirii Japca : Catalogul cărților și însemnărilor manuscrise. Chișinău, 2020. 198 p. ISBN 978-9975-3454-8-4.

3. Mihai Patraș : [economist, profesor universitar] : Biobibliografie. Chișinău, 2021. 214 p. ISBN 978-9975-158-14-5.

4. Istoria învățământului superior în RSS Moldovenească : Bibliografie. Chișinău, 2022. 243 p. ISBN 978-9975-163-06-4.

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

1. Enkómion pentru edificiile filologice ale Elenei Prus. Chișinău, 2019. 214 p. ISBN 978-9975-3277-4-9.

2. Angela Savin-Zgardan. Viața oglindită în cuvânt : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 207 p. ISBN 978-9975-3277-6-3.

3. Victor Untilă : În căutarea unei cunoașteri complexe, sistemice și integrale : Studiu ografic omagial. Chișinău, 2021. 200 p. ISBN 978-9975-3471-2-9.

4. Petru Roșca : la 90 de ani : Biobibliografie. Chișinău, 2022. 164 p. ISBN 978-9975-164-78-8.

Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova

Academia de Studii Economice a Moldovei este prezentă cu două publicații bibliografice, elaborate în contextul misiunii și statutului funcțional al instituției, inclusiv cu contribuția personalului Bibliotecii Științifice.

1. Ilie Costăș: Om de știință și pedagog neobosit la cea de-a 75-a aniversare : Monografie biobibliografică. Chișinău, 2022. 267 p. ISBN 978-9975-155-75-5.

2. International Trends in Academic Library Development. Chișinău, 2019. 178, [2] p. ISBN 978-9975-3354-5-4.

3. Иван Устихан : Библиографический указатель. Кишинэу, 2019. 84, [19] p. ISBN 978-9975-60-232-7 (eronat).

Resurse electronice

1. Biblioteca Științifică ASEM la cea de-a treizecea aniversare : Repertoriul publicațiilor (1991-2021). Chișinău, 2021. 94 p. ISBN 978-9975-155-31-1 (PDF). – DOI: 10.5281/zenodo.5517041.

Universitatea Tehnică a Moldovei

1. Inventatorii Universității Tehnice a Moldovei: Bibliografia invențiilor, 1964-2019. Chișinău, 2019. 464 p. ISBN 978-9975-66-665-7 (în cop. tare).

2. Ion Valuță : [matematician] : (vocație, exigență, rațiune) : Biobibliografie. Chișinău, 2020. 165 p. ISBN 978-9975-45-649-4.

3. Sergiu Rădăuțanu : Biobibliografie : (vocație, exigență, rațiune). Chișinău, 2021. 399 p. ISBN 978-9975-87-818-0 (în cop. tare).

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică INCE

1. Dalnițchi, Nionila. Tatiana Manole : Doctor habilitat, profesor universitar, savant și pedagog prin vocație : Studiu biobibliografic. Chișinău, 2019. 223, [1] p. ISBN 978-9975-3378-4-7.

2. Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică: tradiția trecutului la cerința viitorului : 50 ani de activitate : Monografie bibliografică. Chișinău, 2020. 271 p. ISBN 978-9975-3463-4-4.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

1. Academicianul Gheorghe Paladi : [doctor habilitat în medicină] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 167, [1] p. ISBN 978-9975-82-137-7.

2. Farmacologia clinică națională : Disciplină. Specialitate. Serviciu în sănătate. Școală științifică : (evenimente, realizări și imagini) : [a doctorului habilitat în medicină Victor Ghicavii]. Chișinău, 2019. 337 p. ISBN 978-9975-56-629-2 (în cop. tare).

Resurse electronice

1. Teze de doctor și doctor habilitat ale cadrelor didactico-științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu” (1948-2020) : Indice bibliografic. Chișinău, 2021. 171 p. ISBN 978-9975-82-227-5 (PDF).

Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul

1. Contribuții științifice și metodico-didactice ale cadrelor didactice universitare din Cahul, 1999-2019. Cahul, 2019. 217 p. ISBN 978-9975-88-051-0.

2. „Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ”, conferință științifică (5 ; 2019 ; Cahul). Conferința științifică „Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ”, Ediția a 5-a, 10 decembrie 2019. Cahul, 2020. 123 p. ISBN 978-9975-88-037-4. ISBN 978-9975-88-057-2.

Biblioteca Publică Orășenească „Emil Loteanu”, Ocnița

1. Emil Loteanu : [regizor de film] : Biobibliografie : (Documente din colecția B.P.O. Ocnița). Chișinău, 2020. 56 p. ISBN 978-9975-3393-0-8.

2. Ocnița : Indice bibliografic. Chișinău, 2020. 27 p. ISBN 978-9975-3393-1-5.

**Biblioteca Publică Raională
„Alexandru Donici”**

1. Gheorghe Maxian – orheianul de la Dolna : Biobibliografie. Chișinău, 2020. 217 p. ISBN 978-9975-52-219-9.

2. Ghidul bibliotecilor publice din raionul Orhei. Orhei, 2019. 60 p. ISBN 978-9975-84-093-4.

**Universitatea de Studii Europene din
Moldova**

1. Înfrângerea morilor de vânt : Omagiu profesorului universitar Gheorghe Colțun la 70 de ani. Chișinău, 2021. 255 p. ISBN 978-9975-158-20-6.

**Academia de Muzică, Teatru și Arte
Plastice**

1. Publicații muzicologice ale profesorilor Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice : (1946-2016) : Bibliografie. Chișinău, 2020. 489 p. ISBN 978-9975-3453-0-9.

**Institutul Științifico-Practic de
Biotehnologii în Zootehnie și Medicină
Veterinară**

1. Retrospectiva publicațiilor cercetătorilor Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară. Maximovca, 2021. 211 p. ISBN 978-9975-56-910-1.

Resurse în colaborare

1. Dumitru Apetri : [scriitor, critic literar] : Biobibliografie. [Chișinău], 2020. 186 p. ISBN 978-9975-152-65-5.

2. Pavel Chintea : doctor habilitat în științe chimice, profesor universitar (1938-2013) : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 260 p. ISBN 978-9975-56-698-8.

3. Pelin, Valentina. Manuscrise românești din secolele XIII-XIX în colecții străine : (Rusia, Ucraina, Bielorusia) : Catalog. [Chișinău], 2021. 407 p. ISBN 978-9975-85-276-0.

4. Petrencu, Anatol. A fi profesor de istorie în Republica Moldova : Cu prilejul conferirii înaltului titlu de Doctor Honoris Causade către Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Chișinău, 2021. 216 p. ISBN 978-9975-66-714-2.

5. Goian, Natalia. Prelucrarea informației: Manual pentru bibliotecile publice : [în

vol.]. Chișinău, 2020. Vol. 2. 232 p. ISBN 978-9975-3479-2-1.

6. Cereteu, Igor. Valori cărturărești din Biblioteca Mănăstirii Noul Neamț : (tipărituri din secolele XVI-XX). Chișinău, 2021. 991 p. ISBN 978-9975-3274-1-1.

7. Publicații ale Institutului de Științe ale Educației (1941-2021). Chișinău, 2021. 359 p. ISBN 978-9975-56-958-3.

8. „Studii culturale”, simpozion național (2 ; 2020 ; Chișinău). Studii culturale : Materialele Simpozionului Național de Studii Culturale, Ediția a 2-a, 24 septembrie 2020, Chișinău. Chișinău, 2021. Vol. 2. 221 p. ISBN 978-9975-3521-4-7.

9. Larisa Șavga : Privire în Trecut, ancorare în Prezent, viziune în Viitor : Monografie biobibliografică. Chișinău, 2022. 493 p. ISBN 978-9975-81-059-3.

Studii bibliografice autor individual

1. Elena Aramă : [doctor habilitat în drept] : Biobibliografie. Chișinău, 2019. 92 p. ISBN 978-9975-139-81-6.

2. Protoiereu Mitrofor Petru Buburuz – Magistru în Teologie : [85 ani de la naștere] : Monografie bibliografică. Chișinău, 2022. 175 p. ISBN 978-9975-55-012-3.

Resurse electronice

1. Țurcan, Nelly. Ghid practic pentru aplicarea Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci. Chișinău, 2020. 81 p. ISBN 978-9975-3425-1-3 (PDF).

2. Coșeri, Tatiana. Ghid practic pentru aplicarea Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice. Chișinău, 2021. 87 p. ISBN 978-9975-49-478-6 (PDF).

Conchidem că anii 2019-2022 pot fi considerați de cotitură în procesul de editare a publicațiilor de biblioteconomie și științe ale informării. Această concluzie se bazează pe statisticile prezentate, analiza aspectelor tematice, metodelor inovatoare de structurare a materialelor etc.

În perioada menționată instituțiile infodocumentare continuă să fie actori importanți ai procesului editorial, contribuind la îmbogățirea acestuia cu diverse categorii de documente.

CZU 027.54(477-25)
VNLU 021.64-027.543]"364"
DOI 10.5281/zenodo.10781701

V.I. VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE: LIBRARY DIPLOMACY AND BUILDING INTERNATIONAL RELATIONS DURING THE CRISIS TIME

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ V.I. VERNADSKI A UCRAINEI: DIPLOMAȚIA BIBLIOTECILOR ȘI CONSTRUIREA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN PERIOADA DE CRIZĂ

Liudmyla DEMIANIUK,
ORCID 0000-0003-4242-8390
**V.I. Vernadskyi National Library
of Ukraine**

Rezumat: Articolul examinează dezvoltarea relațiilor internaționale și construirea de parteneriate internaționale de către Biblioteca Națională V.I. Vernadskyi a Ucrainei (BNVU) în timpul crizei cauzate de agresiunea militară a Federației Ruse. S-a stabilit că războiul a afectat în mod semnificativ toate sferele vieții, inclusiv sectorul bibliotecilor din Ucraina, necesitând schimbări în funcțiile de rutină ale bibliotecii și strategiile de supraviețuire. Ca răspuns la aceste provocări, BNVU s-a concentrat în special pe consolidarea relațiilor sale internaționale. Articolul evidențiază importanța deosebită a diplomației bibliotecilor ca unul dintre mijloacele de amplificare a vocilor bibliotecarilor ucraineni pe scena internațională. Colaborarea activă cu comunitatea internațională a bibliotecilor, în special cu CBNE (Conferința Bibliotecarilor Naționali Europeni), a devenit esențială pentru conservarea resurselor bibliotecii și asigurarea funcționalității instituțiilor de informare, a bibliotecilor ucrainene, inclusiv BNVU. Sprijinul permanent din partea partenerilor internaționali ai BNVU se dovedește a juca un rol crucial în a ajuta Ucraina să depășească această criză, subliniind importanța strategică a diplomației bibliotecilor în protejarea moștenirii culturale și a informațiilor în aceste vremuri dificile de război.

Cuvinte-cheie: diplomația bibliotecii, relații internaționale, Biblioteca Națională V. I. Vernadskyi a Ucrainei (BNVU).

Abstract: This article examines the development of international relations and the building of international partnerships by V. I. Vernadsky National Library of Ukraine (VNLU) during the crisis caused by the military aggression of the Russian Federation. It is determined that the war significantly affected all spheres of life, including Ukraine's library sector, demanding changes in routine library functions and survival strategies. In response to these challenges, VNLU has particularly focused on strengthening its international relations. The author highlights the special importance of library diplomacy as one of the means to amplify the voices of Ukrainian librarians on the international stage. It notes that active engagement with the international library community, especially with CENL (Conference of European National Librarians), has become pivotal for preserving library resources and ensuring the functionality of Ukrainian library and information institutions, including VNLU. The ongoing support from VNLU's international partners is shown to play a crucial role in assisting Ukraine to overcome this crisis, underlining the strategic importance of library diplomacy in protecting cultural heritage and information during these challenging times of war.

Keywords: library diplomacy, international relations, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine (VNLU), crisis time.

International cooperation has always been a key priority for V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU). However, the onset of full-scale military aggression by the Russian Federation has significantly heightened its importance. This war has fundamentally altered not only Ukraine's political and social landscape but also the established library landscape. The operational agendas, routine processes, and general conditions of libraries' existence – particularly the conditions for their survival – have experienced significant changes. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine, along with other libraries in the country, has faced an unexpected reality replete with challenges and the need to find suitable ways forward. Within the realm of library activities, special focus has been placed on international relations, encompassing strategies for development and maintenance, with a particular emphasis on library diplomacy. This approach is vital to ensuring that the voices of Ukrainian librarians are heard on the international library stage.

The crucial elements for advancing the international activity of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine in these challenging times include the development of library diplomacy, which entails continuous interaction with international organizations, foreign partners, and the global library community as a whole. The role of library diplomacy is pivotal as it actively nurtures international relations among library and information institutions worldwide. This form of public diplomacy serves as a cornerstone in positioning and elevating the stature of Ukrainian libraries within the global library community. In the international arena, it acts as a key catalyst, fostering enhanced mutual understanding and collaboration between nations. Furthermore, this endeavor involves intensifying efforts and fostering teamwork to enable library staff to fulfill their responsibilities, even in times of crisis. International library diplomacy assumes a unique and vital role in such circumstances, as its successful execution becomes paramount for survival amid crisis conditions, particularly in

times of war. In these challenging days, the reliable and strong support of foreign partners is of utmost importance to navigate a path filled with despair, grief, and sorrow of Ukrainian librarians, all while enduring missile attacks and maintaining unwavering determination.

Underlining the significance of the library diplomacy, Norwegian researcher Randolf Mariano, in his article "Mapping and searching for a theory and concept of library diplomacy", emphasized the critical need for global collaboration. He stated: "No nation-state and standalone institution can address these issues and solve these global information challenges on their own. Thus, international diplomacy, global cooperation, and partnership are needed and must be adapted and bolstered more than ever to address real-world issues affecting libraries, information institutions, and knowledge societies" [2]. This assertion vividly highlights the necessity for international dialogue and cooperation in addressing the multifaceted challenges faced by libraries and information institutions in today's interconnected world.

In the demanding context of war, the roles of international library diplomacy and the development of global relations assume an unprecedented level of importance. These efforts are pivotal not just for the preservation of cultural heritage but also for ensuring the continuity of library services and fostering global solidarity. To adapt to these challenges, libraries must focus on strategic actions that emphasize digital collaboration, increasingly crucial as digital resources and platforms become key in maintaining international dialogue and protecting endangered collections. Moreover, advocacy and raising awareness of these issues on international platforms are essential. These activities bring attention to the impacts of conflict on cultural institutions and advocate for the protection of libraries and cultural heritage sites in conflict zones. Such awareness is vital in mobilizing global support and fostering a deeper understanding of the challenges faced. Securing emergency funding and resources also becomes a primary concern in these extreme

conditions. Coordinating with international bodies for infrastructure and technical support is imperative to ensure the survival and functioning of libraries. Establishing resilient networks for communication with the global library community is equally essential. These networks facilitate quick information exchange and support, acting as lifelines in unpredictable conflict scenarios by offering guidance, moral support, and practical assistance.

The global library community manifested solidarity with Ukraine and on the web portals of authoritative library organizations such as the International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), the Conference of European National Librarians (CENL), the American Library Association (ALA), the Conference of European Research Libraries (CERL), EBLIDA, NAPLE, and Public Libraries 2030, statements began to appear one after another, condemning Russia's actions and affirming support for Ukrainian libraries. For instance, on the IFLA website, there was a statement regarding Ukraine („IFLA Statement on Ukraine”) which expressed solidarity with colleagues in Ukraine, condemned any acts of violence, and joined the international community in their statements about the situation. Additionally, IFLA urged libraries worldwide to mobilize efforts to spread accurate information about the conflict as a means of supporting democracy and freedom of speech, and also appealed for support for Ukrainian refugees. Alongside these, CENL also actively participated in expressing support and mobilizing aid for Ukraine's library sector.

It's important to acknowledge the significant role of the Conference of European National Librarians (CENL) in this context, especially in relation to V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine. As a key pillar in the European library network, CENL strengthens the collective resilience and fortitude of the library community. In response to the critical need to support Ukraine following Russia's invasion on February 24, 2022, CENL has been instrumental in mobilizing assistance for Ukrainian libraries and their personnel. National

libraries across Europe rapidly began to explore avenues for providing support, participating in existing initiatives and creating new projects specifically aimed at delivering aid. The support extended by CENL members, including humanitarian aid and essential resources, has been crucial for maintaining and preserving Ukraine's library collections during the ongoing challenges.

About a year after the conflict began, CENL sought to gain a comprehensive understanding of the various support actions undertaken by European national libraries in solidarity with Ukraine, its cultural institutions, and heritage. Between January and March 2023, CENL conducted a survey among its members to catalog and assess the support measures being implemented. The aim of this survey was to coordinate efforts effectively and ensure they were meeting the acute needs of Ukrainian libraries and librarians during these challenging times [3]. This support goes beyond just material aid, fostering a heightened sense of security during challenging times. Membership in CENL is not merely a symbol of honor; it underscores the importance of collaboration and unity in facing crises. The collective efforts and impacts of CENL members are crucial, demonstrating a shared commitment to protecting and promoting knowledge and cultural heritage. These actions exemplify the strength and significance of community and cooperation within the international library realm.

Discussing initiatives by foreign institutions to aid Ukraine, it's important to emphasize the significance of the SUCHO (Saving Ukrainian Cultural Heritage Online) project – an initiative of over 1,500 international volunteers collaborating online to digitize and preserve Ukrainian cultural heritage. Since the start of Russia's aggression, SUCHO has archived over 5,000 websites and 50 TB of data from Ukrainian cultural institutions to prevent their loss. These websites range from national archives to local museums, and from 3D tours of churches to children's creativity centers. SUCHO (Saving Ukrainian Cultural Heritage Online) not only coordi-

nates the digitization of Ukrainian cultural materials but also facilitates the delivery of necessary equipment for digitization and showcasing Ukrainian culture online. Additionally, SUCHO organizes training in digitization methods for Ukrainian cultural workers. Currently, SUCHO is curating the complete 50 TB of web archives it has collected. The raw files are publicly accessible in the AWS open data registry, and are supposed to be made available for viewing on the SUCHO website. To draw attention to Ukrainian culture, a virtual exhibition space was created using materials selected from the web archives. Another innovation by SUCHO is the creation of the SUCHO Meme Wall, which is continually updated by a team of volunteers collecting internet memes created in response to the war in Ukraine [4].

The primary question in times of crisis is how to maintain international relations, especially in a country experiencing a full-scale war, accompanied by power outages and constant air raid alerts. The answer lies in finding opportunities and managing time effectively, which entails continuously adapting one's time management strategies for carrying out work tasks. Most importantly, this situation calls for proactive communication and concerted efforts to cultivate and strengthen collaboration with foreign partners. It should also be noted that with the onset of Russian aggression, there has been a reassessment of values, and it would be worth mentioning the perception of the library by each of the employees of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. Viewing the library as more than just a facility, the staff sees it as a sacred repository, akin to a living organism where each department contributes to its vitality. The director, serving as the heart of this organism, ensures seamless operations, while the department of international relations acts as its pulse, adapting to external changes and enabling resilience in difficult environments. Under Director General Lyubov Dubrovina's advocacy, VNLU's voice has resonated internationally, invigorating the institution and motivating its staff to persevere in their mission. Despite

the complexities brought by the Russian aggression, the VNLU's intensified international efforts have been supported and bolstered by the global library community, leading to tangible achievements.

Maintaining international relations in a crisis is vital, which requires active and strategic communication and efforts to strengthen global partnerships. Library management, particularly under challenging conditions, must act decisively to ensure their voices are heard internationally, a key to securing support and resources. The V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU) exemplifies this approach, enhancing communication strategies and increasing engagement for international solidarity and support. This proactive stance, despite the challenges of crafting a cooperative vision in tumultuous times, has been reinforced by robust global library community support, guiding VNLU towards safeguarding its collections and cultural assets.

In these difficult times, collaboration and communication with the international library community are crucial for preserving valuable resources and ensuring the ongoing operation of Ukrainian library institutions, including VNLU. Since the war's onset, VNLU's foreign partners have provided essential support, standing as steadfast allies. This solid international backing not only aids VNLU in facing numerous challenges but also underscores the strength and importance of international cooperation and community solidarity in crisis situations.

Despite aforementioned challenging circumstances, in 2023, the Vernadskyi National Library of Ukraine successfully organized and hosted an international scientific conference. This achievement demonstrates the institution's resilience and dedication to fostering academic and cultural exchanges, even in times of adversity. Hosting such an event underlines VNLU's commitment to maintaining its role as a prominent center for scientific research and dialogue. The conference, eagerly anticipated by VNLU librarians and researchers, featured distinguished speakers from the British Library, the National Library of Po-

land, the National and University Library in Zagreb, and included scholars from Canada and representatives from educational and cultural organizations of Turkey. This event became a wellspring of inspiration and a symbol of VNLU's ongoing endeavors in the face war. The participation of international colleagues has not only enriched the conference atmosphere but also instilled a profound sense of solidarity, reminding Ukrainian librarians that they are not alone in their challenges. Through this conference, VNLU sent a powerful message to the international library community about its resilience and unwavering commitment to scholarly endeavors, despite the ongoing challenges. It symbolized a shared commitment to fostering cross-cultural collaboration, strengthening institutional ties, and actively participating in the global dialogue that overcomes borders and challenges. This event marked not just a triumph over immediate hurdles but also reinforced VNLU's role as a vital contributor to the global exchange of knowledge and culture.

Within this context, an important step for V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine was the development and approval of a pivotal document that guides its operations, particularly in crisis conditions spurred by Russian aggression. The Development Strategy for 2022-2025 serves as this guiding framework, detailing VNLU's priorities in library and scientific activities. This strategy adapts to the evolving political, social, economic, and cultural landscape of Ukraine, specifically addressing the challenges brought forth by martial law, the necessities of the country's post-war reconstruction, and the impact of Russian aggression.

The strategy ensures VNLU's alignment with international trends in the library sector and related educational, scientific, and cultural fields, thereby reinforcing its position within the global library community. It is tailored to meet the specific challenges posed by Ukraine's current martial law status, including funding constraints and the risks to the preservation of its collections, all under the shadow of ongoing conflict. In response, VNLU is concentrating on op-

timizing its core operations, strategically selecting its priorities, and improving its forecasting and planning methods. These measures are integral in effectively navigating the complex and crisis-laden circumstances presented by the current state of affairs.

Another crucial aspect highlighted in the Development Strategy of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine (2022-2025) is detailed in paragraph 8, which stresses the importance of expanding cooperation and partnership relations with other libraries, archives, museums, scientific and educational institutions, media, and publishing houses, both domestically and internationally. This strategic emphasis on developing international book exchanges, enhancing international communication, and participating in international scientific projects and cultural events aims to foster the development and socio-cultural unity of both the national and global community. This direction is particularly significant, as it not only facilitates a broader pervasiveness of knowledge but also enhances cultural understanding and cultivates a sense of community and solidarity among libraries and related institutions worldwide [1].

In implementing these strategies, libraries must navigate the volatile environment of war with realistic and achievable goals. Flexibility is crucial, allowing strategies to evolve in response to changing circumstances. The safety and security of staff, patrons, and collections are paramount, necessitating operational adjustments to minimize risks. Engaging with local communities ensures that library services remain relevant and aligned with their needs during crises. Engaging in cultural diplomacy further strengthens international relationships. Organizing international events and seminars, even amidst conflict, maintains active involvement and visibility of the library community on the global stage. Such initiatives not only underline the cultural value of threatened collections but also reinforce the library's role as a cultural ambassador. This strategic approach enables libraries to not only cope with the immediate challenges posed by conflict but also to maintain their

critical roles as information providers, cultural preservers, and hubs of resilience and hope. By adopting these strategies, libraries affirm their vital position in both local and global contexts, highlighting the enduring power of knowledge and cultural continuity, even amidst the chaos of war.

Conclusions. The study's findings emphasize the critical importance of international library cooperation and diplomacy during times of military conflict. These conflicts deeply impact a nation's socio-political landscape and necessitate strategic adaptability and innovation within the library sector. Key strategies underscored include the need for digital cooperation, the protection of cultural heritage, the enhancement of international communication, and the development of strong part-

nerships. These measures are not only vital for preserving library resources but also for enabling ongoing international knowledge exchange. Common efforts in international diplomacy and cultural projects significantly enhance the library's global reputation, creating opportunities for collaboration and mutual understanding. The pivotal role of each library staff member, especially in leadership and decision-making, is crucial for maintaining operational stability in such challenging conditions. Ultimately, every endeavor to strengthen international library cooperation is invaluable, contributing to the development of resilience and sustainable future of libraries, and ensuring the continued exchange of knowledge and culture, even in the face of adversity.

References:

1. DEVELOPMENT Strategy of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine (2022–2025). Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/node/6137>
2. MARIANO, Randolf. (2022). Mapping and searching for a theory and concept of library diplomacy. In: Proceedings of CoLIS, the 11th. International Conference on Conceptions of Library and Information Science, Oslo, Norway, May 29 – June 1, 2022. Information Research, 27 (Special issue), paper colis2208. Retrieved from <http://InformationR.net/ir/27-SplIssue/CoLIS2022/colis2208.html> <https://doi.org/10.47989/colis2208>
3. RESULTS of the Survey on European national libraries' support for Ukrainian libraries and Ukrainian cultural heritage. Retrieved from https://www.cenl.org/wp-content/uploads/2023/09/Umfrage_Ukrainehilfe_Auswertung_v0.1_20230907.pdf
4. SAVING Ukrainian Cultural Heritage Online / SUCHO. Retrieved from <https://sucho.org>

V.I. VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE DURING THE CRISIS: PATHS TO SURVIVAL — EUROPEAN SOLIDARITY

Lyubov DUBROVINA,
ORCID 0000-0002-1094-3294
**V.I. Vernadskyi National Library
of Ukraine**

Rezumat: *Articolul abordează provocările întâmpinate de Biblioteca Națională V.I. Vernadskyi a Ucrainei în vremuri de criză și strategiile de supraviețuire ale instituției, în special prin sprijinul comunității bibliotecilor europene. Este subliniat rolul esențial al bibliotecii în conservarea bunurilor culturale și științifice ale Ucrainei, în promovarea identității naționale și în alinierea la obiectivele integrării europene. Accentul este pus pe eforturile bibliotecii privind accesul deschis la resursele sale, dezvoltarea strategică pentru reziliență în fața provocărilor contemporane și conservarea digitală a colecțiilor sale extinse. Se evidențiază atât sprijinul și cooperarea semnificativă din partea partenerilor europeni, precum și importanța solidarității și colaborării internaționale pentru susținerea și progresul bibliotecii în timpul și după perioada de criză.*

Cuvinte-cheie: *căi către supraviețuire, Biblioteca Națională V.I. Vernadskyi a Ucrainei (BNVU), timp de criză, dezvoltare strategică, solidaritate europeană.*

Abstract: *This article addresses the challenges encountered by V.I. Vernadsky National Library of Ukraine during times of crisis and the institution's survival strategies, particularly through the support of the European library community. The library's essential role in preserving Ukraine's cultural and scientific assets, fostering national identity, and aligning with the goals of European integration is emphasized. The focus is placed on the library's efforts to provide open access to its resources, strategic development for resilience in the face of contemporary challenges, and digital preservation of its extensive collections. The significant support and cooperation from European library partners are highlighted, along with the importance of international solidarity and collaboration for the library's sustenance and progress during and after the crisis period.*

Keywords: *paths to survival, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine (VNLU), crisis time, strategic development, European solidarity.*

Crisis periods have different faces in the history of nations, but all of them are accompanied by the destruction of society, including the spheres of culture and science, with complex processes affecting the moral and psychological state of various population groups. Under these conditions, it is very difficult to find means for survival without support. As a rule, the state needs to make a choices in the course of its internal and foreign policy. Ukraine is focused on joining the European Union,

which requires accelerating the pace of science development directed towards the national economy and human capital, as well as culture aimed at preserving the value orientations of the lifestyle and the entire realm of society's creativity. In the context of military aggression in Ukraine, this becomes extremely important. The science and culture of Ukraine, encompassing both its historical legacy and its future prospects, constitute an integral part of the common European cultural and scientific heritage.

If this resource is scientifically developed, structured, and made accessible through open access on a European platform, it will seamlessly intertwine with the fabric of national and European identity.

The national libraries of Ukraine conduct important scientific research and actively update the nation's historical, spiritual, and cultural heritage, laying the foundation for a robust national identity and the development of contemporary resources. Entering the European Community, Ukraine opens its knowledge to the world and gains powerful protection against the unforeseen consequences of war. Therefore, Ukraine is intensively discussing a number of state strategy projects for the development of science and culture, technology, and innovative activities, with a focus on European technologies and communications.

It is necessary to indicate, that today in Ukraine, there are several national libraries within the structure of the Ministry of Culture and Information Policy (MCIP) [2] and the National Academy of Sciences of Ukraine [3]. Overall, these institutions unite the national library collections of Ukraine and are part of its property. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine is the largest in Ukraine. Established in 1918 by the Ukrainian government as the National Library of the Ukrainian State, it became the repository for the majority of collections from various institutions that were nationalized by the Soviet government. The most significant collections and holdings from various dissolved institutions nationalized by the Soviet regime were gathered here. Throughout the entire 20th century, while under the jurisdiction of the National Academy of Sciences of Ukraine, it continued to perform national functions and enrich its collections. For a long time, it served as the national public library of Ukraine and the scientific library of the main scientific center of Ukraine - the Academy of Sciences of Ukraine. The uniqueness of VNLU is underscored by its role as the foremost state library of national significance, acting as a primary scientific, informational, and socio-cultural center in Ukraine and concurrently operating as

a research institution within the National Academy of Sciences of Ukraine. This defines its current status. It not only preserves the cultural values of history and works closely with the Academy of Sciences and the Ministry of Culture but also, as tasked by the Ministry of Education and Science of Ukraine, forms modern scientific resources for the whole of Ukraine.

Today, V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine houses 17 million items in its collection. Simultaneously, VNLU stands as a treasured asset of global heritage and a repository of collective memory, playing a pivotal role for every individual in society by fostering personal development and societal contribution. It is imperative, therefore, that the wealth of knowledge housed within be accessible to the public. The composition of VNLU's collections affirms its integral connection to European culture, underlining the shared heritage and intellectual bonds that unite Ukraine with the broader European community.

It is noteworthy that the National Academy of Sciences of Ukraine also oversees another national library - Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, which comprises valuable nationalized collections from the western regions of Ukraine that were annexed by the Soviet Union before World War II [4]. Currently, the aforementioned library holds over 8 million storage units. Taking these collections into account, the National Academy of Sciences of Ukraine preserves over 25 million historically valuable pieces of literature, collections of manuscripts and early printed books, music publications, posters, albums and other types of fine arts publications, magazines, archives, newspapers, an archival copy of the Ukrainian press, a special collection of the presidents of Ukraine „Fond of the Presidents of Ukraine”, and also contains the National Law Library, which provides informational and analytical services for government authorities, among other resources.

It should be noted that V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine's workforce exceeds 900 employees, including researchers. The structure of the library also includes

the Institute of Information Technologies, which assists in creating an electronic catalog and numerous databases that preserve the cultural heritage of Ukraine. Furthermore, it contributes to the development of electronic scientific resources within Ukraine and facilitates access to global resources.

Moving towards integration with the European community requires national and other significant libraries to collaborate through technology and resource sharing, thereby becoming integral to the cultural, scientific, and educational fabric of Europe. The willingness to engage in collaborative communication is a significant aspect of the library's operations. Presently, the Ministry of Culture of Ukraine is orchestrating a UNESCO project to develop a National Electronic Library of Cultural Heritage, envisioned to encompass the most treasured volumes of the nation's libraries. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine possesses an expertise in creating such a resource on its platform; it should be elaborated taking into account European technologies, standards, and legal frameworks relevant to such resources. Additionally, the Library has engaged with the database projects of the Conference of European National Librarians (CENL) and other library communities to reinforce international collaboration.

In this context, it is important to pay attention to the stature of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine as a testament to the nation's cultural legacy, a custodian of memories that trace the Ukrainian contribution to world culture from ancient times to the present. Emphasizing its role as a collective heritage and a pivotal element in societal development, the library ensures that its extensive collections are accessible to the public, affirming Ukraine's connection to the broader tapestry of European civilization. It is a guardian of Ukraine's unique documentary heritage, preserving vital aspects of the nation's historical and cultural legacy from the earliest periods to contemporary times. This underscores the Ukrainian people's significant contribution to the development of world culture. The li-

brary's memorial collections are invaluable to society. The primary goal of the library is to safeguard this heritage for future generations of Ukrainians, ensuring its preservation in both tangible and digital forms, facilitating access for users, and integrating it into contemporary global information networks.

VNLU owns fonds of universal scientific and significant literature from various fields of development of science, culture, and education, is a depository of international organizations, and a custodian of separate collections of literature from various foreign countries. With a strategic emphasis on digitization, VNLU is at the forefront of transitioning historical and contemporary literary works into the digital realm. This initiative is pivotal for safeguarding Ukraine's documentary heritage and making it universally accessible. Moreover, the VNLU's role in creating a positive portrayal of Ukraine within the sphere of global digital communications is crucial for enhancing the country's scholarly and cultural diplomacy. As a significant part of the European and global library network, VNLU's contributions are instrumental in maintaining a dynamic exchange of knowledge and culture, while simultaneously fostering Ukraine's image as a nation rich in history and scholarly contributions.

Within structure of Vernadskyi National Library of Ukraine, specialized scientific institutes and information-analytical services are established to advance these objectives. Their work is pivotal in disseminating information that supports the innovative progress of Ukrainian society, as well as facilitating the nation's integration into the European landscape. The institution's commitment to the development and utilization of its resources underscores its dual role as a preserver of heritage and a promoter of scholarly advancement, thereby reinforcing its integral position in the national and international scholarly community.

The year 2022 marked a watershed moment for V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. Amidst the turmoil of the full-scale war initiated by Russia, the

Library, like many Ukrainian institutions, faced unprecedented challenges. It was not merely a question of enduring but also of strategizing for continuity and growth. In response to these exigencies, the Development Strategy of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine was thoughtfully crafted and adopted to ensure the institution's resilience and future progression. The strategy was carefully developed in light of the wartime challenges that faced the nation and with a foresight towards the anticipated post-war reconstruction of Ukraine, setting a course for the library's role in the nation's recovery and cultural preservation. It not only confronts the immediate challenges but also outlines a vision for post-conflict recovery and growth, underscoring the library's contribution to the nation's renewal and cultural legacy. Its content reflects global trends in shaping the functions of the world's leading national libraries and international organizations in the realms of education, science, and culture, positioning VNLU as an integral part of the global library community [1].

The current objective of VNLU Development Strategy now is to determine the main priorities of the library activity, which are primarily the preservation and development of the Library's integral fond and its historical and cultural component, the creation of integrated electronic resources and services, the acceleration of the formation of digital resources as spiritual and intellectual capital of Ukrainian and world science and culture, taking into account the rapid development of knowledge technologies and digital society. Digital preservation of documentary heritage for future generations is essential, as is the enhancement of library services to accommodate users with special needs. These efforts are vital in ensuring that the wealth of knowledge and history contained within the library's archives remains accessible and usable for all segments of society, now and in the years to come. Ukraine is actively working on the possibilities of optimization and transition to the legal and information-technological conditions necessary for entering the European system, establishing new forms of

scientific and cultural communication, including within the library community.

Through these strategic priorities, VNLU is set to reinforce its role as a dynamic, evolving institution, essential for both the preservation of the past and the innovation of the future, firmly integrating Ukraine's rich heritage into the global digital narrative. Ukrainian libraries, with V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine at the forefront, are critical in this period of transformation. The acknowledgment of their mission is evidenced by the material support from some of Europe's leading libraries, which, in response to current challenges, have initiated and continue to provide aid to sustain and preserve Ukrainian scientific and cultural heritage. These contributions are instrumental not only in renewing the library's material and legal bases but also in facilitating its integration into European digital resources – a primary concern today for preserving and enhancing this repository of knowledge. For this purpose, the library leverages its substantial intellectual development, human resource potential, and experience in promoting social communications. This strategy is viewed as a critical pathway out of the crisis. The prolonged period of military aggression has underscored the solidarity of European libraries. There is a strong belief that such collaborative efforts will yield significant benefits in the future, benefiting not only the library but also reinforcing the spirit of European unity.

The involvement of VNLU in common scientific events by CENL and its member libraries signifies a commitment to deepening collaborative ties. Shared historical experiences and extensive expertise in international professional communication offer a robust platform for unity. As the world rapidly evolves, these scientific gatherings present new opportunities to enhance our cooperative efforts and professional networks. These fortified bonds pave the way toward a shared future, enriched by the collective wisdom and solidarity of all CENL member libraries.

Conclusion. Despite the crisis conditions in Ukraine, V. I. Vernadskyi National

Library remains a steadfast symbol of cultural endurance and academic advancement amid turbulent times. In the face of adversity, Ukrainian libraries, with VNLU at the helm, stand as vital custodians of the nation's scholarly and cultural treasures. The support and solidarity from esteemed European libraries have been crucial, supplying necessary resources that enable VNLU to sustain and amplify its contributions to the enrichment of both Ukrainian and international knowledge domains. Acknowledging the efforts of the Conference of European National Librarians (CENL) and the contributions of its members, this collaboration lays the groundwork for a brighter, interconnected scholarly future. Together, through dynamic dialogues and events, we are mapping out a path that leverages our shared heritage and professional acumen. Embracing change and fostering reliable networks are now more crucial than ever for advancing our collective journey in a vibrant Europe.

V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine's engagement with European partners is crucial, and is reshaping its digital future. Focused on infrastructural enhancements and legislative harmonization, VNLU is aligning with the European digital landscape. This strategic partnership addresses the critical need to safeguard and augment our shared intellectual heritage. Bolstered by substantial intellectual resources and a rich history of fostering community ties, VNLU navigates through present challenges, drawing on the robust solidarity of European libraries. The collaboration, spearheaded by the efforts of CENL and the support of its members, is paving the way for a more connected and enlightened scholarly environment. As we actively participate in dynamic exchanges and initiatives, we apply our collective heritage and expertise, reinforcing the importance of adaptability and resilient networks to progress our joint endeavors within a thriving European context.

References:

1. DEVELOPMENT Strategy of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine (2022–2025). Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/node/6137>
2. MINISTRY of Culture and Information Policy of Ukraine. Retrieved from <https://mcip.gov.ua/en/>
3. THE NATIONAL Academy of Sciences of Ukraine. Retrieved from <https://www.nas.gov.ua/EN/pages/default.aspx>
4. STEFANYK, Vasyl. National Scientific Library of Ukraine in Lviv. Retrieved from <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/en/about-the-library/>

ELECTRONIC INFORMATION RESOURCES IN THE MODERN LIBRARY AND INFORMATION COMPLEX

Tetiana KOVAL,
ORCID 0000-0001-9734-1132
**V.I. Vernadskyi National Library
of Ukraine**

Rezumat: *Articolul examinează resursele informaționale electronice ale Bibliotecii Naționale V.I. Vernadskyi a Ucrainei, evaluând rolul acestora în serviciile de informare la distanță și justificând nevoia de optimizare a dezvoltării lor. Sunt identificate direcțiile pentru dezvoltarea ulterioară a acestor resurse în bibliotecile științifice. Constatările evidențiază modul în care biblioteca, extinzându-se în spațiul informatic virtual, integrează resursele electronice în practica de zi cu zi, îndeplinind astfel funcțiile unui complex informațional de bibliotecă. Această abordare răspunde nevoilor științifice, educaționale și culturale ale utilizatorilor atât individuali, cât și colectivi, poziționând biblioteca ca un navigator în mediul informațional-comunicațional național și global. Studiul inițiază dezvoltarea unei strategii de bibliotecă pentru formarea și utilizarea resurselor informaționale electronice în complexul informațional de bibliotecă.*

Cuvinte-cheie: *bibliotecă la distanță și serviciu de informare, utilizator la distanță, mediu virtual, resurse informaționale electronice.*

Abstract: *This article examines the electronic information resources of V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, assessing their role in remote library and information services and justifying the need for their developmental optimization. It also identifies directions for the further development of these resources in scientific libraries. The findings highlight how the library, by expanding into the virtual information space, integrates electronic resources into everyday practice, thereby fulfilling the functions of a modern integrative library and information complex. This approach meets the scientific, educational, and cultural needs of both individual and collective users, positioning the library as a navigator in the national and global information-communication environment. This study initiates the development of a further library strategy for the formation and use of electronic information resources in the contemporary library and information complex.*

Keywords: *remote library and information service, remote user, virtual environment, electronic information resources.*

With the development of information technologies, the status of a scientific library is determined not only by the quantitative composition of its document collections but also by the range of electronic information resources (EIR) it develops and utilizes in its operations. Article 1 of the Law of Ukraine „On the National Program of Informatization” defines EIR as „systematized information and data created, processed, and stored electroni-

cally with the help of technical means and/or software products” [1]. V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU) plays a leading role in forming and using EIR, acting as the nationwide research, methodological, informational, and organizational center of the network of libraries of scientific institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine. VNLU serves as a domestic provider of scientific, bibliographic, abstract, and full-text electronic

information. In meeting the remote library and information needs, VNLU continuously develops, reorganizes, and promotes digital content of its own generation EIR, thereby becoming even more convenient, in-demand, accessible, attractive, and comfortable for a wide readership. Considering the relentless growth in the demands for meeting the needs of modern science, education, culture, etc., and in view of the socio-political, socio-economic, and recently, military-political changes in the national and global society, VNLU constantly researches and implements innovative forms and methods of remote library and information service.

With the advancement of electronic technologies, there is a measurable decline in the level of traditional components of library and information services; the number of users inclined to receive information and services in a virtual environment is significantly increasing. This demands from V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU) an intensive development and implementation of Electronic Information Resources (EIR), focused on efficient remote service delivery.

The solution to this challenge lies in the continual development of the official VNLU web portal (<http://www.nbu.gov.ua>) and the enhancement of a variety of EIR created by VNLU departments and hosted on its platform. This primarily involves organizing access to the electronic catalog (EC) in real-time, as well as to library databases (DB), electronic publications, electronic library, electronic collections, electronic exhibitions, electronic abstract and bibliographic sources, electronic digests, and virtual web services (electronic document delivery (EDD), virtual reference service [VRS], etc.).

In addition to the official web portal, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU) promotes and publicizes its own Electronic Information Resources (EIR) on its Facebook page (https://www.facebook.com/Vernadsky.Library/?ref=page_internal) and on the pages of its leading departments, including:

- The information and analytical sup-

port service for state authorities: <https://www.facebook.com/siazua>;

- The national law library: <https://www.facebook.com/nllofua>;

- The fond of the presidents of Ukraine : <https://uk-ua.facebook.com/fondprezudentiv>;

- The center for scientific and bibliographic information: https://www.facebook.com/cnbinbu?fref=pb&hc_location=profile_browser

- The department of music collections of VNLU: <https://www.facebook.com/mus.fond>;

- The Austrian library in Kyiv: <https://www.facebook.com/people/%C3%96sterreich-Bibliothek-Kiew>;

- The institute of manuscript of VNLU: https://www.facebook.com/profile.php?id=100076169886950&ref=page_internal;

- The department of rare books and manuscripts: https://www.facebook.com/profile.php?id=100076169886950&ref=page_internal;

- The department of comprehensive library services: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100090960507720>.

These platforms offer additional avenues for VNLU to engage with users and expand the reach of its electronic resources. Among the most in-demand electronic information resources (EIR) of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU) are:

- The scientific electronic library (a full-text collection of scientific publications, monographs, reference books, encyclopedias, dictionaries, textbooks, methodological guides).

- The scientific periodicals of Ukraine (a collection of full texts of scientific professional publications).

- The repository (an electronic archive of documents for scientific, reference, educational, and methodological purposes that reflect the history and main directions of VNLU's scientific activities).

- The „Ukrainika” electronic library.

- Abstracts of dissertations.

- The digital library of historical and cultural heritage (digitized editions of VNLU's historical-cultural collections).

- The electronic collection of newspapers.
- The electronic collection of maps.
- Information and analytical resources of the Center for Social Communication Studies (aimed at meeting the information and analytical requests of state authorities at all levels, public organizations, economic structures, and researchers).
- Specialized electronic libraries (of legal, philosophical, and library science publications).

- Electronic library exhibitions (thematic and new arrivals).
- Electronic archives (including unique projects like the „Electronic Archive of Mykhailo Hrushevskiy,” „V. I. Vernadskiy,” „T. H. Shevchenko,” implemented in collaboration with domestic scientific institutions and archives).

A segment of the „Electronic Resources of VNLU” webpage is presented in Fig. 1. Access mode: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>.

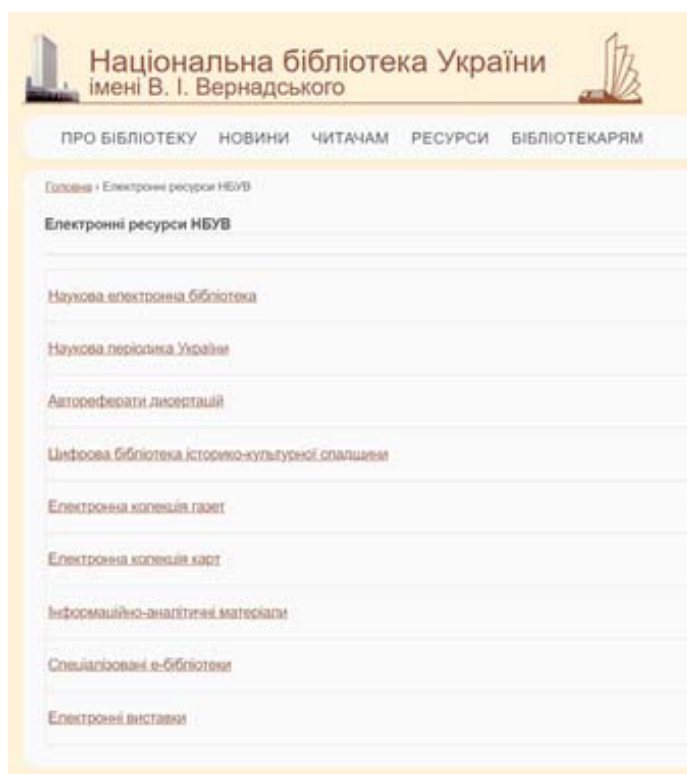

Fig. 1. Fragment of the web page „Electronic Resources of VNLU”

Not being able to delve into the details of each individual electronic information resource in a brief article, we will take as an example and focus more closely on the organization of electronic library exhibitions, which are published on VNLU web portal in the „Electronic exhibitions’ section, accessible at: <http://nbuv.gov.ua/exhibitions>, with further promotion on social networks. As a component of its own Electronic Information Resources (EIR), the electronic library exhibitions (ELE) promptly cater to the scientific, educational, public, and other interests of remote users. They present new and relevant printed documents

that have arrived and are stored in VNLU collections; reveal the universal content of subsidiary collections; draw users’ attention to exclusive or specialized publications; stimulate the expansion of an active readership; and provide informational support to the system of library scientific communications.

A fragment of the electronic exhibition of journals from the collection of the Periodicals Hall on the theme: „Military Science. Military Affairs,’ organized by the Department of comprehensive library services of VNLU, is presented in Fig. 2”.

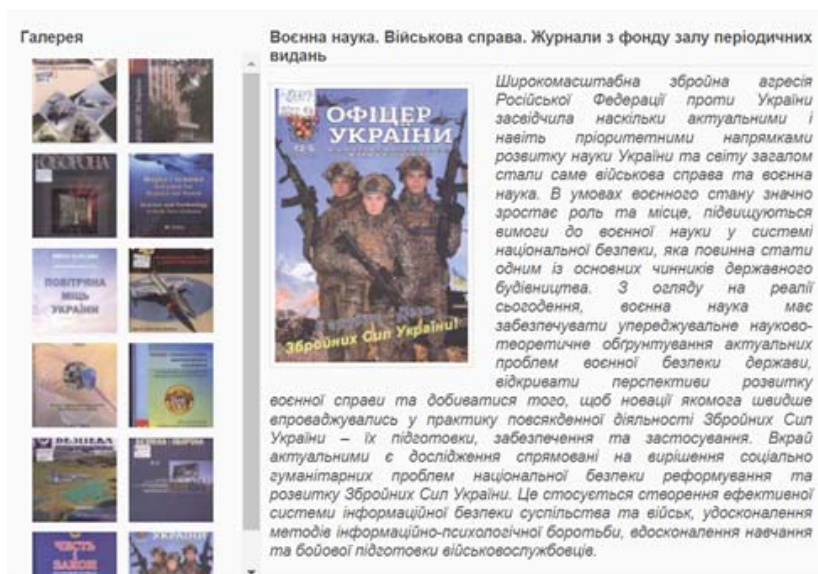

Fig. 2. Fragment of the electronic exhibition of journals on the theme: „Military Science. Military Affairs”

The remote library and information service „Electronic showcase of new arrivals to VNLU collection,” introduced in 2020, enjoys widespread demand. Accessible at: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/new-books>, it represents a form of electronic information adapted to the needs of scientific

communications, presenting users with a selection of the most interesting book publications from a wide range of knowledge fields.

Fig. 3 illustrates a fragment of a typical electronic exhibition from the „Electronic showcase of new arrivals to VNLU Collection”.

Fig. 3. Fragment of the „Electronic Showcase of New Arrivals to VNLU Collection”

Since the beginning of 2023, a qualitatively new electronic information product has been developed – the book trailer for electronic library exhibitions (BELE) – aimed at revealing their content and es-

sence in a vivid, audio-visual form. This initiative encourages a broad user audience to view them and fosters reader interest in the library’s collections. The first BELE was „Ukraine: Ethnocultural Mosaic,” available

on the page of the Department of comprehensive library services (DCLS) on Facebook at: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100090960507720>, and on the

DCLS YouTube page at: https://www.youtube.com/@vkbo_library.

Fragments of the book trailer „Ukraine: Ethnocultural Mosaic” are presented in Fig. 4.

Fig. 4. Fragments of the book trailer „Ukraine: Ethnocultural Mosaic”

It is noteworthy that the presence of a wide array of VNLU's own Electronic Information Resources (EIR) leads to active visits to VNLU web portal. According to Web Log Expert, a program for analyzing web server log files, in 2021 alone, the VNLU web portal recorded:

- Sessions – 31 million;
- Access to web materials – 805 million;
- Web page views – 18.5 million;
- Downloads of full-text resources – 445 million files.

Based on user requests, 3072 sources were provided, including 1101 bibliographic records about VNLU documents and 1971 addresses of Internet information sources and VNLU's full-text resources.

The provided library statistics data indicate that the increase in quantity and assurance of the quality of VNLU's Electronic Information Resources (EIR) fully meet the diverse library and information needs of remote users. Additionally, the use of VNLU web portal and the EIR hosted on its platform is free and requires no registration. The staff of the scientific library

actively replenishes the EIR, performs scientific editing, and improves navigation to provide users with as much high-quality information as possible.

Conclusions. The formation and use of Electronic Information Resources (EIR) based on modern information technologies fundamentally redefine access to information, ensuring equal user rights to its acquisition. Being mobile, compact, content-rich, and timely, library EIRs become true guides in the often uncontrolled and unreliable stream of internet information. Considering this, one of the promising directions for VNLU's development is the further refinement of EIR in the practice of remote library and information services. This direction opens opportunities for maximally satisfying the needs of remote target communities by introducing and making available large volumes of information electronically. Thanks to VNLU's focus on further developing and utilizing its own EIR, the remote library and information service for users is getting more proactive and forward-looking.

References:

1. Zakon Ukrainy (2022). Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii [On the National Informatization Program]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> [In Ukrainian].

VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE SUPPORT OF OPEN SCIENTIFIC COMMUNICATION DURING THE WAR

Kateryna LOBUZINA,
ORCID 0000-0003-3371-4029
**V.I. Vernadskyi National Library
of Ukraine**

Rezumat: *Lucrarea examinează rolul bibliotecilor în conservarea și protejarea colecțiilor; inclusiv a articolelor de patrimoniu științific și cultural, în timpul războiului. Este evidențiat impactul ireversibil asupra societății și moștenirii culturale din cauza pierderii potențiale a acestor resurse. Bibliotecile au sarcina de a digitaliza, dezvolta resursele electronice și de a proteja bunurile culturale și științifice în condiții de criză. Accentul este pus pe portalul Bibliotecii Academiei Naționale de Științe a Ucrainei (libnas.nbuv.gov.ua), dezvoltat de Biblioteca Națională V.I. Vernadskyi a Ucrainei (BNVU), ca element-cheie al infrastructurii de cercetare electronică a Ucrainei. Articolul specifică și participarea activă a BNVU la inițiativele Conferinței Bibliotecarilor Naționali Europeni (CBNE), care întărește cooperarea științifică europeană și integrează resursele bibliotecilor ucrainene în sfera europeană a datelor științifice, sporind astfel colaborarea și schimbul de cunoștințe.*

Cuvinte-cheie: *acces deschis, infrastructură electronică de cercetare, Biblioteca Națională V.I. Vernadskyi a Ucrainei, spațiu european al datelor de cercetare, condiții de criză.*

Abstract: *This paper examines the crucial role of libraries in preserving and safeguarding of collections, including scientific and cultural heritage items, during wartime. The impact of libraries on society and cultural heritage is irreversible due to the potential loss of these resources. Libraries cope with digitization, developing electronic resources, and protecting cultural and scientific assets under crisis conditions. The focus is put on webpage of the Library of the National Academy of Sciences of Ukraine (libnas.nbuv.gov.ua), developed by V.I. Vernadsky National Library of Ukraine (VNLU), being a key element of Ukraine's electronic research infrastructure. This article also put in discussion the VNLU's active participation in initiatives of the Conference of European National Librarians (CENL), which strengthens European scientific cooperation and integrates Ukrainian library resources into the broader European scientific data context, thereby fostering the increased collaboration and knowledge exchange.*

Keywords: *open access, electronic research infrastructure, V.I. Vernadsky National Library of Ukraine, LibNas, integration to European research data space, crisis conditions.*

The global issue of preserving and ensuring access to national scientific, historical, and cultural heritage intensified during the Covid-19 pandemic and became particularly urgent in Ukraine in 2022 due to Russian military aggression. In this challenging environment, national and scientific libraries are tasked with strategically important responsibilities in supporting the life cy-

cle of scientific data, organizing and preserving digital heritage, which is crucial for the development of modern scientific research and future generations. The process of active integration of library scientific resources into the digital infrastructure of knowledge is closely related to the transformations in digital scientific communication and the movement towards open knowledge. In this

process, libraries can not only provide broad and open access to reliable and quality-assured knowledge but also ensure adherence to modern standards of knowledge organization and the creation of infrastructure, along with appropriate authoritative control over data supply [3].

It is known that in 2018, the European Commission and the European Research Council initiated the transition towards open access for scientific publications that are publicly funded by the European Research Council, set to begin in 2021. Plan S was developed, according to which it is impractical to support a subscription business model for scientific publications in the digital world, where open access provides equal conditions and maximizes the impact, visibility, and efficiency of the entire scientific process. To implement these ini-

tiatives, the pan-European scientific repository OpenAIRE was established, with an English-language interface being a mandatory attribute of such resources [1, 5].

In 2018, to the centenary of the founding of the National Academy of Sciences of Ukraine (NAS of Ukraine) and V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine (VNLU), an institutional repository eVerLib, which presents in electronic form the publications of VNLU and the publications of employees, linked to their personal pages, was created. Today, the repository contains 447 personal pages of scientific employees of VNLU, more than 450 scientific book publications, and 4,000 individual articles, with the possibility to view and download full texts in PDF format [4]. In Fig. 1, a fragment from the researchers' section of VNLU repository eVerLib is presented.

Fig. 1. Fragment from the researchers' section of VNLU repository eVerLib

In alignment with the European movement for open access to scientific information, on September 29, 2021, the Presidium of the National Academy of Sciences of

Ukraine approved a project to establish the Repository of the National Academy of Sciences of Ukraine at V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine. The Repository

of the National Academy of Sciences of Ukraine will function on a corporate model in conjunction with the Academy's research institutions, utilizing the digital platform of the Library Portal of the NAS of Ukraine, „LibNAS”. The website for the Library Portal of the NAS of Ukraine, LibNAS, can be accessed at the following internet address: libnas.nbu.gov.ua [2].

This knowledge portal of the library will effectively undertake a range of crucial tasks for the National Academy of Sciences of Ukraine:

- Aligning scientific metadata with contemporary international standards;
- Providing open access to the results of scientific activities;
- Presenting systematized results of scientific activities, categorized by scientific

- fields and types of publications;
- Enabling integration into national, European, and global research infrastructures;
- Preserving the scientific achievements of scholars;
- Enhancing the accounting and monitoring of publication and publishing activities;
- Optimizing the process for preparing reports and accreditation documents;
- Conducting analytical, bibliometric, and scientometric studies.

The „LibNAS UA” portal's structure comprises interconnected blocks (sectors), with „RESEARCHERS” as the central module, aligned with the European standard. Fig. 2 presents a fragment from the „LibNAS UA” portal of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine.

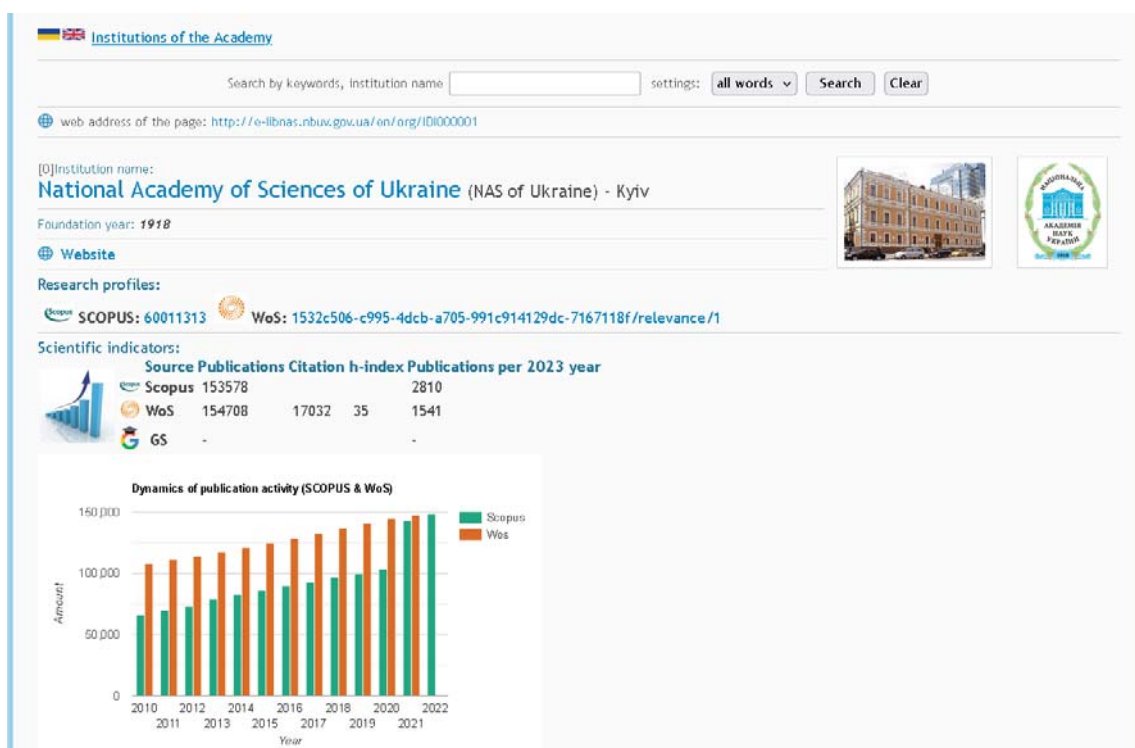

Fig. 2. Fragment from the „LibNAS UA” portal of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine.

As for the „Researchers” section, it is presented with detailed profiles and information, offering a comprehensive overview of the scientific community associated with the National Academy of Sciences of Ukraine. This section presents an alphabetical list of scientists affiliated with the National Academy of Sciences of Ukraine, featuring a search function for any part of a name. Each record

offers concise details, including life dates, educational background, scientific degrees and titles, and primary professional associations with the institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine. It also includes information on teaching activities, works of the researchers available in V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine, and literature about them, covering all bibliographic

variations of the scientist's name. Additional data encompasses awards, participation in editorial boards of scientific periodicals, international identifiers, and the scientist's scientometric profiles (Scopus, Web of Sci-

ences, Google Scholar), along with current scientometric indicators such as the number of publications and citations, and the Hirsch index. Figure 3 shows a fragment from the „RESEARCHERS” section.

Physical and mathematical sciences.

Zagorodny Anatoly G.
(1951 -)

Academician of NAS of Ukraine - Department of Physics and Astronomy
President of NAS of Ukraine
Zahorodnii Anatolii Hlibovych

Research profiles: SCOPUS: 6603699621 WoS: 1979615,18183438,29747577,31158146 Publons: AAK-1771-2020 GS:

Source	Publications	Citation	h-індекс
Scopus	179	1115	17
WoS	224	1080	16
GS	-	1713	19

Identifiers: VNLU: 1258135 NASU: 0000004461 ORCID: 0000-0002-7953-6726 Ukrainica: re0000015798
ISNI: 0000000383352329 VIAF: 269406853 WorldCat: lccn-n98095271 Wikidata: Q4183548

In the NAS of Ukraine: 1972 -

Institutions of the Academy

1972 - Bogolyubov Institute for Theoretical Physics
2009 - National Academy of Sciences of Ukraine

Scientific journals (editorial board):

- TERMINOLOHICHNYI VISNYK (Термінологічний вісник)
The current issue : 2019, Вип. 5
- UKRAINIAN JOURNAL OF PHYSICS (Український фізичний журнал)
The current issue : 2023, № 5
- VISNYK OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE (Вісник Національної академії наук України)
The current issue : 2023, № 7

Fig. 3. Fragment from the „RESEARCHERS” section.

Regarding the „INSTITUTIONS” block, it features a list of institutions structured according to the organization of the NAS of Ukraine, with a search functionality that allows finding institutions by any part of their name. Each entry includes the institution's historical names since its founding, both in Ukrainian and their English translations. Users can access various details, such as a history of the institution's heads since its inception, publications available in Vernadskyi National Library of Ukraine

under all bibliographic variations of the institution's name, the institution's scientific periodicals, its website, and international identifiers. Additionally, the portal provides access to the institution's scientometric profiles (Scopus, Web of Science, Google Scholar) and current scientometric indicators, including the number of publications and citations, as well as the Hirsch index. Figure 4 shows a fragment from the „INSTITUTIONS” section.

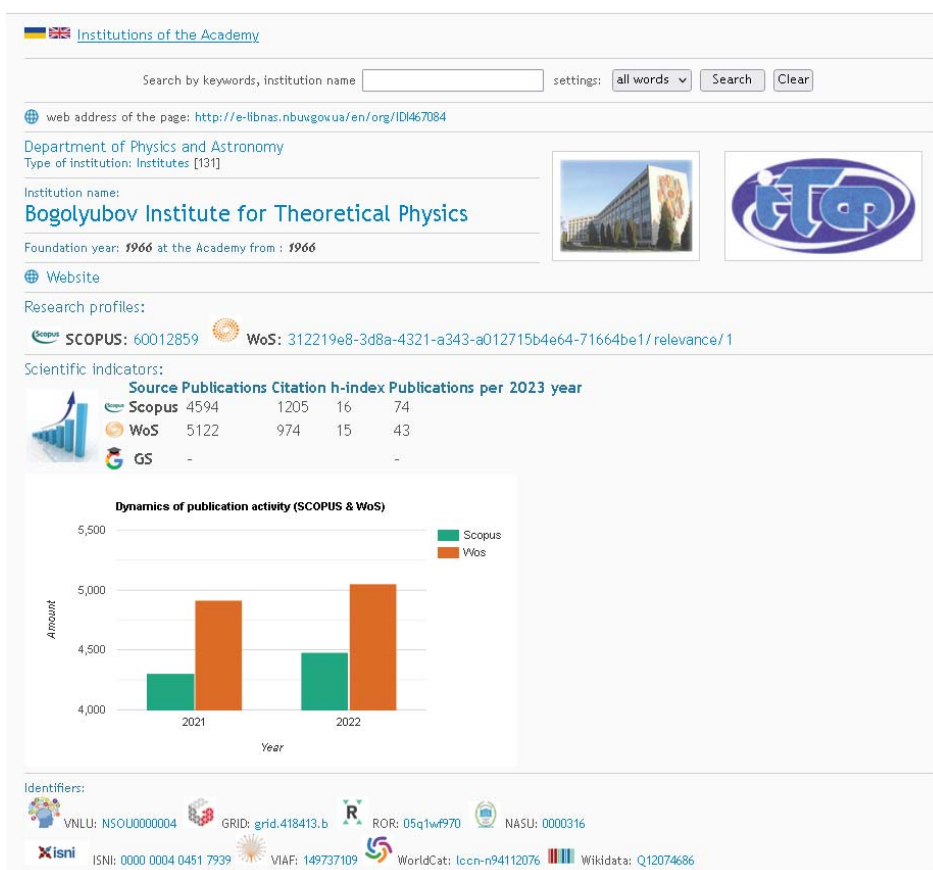

Fig. 4. Fragment from the „INSTITUTIONS” section.

Considering the Repository of the National Academy of Sciences of Ukraine (publications and journals), the Repository is a consolidated and structured collection of scientific texts – the author’s work of the employee(s) of the scientific institution of the National Academy of Sciences of Ukraine that has undergone scientific peer review and is approved for publication, or other forms of dissemination of the scientific text. It covers scientific, scientific-technical, or educational content in the form of dissertations, author’s abstracts, various types of scientific publications, including monographs, scientific articles, scientific catalogs and indexes, scientific-reference and encyclopedic editions, textbooks, conference proceedings, reports in the field of scientific and scientific-technical activities, etc.

The metadata of articles will mandatorily be provided in both Ukrainian and English languages, including the assignment of DOI and UDC. For journal articles, indexing in scientometric databases such as Scopus and Web of Sciences, the quartile,

and the category of the State Accreditation Commission of Ukraine will be indicated. In the future, this section will be linked with institutions (publishers and information providers) and researchers (authors of the texts).

In the „JOURNALS” section, information about all periodical publications of the National Academy of Sciences of Ukraine (both historical and contemporary) is presented. This includes publications in which the employees of the National Academy of Sciences of Ukraine are published; publications of the National Academy of Sciences of Ukraine that are indexed in scientometric databases such as Scopus and Web of Sciences; and professional publications categorized by the State Accreditation Commission of Ukraine. In the future, this section will be linked to publications (articles in periodicals), institutions (publishers), and researchers (authors of texts and members of editorial boards). Figure 5 presents a fragment from the „JOURNALS” section.

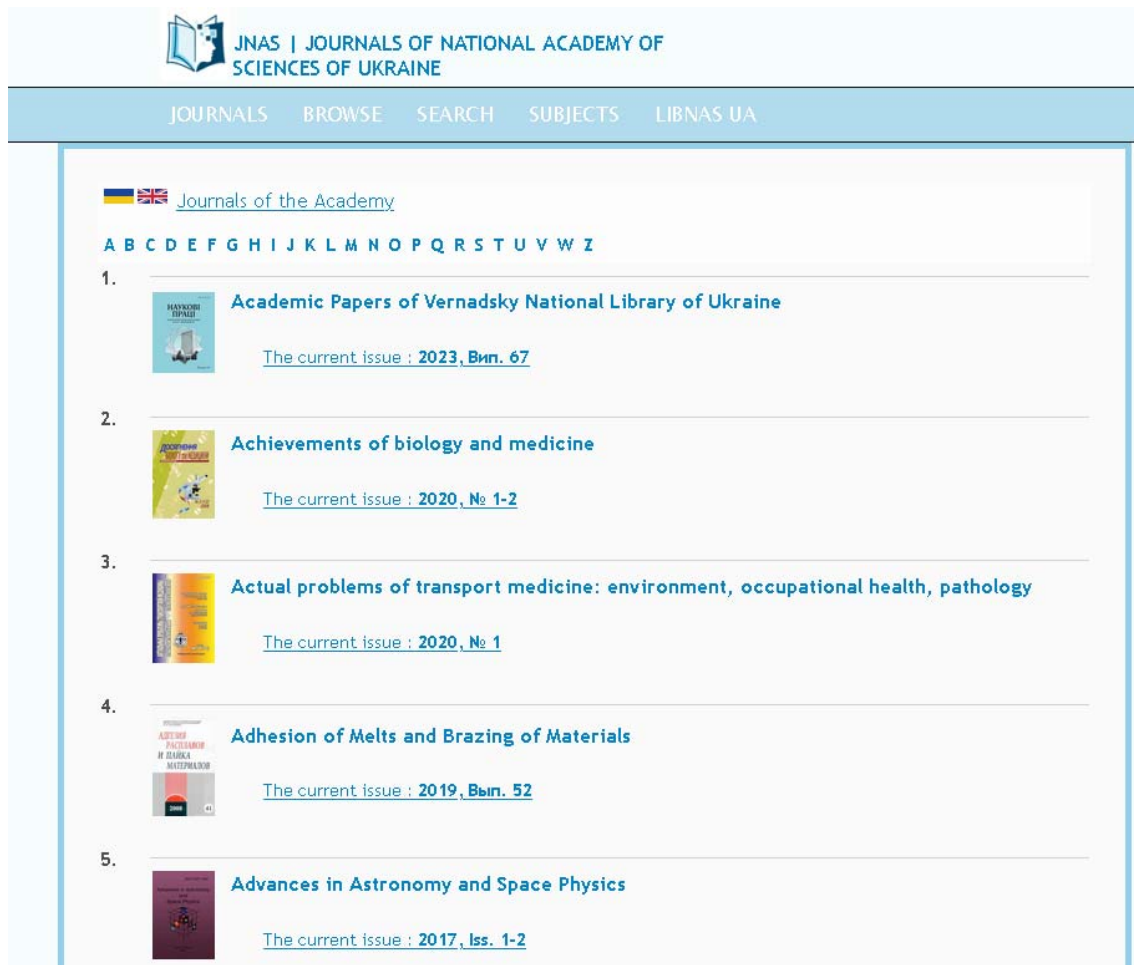

Fig. 5. Fragment from the „JOURNALS” section.

In 2022, Ukraine approved the National Plan for Open Science. This event highlighted the task of creating the Repository of the National Academy of Sciences of Ukraine, which, in the context of open science, performs the following functions in scientific communication:

- Creating conditions for effective work with scientific information available in open access;
- Developing national, thematic (sector-specific), and institutional data repositories;
- Ensuring standardization and certification of data repositories in international data storage systems;
- Facilitating the shared use of scientific data with EU countries, particularly through integration into European data spaces.

To address the tasks of the National Plan for Open Science, the National Academy of Sciences of Ukraine established a working group on open science. This group includes

institutions of the Academy such as the Institute of Cybernetics, the Institute of Software Systems, M. M. Bogoliubov Institute of Theoretical Physics, the „Akademperiodyka” publishing house, and V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. Within the scope of the working group’s tasks, the library facilitated the development of the „JOURNALS” information block of the Repository of the National Academy of Sciences of Ukraine on the LibNAS portal. This block is implemented as a separate website (jnas.nbu.gov.ua) with advanced features for accessing and searching for scientific information.

The scientific journals on the site are linked with other blocks of the LibNAS portal: „INSTITUTES”, „RESEARCHERS”, „PUBLICATIONS”. The journal lists can be viewed by titles, by departments, or by institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine. The site features an

English-language interface, and information for articles is provided in both Ukrainian and English. The bibliographic description is presented in English according to the APA standard. Each web page of an individual article is endowed with a set of metadata necessary for proper indexing by Google Scholar. The website jnas.nbu.gov.ua supports the OAI-OMH protocol for the exchange of scientific metadata, which is an essential element for the integration of scientific metadata into international scientific information systems.

The implementation of the LibNAS project will undoubtedly contribute to creating a positive image of the scientific institutions and researchers of the NAS of Ukraine in scientific digital communications, and will occupy a worthy place in global and national scientific resources.

Under the conditions of martial law in Ukraine, such a project will also facilitate access to scientific information regardless of the scientist's location, which is an important factor in the survival of Ukrainian science when a significant part of the leading scientific staff has been relocated within various regions of Ukraine or has gone abroad. This is evidenced by the statistics of the use of the library's online scientific resources, which remained at the level of pre-

war times, but the share of foreign users has doubled and reached almost one-fifth of all users.

In drawing conclusions, it's important to emphasize that the sustained support from CENL (Conference of European National Librarians) has played a crucial role in advancing the electronic research infrastructure in Ukraine and elevating it to a European scale, especially in the context of the ongoing war. Via its collaborative initiatives and partnerships, CENL has been instrumental in the development and enhancement of electronic resources and digital repositories within Ukraine. This support has not only fortified the country's ability to preserve and disseminate its rich scientific and cultural heritage but also aided in integrating Ukrainian library electronic resources into the broader European research data space. The CENL Dialogue Forum "National Libraries as Data Infrastructures" acts as an essential platform that significantly contributes to sustainable development, particularly focusing on data preservation and accessibility. This forum exemplifies how a steadfast commitment to fostering international cooperation and knowledge exchange is vital in advancing the capabilities of libraries in the digital age.

References:

1. BURGELMAN, J. C., Pascu, C., Szkuta K., Von Schomberg R., Karalopoulos A., Repanas K., Schoupe M. (2019). Open science, open data, and open scholarship: European policies to make science fit for the twenty-first century. *Frontiers in big data*, 2, 43. doi: <https://doi.org/10.3389/fdata.2019.00043>
2. LOBUZINA, K. (2021). Repository of scientific texts of the NAS of Ukraine in the Vernadsky National Library of Ukraine: State and prospects of development (according to the materials of report at the meeting of the Presidium of NAS of Ukraine, September 29, 2021). *Visnyk of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 11, 16-23. doi: <https://doi.org/10.15407/vishn2021.11.016> [In Ukrainian].
3. LOBUZINA, K. (2023) Digital resources of scientific libraries in the development of knowledge infrastructure. International scientific conference „Library. Science. Communication. Actual issues of preservation and innovative development of scientific libraries”, 2023. URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/1805>
4. LOBUZINA, K., Harahulia, S., Konoval L., Lobuzin I. (2021). Digital society library in providing system support to science research. *Library Science. Record Studies. Informology*. 2021. 4, 5-12. doi: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2020.227040> [In Ukrainian].
5. OpenAIRE Guidelines for CRIS Managers. 2023. URL: <https://openaire-guidelines-for-cris-managers.readthedocs.io/en/v1.2.0/>

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „EUGENIU COȘERIU” BĂLȚI: ASPECTE ALE OPERĂRII MANAGEMENTULUI INSTITUȚIONAL ȘI CREȘTEREA REZILIENȚEI SOCIALE A BIBLIOTECARILOR

Ludmila OUȘ,
ORCID 0009-0002-1346-6523
**Biblioteca Municipală „Eugeniu
Coșeriu” Bălți**

Rezumat: Articolul se referă la unele aspecte ale managementului prin proiecte, ale celui de performanță și celui de marketing, utilizate de Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți în scopul rezilienței instituționale. În cadrul fiecăruia dintre aceste tipuri de management sunt indicate unele aspecte ale operării și impactul acestora pentru bibliotecar, bibliotecă și comunitate. Fiind scos în evidență impactul fiecărui tip de management utilizat de Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți, este accentuat faptul că bibliotecile pot utiliza și alte aspecte în scopul rezilienței instituționale, reieșind din specificul fiecărei biblioteci și din necesitățile comunității servite.

Cuvinte-cheie: reziliență, management prin proiecte, management de performanță, management de marketing, servicii de bibliotecă, proiecte, inițiative, formare continuă.

Abstract: This article refers to aspects of project management, performance management and marketing management, used by the „Eugeniu Coșeriu” Bălți Municipal Library for the purpose of institutional resilience. The author indicates some specific aspects of operation within each of these types of institution running and their impact on the library and its staff, community in a whole.

Highlighting the impact of each type of management of „Eugeniu Coșeriu” Bălți Municipal Library, the author emphasizes that libraries can use some other tools for the purpose of institutional resilience, starting from specifics of every library and the needs of the community served

Keywords: resilience, project management, performance management, marketing management, library services, projects, initiatives, continuous education.

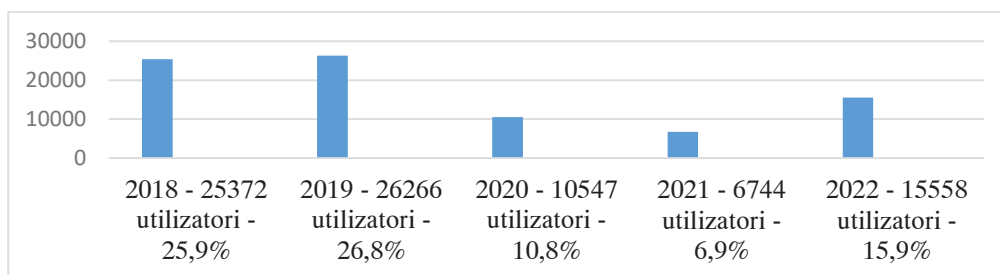
În Manifestul IFLA UNESCO pentru biblioteca publică (2022) este stipulat: „Libertatea, prosperitatea, dezvoltarea societății, precum și a fiecărui cetățean, se numără printre valorile umane fundamentale. Toate acestea se realizează numai prin permiterea cetățenilor bine informați să își exercite drepturile democratice și să joace un rol activ în societate. Participarea fructuoasă a cetățenilor și dezvoltarea democrației depind de obținerea unei

educații satisfăcătoare, precum și de accesul liber și nelimitat la cunoștințe, idei, cultură și informație” [5]. Tot în acest document este menționat faptul că anume biblioteca publică este cea instituție care va contribui prin serviciile livrate, la formarea „cetățenilor bine informați”: „Biblioteca publică, care deschide calea către cunoaștere la nivel local, este esențială pentru învățarea pe tot parcursul vieții, luarea independentă a deciziilor și dezvoltarea culturală a cetățenilor

și a grupurilor sociale. Ea pune bazele unei societăți sănătoase a cunoașterii, oferind acces și permițând crearea și schimbul de toate tipurile de cunoștințe, inclusiv istoria științifică și locală, fără bariere comerciale, tehnologice sau juridice” [5].

În cadrul legislativ și de reglementare elaborat la nivel național, dar și în cel elaborat la nivel de instituție este stipulat că biblioteca contribuie la informarea cetățenilor, la învățarea acestora pe tot parcursul vieții, la valorificarea istoriei locale etc.

De ce e nevoie de reziliență instituțională? De ce vorbim astăzi despre faptul că trebuie să revenim la „starea de normalitate după suferirea unui șoc” [1]? A fost sau nu a fost un șoc ceea prin ce au trecut bibliotecile (dar și întreaga comunitate) în pandemie?

Desigur că unul din motivele descreșterii numărului de utilizatori activi în anii 2020-2021 a fost și faptul că de această perioadă ține procesul de reorganizare a rețelei BMECB, ceea ce a determinat descreșterea numărului de filiale, dar încărcătura de bază a fost pe seama restricțiilor condiționate de pandemia Covid-19. Cu toate că BMECB, în această perioadă, a fost printre primele care a început să livreze servicii electronice, indicatorii vorbesc de la sine: nu am fost pregătiți pentru procesul de ținere a evidenței utilizatorului. Filmulețele, în bună parte foarte calitative, care au necesitat mult efort profesional și care au scos în evidență colecțiile BMECB, au fost vizionate de foarte multă lume, nu numai din Bălți, dar nu am avut pregătit un mecanism de înregistrare a utilizatorilor acestora.

În continuare, ne vom referi la câteva aspecte ce țin de operarea și managementul în BMECB în contextul rezilienței instituționale. Faptul că în anul 2022 BMECB a reușit să majoreze numărul de utilizatori activi (de la 6,9% în anul

Considerăm că da, cu toate că echipa Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți (în continuare: BMECB), în perioada ultimilor câțiva ani pandemici, a depus un efort considerabil pentru a fi necesară comunității în perioada de criză sanitară, urmată de criza războiului din Ucraina, dar și de criza economică, care, sunt sigură, a afectat și mai mult bibliotecile.

O altă dovadă a necesității rezilienței este și faptul că au scăzut indicatorii statistici și, respectiv, cei de performanță. Și aici mă refer la descreșterea unuia dintre cei mai importanți indicatori – utilizatorul activ și, respectiv, utilizatorul activ ca procent din populație. Dinamica utilizatorului activ al BMECB în ultimii cinci ani este următoarea:

2021 la 15,9% în anul 2022) este un argument în favoarea funcționării rezilienței instituționale.

Managementul prin proiecte, utilizat în BMECB se bazează pe asigurarea conlucrării la toate nivelurile structurale a instituției, eficiența acestei metode depinzând de relevanța proiectului propus și de capacitatea echipei manageriale de a acționa în următoarele direcții: delimitări în atribuții și responsabilități; sistem informațional eficient; nivel de pregătire ridicat; grad mare de autonomie; climat de muncă performant. Vom menționa trei proiecte-inițiative ale BMECB, realizarea cărora confirmă cele menționate mai sus.

▪ **Proiectul municipal de identificare, generare, stocare și comunicare a informației locale „Cunoaștere și memorie bălțeană”**, implementat în parteneriat cu alte instituții din mun. Bălți din ianuarie 2022 și până în prezent. Elaborat și implementat în scopul facilitării accesului la informația cu caracter local, a promovării informației locale, proiectul a inclus câte-

va etape: etapa de cercetare (identificarea și sistematizarea resurselor informaționale ce țin de istoria și memoria locală, disponibile atât în BMECB, cât și în alte instituții din mun. Bălți); elaborarea conținuturilor (textelor, PPT, filmulețe etc.) la fiecare subiect inclus în Programul de activități al Proiectului, salvarea și conservarea acestora); crearea blogului „Cunoaștere și memorie bălțeană” și stocarea informației (texte, fotografii, PPT, filmulețe etc.); activități de informare a comunității despre istoria locală (sesiuni informativ-cognitive, conferințe, ore literare etc.); elaborarea biobibliografiilor personalităților bălțene.

Impactul proiectului: 10 angajați ai bibliotecii și-au creat/dezvoltat abilitățile de cercetare și elaborare a textelor științifice în conformitate cu standardele în domeniul biblioteconomic; au fost identificate și sistematizate 942 de resurse informaționale ce țin de istoria și memoria locală, elaborate 64 de texte (conținuturi), 17 prezentări PPT și 3 filmulețe la subiectul istorie locală; a fost creat blogul „Cunoaștere și memorie bălțeană”, fiind asigurat accesul online la informația cu caracter local; au fost organizate 16 activități de informare a comunității despre istoria locală, la care au participat 447 de persoane; elaborate două bibliografii: „Mihai Volontir – rol cu rol și-o viață de om” (premiul I în cadrul secțiunii: *Lucrări bibliografice, bibliografie* a Concursului *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științelor informării*, organizat de ABRM) și „Lidia Noroc-Pânzaru – o viață de femeie, paletă de noblețe” (premiul II al aceluiași concurs). În prezent este în proces a treia lucrare din acest ciclu: biobibliografia „Eugenia Moldovanu – meșterul popular care știe cum cântă spicele la răsărit de soare”.

Ideea proiectului a fost preluată de la alte biblioteci publice din zonă. Prin acest proiect BMECB și-a adus contribuția la procesul de educație de calitate a comunității și realizarea Obiectivului de Dezvoltare Durabilă (ODD) nr. 4, precum și la realizarea ODD nr. 11 „Orașe și comunități durabile”.

▪ **Proiectul „Centrul Cultural Transfrontalier Multiethnic”**, propus în parteneriat de către Biblioteca Județeană „M. Eminescu”

din Botoșani, România și Direcția Cultură a Primăriei mun. Bălți/ BMECB, prin Programul Operațional Comun România – Republica Moldova 2014-2020, în scopul creșterii cooperării transfrontaliere în domeniul culturii și al înțelegerii reciproce, cu impact direct asupra recuperării și evidențierii patrimoniului istoric și cultural comun celor două domenii ale proiectului, și, anume, comunităților etnice din Bălți și Botoșani.

Impactul proiectului: au fost organizate 18 activități: ateliere, cluburi de lectură și festivaluri, menite să implice minoritățile etnice din Bălți; a fost depășită cifra preconizată de 75 de persoane-beneficiare ale proiectului, aceasta ajungând la 537; menționăm și creșterea numărului partenerilor care susțin activitățile comunităților etnice. Proiectul a contribuit la dezvoltarea și intensificarea colaborării dintre instituții, pe de o parte, și comunități, pe de altă parte; la o mai bună înțelegere a potențialului cultural al comunităților.

Partenerii proiectului: Biblioteca Județeană „M. Eminescu”, Botoșani; Societățile minorităților etnice din Bălți și Botoșani; reprezentanți ai grupurilor etnice din Bălți și Botoșani; Universitatea de Stat „A. Russo”; instituții de cultură și de învățământ preuniversitar din mun. Bălți.

Au fost publicate broșuri care conțin informații generale despre istoria, cultura și tradițiile comunităților reprezentative din cele două zone. BMECB a elaborat: o istorie de succes, publicată în *Raportul analitic anual pentru anul 2021*, plasat în Repoziitoriul Tematic Național în Biblioteconomie și Știința Informării, pe blogul Bibliotecii și în revista națională „Realități culturale”, nr. 8, anul 2022. A fost instituit primul și unicul centru din Republica Moldova care activează cu și pentru minoritățile etnice. Prin realizarea proiectului biblioteca a contribuit la realizarea ODD nr. 10 „Inegalități reduse”.

▪ **Programul municipal „Literatura iese în oraș”** – un program de promovare a cărții și lecturii la aer liber, implementat în perioada anilor 2021-2023.

Impactul proiectului: au fost organizate 28 de activități în diferite zone ale orașului Bălți, la care au participat 1008 de

persoane; a fost amplificată aria de implicare a comunității în activitățile realizate de BMECB; biblioteca s-a implicat în realizarea ODD nr. 4 „Educație de calitate” și ODD nr. 11 „Orașe și comunități durabile”.

Managementul performanței este considerat drept „unul dintre cele mai importante procese de resurse umane” și ține de toate segmentele de activitate a instituției: capacitatea acesteia „de a-și activa talentele, de a crea o scară corectă a valorilor, de a distribui beneficiile după merit, obținând echitate internă, recunoașterea și încurajarea performerilor, motivarea angajaților” [2].

Nu ne vom referi aici detaliat la conceptul de „management de performanță”, or acest subiect necesită să mai fie încă studiat, mai ales de bibliotecari, fiind necesare activitățile de formare la subiectul dat. Important este să înțelegem că acesta nu se referă doar la evaluarea performanței ca atare a angajaților, cu care este deseori confundat de cei care-și propun să-l aplice. În cazul nostru, al bibliotecilor, managementul de performanță reprezintă un sistem utilizat de acestea „pentru a măsura rezultatele muncii angajaților săi” [2]. Folosit în biblioteci, acesta trebuie: să măsoare performanța angajaților la nivel individual, de echipă, departamental și la nivel de instituție; să distingă efortul de rezultat; să ofere recunoașterea meritelor și contribuțiilor individuale și să stabilească recompensa potrivită, dar și corectă pentru fiecare angajat; să identifice ariile și oportunitățile de dezvoltare personală și profesională pentru cei evaluați, nu doar să prezinte un verdict privind performanța; să ofere baza decizională solidă și corectă pentru decizii legale de personal, respectiv pentru demiteri, penalizări, bonusări sau promovări.

Conștientizând importanța managementului de performanță pentru fiecare angajat, care duce la performanța instituției, BMECB a inclus acest aspect în „Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anii 2023-2027”, aprobată prin Decizia Consiliului municipal Bălți nr. 2/48 din 20.03.2023. Astfel, unul dintre obiectivele incluse în acest document se referă la crearea în BMECB a unui sistem de management al

performanței.

Cel mai important lucru pentru un management al performanței este prezența unui sistem de dezvoltare profesională a angajaților. BMECB, anual, își elaborează ofertele educaționale pentru bibliotecari, ce corespund necesităților de formare ale acestora, identificate atât prin intermediul chestionarelor, dar și prin discuții, observații etc. Astfel, anual sunt organizate peste 10 traininguri și ateliere profesionale. În calitate de formabili sunt încadrați majoritatea angajaților de profil din rețeaua BMECB.

În continuare, ne propunem să implicăm angajații de profil ai instituției în programe de formare continuă organizate atât de formatorii noștri, cât și de formatorii din afara instituției, conform metodei start – dezvoltare – creștere. Conform acesteia în instituție vor exista trei niveluri ale sistemului de formare continuă: al personalului de execuție, al managerilor funcționali, al managerilor superiori.

Impactul aplicării managementului performanței: prezența angajaților ce posedă cunoștințe și abilități necesare pentru livrarea calitativă și eficientă a serviciilor în conformitate cu solicitările comunității; amplificarea activității în echipă; funcționarea unui sistem de motivare a angajaților și menținerea acestora în profesie și în instituție; creșterea performanței și a imaginii bibliotecii.

Managementul marketingului reprezintă o componentă esențială a managementului bibliotecii, mai ales atunci când acestea trec prin situația de criză, când au apărut atâția concurenți și când bibliotecile trebuie să-și argumenteze existența și necesitatea pentru comunitate. În perioada de reziliență a instituției, fără un management al marketingului, pur și simplu, nu se poate de existat.

Philip Kotler în lucrarea sa „Managementul marketingului” menționează: „Succesul financiar depinde adesea de abilitatea în marketing. Finanțele, producția, contabilitatea și alte funcții ale firmei nu vor conta, de fapt, prea mult, dacă nu există suficientă cerere pentru acele produse și servicii, astfel încât firma să poată face un

profit [3, p. 41]. În continuare, autorul specifică necesitatea funcționării în instituție a unui manager de marketing, confirmând că marketingul are o mare importanță alături de alte segmente de activitate.

Ce se întâmplă cu bibliotecile din țara noastră? Multe biblioteci din țară au în statul de personal unități prevăzute pentru activitatea de marketing? Credem că nu! Cel puțin, sperăm că în fișele posturilor unor specialiști sunt reflectate anumite atribuții privind activitatea de marketing, așa cum prevede *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice*.

Proiectele BMECB, menționate mai sus, au contribuit la creșterea imaginii instituției, a performanței bibliotecarului și a bibliotecii. Cu alte cuvinte, inițierea și implementarea unor proiecte de excepție favorizează promovarea instituției, iar un bibliotecar bine format, cu abilități profesionale înalte, oferă instituției valoare. BMECB utilizează și alte metode de promovare. Și aici am dori să mai deschidem o paranteză, afirmând că orice eveniment, orice serviciu livrat (calitativ sau mai puțin calitativ) ajută la promovarea instituției. De aceea orice activitate trebuie pregătită corect, profesional și cu mult suflet.

În continuare, vom trece în revistă și alte modalități prin care BMECB își promovează și diseminează cele mai reprezentative experiențe. Astfel, în prezent este deja în lucru un nou site al BMECB. Toate filialele din rețeaua BMECB dispun de conturi pe Facebook. De asemenea, BMECB dispune de două bloguri:

- <https://coseriubibliotecabalti.wordpress.com/> – un instrument prin care BMECB își pune în valoare instrumentul de branding, de comunicare, de promovare și de a aduce un plus de valoare instituției. Informația plasată este accesibilă, utilă, cu tentă informativă și educativă. Este un blog prin care BMECB își împărtășește cunoștințele, își promovează serviciile care le prestează.
- <https://memoriebalteana.wordpress.com/>. Blogul „Cunoaștere și memorie bălțeană” a fost creat în luna ianuarie 2022 în cadrul Proiectului municipal „Cunoaștere și memorie bălțeană”, în sco-

pul stocării informației ce ține de memoria bălțeană și creării accesului online a comunității la informația locală.

O atenție deosebită se acordă promovării serviciilor și produselor de bibliotecă prin intermediul:

- televiziunii locale TV Bălți, TV Nord News, al Portalului Independent din Bălți. Astfel, în anul 2022, televiziunile menționate au inclus 23 de reportaje despre experiențele inedite ale BMECB.
- postărilor pe site-ul Primăriei mun Bălți. În anul 2022, am avut șapte postări pe site-ul Primăriei.
- articolelor de specialitate (În anul 2022, specialiștii noștri au publicat trei articole în revista BNRM „Magazin bibliologic”, un articol în ziarul „Făclia” și o istorie de succes în revista „Realități culturale”);
- comunicărilor la nivel local, zonal și național (În anul 2022, angajații BMECB au prezentat 13 comunicări);
- cercetărilor bibliografice și ale celor de referințe (Indicele bibliografic „Orașul Bălți”, biobibliografiile [„Lidia Noroc-Pînzaru, o viață de femeie – paletă de noblețe” și „Mihai voluntir – rol cu rol și-o viață de om”] etc.);
- publicațiilor BMECB (de exemplu: culegerea de lucrări și reflecții „Eugeniu Coșeriu – pe drum de țară și studii bălțene – genial lingvist pe plan internațional”, culegerea „Taina amintirilor”, lucrarea „Un cuvânt despre uzina electrotehnică din Bălți”, culegerea de versuri «Нет у любви каникул»/„Iubirea nu are vacanțe” de L. Belova);
- rapoartelor analitice ale BMECB („Raportul analitic al BMECB pentru anul 2022” este indexat în Repozitoriul Tematic Național MoldLIS).

În concluzie, menționăm că aspectele ce țin de operarea și managementul în BMECB sunt doar unele dintre multiplele metode și practici care pot fi utilizate de biblioteci în scopul rezilienței instituționale. Fiecare bibliotecă, pornind de la specificul său, dar și de la necesitățile comunităților servite, va aplica diferite metode și practici în acest scop. Cert este faptul că, fiind utilizate deja de BMECB (unele mai mult, altele fiind doar la fața incipientă), acestea deja

au dat roade. Impactul lor este vizibil, iar faptul că 38,8% din persoanele participante la cercetarea „Impactul Bibliotecii asupra ta” evaluează nivelul serviciilor oferite de BMECB și de personalul ei ca fiind exce-

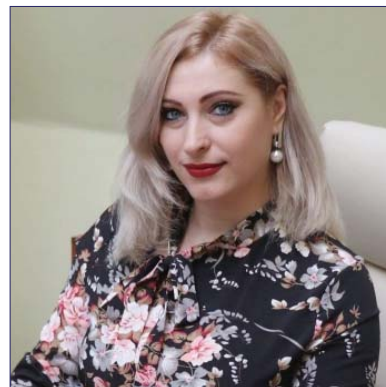
lente și 53,1% din respondenți – ca foarte bune este un argument congruent și favorabil poziționării bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. Reziliență [online] [citată 8.05.2023]. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/rezilien%C8%9B%C4%83/1232081>
2. Managementul Performanței – ce este și ce funcții îndeplinește [online] [citată 8.05.2023]. Disponibil: <https://academiadehr.ro/ce-este-managementul-performantei/>
3. KOTLER, Philip, KELLER, Kevin. Managementul marketingului [online] [citată 8.05.2023]. Disponibil: <https://www.yumpu.com/ro/document/view/65144713/kotler-keller-managementul-marketingului>
4. Raportul analitic al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2022 [online] [citată 9.05.2023]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1691>
5. Манифест ИФЛА/ЮНЕСКО о публичной библиотеке – 2022 [online] [citată 9.05.2023]. Disponibil: <https://www.rsl.ru/ru/about/partners/proforganisations/ifla/manifest-ifla-yunesko-o-publichnoj-biblioteke-2022>
6. Глава 7. HR и управление производительностью сотрудников [online] [citată 9.05.2023]. Disponibil: <https://marketing.wikireading.ru/huСmvxGs69>

BIBLIOTECILE PUBLICE DIN RAIONUL HÂNCEȘTI ÎN SPRIJINUL IMPLEMENTĂRII OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Tatiana DARII,
Biblioteca Publică Raională „ÎPS
Antonie Plămădeală”, Hâncești

Rezumat: Articolul reliefează necesitatea implicării personalului din biblioteci în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030. Autorul menționează importanța capacitării bibliotecarilor, exemplificând prin activitatea Centrului Bibliotecar Teritorial – Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală” Hâncești. Sunt indicate servicii oferite în sprijinul realizării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2023, cu accent pe impactul acestora.

Cuvinte cheie: Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală” Hâncești, Agenda ONU 2030, servicii de bibliotecă.

Abstract: This article highlights importance of involving the library staff to the achievement of the Sustainable Development Goals 2030. The author points up the necessity of librarians' education, giving examples from activity of the Territorial Library Economic Center - "ÎPS Antonie Plămădeală" District Public Library, Hâncești; mentions some services offered in support of the achievement of the Sustainable Development Goals 2023, with an emphasis on their impact.

Keywords: "ÎPS Antonie Plămădeală" District Public Library from Hâncești, UN Agenda 2030, library services.

Bibliotecile publice din raionul Hâncești sunt un spațiu deschis tuturor celor care au nevoie de acces la informație, de lectură și documentare, un loc destinat dezbaterilor, întâlnirilor de lucru pe diverse teme, networkingului, schimbului de idei; un spațiu unde începe schimbarea și dezvoltarea unei comunități, un partener constant al actului educațional, dar și un actor instituțional important al conservării și valorificării patrimoniului cultural local și național [1-3].

Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă din Agenda de Dezvoltare Durabilă-2030 sunt în centrul atenției comunității bibliotecare din raionul Hâncești [7]. Contribuind la implementarea acestora, comunitatea bibliotecarilor va putea demonstra că bibliotecile sunt parteneri eficienți, oferind

comunității servicii și produse de rigoare.

Una din inițiativele-cheie ale Bibliotecii Publice Raionale „ÎPS Antonie Plămădeală” din Hâncești și ale celor din teritoriu este dezvoltarea serviciilor bazate pe Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030 în raport cu necesitățile comunităților servite [4]. În acest context, o atenție deosebită a fost acordată dezvoltării competențelor bibliotecarilor din rețea, alimentând și sensibilizând personalul bibliotecilor privind aplicarea ODD-urilor la nivel local. Serviciile prestate de bibliotecile publice din raionul Hâncești, care sunt orientate pe implementarea Agendei ONU 2030, având ca ținte Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030 (ODD 2030), reprezintă, în mare parte, servicii de dezvoltare a competențelor în diverse domenii cu ajutorul mijloacelor

electronice. Dat fiind faptul că ODD 2030 se regăsesc ca puncte de reper în strategiile de dezvoltare a Republicii Moldova, inclusiv în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, extinderea de către biblioteci a serviciilor orientate pentru implementarea ODD 2030 aduce plus-valoare comunităților.

Centrul biblioteconomic teritorial Hâncești oferă asistență informațională celor 54 de biblioteci din raion, incluzând ateliere, sesiuni, alte activități educaționale cu scopul dezvoltării capacităților bibliotecarilor în crearea serviciilor de bibliotecă, orientate pentru realizarea ODD 2030 [7]. Printre acestea se includ și orele publice „Informarea utilizatorilor de bibliotecă despre ODD-uri”. Fiecare bibliotecă se străduie să asigure ca toată comunitatea să cunoască informația despre ODD-uri și despre modul în care acestea se aplică la nivel național și local. În acest scop bibliotecarii au fost asistați să cunoască modalitate de promovare a materialelor promoționale și a documentelor importante referitoare la Agenda ONU. În fond, bibliotecarii pot ajuta și au ajutat comunitățile, fiecare bibliotecar având un rol în acest context: acela de a se asigura că toți cei care vizitează bibliotecile să cunoască aceste obiective.

La seminarul raional cu genericul „Anul consolidării relațiilor de bibliotecă și comunitate: premise pentru dezvoltare și rezistență în timp” bibliotecarii au fost informați cum pot contribui la progresul comunității prin intermediul Agendei ONU 2030 de Dezvoltare Sustenabilă, (formator Tatiana Darii). Utilizatorii bibliotecilor, indiferent de vârstă și ocupație, trebuie să înțeleagă și să discute probleme cu referire la agricultură, sănătate, educație socială, probleme de mediu, schimbări climatice etc.

În cadrul Zilei Mondiale a Apei cu genericul „Apa, cărașul naturii”, Biblioteca pentru copii din Hâncești a organizat lecția publică „Apa – izvorul vieții și sănătății”. Tematica expozițiilor organizate a fost diversă, punând în valoare documente și resurse informaționale la temă. Atenția publicului a fost centrată asupra importanței

Obiectivului de Dezvoltare Durabilă nr. 6, care specifică că toți oamenii să beneficieze de apă bună și curată.

La Concursul Național organizat în cadrul Programului Național Lectura Central, ediția a 5-a, anul 2022, Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală” din Hâncești a participat cu proiectul „Sănătatea pentru toți”, care se încadrează în Obiectivul de Dezvoltare Durabilă nr. 3 „Sănătate și bunăstare”. Serviciul a avut drept motto: „Omul sănătos le vrea pe toate, dar când se îmbolnăvește dorește numai sănătate”. Proiectul a fost desemnat cu Testimoniul de Laureat în cadrul Concursului „Cel mai reușit serviciu de implicare a bibliotecilor în promovarea ODD 2030”. În acest concurs, a fost apreciată și Biblioteca pentru Copii „ÎPS Antonie Plămădeală” cu o Diplomă de mențiune pentru serviciul de bibliotecă „În drum spre casă”. Prin acest serviciu copii sunt capabili de a minimiza expunerea la diferite situații. Serviciul se încadrează în ODD nr. 4 „Educație de calitate”. Datorită acestui serviciu, biblioteca a devenit un spațiu sigur de prevenire a abuzului față de copii, grație implementării în parteneriat cu Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de copii (CNPAC).

Accesul la informații, în special, prin intermediul bibliotecilor, contribuie la promovarea unor societăți mai incluzive din punct de vedere social și economic. De aceea inițierea serviciilor de dezvoltare a competențelor sunt niște oportunități de a facilita informații în sprijinul comunității. Toate serviciile implementate în bibliotecile raionului funcționează în conformitate cu obiectivele Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă și anume: sănătate și bunăstare, educație de calitate, egalitate de gen, acțiunea asupra climei, pace, justiție și instituții puternice.

Cea mai mare acoperire raională are serviciul social educațional „În drum spre casă” (Obiectivul nr. 4 „Educație de calitate”), implementat în 37 de biblioteci. Serviciul dezvoltă copiilor abilități individuale și sociale pentru a minimiza expunerea la diferite situații de risc.

ODD nr. 1 „Fără sărăcie”

Bibliotecile susțin acest obiectiv prin furnizarea: accesului publicului la informații și resurse care oferă oamenilor oportunități de a-și îmbunătăți viața; instruirilor orientate pentru dezvoltarea competențelor de angajare în câmpul muncii; informațiilor pentru a sprijini procesul de luare a deciziilor de către guvernare, societatea civilă și economică prin combaterea sărăciei. În acest obiectiv se încadrează și serviciul de eGuvernare „Ajutor la Contor”, în prestarea căruia au fost implicate toate bibliotecile din raionul Hâncești. Programul „Ajutor la contor” a fost lansat în octombrie 2022, pentru a diminua impactul creșterii tarifelor la resursele energetice. 43 de biblioteci din rețeaua Hâncești au oferit acest serviciu, care se înscrie în ODD nr. 1 „Fără sărăcie”. Drept impact, 6.320 de persoane au beneficiat de asistență în vederea îndeplinirii cererii pentru înregistrarea pe platforma compensatii.gov.md.

ODD nr. 3 „Sănătate și stare de bine”

Bibliotecile susțin acest obiectiv prin dezvoltarea unei culturi medicale generale, oferind competențe pentru a duce un mod de viață sănătos; acces la documente și informații despre sănătate; servicii de dezvoltare a competențelor. Drept exemple: serviciul de dezvoltare a competențelor „Sănătatea pentru toți”, lecții informative cu teme „Plantele medicinale – miracolul sănătății”, „Împreună luptăm împotriva cancerului de col uterin”, „Sănătatea mentală – tehnica de relaxare stop încordare emoțională”, „Depresia și anxietatea: diferențe, factori declanșatori și măsuri eficiente de tratare” ș.a. În cadrul acestor servicii inovative 34 de biblioteci au organizat 78 de activități cu participarea a 793 de persoane, care au beneficiat de informații utile pentru îmbunătățirea calității sănătății. Prin intermediul acestor servicii, au fost încheiate 3 acorduri de parteneriate cu Centrul de Sănătate Publică, Centrul Prietenos Tinerilor și Centrul de Sănătate Hâncești.

Obiectivul nr. 4 „Educație de calitate”

Bibliotecile susțin acest obiectiv prin furnizarea serviciilor: Studierea limbii engleze, Educația Mediatică, Code Lab; „În drum spre casă”; Calculatorul pentru toți/ Activități culturale, „Peripețiile lui Tablețel-Ghidușel”, „Literația pentru familie”, „Ora poveștilor în format modern”, „Jucărioteca”, „Ora să Știm”, „Fantezie, Pasiune, Creativitate” ș.a. Acest obiectiv vizează o colaborare strânsă cu instituțiile educaționale din teritoriu, ceea ce generează activități cu implicarea copiilor și tinerilor. Astfel, numărul activităților s-a ridicat la 495, cu participarea a circa 6.000 de utilizatori.

ODD nr. 11 „Orașe și comunități durabile”

Bibliotecile susțin acest obiectiv prin furnizarea: accesului la instituții de încredere dedicate promovării incluziunii culturale și înțelegerii, posibilității de documentare și de conservare a patrimoniului cultural pentru generațiile viitoare. Activități organizate: lecții informative: „Orașe și comunități durabile”, serviciul „Muzeele – vestigii ale istoriei”, „Cum să ne cunoaștem localitatea prin QR Code” ș.a. Bibliotecile au urmărit dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea copiilor și tinerilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru patrimoniul local. În susținerea acestui obiectiv, 16 biblioteci au organizat 175 de activități cu implicarea a 1.782 de persoane.

ODD nr. 13 „Acțiunea asupra climei”

Bibliotecile susțin acest obiectiv prin furnizarea sistemului durabil de partajare și distribuire a materialelor care orientează pentru reducerea deșeurilor. În acest sens menționăm următoarele servicii: „Scutierii Naturii”, „Ne jucăm și reciclăm”, „ECO începe cu tine”. Asemenea activități sunt oportune, întrucât pun un mare accent pe protejarea mediului, implicând participanții în acțiuni precum plantarea pomilor și păstrarea unui mediu curat. În acest context 20 de biblioteci au organizat 45 de activități cu implicarea a 502 de persoane.

ODD nr. 15 „Viața pe Pământ”

Bibliotecile susțin acest obiectiv prin furnizarea: înregistrărilor istorice cu privire la schimbarea de coastă și utilizarea terenurilor, cercetărilor și datelor necesare pentru a informa despre politicile privind schimbările climatice. Activitățile care reflectă acest obiectiv sunt: lecțiile informative: „Lumea păsărilor din Republica Moldova”, „Păsări rare ce viețuiesc pe Terra”, „Clubul amatorilor de flori”. Astfel de activități suscită un interes sporit în rândul copiilor, întrucât multe din acestea se desfășoară în aer liber, unde ei interacționează direct cu natura. De asemenea, bibliotecile dispun de o colecție destul de variată la această temă, ajutând copiii să cunoască mai bine flora și fauna din Republica Moldova, din localitate, dar și din lume. Astfel 12 biblioteci au organizat 31 de activități cu implicarea a circa 500 de persoane.

ODD nr. 16 „Pace, justiție și instituții puternice”

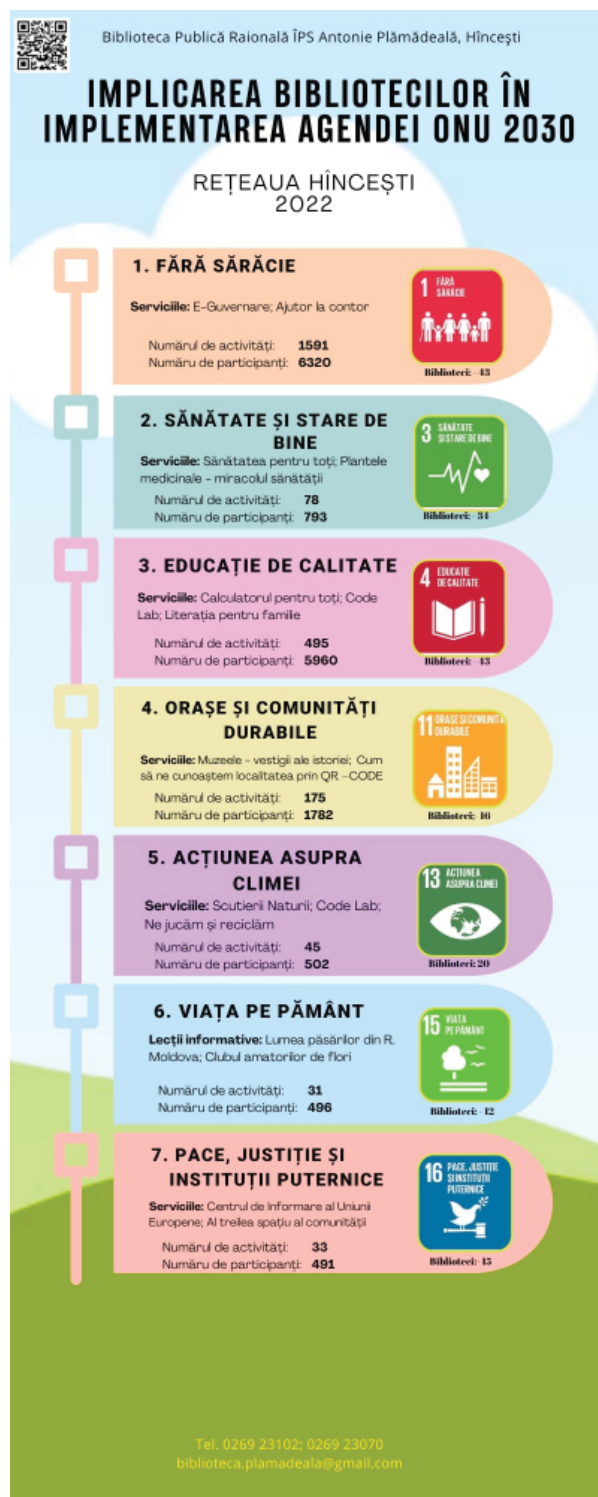
Bibliotecile susțin acest obiectiv prin: oferirea accesului publicului la informații despre administrațiile publice centrale și locale, societatea civilă și alte instituții, formarea abilităților necesare pentru a înțelege și a folosi aceste informații. Activitățile care reprezintă acest obiectiv sunt: eGuvernanre; Centrul de Informare al Uniunii Europene, „Al treilea spațiu al comunității”, „Cuibul democrației”, „Informarea Alegă-

torilor”. Serviciile răspund în mare parte necesităților și intereselor tinerilor și persoanelor adulte. În acest sens biblioteca devine un spațiu unde beneficiarii au acces la informații diverse din variate surse despre democrație, valori europene și soluții la problemele din comunitate. În cadrul acestui obiectiv, 16 biblioteci au răspuns necesităților beneficiarilor, organizând 33 de activități cu un număr de peste 490 de persoane.

Concluzii

Bibliotecile au un rol important în vederea implementării proiectelor guvernamentale din Republica Moldova, strategiilor de dezvoltare națională și internațională prin prestarea serviciilor. Este important de a îmbunătăți activitatea bibliotecilor atât în calitate de promotori ai serviciilor eGuvernare, cât și de creatori de servicii electronice (acces la internet, comunicare electronică, referințe electronice, servicii interactive prin intermediul rețelelor sociale etc.).

Bibliotecile publice din raionul Hâncești sunt esențiale în comunitatea lor și joacă un rol important în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Accesul la informații în biblioteci contribuie la eradicarea sărăciei, la dezvoltarea agriculturii, educației de calitate, sănătății, accesului publicului la TIC, la creșterea economică, la furnizarea de servicii universale, cultură și la toate celelalte obiective specifice. Prin furnizarea de activități, proiecte și servicii ce fac obiectul ODD-urilor în îndeplinirea obiectivelor referitoare la sănătate, educație, economie, cultură, etc., putem menționa că biblioteca își demonstrează rolul, locul și valoarea în comunitate. Astfel, bibliotecile pun umărul la aplicarea strategiilor și programelor naționale care vor aduce beneficii

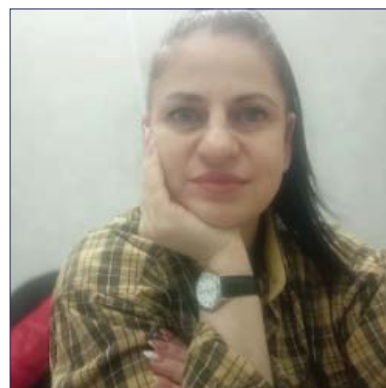
Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECILE, dezvoltarea și Agenda ONU 2030 : Atelier de instruire, 29-30 martie 2018 [on-line]. [citată 23.03.2023]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/articole/2018-1/Agenda_ONU.pdf
2. OBIECTIVELE de Dezvoltare Durabilă. Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă. Anexă la scrisoarea nr. 07/13-682 din 02.08.2017 [on-line]. [citată 23.03.2023]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/obiectivele_de_dezvoltare_durabila.pdf
3. PRIORITĂȚILE bibliotecilor universitare în conformitate cu noul cadru legal, strategic și de re-

- gumentare . [citat 22.03.2023]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/articole/2017-2/prioritatile_bibliotecilor.pdf
4. RAPORT analitic anual al Bibliotecii Publice Raionale "Î.P.S. Antonie Plămădeală". Hâncești, 2022. 87 p. [citat 15.11.2023]. Disponibil: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1683>
5. ROLUL actorilor locali în implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 : Ghid [on-line]. [citat 24.03.2023]. Disponibil: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/ghid_rolul_actorilor_regionali_si_locali_in_implementarea_agendei_2030_si_odd_ro.pdf
6. SET de instrumente: Bibliotecile, Dezvoltarea și Agenda 2030 a ONU. IFLA [on-line]. [accesat 22.03.2023]. Disponibil: https://anbpr.org.ro/wp-content/uploads/2018/09/AgendaONUset-de-instrumente-IFLA_final.pdf
7. Bibliotecile Publice Teritoriale din Republica Moldova. Raionul Hâncești. [citat 15.11.2023]. Disponibil: <https://bibliotecipublicerm.wordpress.com/hancesti/>

PROIECTUL DE BIBLIOTECĂ „ВСЁ ЛУЧШЕЕ ДЕТЯМ”/ „TOT CE E MAI BUN PENTRU COPII” – PROIECT DE SUCCES

Natalia POPUȘOI,
Biblioteca Publică Raională
„Ion Ungureanu”, Căușeni

Rezumat: Articolul reflectă experiențele de succes ale Bibliotecii Publice Raionale „Ion Ungureanu”, Căușeni, din cadrul proiectului „Всё лучшее детям”/ „Tot ce e mai bun pentru copii”. Proiectul a creat o platformă de comunicare, de cunoaștere, de socializare pentru copiii din Moldova și Ucraina (din familiile refugiaților), locuitori ai orașului Căușeni.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni, servicii de dezvoltare a competențelor, servicii în sprijinul refugiaților din Ucraina.

Abstract: This article considers the successful experience of the "Ion Ungureanu" District Public Library, Căușeni, within the project „All the love to children”. The project created a platform of communication, study and socialization for children from Moldova and Ukraine (from refugee families), actual residents of the city of Căușeni.

Keywords: "Ion Ungureanu" District Public Library from Căușeni, skills development services, services in support of refugees from Ukraine.

Libertatea, un dar adesea subestimat în cotidianul nostru, capătă o semnificație profundă atunci când privim dincolo de hotarele noastre și ne confruntăm cu tragișmul altora. În Ucraina, unde răsună ecoul suferinței, libertatea devine o luptă constantă pentru existență și normalitate.

Cu inimile deschise și suflete unite, am ales să fim sprijin pentru cei ale căror vieți sunt marcate de amenințări continue și traume insuportabile. Prin adăpostirea unora dintre acești oameni la Căușeni, am dorit să construim un sanctuar în care să găsească siguranța, pacea, iubirea și confortul pe care noi, cei privilegiați, le avem în mod obișnuit [3, 4].

Conștienți că destinul nostru este strâns legat de generația tânără, am decis să acordăm o atenție specială copiilor ucraineni. Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni a lansat cu succes proiectul „Всё лучшее детям”/ „Tot ce e mai bun

pentru copii”. Aceste inițiative nu numai că îmbogățesc viața acestor copii, dar contribuie și la modelarea unui viitor mai luminos și mai tolerant pentru toți.

În timp ce oferim aceste resurse și sprijin, nu putem uita niciodată că, în inima Ucrainei, sângele curge într-un ecou tragic. Prin contribuția noastră la aceste eforturi umanitare, aducem o rază de speranță și lumină în viețile celor care suferă și luptă pentru libertatea lor. Este un mic pas către schimbarea pe care o dorim în lume - un pas făcut cu empatie și conștientizare, cu recunoașterea adevăratului preț al libertății și al responsabilității noastre față de cei aflați la nevoie.

Proiectul a evoluat într-o platformă de comunicare esențială, facilitând interacțiunea copiilor din Moldova și celor din Ucraina, care au găsit adăpost în orașul Căușeni ca refugiați. Această inițiativă nu numai că a adus împreună copiii într-un

cadru prietenos, dar a ajutat și la consolidarea legăturilor sociale între părinții din familiile refugiate, care, adesea, se simțeau mai puțin integrate în comunitatea locală.

Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni a fost arhitectul acestei punți de comunicare, identificând un program diversificat de activități pentru copii și părinți. Ele au acoperit o gamă largă de tematici, inclusiv aspecte informative, educaționale, culturale, de recreere și intelectuale. Scopul a fost să ofere nu doar divertisment, ci și oportunități de învățare și dezvoltare personală într-un mediu prielnic. Prin intermediul acestor activități, copiii au avut posibilitatea de a-și dezvolta abilitățile sociale, de a împărtăși experiențe și de a-și contura identitatea într-un context mult mai amplu. În paralel, părinții au avut ocazia de a interacționa, schimba idei și de a consolida legăturile cu ceilalți membri ai comunității locale. Această inițiativă nu doar a sprijinit integrarea mai profundă a familiilor refugiate, dar a creat și un climat de înțelegere și solidaritate în cadrul comunității Căușeni.

Prin aceste inițiative remarcabile, Biblioteca a depășit rolul său tradițional de depozitar de cărți, transformându-se într-un veritabil agent al schimbării sociale și al construirii de punți între comunități. Aceasta a contribuit la modelarea unei societăți mai incluzive și mai empatică, evidențiind puterea culturii și a educației în a aduce oamenii împreună.

Clubul de șah și dame, inclus în proiectul dat, s-a dovedit a fi nu doar o atracție, ci și o sursă de succes și interes printre cei mici. Echipa de mici utilizatori se bucură de posibilitatea de a exersa și dezvolta

abilitățile necesare pentru a deveni viitori campioni. Cu seturi de șah de dimensiuni profesionale, copii au avut ocazia de a se implica în activități educative și de a-și îmbunătăți jocul într-un mediu prietenos și stimulat.

Privind în perspectivă, Clubul de șah și dame își propune să devină un incubator pentru viitori campioni, oferindu-le oportunități de antrenament și participare la competiții, atât în afara orelor de școală, cât și în cadrul taberelor de vară. Această abordare asigură durabilitatea și continuitatea serviciului, oferindu-le copiilor șansa de a-și dezvolta pasiunea și abilitățile într-un mediu susținut și încurajator. Astfel, Biblioteca continuă să se situeze în centrul comunității, inspirând și îndrumând generațiile tinere spre o creștere personală și colectivă.

Într-un interval de 4 luni, am orchestrat cu succes circa 16 activități captivante, aducând împreună o comunitate formată din 20 de copii, cu vârste cuprinse între 7 și 12 ani. Aceste evenimente au fost mai mult decât simple întâlniri: au fost o ocazie pentru copii de a-și exprima creativitatea, de a-și dezvolta abilitățile sociale și de a îmbrățișa bucuria învățării într-un mediu distractiv și interactiv.

Printre aceste activități, **Ora de limbă engleză** a reprezentat unul dintre punctele cheie ale proiectului. Cu rolul de formator, bibliotecara Liubovi Cohaniuc, fostă profesoară de engleză, a implementat metode și tehnici nonformale pentru a menține interesul copiilor, evitând astfel orice plictiseală. Abordarea neconvențională a formatorului nu doar că a captat atenția participanților, dar a facilitat și o memora-

re mai eficientă a cuvintelor, contribuind la îmbunătățirea nivelului lor de cunoștințe în limba engleză. Astfel, Ora de limbă engleză nu a fost doar o activitate educativă, ci și o experiență interactivă și distractivă, menită să stimuleze învățarea și să consolideze legăturile între copii și limba engleză. Este evident că această abordare inovatoare a dus la succesul și impactul pozitiv al programului, oferind copiilor nu doar cunoștințe lingvistice, ci și oportunități de dezvoltare personală într-un cadru stimulant și prietenos. Drept impact menționăm următorii indicatori: programul a fost conceput pentru a se desfășura de două ori pe săptămână, pe parcursul a patru luni; în total, au fost planificate și implementate 32 de sesiuni, la care au participat cu entuziasm 32 de copii provenind din familii de refugiați și din medii vulnerabile. Rezultatele au fost remarcabile, deoarece mulți dintre acești copii au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește abilitățile lor de comunicare în limba engleză.

Deosebit de important în reușita programului a fost formatul activităților, concepute într-un mod nonformal și interactiv. Această abordare a menținut interesul și participarea activă a copiilor, oferindu-le oportunități eficiente de învățare. Prin intermediul acestui serviciu, copiii nu numai că și-au îmbunătățit competențele lingvistice, dar au creat legături și prietenii într-un mediu distractiv și susținător.

Este demn de remarcat faptul că această inițiativă continuă să fie activă și să aducă beneficii comunității, contribuind la dezvoltarea personală și integrarea copiilor în societate. Succesul înregistrat până în prezent demonstrează importanța și relevanța acestui serviciu, consolidându-l ca un element esențial al activităților comunitare.

Ora de yoga – o nouă aventură în cadrul proiectului „Всё лучшее детям”, favorizând menținerea și îmbunătățirea echilibrului, răbdării copiilor. Participanții au deprins competențe de centrare a atenției, de minimizare a sentimentelor de frică, de antrenare a memoriei, de formare a respectului de sine, de creștere a performanței academice și de îmbunătățire a comportamentului la școală.

Prin intermediul acestui serviciu, au fost desfășurate 16 activități la care au participat 18 copii, provenind din familii vulnerabile și din medii refugiate. Impactul notabil al acestui program a constat în capacitatea sa de a induce schimbări pozitive în comportamentul copiilor, manifestându-se printr-o comunicare îmbunătățită a acestora. Observabil, au fost diminuate manifestările agresivității, lăsând loc unui echilibru și calm mai pronunțat în timpul participării la activitățile desfășurate de bibliotecă și în alte contexte organizate.

Această mică, dar semnificativă transformare în atitudinea copiilor subliniază nu doar importanța serviciului oferit, ci și relevanța lui în sprijinirea dezvoltării sociale și comportamentale a beneficiarilor. Este evident că acest program a reușit să creeze un mediu propice pentru schimbări benefice, ajutând la formarea unui echilibru emoțional și la îmbunătățirea relațiilor interpersonale în rândul participanților.

Matineul moldo-ucrainean „Anul Nou la ușă bate”, s-a desfășurat cu elevii clasei a IV-a „E” a Liceului Teoretic „Mihai Eminescu”, (învățătoare Svetlana Pulber) și

copiii refugiaților ucraineni. A fost pregătit un program frumos dedicat sărbătorilor de

iarnă, cu prezentarea colindelor, urăturilor, jocurilor distractive, scenetelor și poeziilor tematice în limbile română ucraineană.

Copiii din regiunea afectată de conflict din Ucraina au avut nevoie de sprijin și integrare, iar Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” din Căușeni a organizat o activitate specială pentru acești mici refugiați. Ei au fost primiți cu căldură, respect și dragoste de comunitatea locală din Căușeni. Împreună au desfășurat activitatea, punând în lumină tradițiile și obiceiurile atât ale poporului ucrainean, cât și ale celui român.

În cadrul acestei inițiative, cei mici au avut misiunea de a crea jucării personalizate, însoțite de mesaje de urare pentru vizitatorii bibliotecii, și au decorat bradul acestei instituții culturale. Participanții au fost încurajați să comunice deschis, să se implice în provocările concursurilor și să se bucure de fiecare moment. Zâmbetele și atmosfera plină de bucurie au fost constante pe parcursul întregii activități.

Mesajul muzical al interpretării colindelor în limba ucraineană a reprezentat o expresie de recunoștință din partea părinților din familiile refugiate față de eforturile depuse de angajații bibliotecii și de comunitatea în ansamblu. Această inițiativă a adus o rază de fericire pentru cei 23 de copii din 16 familii refugiate, subliniind astfel puterea aducerii bucuriei și solidarității într-un mediu comunitar.

La **Clubul femeilor moderne „Cucoanele”** se întruneau femeile din orașul Căușeni pentru socializare, pentru a aborda diferite teme de interes comun, a face schimb de opinii și păreri. Fiind integrat în cadrul proiectului „Всє лучшее детям”, clubul și-a centrat atenția și asupra femeilor refugiate din Ucraina. Astfel, el a fost

redenumit **„Cucoanele-Pannociki”**, iar anunțurile și informațiile despre activitățile din cadrul clubului sunt postate în chatul comun pe Viber cu denumirea „Raduga”. Datorită acestor activități femeile din orașul Căușeni au legat prietenii, au găsit interese comune cu femeile din Ucraina. Și acest lucru s-a întâmplat anume la bibliotecă!

Un club format din 18 doamne din Ucraina și 8 doamne din orașul Căușeni a oferit participantelor un spațiu semnifica-

tiv pentru a ieși din zona lor de confort și a interacționa cu alte doamne ce împărtășesc interese similare. Scopul acestui club le-a dat posibilitatea atât de a se promova, cât și de a înțelege importanța fiecărei femei în comunitate, indiferent de vârstă, profesie sau statut profesional. Oportunitățile oferite au inclus organizarea de activități pe diverse teme, precum „Cunoaște-te pe tine”, ore de frumusețe, yoga, explorarea hobby-urilor personale, cursuri IT, excursii în locuri cu monumente istorice și un club de lectură pentru discuții despre cărți citite.

Sărbătoarea „Tradiții și obiceiuri de Sfântul Andrei în Moldova și Ucraina” a reunit doamnele din Căușeni și Ucraina pentru a împărtăși cunoștințe și informații despre obiceiurile acestei sărbători. Activitățile au inclus momente literare, precum reproducerea poveștii „Ridichea”, unde fiecare participantă a avut un rol specific, dar și elemente distractive, cum ar fi jocuri și dansuri.

Proiectul „Всє лучшее детям” a fost monitorizat prin colectarea datelor statistice, inclusiv a vizitelor și reacțiilor la postările bibliotecii „Ion Ungureanu” Căușeni, evaluări ale materialelor video, precum și interviuri și reportaje realizate de mass-

media locală Studio-L. Feedbackul regulat primit de la părinții copiilor implicați în activitățile proiectului a contribuit la succesul său continuu. Prin diversitatea activităților, proiectul a reușit să depășească barierele lingvistice și să unească oamenii de două națiuni și culturi diferite.

Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” din Căușeni se alătură cu hotărâre vocii care strigă: „STOP războiului pe teritoriul ucrainean!” și își continuă eforturile de a implementa proiecte menite să sprijine ucrainenii sosiți în Căușeni în căutarea unui loc pașnic și sigur pentru trai, contribuind astfel la procesul lor de integrare și adaptare.

Inspirate de cuvintele puternice ale lui Eleanor Roosevelt, una dintre cele mai influente femei ale secolului al XX-lea și soția Președintelui Statelor Unite ale Americii Franklin Delano Roosevelt, bibliotecarii și colaboratorii din Căușeni susțin ideea: „nu este suficient să vorbești despre Pace.

Trebuie să crezi în ea. Și nu e suficient să crezi în ea, trebuie să muncești pentru ea”. Această aserțiune rezonază profund cu misiunea și scopul bibliotecii, care depune eforturi pentru PACE – fie ea în plan sufletec, în relații umane, în comunitate sau în întreaga lume.

Prin activitățile desfășurate în cadrul acestui proiect, Biblioteca Publică Raională „Ion Ungureanu” Căușeni aduce o contribuție semnificativă la sprijinirea comunității ucrainene, dar și se racordează la obiectivele globale. Prin angajamentul său pentru pace și justiție, biblioteca devine un promotor activ al Obiectivului de Dezvoltare Durabilă nr. 16 al Organizației Națiunilor Unite „Pace, justiție și instituții puternice” [2, 7]. Astfel, prin intermediul cărților și al activităților comunitare, biblioteca devine un simbol viu al solidarității și speranței în construirea unui viitor mai pașnic și mai echitabil.

Referințe bibliografice:

1. ADMINISTRAȚIA statului Republica Moldova la 20 de ani de independență. Sesiune de comunicări științifice. Chișinău, 2011. 619 p. [citată 17.11.2023]. Disponibil: https://www.unhcr.org/ro/wp-content/uploads/sites/23/2016/12/Refugee_Integration_RO.pdf
2. BIBLIOTECILE în ajutorul refugiaților [online]. [citată 17.03.2022]. Disponibil: https://www.facebook.com/groups/205286133498142/?multi_permaLinks=934719937221421¬if_id=1646808340821437¬if_t=feedback_reaction_generic&ref=notif, <http://bma.gov.md/en>
3. CINCILEI, Cornelia, Focșa-Semionov, Svetlana. Pas cu pas. Să facem cunoștință. Chișinău: Epigraf, 2001. 96 p.
4. CUM să comunicăm cu copiii. Câte ceva despre relațiile dintre adulți și copiii de 2-7 ani. Chișinău: Rădda Barnen, [2002]. 28 p. ISBN 978-9975-61-220-8.
5. EDENHAMMAR, Karin, Wahlund, Christina. Nu există dezvoltare fără joc. Metode și condiții pentru jocul copiilor. Chișinău: Arc, 2002. 39 p.
6. HAI să comunicăm. Manual pentru persoanele implicate în lucrul cu copiii care au dificultăți de comunicare. Chișinău: Știința [s.a.]. 135 p.
7. OSOIANU, Vera. Bibliotecile în contextul crizei refugiaților și a solicitanților de azil. In: Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate. Ghid metodologic. Chișinău: BNRM, 2022, pp. 80-86. – ISBN 978-9975-119-54-2.

BIBLIOTECA CENTRULUI DE EXCELENȚĂ ÎN ECONOMIE ȘI FINANȚE, MUNICIPIUL CHIȘINĂU – BIBLIOTECĂ CU TRADIȚII DE PESTE 75 DE ANI

Olga CHEIANU,
Biblioteca Centrului de Excelență
în Economie și Finanțe

Rezumat: Articolul reflectă etapele de dezvoltare a Bibliotecii Centrului de Excelență în Economie și Finanțe din municipiul Chișinău în contextul evoluției instituției de învățământ. Autorul scoate în evidență baza tehnico-materială, specificul colecțiilor bibliotecii, serviciilor oferite comunității. **Cuvinte-cheie:** Biblioteca Centrului de Excelență în Economie și Finanțe, colecții, servicii de bibliotecă, cultura informației.

Abstract: This article presents stages of development of the Library of the Center of Excellence in Economy and Finance in Chisinau in the context of evolution of this educational institution. The author highlights its technical and material basis, specifics of the library collections and the services offered at community level.

Keywords: Library of the Center of Excellence in Economics and Finance, collections, library services, information culture.

Pentru prima data am pășit în spațiile Centrului de Excelență în Economie și Finanțe (în continuare – CEEF) din municipiul Chișinău în anul 2017, pentru a fi angajată la bibliotecă. O bibliotecă cu o colecție de peste 86.000 de documente, spații mari, luminoase și prietenoase, dotate cu toate cele necesare și în perspectivă – o reparație capitală în anul 2019.

Istoria bibliotecii IP CEEF nu poate fi separată de istoria instituției în cadrul căreia funcționează. Astfel, la 29 noiembrie 1945, odată cu fondarea Tehnicumului de Economie și Finanțe, subordonat Ministerului Finanțelor, este creată biblioteca acestuia – ca parte indispensabilă a unei instituții de învățământ, care a parcurs mai multe etape de dezvoltare. Această instituție de învățământ a fost redenumită în anul 1948 Tehnicumul Financiar Creditar al Ministerului Finanțelor al RSSM. După patru ani de activitate Tehnicumul a fost strămutat

în orașul Tighina și reorganizat în Tehnicumul de Evidență Contabilă al Ministerului Agriculturii al RSSM. Din 1958 până în 1968 la Chișinău a funcționat o filială a Tehnicumului Unional de Finanțe și Economie cu sediul la Moscova.

O etapă importantă demarează de la 1 septembrie 1968, când instituția începe să funcționeze cu denumirea Tehnicumul Financiar-Economic din Chișinău. Iar în anul 1990 schimbările parvenite au generat transformarea Colegiului (Tehnicumului) într-o instituție națională de învățământ – predarea disciplinelor de specialitate fiind realizată preponderent în limba română. În colecțiile bibliotecii apar primele titluri de carte în limba română, editate la Editura Economică (București), prin donații de la Fundația SOROS Moldova, de la firma Bucureșteană EXPO VENUS, Academia de Studii Economice din Moldova, Firma Contabil Service (acte normative în domeniul contabilității și fiscalității).

Statutul de „centru de excelență” este atribuit Colegiului Financiar-Bancar din Chișinău în anul 2016 prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în baza prevederilor Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Excelență. Conform prevederilor regulamentului menționat, centrul de excelență este o instituție din cadrul sistemului de învățământ profesional tehnic cu potențial sporit în domeniile de competență, specializat în domeniile prioritare ale economiei naționale. Instituțiile cu acest statut au un rol dual, având atribuții atât în sfera prestării serviciilor educaționale de nivelurile III, IV, V ale sistemului de învățământ, cât și în sfera dezvoltării capacităților sectorului de învățământ profesional tehnic, în vederea racordării lui la cerințele pieței și la procesele de aplicare a inovațiilor didactice și tehnologice [6, 8].

În prezent în structura Centrului de Excelență în Economie și Finanțe funcționează următoarele catedre: Finanțe, Administrarea afacerilor, Contabilitate, Informatica, Matematica și fizica, Limbă și comunicare. În cadrul acestora sunt pregătiți specialiști în domeniile: contabilitate, impozite și percepere fiscală, finanțe și asigurări, finanțe și bănci, planificarea și administrarea afacerilor, administrarea aplicațiilor web, programare și analiza produselor program, operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor și controlor-casier.

Misiunea, viziunea și valorile bibliotecii

Biblioteca Centrului de Excelență în Economie și Finanțe este în serviciul studenților, cadrelor didactice, utilizatorilor externi, oferind acces gratuit și nediscriminatoriu la informație, servicii, produse pentru membrii comunității instituționale.

Viziunea: Biblioteca – centru informațional, de cultură, comunitar, implicat activ în viața instituției de învățământ.

Valorile Bibliotecii CEEF: accesibilitate, participare, parteneriate, autonomie profesională, performanță.

Colecții. Resurse informaționale în sprijinul procesului educațional

Colecțiile bibliotecii includ o varietate

te mare de documente de diferite tipuri: în format tradițional, electronice, audio, video, materiale cartografice etc. Cea mai mare parte o constituie manualele de cultură generală, cele de specialitate, beletristică. După apartenența tipologică colecțiile bibliotecii sunt constituite preponderent din volume/cărți (81%), periodice (5%), documente electronice (2%), documente audio și video, materiale cartografice (2%). Documentele în limba română constituie 67% din volumul colecțiilor.

Anul 2016 a fost unul deosebit din motivul includerii instituțiilor de învățământ profesional tehnic în *Schema de închiriere a manualelor de cultură generală*, fapt ce a contribuit la îmbunătățirea asigurării documentare a procesului de învățământ.

Biblioteca IP CEEF utilizează toate metodele posibile de completare a colecțiilor, cea mai nouă fiind organizarea diferitor activități tematice sau prilejuate de evenimente cultural-sociale, când utilizatorii sunt îndemnați să doneze cărți pentru bibliotecă. Proiectul de Parteneriat Comunitar „Evantai Cultural-Artistic” (anul 2022) a finalizat, de asemenea, cu un eveniment de donație de carte pentru bibliotecă din partea membrilor comunității.

Achizițiile anuale în ultimii cinci ani sunt în descreștere și situația devine mai alarmantă din motive economice. Dacă în anul 2018 au fost achiziționate 501 de exemplare, rata de înnoire a colecției constituind 0,005%, în anul 2023 indicatorii corespunzători constituie respectiv 141 de exemplare și 0,001%. Este în descreștere indicatorul de performanță – achiziții per utilizator al bibliotecii. Dacă în anul 2018 acesta constituie 0,27% exemplare, în anul 2023 – 0,07% exemplare [4].

Achizițiile insuficiente sunt acoperite de împrumutul interbibliotecar. În ultimii anii sunt deosebit de eficiente astfel de acorduri cu Biblioteca Națională al Republicii Moldova, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică și alte instituții. Din anul 2021 colecțiile Bibliotecii CEEF sunt reflectate în Catalogul Național Colectiv Partajat SIBIMOL.

Servicii oferite de bibliotecă

Biblioteca CEEF sprijină procesul de învățământ și cercetare, interesele de informare, studiu, lectură, educație și recrearea utilizatorilor prin servicii și produse. Orientându-se pentru diversificarea și personalizarea serviciilor, prestarea acestora în baza tehnologiilor informaționale, biblioteca a devenit un veritabil centru de informare, de dezvoltare a competențelor studenților și cadrelor didactice.

Astfel, Biblioteca CEEF oferă următoarele servicii:

- *acces la resurse informaționale* (colecții de bibliotecă, cataloage tradiționale, catalogul național colectiv al bibliotecilor publice teritoriale SIBIMOL);
- *acces la echipament și rețele informaționale, servicii electronice* (acces Internet, Wi-Fi, rețele sociale <https://www.facebook.com/profile.php?id=100062939034028>, baze de date cu acces deschis naționale și internaționale: Instrumentul Bibliometric Național, DOAJ, DOAB, OpenBook; repozitorii instituționale, îndeosebi Repozitoriul instituțional al ASEM);
- *acces, distribuire și livrare de documente*: împrumut și consultare de documente în sala de lectură; împrumut interbibliotecar; împrumut la domiciliu; furnizare electronică de documente; rezervare a documentelor solicitate; servicii de referințe, inclusiv electronice; serviciu informațional de consultanță „Întreb@bibliotecarul”; buletine de achiziții cu apariție lunară, trimestrială, anuală;
- *animații culturale și instruirii*: instruirea utilizatorilor în cultura informației; organizarea expozițiilor tradiționale și virtuale; organizarea activităților cu caracter literar, cultural, educativ, social; științific, de recreere; oferirea spațiului pentru comunicare, evenimente, activități de importanță socială sau comunitară;
- *facilități de multiplicare și arhivare a documentelor*: copierea/fotocopiarea pe suport de hârtie a documentelor; tipărirea la imprimantă a documentelor; scannarea documentelor/imaginilor și transmiterea acestora prin e-mail;

Dezvoltarea competențelor de cultura informației

La începutul fiecărui an de învățământ se desfășoară un ciclu de ore informaționale pentru elevii din primul an de învățământ. Sunt organizate lecții publice, traininguri, mese rotunde, excursii la biblioteci, ore de instruire în utilizarea bazelor de date, a revistelor de specialitate, cataloagelor electronice și tradiționale. Scopul acestor măsuri de instruire în cultura informației este de a crea o generație care are abilități de a găsi și utiliza informația necesară din surse sigure pentru creșterea și dezvoltarea performanțelor în procesul de studii și pe parcursul vieții.

Baza material-tehnică a Bibliotecii CEEF

Spațiile Bibliotecii CEEF, recent renovate, corespund cerințelor unei biblioteci moderne. Suprafața constituie 250 m² în total, cu o capacitate de 70 de locuri, oferite simultan în sala de lectură. Biblioteca dispune de ecran, proiector, 4 calculatoare pentru personalul bibliotecii și 2 pentru utilizatori, 2 printere, scanner, tablă interactivă. Sunt create condiții atât pentru studiul și documentarea individuală a cadrelor didactice, studenților, cât și pentru proiecte de grup.

În spațiile bibliotecii sunt organizate ore educaționale la diverse discipline, fapt ce permite implicarea bibliotecarilor cu metode specifice: expoziții la tema concretă a disciplinei, reviste bibliografice, prezentări de noi achiziții etc.

Etaple de evoluție și transformare a instituției s-au reflectat și asupra bibliotecii, colecțiilor acesteia, biblioteca oferind serviciile informațional-documentare necesare comunității, demonstrând profesionalism și dăruire.

Biblioteca CEEF se orientează pentru astfel de priorități ca diversificarea/personalizarea serviciilor oferite, cu accent pe e-servicii, atragerea resurselor informaționale pentru satisfacerea necesităților informațional-documentare, creșterea potențialului de achiziții de documente. Accesul la biblioteca digitală ar fi un pas spre utilizator care are nevoie de o altă metodă de utilizare a bibliotecii – de la distanță, mai ales, ținând cont de adversitățile care modelează funcționarea instituției.

Referințe bibliografice:

1. IP Centrul de Excelență în economie și Finanțe [online] [citată 13.11.2023] Disponibil <https://www.ceef.md/>
2. IP Centrul de Excelență în economie și Finanțe [online] [citată 13.11.2023] Disponibil <https://www.ceef.md/specialit%C4%83%C8%9Bi>
3. ODAINIC, I. Gh. Almanah enciclopedic: Perioada de tranziție anii 1989-2008. Chișinău: Pontos, 2009. 684 p. ISBN 978-9975-51-060-8.
4. RAPORT privind activitatea Bibliotecii în anul 2022 Centrul de Excelență în Economie și Finanțe. Chișinău, 2022. 4 p. Manuscris.
5. REGULAMENT privind organizarea și funcționarea Bibliotecii IP CEEF. Chișinău, 2021. 5 p. Manuscris.
6. REGULAMENT de organizare și funcționare al IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe. [online] [citată 13.11.2023] Disponibil: <https://www.ceef.md/upload/elevi/extras%20regulament%20informatii.pdf>
7. REGULAMENT privind gestionarea colecției de bibliotecă. Aprobata prin ordinul nr. 196 din 30.10.2022 al ministrului Culturii. [citată 16.11.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134445&lang=ro
8. REGULAMENT - cadru de organizare și funcționare a instituției de învățământ profesional tehnic secundar. Aprobata prin ordinul nr. 840 din 21.08.2015 al Ministerului Educației. [citată 15.11.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113279&lang=ro .
9. REGULAMENT-cadru de organizare și funcționare a Centrului de excelență. Aprobata prin ordinul nr. 1158 din 04.12.2015 al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. [citată 15.11.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113286&lang=ro

БИБЛИОТЕКА — ЦЕНТР ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ

Liubovi MANASTÎRLÎ,
Biblioteca Publică Raională
Ciadâr-Lunga

Rezumat: Articolul reflectă serviciile și activitățile Bibliotecii Publice Raionale Ciadâr-Lunga privind educarea spirituală și morală a membrilor comunității. În acest scop biblioteca organizează activități individuale, precum și activități destinate unui cerc mai larg de persoane.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională Ciadâr-Lunga, rolul educațional al bibliotecii, activități culturale.

Abstract: This article reflects services and activities of the Ciadâr-Lunga District Public Library regarding the spiritual and moral development of community members. For this purpose, the library practices individual activities, as well as activities aimed to a wider range of people.

Keywords: Ciadâr-Lunga District Public Library, the educational role of the library, cultural activities.

Бiblioteca – главный институт поддержки и развития чтения

Сегодня, роли чтения и книги в жизни человека уделяется большое внимание. На это направлена и Национальная программа Lectura Central, инициированная Национальной Библиотекой Республики Молдова. Да, у нас был период перемен и нововведений, когда мы активно работали над вопросами компьютеризации библиотек и частично отвлеклись от основной задачи деятельности библиотек. Благодаря участию в программе *Novateca* у нас появилась масса новых возможностей, были введены новые услуги для пользователей и жителей муниципия и района: более качественное проведение массовых мероприятий с использованием цифровых технологий, открылось информационное окно в фонды республиканских библиотек, у пользователей появилась возможность использовать бесплатный Интернет для

работы и отдыха, общения и социальных нужд. Но библиотека была и остается главным институтом поддержки и развития чтения. Она всегда выполняла и продолжает выполнять функцию формирования, отбора и рекомендации лучших книжных изданий, воспитывать вкус и способность выбирать качественное чтение, не заставляя, а увлекая.

Библиотеку посещают различные группы пользователей, но основной являются дети, подростки, учащиеся и рабочая молодежь. Их потребности очень часто меняются под влиянием перемен происходящих в мире и обществе, они чаще находятся в виртуальном мире, там происходит общение и поиск информации, там они проводят и досуг, играют, слушают музыку, смотрят кино. Именно там, они чувствуют неограниченную «свободу». Наша задача вернуть их в реальную жизнь и постараться принять активное участие в ней.

Очень жаль, что сегодня планируя свою работу, мы не делаем акцент на воспитательную функцию библиотеки, то чем она занималась на протяжении многих лет. Понятие воспитание утрачено, ее нет и в сфере образования, очень часто мы слышим, что воспитывать должна семья. На самом деле, родители чаще стараются обеспечить материальные блага, на это уходит много сил и времени и дети остаются предоставленными сами себе.

Поэтому, в приоритете деятельности нашей библиотеки духовно-нравственное, этическое и эстетическое просвещение. Оно складывается из многочисленных сегментов. Это и наличие или развитие патриотизма и гражданственности, отношение к окружающему миру, привитие семейных, духовных ценностей, любви к малой родине и краю в целом, борьба с вредными привычками и стремление к здоровому образу жизни. И первоначальная задача привить любовь к чтению самых маленьких пользователей. Мы не ставим перед собой цель заставить читать – это невыполнимая задача. Главное заинтересовать, увлечь, приобщить, а в дальнейшем и руководить чтением. Путем проведения индивидуальных бесед и массовых мероприятий мы стремимся к положительным результатам.

Духовность через книгу

Одна из традиционных и продуктивных форм, используемой нашей библиотекой – День открытых дверей. В этот день сотрудники детского сектора библиотеки организуют экскурсии для воспитанников подготовительных групп детских садов муниципия: «Первые шаги в библиотеке», знакомят с книжным фондом, проводят интересные беседы, познавательные игры и викторины, рассказывают о бережном отношении к книге и учат ремонтировать их.

Проводился День добра, в этот день состоялось открытие выставки рисунков: «Твой добрый поступок», в фойе библиотеки был открыт пункт оказания

помощи, наши пользователи могли измерить давление, сотрудник библиотеки побывал в этот день в реабилитационном центре: «Дающий надежду», для ребят была подготовлена познавательная беседа: «Сказка ложь, да в ней намек, добрым молодцам урок», в завершении ребята получили подарки: игрушки и книги.

В библиотеке уже несколько лет действует экспозиция, где представлены предметы быта, национальная одежда, предметы, связанные со свадебными обрядами, новогодними и рождественскими праздниками. Она знакомит с историей традициями и обычаями народов, проживающих на юге Молдовы. Испытать любовь к своей маленькой родине возможно через знание истории, прошлого своего края, уважение к традициям. В 2021 году в библиотеке стартовала долгосрочная Программа: «Гагаузские судьбы». Устраивая заочные путешествия, для ребят среднего и старшего возраста по селам Гагаузии, мы знакомим наших пользователей с достопримечательностями и с жизнью и деятельностью наших земляков, известных людей в сфере культуры, искусства, науки, политики, не только в Гагаузии и Молдове но и за рубежом (часы истории «Судьбы ставшие историей»). Цикл бесед, посвященных истории Молдавии: «Стефан Воевода, господарь земли молдавской»; «Дмитрий Кантемир ученый – энциклопедист, политический деятель». В читальном зале уже много лет действует Чакировская аудитория, инициатором открытия которой является настоятель Свято Пантелеимонского храма протоиерей Дмитрий Киорогло. Здесь собран обширный материал о жизни и деятельности Михаила Чакир, просветителя гагаузского и молдавского народов, проводятся мероприятия: конференция: «Духовный пастырь Захарий Чакир», круглый стол: «Михаил Чакир один из выдающихся представителей династии Чакир», встречи и беседы со священнослужителями. Для старшекласников проводятся уроки духовности: «И лик святой нам душу

гreet»; «Духовных книг божественная мудрость», отрадно то, что эти уроки переходят в дискуссии и диалоги, возникают вопросы, на которые мы стараемся отвечать и при этом рекомендуем прочитать книги о жизни и деятельности Паисия Величковского духовного подвижника, Серафима Чичагова епископа Кишиневской и Хотинской епархии 1908 – 1914гг., Елизаветы Кузьминой – Караваевой поэтессы, общественного деятеля, монахини Марии.

Творческие встречи с писателями и поэтами, презентации новых книг, общение в формате вопрос - ответ с авторами изданий вырабатывает желание у наших пользователей познакомиться с содержанием новых книг. На библиотечной площадке, мы встречались с молдавскими писателями Клаудией Партоле и Юлианом Филлип, с известными гагаузскими писателями Т. Занет, П.А. Чеботарь, М. Мержанка, П. Станевым, с историками и исследователями С.С. Булгар и К.И. Курдогло, ученым гагаузоведом М.Н. Губогло.

Обучение и образование очень важный момент в развитии личности, но оно не полноценно без воспитания, потому что, основная цель воспитания – привитие нравственности: норм поведения, отношения между людьми, отношения к себе и окружающему миру. «При образовании чрезвычайно вредно развивать только рассудок и ум, оставляя без внимания сердце, – на сердце больше всего надо обращать внимание. Нужно очистить этот источник жизни, зажечь в нем чистый пламень жизни, так, чтобы он горел и не угасал и давал направление всем мыслям, желаниям, стремлениям человека, всей его жизни» (Иоан Кронштадский).

Нуждаются ли наши пользователи в библиотечных массовых мероприятиях, направленных на приобщение к общечеловеческой культуре и ценностям? С уверенностью могу ответить, что это необходимо им. Каждый из нас, сегодня свободен в выборе жизненной позиции, профессии, поступков. Но это не есть вседозволенность. Это скорее наоборот

стремление к совершенству, духовному росту. И вот тут на помощь к нам приходит классическая литература – кладезь духовности. Произведения классиков выступали и выступают не только в качестве духовного учителя, но и духовного врача. Они создают и предлагают нравственный идеал как жизненный ориентир. В произведениях мировой классики, на образах положительных и отрицательных героев, авторы показывают злые и добрые помыслы в каждом из нас.

Популяризация лучших произведений мировой классики – это основа нашей работы. «Мое литературное открытие» так называлась книжная выставка – диалог. На ней были представлены наши предпочтения и рекомендации для пользователей: произведения И. Бунина, И. Шмелева, Л. Толстого, И. Тургенева и было предложено поделиться своими любимыми произведениями всем нашим пользователям. Литературные путешествия, посвященные юбилеям писателей и поэтов: «Я вижу, слышу, счастлив. Все во мне». И. Бунин; «Величайшее счастье не считать себя особенным, а быть как все» М.М. Пришвин; «Ион Крянгэ величайший писатель из Хумулешт»; Пушкинские дни в библиотеке.

Очень важно сегодня говорить с молодежью о семейных традициях, которые передаются из поколения в поколение, на примере семейных отношений дети перенимают уважение и почитание старших. Личный пример родителей – это важное средство влияния на нравственное воспитание ребенка, опыт, приобретенный в семье, становится единственным критерием отношения к людям и окружающему миру. Уже пять лет, мы проводим в библиотеке фестиваль семьи: «И в радости, и в горе», приглашаем семейные пары с детьми для участия в конкурсной программе. И это прекрасный повод собраться вместе, отдохнуть, пообщаться, подарить подарки, сказать друг другу теплые слова, поделиться воспоминаниями, особенностями и талантами, которые раскрыва-

ются и развиваются в семье, конкурсанты поют песни, читают стихи, рисуют, обсуждают вопросы о роли семейного чтения, остается ли для этого время и что читают родители детям.

Публичная районная библиотека мун. Чадыр-Лунга ведет методическую работу, проводит семинарские занятия и тренинги для библиотекарей муниципия и Чадыр-Лунгского района. На семинарских занятиях мы поднимаем и обсуждаем вопросы духовно – нравственного просвещения, делимся опытом работы. Тема одного из семинаров звучала: «Экология души. Духовность в художественной литературе». Вниманию коллег был представлен тематический обзор «Источники нравственности и духовности», в рамках сотрудничества на семинаре выступили психолог теоретического лица имени М. Чакир мун. Чадыр-Лунга Т. Генова: «Взаимосвязь школы и библиотеки», протоиерей, настоятель Храма Рождества Христова Сергей Велисар: «Православная литература – это одно из важнейших направлений духовной культуры», сотрудник библиотеки Профессионального училища мун. Чадыр-Лунга О.Э. Раунест: «Литературные герои, как пример нравственности человеческих отношений».

Часто ведя дискуссии с молодежью о моральных принципах, этических нормах, мы пытаемся раскрыть, что значит интеллигентный человек, в чем это проявляется?

И ребята затрудняются отвечать. На

самом деле, черты интеллигентности это не всегда эрудиция, учёность, образованность – это прежде всего, осознанный патриотизм, любовь к родному народу, гражданственность, поведение и поступки в отношении окружающих, одежда, выражение мыслей. Интеллигентность проявляется и в книгах, которые читает человек, в песнях которые слушает, фильмы, и спектакли которые смотрит.

Подводя итоги, можно сделать вывод, что перед библиотекой стоят задачи – привлечь молодое поколение к чтению высокохудожественной литературы, которая дает возможность воспитать в себе черты настоящего человека: доброту, милосердие, готовность прийти на помощь, бережно относиться к окружающей среде, честность, правдивость, вежливость. Все это в совокупности и есть хороший человек.

Библиотека всегда играла важную роль в интеллектуальной жизни сообщества и выполняла функции сохранения и передачи культурного наследия от поколения к поколению. Качественное комплектование фондов и популяризация книг, правильная организация массовой работы в сотрудничестве и партнерстве с образовательными учреждениями муниципия дают определенные результаты деятельности библиотеки. Но очень важно определить в своей работе главные направления и активно идти к достижению целей в этих направлениях, одним из которых и является духовно-нравственное просвещение.

Используемые источники:

1. КЛЕНСКАЯ, И.С. Беседы о смысле жизни. М.: Просвещение, 1997. 198 р.
2. ЛИХАЧЕВ, Д.С. Письма о добром и прекрасном. М.: Детская литература, 1998. 237 р.
3. НРАВСТВЕННОЕ воспитание: проблемы теории и практики. М.: Мысль, 1990. 299 р.
4. ПАВЛОВСКАЯ, О.А., В.В. Старостенко, Л.Н. Владыковская. Духовно-нравственные ценности в формировании современного человека. Беларусь: Издат. Дом, 2014. 235 р.
5. ПАЛАМАРЬ, А. Мудрость общения. М.: Молодая гвардия, 1999. 327 р.
6. УШИНСКИЙ, К.Д. Педагогические сочинения. Т. 2. М.: Педагогика, 1988. 496 р.

MESAJUL PREȘEDINTEI

ELENA PINTILEI
PREȘEDINTĂ

La final de mandat, în calitate de președintă a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, vin să Vă mulțumesc, dragi colegi, pentru colaborare și sprijin în desfășurarea tuturor activităților!

De la fiecare dintre dumneavoastră am avut câte ceva de învățat! Alături de dumneavoastră am traversat perioada Pandemiei Covid-19 și începutul unui război crunt împotriva popoului ucrainean. Cred că a fost un mandat cu încercări nu numai pentru dumneavoastră, dar și pentru mine. Încercarea ne-a unit, însă un lucru va rămâne peste ani: felul victorios în care dumneavoastră ați privit și primit încercările. Întreaga activitate a ABRM s-a desfășurat în baza principiilor profesionalismului, legalității, transparenței decizionale și eficienței.

Cred că am reușit în acești 4 ani de mandat să contribui la îmbunătățirea identității, creșterea gradului de vizibilitate și conștientizare a importanței și rolului bibliotecarului în comunitate. Apreciez efortul suplimentar depus pentru a Vă putea adapta condițiilor specifice proiectelor și inițiativelor realizate.

Profesionalismul de care ați dat dovadă și dăruirea pentru realizarea unor proiecte complexe sunt dovada cea mai evidentă a unei munci asidue!

În acest context, doresc să mulțumesc tuturor membrilor ABRM pentru contribuția lor la eficacitatea noastră, iar partenerilor – pentru încrederea și susținerea acordată.

A fost o experiență excelentă din care am avut de învățat.

ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: CATALIZATOR AL DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN BIBLIOTECI (Repere de dezvoltare pentru perioada 2019 – 2023)

Elena PINTILEI,
ORCID 0009-0005-1294-4150
**Președintă a Asociației
Bibliotecarilor din Republica
Moldova**

Victoria VASILICA,
ORCID 0000-0001-7366-9512
**Coordonatoare management și
dezvoltare instituțională,
Asociația Bibliotecarilor din
Republica Moldova**

Notă: La 8 decembrie 2023 a avut loc Conferința Anuală a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, în cadrul căreia au fost discutate rezultatele activității în perioada 2019 – 2023 și a fost votată componența organelor de conducere și control ale asociației pentru mandatul 2023 – 2027. Rubrica inserează o sinteză a raportului președintei ABRM și mesajul acesteia la sfârșit de mandat. Informații suplimentare găsiți la adresa: <https://www.facebook.com/abrmoldova/>

Rezumat: Autorii se referă la activitatea Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova desfășurată în perioada mandatului 2019 – 2023. Programele ABRM au contribuit activ la consolidarea organizațională, a relațiilor dintre membrii asociației, la dezvoltarea comunităților în care aceștia activează, și au conectat partenerii de dezvoltare la misiunea și viziunea organizației.

Cuvinte-cheie: Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, bibliotecari, dezvoltare strategică.

Abstract: The authors refer to the activity of the Association of Librarians from the Republic of Moldova carried out during the 2019-2023 years mandate. The ABRM programs have actively contributed to the organizational consolidation, good relations among the members of the association, development of communities in which they operate, working with development partners and connecting them to the mission and the vision of this organization.

Keywords: Association of Librarians from the Republic of Moldova, librarians, strategic development.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) este o asociație profesională sectorială constituită de către bibliotecari și pentru aceștia. Scopul ei este susținerea statutului social și profesional al bibliotecarilor, impulsivarea potențialului creativ, promovarea și încurajarea tinerilor specialiști, dar și consolidarea competențelor profesionale ale tuturor membrilor ABRM.

Pe parcursul mandatului 2019 – 2023, Asociația a dat curs noilor orientări, a alțoit prin activitățile sale devotament, competențe, cultura gândirii critice, a creativității și inovației. ABRM promovează ideea unui bibliotecar ca membru responsabil și creativ, bun profesionist, respectat de către comunitatea în care activează, dar și de către fondatorul instituției bibliotecare.

Elementele identității organizaționale ale Asociației au fost ajustate în conformitate cu tendințele de dezvoltare a domeniului biblioteconomic, dar și în corespundere cu perspectivele de dezvoltare a asociațiilor obștești. Astfel **misiunea** ABRM este de a sprijini bibliotecarii din Republica Moldova să promoveze domeniul biblioteconomiei și științelor informației, să asigure accesul egal la informație și să dezvolte comunitățile în care își desfășoară activitatea. **Viziunea** asociației se referă la ideea că bibliotecarii din Republica Moldova au condițiile și competențele profesionale necesare pentru a contribui la crearea unei societăți alfabetizate, informative, participative și incluzive.

Pe perioada mandatului organizația a fost administrată și prin intermediul valorilor care au fost setate. Rolul valorilor a fost esențial, deoarece au fost încadrate în setul de procese și proceduri, în structura și cultura organizațională, generând motivație, angajament, asumare, eficiență și performanță. Printre valorile adoptate sunt: protejarea principiilor libertății de informare, educația prin lectură, învățarea pe tot parcursul vieții, solidaritatea, inovația, echitatea, diversitatea, flexibilitatea, accesibilitatea, implicarea și ajutorul, atitudinea atentă, integritatea și excelența.

Perioada raportată este caracterizată de două mari crize, pandemia de COVID – 19 și războiul crunt din Ucraina, care a influențat, dar și a amplificat rolul bibliotecarului ca actor de influență în comunitatea sa. Asociația a relaționat și s-a implicat activ, contribuind la formarea competențelor profesionale ale membrilor săi, dar și la dezvoltarea comunităților.

Programul de dezvoltare organizațională a fost centrat pe dezvoltarea unei organizații consolidate și durabile. În perioada raportată, ABRM a avut parte de o transformare condiționată de modificarea **Legii nr. 86 cu privire la organizațiile necomerciale**. Revizuirea cadrului legal, elaborarea Statutului în redacție nouă, re-

gulamentelor de organizare și funcționare a ABRM, dar și a politicilor transversale a constituit un prim pas spre transformare și formarea noului context. Elaborarea planului strategic al asociației a fost un adevărat exercițiu de maturitate. Realizarea programelor și proiectelor au fost coordonate, dar și influențate de către mediul extern.

Bineînțeles că schimbările spre care tind ABRM au fost trasate pe termen lung. Acest lucru a însemnat depășirea viziunii pe termen scurt, care domină în general, și adoptarea perspectivelor integrate pe termen lung. Dinamica permanentă a mediului extern a influențat perspectivele de dezvoltare setate.

Pentru a dezvolta o organizație care să realizeze misiunea de a contribui la formarea rezilienței sociale locale, la creșterea încrederii și a durabilității, dar și să tindă spre îndeplinirea viziunii, este nevoie de asigurarea unui echilibru între aspectele de dezvoltare identificate. Proiectele implementate în acest sens au fost:

- „Sprijin pre-core pentru Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, finanțat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA)”.

Proiectul s-a desfășurat în perioada 1 aprilie – 31 octombrie 2021 și a oferit suport substanțial în dezvoltarea și consolidarea capacităților organizaționale ale Asociației. Activitățile proiectului au contribuit la actualizarea cadrului de reglementare și de gestionare a resurselor instituționale.

- „Dezvoltarea capacităților organizațiilor societății civile, implementat de ERIM cu suportul financiar al Uniunii Europene”.

Scopul proiectului a fost consolidarea capacităților Asociației Bibliotecarilor și îmbunătățirea capacităților operaționale și organizaționale ale acesteia. Planul de acțiuni elaborat personalizat în baza auditului a fost realizat până la sfârșitul anului 2022.

Contribuim la crearea unei societăți alfabetizate,
informative, participative și incluzive

#ÎmpreunăMaiPuternici

CONTACTE:

+373 22 24 04 93

secretariatabr@gmail.com

Chișinău, str. 31 August 1989, 78A

Viziunea ABRM, banner

Programul de Formare Profesională Continuă a fost centrat pe instruirea permanentă a membrilor ABRM. Bibliotecarul, membru al asociației, în calitatea sa de lider în comunitate, împreună cu alți actori comunitari, are posibilitatea de a educa și îndruma membrii comunității. În acest context, ABRM a sporit competențele membrilor săi, care la rândul lor au adus schimbări în localitățile în care își desfășoară activitatea.

Atunci, când au fost stabilite prioritățile de dezvoltare, atenția a fost centrată pe oamenii implicați în activitățile de realizare a programelor și proiectelor implementate și pe formarea profesională continuă a acestora.

Năzuința de consolidare a comunității profesionale a pus accentul pe dezvoltarea Asociației, prin desfășurarea unor activități

profesionale de calitate și soluționarea problemelor stringente ale bibliotecarilor și bibliotecilor.

În perioada raportată a fost organizată anual **Academia de Vară pentru Bibliotecari**, în parteneriat cu **Biblioteca Națională a Republicii Moldova**, **Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”**, **Irex Europe**, **Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova**, **Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”**. Proiectul de parteneriat și-a propus să sprijine schimbul de bune practici și idei inovative între bibliotecari.

Academia de Vară pentru Bibliotecari (AVB) s-a consolidat ca o platformă de comunicare și dezvoltare profesională a bibliotecarilor, de stabilire a parteneriatelor pro-

Academia de Vară pentru Bibliotecari, anul 2021, cu genericul: Ediția 2021:
Competențele digitale și realitatea virtuală

fesionale și de promovare a schimbărilor în contextul adaptării la provocările globale.

În rezultatul implementării mai multor proiecte, 517 bibliotecari, membri ai asociației, au beneficiat de formare profesională, iar 8 bibliotecari au obținut burse de stagiu în Letonia.

Programul de sprijin comunitar centrat pe comunitatea de utilizatori ai bibliotecilor unde activează membrii ABRM a fost realizat prin intermediul mai multor proiecte implementate. **Legea bibliotecilor nr. 160 din 20.07.2017** poziționează biblioteca ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor. Poziția bibliotecii ca spațiu comunitar de conexiune a dus la creșterea vizibilității bibliotecii în comunitate. Mem-

brii ABRM, bibliotecarii care lucrează în instituțiile de documentare informațională din țară, au devenit generatori de inițiative și proiecte de dezvoltare comunitară.

Unul dintre proiectele de rezonanță din cadrul acestui program este **proiectul „Copiii pentru Pace”**, implementat de către *Amici dei Bambini Moldova*, cu sprijinul financiar al *Plan International* și în parteneriat cu asociația. Activitățile proiectului, ca răspuns la criza umanitară, i-a avut drept actanți pe femeile și copiii care fug din calea războiului din Ucraina. Astfel, au fost organizate în cadrul a 21 de biblioteci spații sigure, care au fost echipate cu o colecție de carte pentru copii și adolescenți, jocuri de societate pentru a facilita procesul de socializare și integrare a refugiaților ucrainieni în comunități. Activitățile realizate au fost axate pe tehnici de *storytelling*, dar și alte tipuri de activități pentru a face din clubul de lectură o platformă de atracție în incinta bibliotecii, dar și pentru micii exploratori ai cărților.

Proiectul „Copiii pentru pace”, banner

Pe parcursul perioadei raportate, Asociația a continuat a fi portavoce a bibliotecarilor din Republica Moldova și platformă de dezvoltare a ideilor în domeniul biblioteconomiei; organizația a conceptualizat și desfășurat mai multe campanii de informare și comunicare în scopul augmentării poziției de organizație durabilă, matură și independentă.

Asociația a pledat pentru o abordare deschisă și colaborare cu factorii de decizie, transparență în activitate, cooperare și coordonare a eforturilor profesionale, dezvoltarea continuă a competențelor personalului, inovație și creativitate, adaptarea identității bibliotecii la schimbările mediilor interne și externe.

CZU 02-051(092)

40 DE ANI DE PASIUNE ȘI DEVOTAMENT

Într-un peisaj autumnal al ultimei luni de toamnă, venim să marcăm o aniversare deosebită, importantă și în context republican – 40 de ani de activitate profesională a Mariei Cojocaru în post de director al Bibliotecii Publice Raionale „Iulian Filip”, Drochia.

Patru decenii de muncă dedicată, pasiune și angajament în slujba cunoașterii și culturii reprezintă o realizare remarcabilă, iar impactul pe care l-a avut asupra comunității noastre este de necontestat. În calitate de director, a fost farul care a ghidat echipa noastră, aducând schimbări pozitive și inovație în lumea bibliotecii.

Viziunea și eforturile ei au transformat biblioteca noastră într-un sanctuar al cunoașterii, într-un loc care nu doar găzduiește cărți, ci împlinește visuri, inspiră minți și oferă resurse pentru toți cei dornici de a învăța și a descoperi. Doamna Maria Cojocaru este o sursă de inspirație pentru întreaga echipă și pentru toți cei care au avut privilegiul să colaboreze și să beneficieze de experiența sa. De-a lungul anilor, prin corectitudinea, respectarea promisiunilor, relațiile ei de colaborare, mobilizarea echipei la realizarea unor proiecte viabile, ea a devenit

imaginea acestei biblioteci de succes.

Anii în care activează ca director de bibliotecă au fost plini de provocări, reușite și evoluție, influențând comunitatea într-un mod profund. Este cea care ne reprezintă prin profesionalism și dragoste de profesie, prin disponibilitatea pentru comunicare, colaborare, susținere și dezvoltare.

Doamna Maria Cojocaru stăpânește un dar aparte. E vorba de talentul ei de organizator. Modul în care reușește să mobilizeze oamenii e cu totul deosebit. Toate începuturile, proiectele, activitățile, prezentările ori lansările de carte, diversele întâlniri cu scriitorii în bibliotecă s-au încununat cu succes, cheazășie fiindu-i deschiderea în relațiile cu oamenii.

Dragostea de carte, cu care s-a înrudit din copilărie și în baza căreia și-a construit cariera, e călăuza-i de o viață, grație căreia a obținut înalte performanțe: Omul anului în domeniul biblioteconomic la nivel republican, numeroase aprecieri și diplome din partea Ministerului Culturii, BNRM, Consiliului Raional, Direcției Cultură Drochia etc.

O zicală populară afirmă că omul sfințește locul. Unul dintre acești oameni, care știe să facă lucruri mari, deosebite, zi de zi, an de an,

este și doamna Maria. Le face simplu, frumos, sufletește.

Succesele obținute în cei 40 de ani de activitate sunt nu doar o listă de realizări, ci o poveste a devotamentului și a impactului pozitiv în comunitatea noastră. Anii trec în amintiri... Și astăzi venim să le evocăm pe

cele mai frumoase, la care a trudit cu spor doamna director, împreună cu colectivul pe care-l diriguiește de patru decenii, și care au lăsat amprente memorabile în viața comunității drochiene.

***Echipa Bibliotecii Publice Raionale
„Iulian Filip”, Drochia***

CZU 002:003.01(048.34)

O POVESTE DESPRE EVOLUȚIA SCRISULUI: CARTE PE ÎNȚELESUL TUTUROR ȘI CU MULTE RĂSPUNSURI

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Lucrarea în cauză este concepută ca „un volum enciclopedic”, care sintetizează informația despre dezvoltarea scrisului¹. Este o lucrare atractivă pentru orice cititor: de la mic la mare. Așa cum putem afla din „Argument”, autoarele și-au asumat o responsabilitate riscantă: de a pune în evidență și a descrie „principalele etape de dezvoltare ale scrisului, începând de la oamenii preistorici”. Riscul a fost depășit cu succes de către autoare. Cartea este atractivă, scrisă lejer, ocolește limbajul pretențios și inaccesibil – o poveste despre evoluția scrisului. Ne referim atât la textul propriu-zis, cât și la acele componente (glosare, integrame etc.) care augmentează caracterul captivant, chiar plăcut al cărții.

„De ce omul a învățat să scrie?” este titlul primei părți, în care autoarele prezintă un răspuns clar formulat: „Scrierea a apărut ca urmare a dezvoltării rapide a societății, existenței puterii centralizate și apariției religiilor” (p. 7).

În continuare materialul este prezentat în trei secțiuni:

- „Preistoria scrisului” (din conținut: cel mai neobișnuit tip de scriere – scrierea nodală; brăiele „vorbitoare” – brăie confecționate din perle și cochilii de scoică; pictograma – cea mai veche formă de scriere);
- „Antichitate” (din conținut: scrierea prin „cărțile de lut”; scrisul la egipteni; primul alfabet cu litere; scrisul pe tăblițe cerate; alte suporturi de fixare a informației, de exemplu, pergamentul; viața persoanelor care se ocupau de citit și scris);
- „Evul Mediu” (scrierea runică; arta scrierii la daci; apariția codexului și avantajele acestuia ca formă de fixare a informației; istoria uneltelor de scris; scrierea

în societatea medievală).

Este de remarcat faptul că autoarele apelează la diverse modalități de a alimenta și a amplifica interesul pentru lectura cărții, pentru fenomenul scrisului ca unul dintre cele mai importante invenții ale omenirii. Ne referim la rubrici gen: „Știați că...”, „Uimitor!”, „Ține minte!”.

Glosarele, care însoțesc fiecare parte a cărții, identifică termenii-cheie ai perioadei concrete de dezvoltare a scrisului. Volumul glosarelor este mic, concis și prezintă clar esența termenilor, contribuind la înțelegerea și utilizarea corectă a acestora; la dezvoltarea, îmbogățirea vocabularului persoanei care se vrea inteligentă și bună cunoscătoare a celor mai importante evenimente care au impulsionat dezvoltarea omenirii.

Integramele, incluse cu titlul „Ce îți amintești?”, au un rol important în antrenarea și menținerea memoriei, dezvoltarea inteligenței și interesului pentru tema abordată. La fel, secțiunea „Bibliografie” (care include 14 descrieri bibliografice) oferă suport pentru informare și documentare ulterioară privind istoria cărții și a scrisului.

Lucrarea este realizată reușit din punct de vedere editorial: culori, calitatea hârtiei, imagini/desene, figuri, designul copertei.

Concluzionăm că lucrarea este rezultatul unor studii de durată în domeniu și conține date valoroase pentru înțelegerea complexității fenomenului, autoarele făcându-ne nerăbdători de a vedea și de a afla informațiile din următoarele capitole.

Lucrarea a apărut cu sprijinul financiar al Ministerului Culturii al Republicii Moldova, în conformitate cu decizia Comisiei de selecție pentru editarea cărții naționale.

¹ Cosovan, Veronica, Tatiana, Grușco. Aventura spectaculoasă a scrisului. Chișinău: Lexon-Prim, 2023. 90 p. ISBN 978-9975-163-81-1.

PESCĂRUȘUL DE LÂNGĂ NOI (Reflecții pe marginea volumului „Lidia Kulikovski: biblioteca de mâine”)

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a Republicii
Moldova

Întotdeauna mi-a plăcut să scriu despre Lidia Kulikovski. De fiecare dată am ales și am pus în pagină cele mai frumoase gânduri, potrivit ocaziei care se întâmplă. Altfel nu se putea! Colegi de generație, de reforme, de proiecte, de multe alte activități importante am ars multe trepte comune și cunosc această creștere spectaculoasă și acest fenomen din experiență proprie.

Am scris despre ea ca despre omul deplin al biblioteconomiei din spațiul vorbitor de limbă română și mult după aceste hotare. Și iată o nouă mărturie! Cartea recent apărută „Lidia Kulikovski: biblioteca de mâine” este dovada dedicației totale unei singure profesii și unei instituții deloc apreciate de societate.

Mulțumiri scriitorilor, dar și colegilor Maria Pilchin și Dumitru Crudu, care au conlucrat pentru a aduce la strălucire această bijuterie.

Din lectura cărții desprindem foarte clar și convingător cuvintele-cheie, care definesc protagonistul, șirul incluzând (fără a se limita la) reforme, inovații, loialitate bibliotecii, consolidare a domeniului, relații și colaborare internațională, formare profesională, „vastitate și universalitate” (după Mihai Cimpoi). Lidia Kulikovski este, cu adevărat, povestea de succes a profesiei!

Într-un interviu privind cartea și lectura în viața personalităților cunoscutul jurnalist și pictor Vasile Botnaru o plasa în rândul „devoratorilor profesioniști” (de lectură – n. a.). Îi stătea atât de bine alături de personalități de mare greutate pentru întreg arealul cultural! Evident, Lidia Kulikovski a citit mult, mult mai mult decât a scris (cum este bine și firesc), dar tot ce a scris a fost bazat pe o documentare serioasă sau pe trăirile personale, pe care le poate avea doar un profesionist de asemenea calibru și de distanță atât de lungă.

Protagonista mărturisește că nu a avut modele de dezvoltare, s-a dezvoltat pe cont propriu, începând formarea personală în bibliotecă (Un caz aparte, descris și de Neil Gaiman, referitor la ascensiunea sa). Dar a știut să devină model! Model de formare în biblioteconomie. Iată și răspunsul la întrebarea: „Cine formează formatorii?”. Cât de importantă este lectura!

Cartea este oglinda unei vieți cu dedicație specială. Ce frumoase și dragi amintiri, adunate prin ani se desprind dintre aceste pagini. Este și despre profesia noastră prinsă între generații. Printre rândurile cărții ne ghicim pe noi, cei tineri, dar și cei dolidora de experiență. Tendința și deschiderea către nou răzbate din fiecare pagină și fiecare rând. Dintre pagini desprindem un model de dragoste necondiționată pentru carte, pentru bibliotecă, pentru profesie. O carte pentru noi și despre noi, despre cum trebuie să fii ca să nu-ți pară rău pentru anii dedicați profesiei.

Lidia Kulikovski a urcat toate scările aprecierii și recunoștinței, atât la nivelul oficialității, cât și în mediul breslei, pe care a ghidat-o și o ghidează în continuare. În toți anii de slujire profesiei a stat și stă ca o pajură cu aripile desfăcute în apărarea a tot ce înseamnă bibliotecă și bibliotecar. Iată și aura BIBLIOTECARULUI perfect!

Mă bucur pentru ea, pentru carte, pentru prietenia cu care ne dăruiește și pentru profesia pe care a înnobilat-o cu slujirea ei. Mulți ani, multe cărți și oameni dragi în preajmă!

Dintre toate lecturile câte mi s-au întâmplat, cartea mă duce cu gândul la „Pescărușul Jonathan Livingston” al lui Richard Bach, despre care știam că este „o poveste inspirațională despre căutarea libertății, despre evoluția personală și explorarea propriei identități”. Ați prins paralela? Da! Va trebui să recitesc „Pescărușul...”. Altfel nu se poate!

AUTORII ARTICOLELOR:

CHEIANU, Olga – bibliotecar principal, Biblioteca Centrului de Excelență în Economie și Finanțe, municipiul Chișinău, e-mail: cheianu80@mail.ru

COLESNIC, Iurie – cercetător, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: iurie1colesnic@gmail.com

CORGHENCI, Ludmila – șef al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: lcorghenci@bnrm.md

DARII, Tatiana – director al Bibliotecii Publice Raională „ÎPS Antonie Plămădeală”, Hâncești, e-mail: darii_tatiana@mail.ru

DEMIANIUK, Liudmyla – Head of the International Information and Foreign Relations Department, V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine, e-mail: demianiuk@nbuv.gov.ua, internationalnbuv@ukr.net

DMITRIC, Ecaterina – șef al secției Dezvoltare și Cercetare în Biblioteconomie, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: dbiblio@bnrm.md

DUBROVINA, Lyubov – General Director of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine, e-mail: lyubov.dubrovina@gmail.com

ERUȘEVSKI, Ludmila – specialist principal, secția Marketing și Comunicare Socioculturală, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: marketing@bnrm.md

GHEORGHITĂ, Angela – bibliotecar principal, Biblioteca Științifică Medicală a IP USMF „Nicolae Testemițanu”, e-mail: angelique77.aa@gmail.com

GRUȘCO, Tatiana – specialist principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: tatiana.grusco@mail.ru

KOVAL, Tetiana – Deputy Director General of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine, e-mail: kovaltm@nbuv.gov.ua, gon4arova11@bigmir.net

LOBUZINA, Kateryna – Director of the Institute of Information Technologies, V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine, e-mail: loboovina@nbuv.gov.ua

MANASTÎRLÎ, Liubovi – director al Bibliotecii Publice Raionale Ciadâr-Lunga, e-mail: ceadirlungapgb@gmail.com

MARIȚOI, Tatiana – șef al secției Arhiva depozitului legal de publicații, Camera Națională a Cărții din Republica Moldova, e-mail: cncrm.adl@gmail.com

OSOIANU, Vera – director adjunct al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, e-mail: bnrmvo2012@gmail.com

OUȘ, Ludmila – director al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți, e-mail: ous.ludmila@gmail.com

PINTILEI, Elena – director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, președinte al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, e-mail: elena.pintilei@bnrm.md

PLAMADEALA, Ana – șef al secției Marketing și Comunicare Socioculturală, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: marketing@bnrm.md

POPUȘOI, Natalia – director adjunct al Bibliotecii Publice Raionale „Ion Ungureanu”, Căușeni, e-mail: natagudumac@gmail.com

SUVAC, Natalia – șef al serviciului Comunicarea colecțiilor, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice, e-mail: suvac.n@lib.ase.md

VASILICA, Victoria – șef al secției Studii și Cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, coordonatoare management și dezvoltare instituțională în cadrul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, e-mail: vasilica@bnrm.md

ZASMENCO, Tamara – șef al serviciului Activitate metodologică, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice, Academia de Studii Economice din Moldova, e-mail: tamara.zasmenco@gmail.com

GHID PENTRU AUTORI

1. Cerințele privind prezentarea articolelor în revista „Magazin bibliologic” sunt elaborate în baza prevederilor Regulamentului cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice, aprobat prin decizia nr. 6 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

2. Conform Politicii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind Accesul Deschis, revista „Magazin bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis în baza licenței Creative Commons, care permite altora să distribuie, remixeze, regleze și să creeze pe baza operelor autorului, chiar și în scop comercial, atât timp cât ei creditează opera (licența Atribuire CC BY):

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politica-Acces-Deschis-BNRM-ro.PDF>

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Policy-Open-Acces-BNRM-en.PDF>

3. Colegiul de redacție își asumă dreptul de a organiza recenzarea (inclusiv anonim) a articolelor prezentate spre publicare.

4. Sunt pasibile pentru publicare gratuită articole de conținut fundamental și aplicativ ale autorilor din Republica Moldova și din alte țări, din domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării, precum și celor adiacente.

5. Limbile de publicare – limba română și limbile de circulație internațională. Publicarea articolelor în limbile de circulație internațională nu va depăși 1/4 din volumul revistei.

6. Autorii vor respecta următoarele cerințe tehnice la prezentarea articolelor spre publicare:

- prezentare generală – font Times New Roman;
- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, size 12, spațiu între rânduri 1);
- numele, prenumele autorului, afilierea

instituțională, funcția deținută, gradul științific și titlul didactic, adresa de e-mail (alinie dreapta; size 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);

- codul ORCID (identificatorul unic al cercetătorului);

- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG cu o rezoluție de 300 dpi;

- rezumat/abstract în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; spațiu între rânduri 1; cursiv; nu va depăși 200 de semne);

- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; cursiv; spațiu între rânduri 1);

- textul articolului (size 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10-15 pagini A4); fiecare articol va fi însoțit de referințe bibliografice (a se vedea poziția 9 din prezentul Ghid);

- la redactarea manuscriselor se vor respecta normele ortografice precizate în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM), ediția 2021, precum și Hotărârea Adunării generale a Academiei Române din 17.02.1993 privind revenirea la scrierea cu „â” și „sunt” în grafia limbii române;

- opțional, în caz de necesitate, pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini/diagrame, cu trimitere din text către acestea; ele vor fi expediate redacției separat, odată cu articolul, în format jpeg/png/tiff cu rezoluția de 300 dpi. În cazul tabelelor, diagramele, deasupra se scrie „Tabelul nr. X. Titlul”, „Diagrama nr. X. Titlul”, iar în cazul imaginilor, pozelor, hărților etc., descrierea se face în partea de jos;

- abrevieri: În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a fi anexată. În cazul unui număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

7. Pentru fiecare articol va fi atribuit indexul Clasificării Zecimale Universale (CZU) – aceasta fiind responsabilitatea

Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

8. Autorii dețin întreaga responsabilitate pentru caracterul original și conținutul articolelor prezentate.

9. Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; size 10; space 1, cu caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice corespunde prevederilor standardului SM ISO 690-2012 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informație (aprob. prin Hotărârea nr. 871-ST, din 05.04.2012, a Institutului Național de Standardizare și Metrologie). Prezentarea și citarea referințelor bibliografice este realizată conform Sistemului Harvard (autor/an de apariție).

Referințele se ordonează alfabetic (fiind elaborate în funcție de caracterele originale ale documentului, în prim-plan fiind amplasate cele cu caractere latine), după numele autorului ori după titlu, scrise cu majuscule, și se numerotează în mod continuu.

Mostre de prezentare a referințelor bibliografice:

Cărți:

BOTEZAT, E. A., Dobrescu, E. M., Tomescu, M. Dicționar de comunicare, negociere și mediere. București: Editura C.H. Beck, 2007. ISBN 978-973-115-052-9.

PETERS, Tom. Cercul inovației: drumurile bătătorite nu duc spre succes. București: Publica, 2011. 553 p. ISBN 978-973-1931-82-1.

VASILICA, Victoria, Dmitric, Ecaterina. Biblioterapie. Chișinău: Primex-Com, 2016. 45 p. ISBN 978-9975-9696-7-3.

СТЕПАНОВ, В. К. Применение Интернета в профессиональной информационной деятельности. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

Articole din revistă:

CEBOTARI, Margareta. JuniorBildungs: program informațional/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca

„Onisifor Ghibu”. In: Bibliopolis. 2014, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.

OSOIANU, Vera, CORGHENCI, Ludmila. Formarea continuă a bibliotecarilor – prioritate strategică pentru anii 2017-2020. In: Magazin bibliologic. 2015, nr. 1/2, pp. 77-85. ISSN 1857-1476.

ИГУМНОВА, Н. П. Библиоэтнология как научная и учебная дисциплина. В: Библиотековедение. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608X.

Articole din culegeri:

CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: Symposia Investigatio Bibliotheca: [simpozion național, 28 ian. 2010, Chișinău]. Chișinău, 2010, pp. 34-44.

Publicații oficiale:

CODUL cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 125-129, pp. 12-70.

LEGE cu privire la bibliotecă: nr. 160 din 20.07.2017. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 301/315, pp. 141-147.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ Правительства Республики Молдова о Национальной стратегии развития информационного общества «Цифровая Молдова 2020»: № 857 от 31.10.2013. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr. 252/257, pp. 37-45.

Autoreferate. Teze de doctorat:

BORZIAC, Ilie. Paleoliticul superior din spațiul carpato-nistean: (cronostratigrafie, cronologie și periodizare culturală). Autoreferat al tezei de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2008. 53 p.

POSTICĂ, Gheorghe. Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistean (secolele V-XIII). Teză de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2006. 413 p. [citată 07.03.2017]. Disponibil: http://www.academia.edu/13334679/Gheorghe_Postic%C4%83_Civiliza%C5%A3ia_

medieval% C4%83_timpurie_din_spa%C5%A3iul_pruto-nistean_secolele_VXIII_Tez%C4%83_de_doctor_habilitat_%C3%AEn_%C5%9Ftiin%C5%A3e_istorice_Chi%C5%9Fin%C4%83u_2006_413_p.

ВИШНЯКОВ, И. В. Модели и методы оценки коммерческих банков в условиях неопределенности: диссертация ... канд. экон. наук. Москва, 2002. 234 p.

Resurse electronice:

KULIKOVSKI, Lidia. Inovația în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar. Oportunități, probleme, roluri [on-line]. [citat 06.03.2017].

Disponibil: <https://www.slideshare.net/ВМHasdeu/lidia-kulikovski-inovaia-nmanagement-ca-factor-de-supravieuire-ischimbare-a-bibliotecii>.

ПОПА, Ана, Прохнітчи, Valeriu. Secto-

rul de cercetare, dezvoltare și inovare din Moldova: este oare necesară o reformă? Versiune preliminară [online]. Chișinău: ExpertGrup, 2011 [citat 02.10.2018]. Disponibil: http://www.expert-grup.org/library_upld/d360.pdf.

КЛЮЕВ, В. К. Менеджмент ресурсного потенциала библиотеки. Москва, 2011.

136 p. [дата обращения: 07.03.2017]. Режим доступа: http://www.library.ru/1/kb/articles/kluev/1/04_menegment.pdf.

Articolele în varianta electronică pot fi transmise la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie (BNRM, blocul 2, etajul 2, biroul 20). Persoane de contact: Ludmila Corghenci, lcorghenci@bnrm.md; Ecaterina Dmitric, dbiblio@bnrm.md.

Articolele prezentate fără respectarea cerințelor expuse anterior vor fi respinse.